

სავარაუდოდ პოლიტიკური მოტივების მქონე
სისხლის სამართლის და ადმინისტრაციულ
სამართალდარღვევათა საქმეები
სამართლებრივი ანალიზი

**სავარაუდოდ პოლიტიკური
მოტივაციის მქონე სისხლის
სამართლის და ადვინისტრაციულ
სამართალდარღვევებთან საქმეები**

სამართლებრივი ანალიზი

ნაწილი II

**თბილისი
2012**

კვლევა დაფინანსებულია საქართველოში ნიდერლანდების სამეფოს საელჩოს მიერ. კვლევის შინაარსზე პასუხისმგებელია საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია. კვლევის შინაარსი არ შეიძლება აღქმულ იქნეს, როგორც დონორის ოფიციალური პოზიცია.

Kingdom of the Netherlands

სისხლის სამართლის
საქმეების ანალიზის ავტორი: ეკა ხუციშვილი

თანავტორები: ნინო გოზრონიძე
მანია ხუციშვილი
მისხილ ლოლაძე
გაგი მოსიაშვილი
რევაზ რევაზიშვილი

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა
საქმეების ანალიზის ავტორები: ნინო გოზრონიძე
კახა კოჭორიძე
ლიკა ნიკლაური
ბორის მაჭარაშვილი
ნონა ასკილაშვილი

რედაქტორი: ხათუნა ყვირალაშვილი

ტექ. რედაქტორი: ირაკლი სვანიძე

გამოცემაზე პასუხისმგებელი: ეკატარინე ფოფხაძე
ნინო გოზრონიძე

აიწყო და დაკაბადონდა
საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციაში.
ჯ. კახიძის ქ.15 თბილისი 0102 საქართველო
(+995 32) 295 23 53, 293 61 01
ტირაჟი: 500 ც.

აკრძალულია აქ მოყვანილი მასალების გადაბეჭდვა, გამრავლება ან გავრცელება
კომერციული მიზნით, ასოციაციის წერილობითი ნებართვის გარეშე

© 2012, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია

ს ა რ ჩ ე ვ ი

შენსავალი	5
თავი I - სისხლის სამართლის საქმეები	7
საზოგადოების, სახელმწიფოს და ადამიანის უფლებების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულები	7
შენსავალი, პრობლემები, სამართლებრივი შეფასება	7
ჯემალ სურამელაშვილის და სხვათა მიმართ არსებული სისხლის სამართლის საქმე	12
დავით ჯარბელაშვილის, გონდო კაკაშვილისა და ხვიჩა მაჭარაშვილის სისხლის სამართლის საქმე	19
ცოტნე ანანიძის სისხლის სამართლის საქმე	26
გოჩა მუხაშვილის და სხვების სისხლის სამართლის საქმე	34
ზურაბ ქურციკიძის, ირაკლი გეგენიძის, გიორგი აბდლაძისა და ნათელა გეგენიძის სისხლის სამართლის საქმე	42
მერაბ კაჭანიძის სისხლის სამართლის საქმე	46
პოლიციის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაული	53
შენსავალი, პრობლემები, სამართლებრივი შეფასება	53
ამირან მერეაშვილის სისხლის სამართლის საქმე	56
ზურაბ ხუბულაშვილის სისხლის სამართლის საქმე	60
გია სალუქვაძის სისხლის სამართლის საქმე	64
ემზარ ქვარინის, რამაზ მეტრეველის, კობა გოცირიძისა და ივანე ჩიღვინაძის სისხლის სამართლის საქმე	69
ნარკოტიკული დანაშაული	76
შენსავალი, პრობლემები, სამართლებრივი შეფასება	76
შოთა იამანიძის სისხლის სამართლის საქმე	79
კაკო შუბითიძის სისხლის სამართლის საქმე	83
ბახვა სტურუას სისხლის სამართლის საქმე	88
ზურაბ ხუციშვილის სისხლის სამართლის საქმე	94
ცეცხლსასროლ იარაღთან დაკავშირებული დანაშაული	99
შენსავალი, პრობლემები, სამართლებრივი შეფასება	99
ზაზა კობახიძის სისხლის სამართლის საქმე	103
ვანო გობაძის სისხლის სამართლის საქმე	109
ჯანმრთელობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაული	114
შენსავალი, პრობლემები, სამართლებრივი შეფასება	114

ზაზა სამხარაძის სისხლის სამართლის საქმე	116
ე.ნ. 26 მაისის ესკორტის საქმეები	121
შესავალი, პრობლემები, სამართლებრივი შეფასება	121
ამირან მერუაშვილის სისხლის სამართლის საქმე	125
შაძრია ზურაბილის სისხლის სამართლის საქმე	132
ივანე ჩიღვინაძის სისხლის სამართლის საქმე	139
თავი II - პრობლემები და რეკომენდაციები	146
თავი III - ადმინისტრაციულ	
სამართალდარღვევათა საქმეები	160
შესავალი	160
ბადრი ქველავის და გენიკ გელენიძის	
ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეები	163
ლევან ჩიტაძის ადმინისტრაციული	
სამართალდარღვევის საქმე	168
გოჩა ნიკაშურის ადმინისტრაციული	
სამართალდარღვევის საქმე	172
კახაბერ ერგემლიძის ადმინისტრაციული	
სამართალდარღვევის საქმე	176
ალიოშა ორუჯოვის ადმინისტრაციული	
სამართალდარღვევის საქმე	181
გიორგი თანდილაშვილის ადმინისტრაციული	
სამართალდარღვევის საქმე	184
მორის აკოფიანის ადმინისტრაციული	
სამართალდარღვევის საქმე	188
ანდრეი გორას ადმინისტრაციული	
სამართალდარღვევის საქმე	191
მურმან დუმბაძის ადმინისტრაციული	
სამართალდარღვევის საქმე	195
დავით ჭლენთვის ადმინისტრაციული	
სამართალდარღვევის საქმე	200
დავით ფაცაციას, გიორგი ლავინაშვილის და	
ვახტანგ მაისურაძის ადმინისტრაციული	
სამართალდარღვევის საქმე	203

შესავალი

საია უკვე მეორედ წარმოგიდგენთ სავარაუდოდ პოლიტიკური მოტივაციის მქონე სისხლის სამართლის და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეების ანალიზს. უკანასკნელი წლების განმავლობაში გამოიკვეთა ერთი თვალშისაცემი ტენდენცია – ქვეყანაში პოლიტიკურად დაძაბულ პერიოდში მასობრივად აკავებენ ოპოზიციური პარტიების წარმომადგენლებს. იგულისხმება ოპოზიციური პარტიების მასშტაბური საპროტესტო აქციები 2007, 2009 და 2011 წლებში. სწორედ ამ პერიოდებში ოპოზიციის წარმომადგენელთა დაკავებები შესამჩნევად იზრდება.

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ 2011 წელს გამოაქვეყნა მონიტორინგის ანგარიში, რომელშიც შევიდა 2009 წლის საპროტესტო აქციებთან დაკავშირებით დაკავებული ადამიანების საქმეები და მათი ანალიზი. მონიტორინგმა გამოავლინა არაერთი დარღვევა, რომელსაც ადგილი ჰქონდა მართლმსაჯულების განხორციელებისას.

წინამდებარე კვლევაში გაანალიზებულია 2011 წლის 26 მაისის საპროტესტო აქციებთან დაკავშირებით დაკავებულ პირთა საქმეები, რომელთა შესწავლა სწორედ დაკავებების მასობრივმა ხასიათმა გადაგვანწყვეტინა. გარდა ამისა, კვლევაში ასევე მოცემულია ე.წ. ფოტორეპორტიორთა და კიდევ რამდენიმე საქმე, რომლებიც, მართალია, არ უკავშირდება მაისის საპროტესტო აქციებს, თუმცა, მონიტორინგის მიმდინარეობის პროცესში გამოვლინდა და სახეზეა დაკავების პოლიტიკური მოტივი.

საქმეების შესწავლისას გამოიკვეთა კიდევ ერთი ტენდენცია: ოპოზიციური პარტიების აქტივისტებს ხშირად აკავებენ იარაღისა და ნარკოტიკის უკანონო ფლობის ან პოლიციისათვის წინააღმდეგობის განხორციელების ბრალდებით. აღნიშნული საქმეები ძალიან ჰგავს ერთმანეთს და ყველგან იდენტური დარღვევები გვხვდება. ამასთან, სამართალდამცავი ორგანოები და სასამართლო ასეთი ტიპის საქმეებში იყენებენ მტკიცების დაბალ სტანდარტს. შედეგად ვიღებთ იმას, რომ საქმეების უმრავლესობაში მხოლოდ პოლიციის თანამშრომლები ადასტურებენ დანაშაულის ფაქტს, ჩხრეკა და ამოღება მიმდინარეობს ოპერატიული ინფორმაციის საფუძველზე, არ ტარდება დამატებითი ექსპერტიზები, არც სასამართლო ითხოვს უფრო მყარ მტკიცებულებებს და, უმრავლეს შემთხვევაში, მხოლოდ პოლიციელების ჩვენება კმარა გამამტყუნებელი განაჩენის გამოსატანად, მაშინ როცა, სხვა ფაქტები აღნიშნული ჩვენების სანაწინააღმდეგოდ მეტყველებს.

წინამდებარე კვლევის უპირველეს მიზანს წარმოადგენდა საქმეთა შესწავლა და იმის დადგენა, დაცული იყო თუ არა შესაბამისი საპროცესო და მატერიალური ნორმები დაკავების, გამოძიებისა და სასამართლო განხილვის სტადიაზე. ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეების შემთხვევაში, კვლევა შეეხება დროებით მოთავსების იზოლატორის პირობებსაც. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ კვლევაში წარმოდგენილი ყველა საქმე არსებითი ხასიათის დარღვევებს შეიცავს და კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს მართლმსაჯულების განხორციელებას. ხაზგასმით აღნიშვნას იმსახურებს ის ფაქტი, რომ ყველა საქმე, გარდა საპროცესო შეთანხმებით დასრულებული საქმეებისა, არსებითი ხასიათის დარღვევების მიუხედავად, ერთი სამართლებრივი შედეგით დასრულდა. სააპელაციო სასამართლომ უცვლელად დატოვა პირველი ინსტანციის განაჩენები, ხოლო უზენაესმა სასამართლომ დასაშვებად არ ცნო.

აღსანიშნავია, რომ კვლევის მიზანს არ წარმოადგენდა პირებისთვის პოლიტიკური პატიმრის სტატუსის მინიჭება, ვინაიდან მიგვაჩნია, რომ სტატუსის მინიჭება არა ერთი არასამთავრობო ორგანიზაციის, არამედ შესაბამისი კომპეტენტური ორგანოების პრეროგატივაა. თუმცა, კვლევაში მოცემული დასკვნები, შესაძლებელია, პოლიტიკური პატიმრის სტატუსის დადგენისას სახელმძღვანელო მასალად იქნეს გამოყენებული.

კვლევისთვის შეირჩა 21 სისხლის სამართლის საქმე, რომლებშიც ბრალდებას წარმოადგენს: წინააღმდეგობა წესრიგის დამცველის მიმართ, ჯანმრთელობის განზრახ ნაკლებად მძიმე დაზიანება, ნარკოტიკული საშუალების შეძენა-შენახვა, შეთქმულება ან ამბოხება საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შესაცვლელად, ტელე-რადიო მაუწყებლობის ობიექტის ხელში ჩაგდება ან ბლოკირება, ცეცხლსასროლი იარაღის შენახვა-ტარება, ამომრჩევლის მოსყიდვა.

რაც შეეხება კვლევის სტრუქტურას, იგი სამ ნაწილად არის გაყოფილი: პირველი ეთმობა სისხლის სამართლის საქმეებს, მეორე პრობლემებსა და რეკომენდაციებს, ხოლო მესამე ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეებს.

სისხლის სამართლის საქმეები დაყოფილია თავებად საქმეთა ფაქტობრივი გარემოებების, ბრალდების შინაარსისა და საზოგადოებრივი ინტერესის მიხედვით. თითოეულ თავში მოცემულ საქმეთა ანალიზს წინ უსწრებს გამოვლენილი პრობლემები და მათი მოკლე სამართლებრივი შეფასება.

რაც შეეხება კვლევის მესამე ნაწილს, მასში შესულია ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა 12 საქმე და მათი ანალიზი. აღნიშნულს წინ უძღვის საერთო შესავალი, რომელშიც აღწერილია ძირითადი პრობლემები და ტენდენციები.

მეთოდოლოგიასთან დაკავშირებით უნდა აღინიშნოს, რომ მსგავსად წინა კვლევისა, ამჯერადაც განხილული საქმეებიდან რამდენიმეზე საადვოკატო მომსახურებას საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის ადვოკატები აწარმოებდნენ. იმ საქმეებზე, სადაც დაკავებულს/დაპატიმრებულს სამართლებრივ დახმარებას სხვა ადვოკატები უწევდნენ, ანალიზის მეთოდად გამოყენებულ იქნა საქმეზე მომუშავე ადვოკატებთან გასაუბრება და საქმის მასალების დეტალური შესწავლა, ხოლო მიმდინარე საქმეების შემთხვევაში – ასევე სასამართლო პროცესების მონიტორინგი.

თავი I

სისხლის სამართლის საქმეები

საზოგადოების, სახელმწიფოს და ადამიანის უფლებების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულები

შესავალი

კვლევის ფარგლებში შესწავლილ იქნა სისხლის სამართლის საქმეები, რომლებიც მიმართულია სახელმწიფოს, საზოგადოების და ადამიანის უფლებების წინააღმდეგ. აღნიშნული საქმეების ერთ თავში გაერთიანების მიზეზს მათ მიმართ არსებული განსაკუთრებული საზოგადოებრივი ინტერესი წარმოადგენს. ინტერესს იწვევს ბრალდებათა შინაარსი და ფაქტობრივ გარემოებათა ერთობლიობა თითოეული საქმის მიმართ.

წინამდებარე თავში წარმოდგენილი საქმეებია: ჯემალ სურამელაშვილის და სხვათა მიმართ, შეთქმულების ბრალდებით კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შესაცვლელად; ზურაბ ქურციკიძისა და სხვათა მიმართ ჯაშუშობის ბრალდებით; დავით ჯარმელაშვილისა და სხვათა მიმართ, უკანონო შეიარაღებული ფორმირების ბრალდებით; ანანიძის, მუხამაგრიასა და სხვათა მიმართ ტელევიზიის ბლოკირების ბრალდებით; მერაბ კაჭახიძის მიმართ, ამომრჩევლის მოსყიდვის ბრალდებით.

ყველა საქმე არაპროგნოზირებადი შედეგით დასრულდა – გამოძიებამ ე.წ. ლმობიერება გამოიჩინა იმ ფონზე, როდესაც დანაშაულთა სპეციფიკასა და საჯარო ინტერესს, ერთობლიობაში, როგორც წესი, პროპორციულად უფრო მკაცრი შედეგი უნდა მოჰყოლოდა. კერძოდ, მ. კაჭახიძის საქმე სისხლის სამართალწარმოებიდან მისი განრიდებით დასრულდა იმ ფონზე, როდესაც მას ბრალი ედებოდა ამომრჩევლის მოსყიდვაში და განრიდების მომენტი-სათვის საპარლამენტო არჩევნებზე უკვე გამარჯვებული იყო ის საარჩევნო ბლოკი, რომლის კოალიციაშიც მისი პარტია შედიოდა. სხვა საქმეები, მიუხედავად მათი სიმძიმისა,¹ საპროცესო შეთანხმებით დასრულდა, რაიმე შემხედვარი თანამშრომლობის ან სხვა საგამოძიებო ღირებულების მქონე სარგებლის გარეშე.

ამ თავში წარმოდგენილ ზემოაღნიშნულ საქმეთაგან ყველას სრული შესწავლა ვერ მოხერხდა: რიგ შემთხვევაში იმის გამო, რომ საქმეს მიენიჭა საიდუმლო გრიფი, რიგ შემთხვევაში კი, იმის გამო, რომ სასამართლო პროცესი დაიხურა.

საქმეთა სრულ ანალიზს წინ უსწრებს მოკლედ წარმოდგენილი პრობლემები და მათი მოკლე სამართლებრივი შეფასება.

¹ ადრესატების გათვალისწინებით, სამართლებრივი ზიანი ამ საქმეებში წარდგენილი ბრალდების მიხედვით, განსაკუთრებით მაღალია.

გამოვლენილი პრობლემები და მათი სამართლებრივი შეფასება

- **პირის უკანონო დაკავება — ფიზიკური ძალადობა და თავისუფლების უკანონო აღკვეთა**

ფაქტობრივი ვითარება

რამდენიმე საქმეში პოლიციელთა მხრიდან ადგილი ჰქონდა დაკავებულ პირთა მიმართ ფიზიკურ ძალადობას. გარდა ამისა, ერთ საქმეში პირი რეალურად იმაზე დიდი ხნით იყო დაკავებული, ვიდრე ეს ოფიციალურადაა დაფიქსირებული ოქმში.

სამართლებრივი შეფასება

კონსტიტუციით, ისევე როგორც სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით, აკრძალულია პირის მიმართ რაიმე სახის იძულება სისხლის სამართალწარმოების დროს და იგი გულისხმობს არასათანადო მოპყრობას (წამებას, არაადამიანურ ან ღირსების შემლახავ მოპყრობას). კონსტიტუციით, ასევე სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით, მკაცრადაა განსაზღვრული პირის დაკავების ვადა. ვადის გადამეტება კი, თავისუფლების უკანონო აღკვეთას ნიშნავს.

ამ შემთხვევაში, ვინაიდან ორივე ზემოაღნიშნულ საქმეში უკანონო ქმედებას ჰქონდა ადგილი – დაირღვა როგორც ძალადობის აკრძალვის, ისე პირის თავისუფლებაში ყოფნის პრინციპი.

- **ურთიერთგამომრიცხავი მტკიცებულებები; მხოლოდ აღიარებითი ჩვენებები — მტკიცების არასაკმარისი სტანდარტი**

ფაქტობრივი ვითარება

საქმეთა უმრავლესობაში ძირითად მტკიცებულებებს წარმოადგენს მონმეთა ჩვენებები,² რომელიც სიტყვასიტყვით ემთხვევა ერთმანეთს. გარდა ამისა, საქმის გარემოებების ოფიციალური ვერსია წინააღმდეგობაში მოდის საქმის მიღმა მოძიებულ მასალებთან (იგულისხმება მედიაში გავრცელებული ვიდეო მასალა, ასევე თავად მწარმოებელი ორგანოს მიერ გაკეთებული ოფიციალური განცხადებები). რიგ საქმეებში მხოლოდ ბრალდებულთა აღიარებითი ჩვენებებია.

ეს ყოველივე კი, ერთობლიობაში, ამ მტკიცებულებათა მიმართ მნიშვნელოვან ეჭვებს აღძრავს.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის იმპერატიული მოთხოვნაა, რომ გამამტყუნებელი განაჩენი ეყრდნობოდეს დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას.

საქმეთა უმეტეს ნაწილში მტკიცებულებები დამაჯერებლობას მოკლებულია. შესაბამისად, არ არის დაცული მტკიცების სტანდარტი.

² მათი უმრავლესობა პოლიციელია.

- **ქმედების არასწორი კვალიფიკაცია — ერთი ქმედებისთვის ორჯერ პასუხისმგებლობა**

ფაქტობრივი ვითარება

ერთ საქმეში, უკანონო შეიარაღებულ ფორმირებაში მონაწილეობასთან ერთად, ქმედება დაკვალიფიცირებულია, როგორც ცეცხლსასროლი იარაღის შეძენა და შენახვა. უკანონო შეიარაღებულ ფორმირებაში მონაწილეობა შესაძლოა გამოიხატოს სხვადასხვა სახით და, მათ შორის, იარაღის შეძენითა და შენახვით.

სამართლებრივი შეფასება

კონსტიტუციით განმტკიცებულია ერთი ქმედებისთვის ორჯერ პასუხისმგებლობის აკრძალვა, რომელიც ასევე განმტკიცებულია სისხლის სამართლის კოდექსით. ნორმათა კონკურენციის შემთხვევაში, გამოიყენება სპეციალური ნორმა ქმედების კვალიფიკაციისას. იარაღის შეძენის და შენახვის შემთხვევაში, თუკი იგი უკანონო ფორმირებაში პირის მონაწილეობას გამოხატავს, სპეციალური ნორმით — უკანონო ფორმირებაში მონაწილეობის მუხლით უნდა დაკვალიფიცირდეს.

ვინაიდან ერთ-ერთ საქმეში ორივე ნორმა იქნა გამოყენებული, დაირღვა ორჯერ პასუხისმგებლობის აკრძალვის პრინციპი.

- **დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში ცეცხლსასროლი იარაღის შეძენის ბრალდება — უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევა**

ფაქტობრივი გარემოება

ერთ-ერთ საქმეზე პირს ბრალად წარდგენილი აქვს ცეცხლსასროლი იარაღის დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში დაუდგენელი პირებისგან შეძენა და შენახვა. ის ფაქტი, რომ გამოძიებამ ვერ გამოავლინა იარაღის შეძენის, როგორც ცალკე აღებული დანაშაულის გარემოება, მითითებულია როგორც ბრალდების დადგენილებაში, ისე განაჩენში.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ადგენს უდანაშაულობის პრეზუმფციას, როგორც საქმის წარმოების ერთ-ერთ ძირითად პრინციპს. ეს ნიშნავს, რომ ყველა ეჭვი, რომელიც ვერ დადასტურდება, უნდა გადანყდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ.

მოცემულ საქმეებში არათუ ეჭვი არ არსებობს, არამედ სრულიად დაუდგენელია პირის მიერ იარაღის შეძენის ფაქტი. შესაბამისად, დარღვეულია უდანაშაულობის პრეზუმფციის პრინციპი.

- **საპროცესო შეთანხმება თითქმის ყველა საქმეზე — გარკვეული ეჭვები საქმის წარმოების კანონიერების მიმართ**

ფაქტობრივი გარემოება

საქმეები, რომლებიც მიმართულია სახელმწიფოს წინააღმდეგ (ჯაშუშობა, შეთქმულება კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შესაცვლელად), დასრულდა საპროცესო შეთანხმებით. გამოძიებასთან თანამშრომლობა ან რაიმე სხვა გონივრული მიზეზი, რომელიც, გამოძიებისთვის საპროცესო შეთანხმების დადების კონკრეტული პირობა იქნებოდა, არ ყოფილა.

სამართლებრივი შეფასება

საპროცესო შეთანხმების მიზანს წარმოადგენს სწრაფი და ეფექტიანი მართლმსაჯულება. ეფექტიანი მართლმსაჯულებისთვის უნდა არსებობდეს შესაბამისი გარემოებები, რომლებიც აშკარად მიუთითებს არა ტრადიციული, არამედ სწრაფი მართლმსაჯულების საჭიროებაზე. ისეთი დანაშაულები, როგორცაა მაგ. ჯაშუშობა, თავისი სიმძიმის მიხედვით, ლოგიკურად უნდა გამორიცხავდეს საპროცესო შეთანხმებას, თუ ბრალდებული არ თანამშრომლობს გამოძიებასთან.

ვინაიდან მოცემულ საქმეებში ბრალდებულთა მხრიდან ადგილი არ ჰქონია თანამშრომლობას ან რაიმე სხვა ღონისძიებას, რომელიც გამოძიებას მათდამი ღმობიერად განაწყობდა, ჩნდება დასაბუთებული ეჭვები, თავად საქმის წარმოების კანონიერებაზე. ამ საქმეებში ძირითად მტკიცებულებებს ბრალდებულთა ჩვენებები წარმოადგენს ერთმანეთის შესახებ, თანაც მას შემდეგ რაც ისინი დააკავეს.

- **განრიდების მიზანშეწონილობის დაუსაბუთებლობა — გარკვეული ეჭვები საქმის წარმოების კანონიერების მიმართ**

ფაქტობრივი გარემოება

ერთ-ერთ საქმეზე, არსებითი განხილვის ეტაპზე ბრალდებული გამოძიებამ განარიდა სისხლის სამართალწარმოებას საჯარო ინტერესის არარსებობის მოტივით, მაშინ როდესაც, თუ გამოძიების ვერსიას დადგენილად მივიჩნევთ, ამ პირის დევნის საჯარო ინტერესი ნამდვილად არსებობდა. მას ბრალად ედებოდა ამომრჩევლის მოსყიდვა სწორედ იმ პარტიის სასარგებლოდ, რომელიც განრიდების მომენტისთვის გამარჯვებული საარჩევნო ბლოკის შემადგენლობაში შედიოდა. განრიდების შესახებ გადაწყვეტილებაში არ არის დასაბუთებული მისი გამოყენების მიზანშეწონილობა.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის თანახმად, პირს პროკურორი დისკრეციის საფუძველზე განარიდებს სისხლის სამართლის საქმის წარმოებისგან. ამ შემთხვევაში იგი ხელმძღვანელობს სისხლის სამართლის პოლიტიკის პრინციპებით, რომლის თანახმად, მან უნდა გააანალიზოს, არის თუ არა საჯარო ინტერესში დევნის დაწყება. დევნა არ უნდა დაიწყოს მაშინ, როდესაც დევნის საწინააღმდეგო საჯარო ინტერესი აშკარად გადაწონის პირის დასჯის ინტერესს.

ვინაიდან, განრიდების შესახებ გადაწყვეტილებით უცნობი რჩება, თუ რატომ აღარ არსებობდა საქმის არსებითი განხილვის ეტაპზე დევნის საჯარო ინტერესი, განრიდების მიზანშეწონილობა ბუნდოვანია, რაც საქმის წარმოების კანონიერების მიმართ გარკვეულ ეჭვებს ბადებს.

- **საქმის მასალების არავინიჭრულად გასაიდუმლოება — საჯაროდ განხილვის პრინციპის დარღვევა**

ფაქტობრივი გარემოება

წინამდებარე თავში შესულ ერთ-ერთ საქმეში საქმის მასალები სახელმწიფო საიდუმლოებად გამოცხადდა. გადაწყვეტილება, რომლითაც საქმეს გრიფით საიდუმლო დაედო, არ მოგვანოდა შესაბამისმა დაწესებულებამ. შესაბამისად, ჩვენთვის უცნობი დარჩა, თუ რატომ და რამდენად სწორად იყო მიღებული გადაწყვეტილება საქმის მასალების სახელმწიფო საიდუმლოდ ცნობის თაობაზე.

სამართლებრივი შეფასება

საქმის მასალების სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნევა ხორციელდება „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ კანონით“, სადაც განსაზღვრულია კონკრეტული წინაპირობები, რა შემთხვევაში ჩაითვლება ინფორმაცია სახელმწიფო საიდუმლოებად. გადაწყვეტილება უნდა შეიცავდეს ინფორმაციის საიდუმლოდ მიჩნევის დასაბუთებას და შესაბამისად, უნდა იყოს ხელმისაწვდომი დაინტერესებული პირისთვის.

ერთ-ერთ საქმეში გადაწყვეტილება ინფორმაციის გასაიდუმლოების შესახებ უკანონოდ იქნა მიჩნეული საიდუმლოდ და არ მიენოდა საზოგადოებას. შესაბამისად, ჩვენთვის დღემდე უცნობია, თუ რატომ მოხდა საქმის მასალებისთვის საიდუმლო გრიფის მინიჭება.

- **მტკიცებულების წარდგენასა და განხილვაში დაცვის მხარისთვის ხელის შეშლა — თანასწორობის და შეჯიბრებითობის პრინციპის დარღვევა**

ფაქტობრივი გარემოება

ერთ საქმეში ბრალდების მხარემ დაცვის მხარეს არ გადასცა ის ვიდეო მასალა, რომელიც ტელევიზიით გავრცელდა, როგორც ამ უწყების ოფიციალური ინფორმაცია, ანუ მოხდა ვიდეომასალის დამალვა; მეორე საქმეში ბრალდების მხარის მიერ დაცვის მხარისთვის ექსპერტიზის ჩასატარებლად საჭირო კვლევის საგნის გადაცემაზე სასამართლომ უთხრა უარი; მესამე საქმეში სასამართლომ არ დაუშვა დაცვის მხარის ინფორმაცია მტკიცებულებად, მაშინ როდესაც იმავე მეთოდებით მოპოვებული ბრალდების მხარის ინფორმაცია ცნო დასაშვებად.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართალწარმოება ეფუძნება თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპს, რომლის თანახმადაც, მტკიცებულებების მოპოვებასა და

წარდგენაში ორივე მხარეს უნდა ჰქონდეს თანაბარი შესაძლებლობა.

ამ საქმეებში დაცვის მხარეს შეეზღუდა როგორც მტკიცებულების მოპოვების, ისე წარდგენის შესაძლებლობა ბრალდების მხარესთან შედარებით.

- **საქმის მწარმოებელი ორგანოს მიერ კანონის არასწორი გამოყენება — კანონის უზენაესობის პრინციპის დარღვევა**

ფაქტობრივი გარემოება

ერთ საქმეში, კანონის მოთხოვნათა უგულებელყოფით, გამოიძიება დაიწყო არაუფლებამოსილმა პირმა და ჩაატარა კანონით აკრძალული საგამოძიებო მოქმედებები. ასევე, მოსამართლემ აღკვეთის ღონისძიების შეცვლის შესახებ შუამდგომლობა ერთ სხდომაზე არ განიხილა იმ მოტივით, რომ მას ამის საფუძველს საპროცესო კანონი არ აძლევდა, ხოლო შემდეგ სხდომაზე არა მხოლოდ განიხილა, არამედ დააკმაყოფილა კიდევც. აღსანიშნავია, რომ მეორედ შუამდგომლობის დაყენებისას ბრალდების მხარე უკვე ეთანხმებოდა დაცვის მხარის შუამდგომლობას.

სამართლებრივი შეფასება

კანონი სავალდებულოა შესასრულებლად, რაც ნიშნავს იმას, რომ მისი გამოყენება უნდა მოხდეს ზუსტად ისე, როგორც ამას თავად ადგენს. მოცემულ საქმეში ვინაიდან საქმის მწარმოებელმა ორგანოებმა არ შეასრულეს კანონის მოთხოვნა, ამით დაირღვა კანონის უზენაესობის პრინციპი, რომელმაც გააუარესა ბრალდებულის მდგომარეობა.

ჯემალ სურამელაშვილის და სხვათა მიმართ არსებული სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

2010 წლის სექტემბრის თვეში ჯემალ სურამელაშვილმა, ნიკოლოზ გოგუაძემ, რამაზ ღვალაძემ, ჯემალ გუნდიაშვილმა და სხვებმა გადაწყვიტეს, შეექმნათ მოძრაობა „ეროვნული სარწმუნოებრივი მოძრაობა უფლისა და სარწმუნოებისათვის“. მოძრაობა დააფუძნეს 2011 წლის 11 მაისს. ისინი მონაწილეობდნენ 2011 წლის მაისის საპროტესტო აქციებში, გარდა 26 მაისის აქციისა.

საქმის ფაბულა

ზემოხსენებულ პირებს ბრალი ედებოდათ სისხლის სამართლის კოდექსის (სსკ) 315-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში – შეთქმულება საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შესაცვლელად. საპროცესო შეთანხმების საფუძველზე, სხვადასხვა დროს თბილისის საქალაქო სასამართლომ, არსებითი განხილვის გარეშე, სასამართლოში ბრალდებულთა პირველი წარდგენიდან ერთი თვის განმავლობაში, წინა სასამართლო სხდომამდე, ბრალდებულთა უმეტესი ნაწილის – კახაბერ თოდუძის, ზურაბ გელაშვილის, ზაზა გვიმრაძის, ვარლამ ჩარკვიანის, გიორგი

ბეროშვილის, დავით თეთრაულის, მიხეილ ცილიკიშვილის, მამუკა ბესელიას, გიორგი ალაჯანიშვილის, ჯემალ გუნდიაშვილის, ირაკლი ჩარბაძის, დავით ჩიტრეკაშვილის, თეიმურაზ ცამბაიას, ბორის გურულის, ბაქარ ჩიგოგიძის, რამაზ ღვალაძის, მახარე სისაურის, მიხეილ მაისურაძის, დავით შუკაკიძის, ბადრი ჩიგოგიძის, და ჯემალ სურამელაშვილის³ – მიმართ გამოიტანა გამამტყუნებელი განაჩენი. თითოეულ მათგანს სასჯელად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით, განსხვავებით დ. შუკაკიძისა, რომელსაც განესაზღვრა 3 წლით თავისუფლების აღკვეთა და რ. ღვალაძისა, რომელსაც სასჯელად განესაზღვრა 5 წლით თავისუფლების აღკვეთა.⁴

რაც შეეხება დანარჩენ ბრალდებულებს – ნიკოლოზ გოგუაძესა და ოლეგ კეშელავას – მათ მიმართ, საქმის წარმოება არსებითი განხილვის შედეგად დასრულდა. 2011 წლის 12 აგვისტოს განაჩენით, კეშელავა ცნობილ იქნა დამნაშავედ სსკ 315-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში – შეთქმულება საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შესაცვლელად – და სასჯელად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 6 წლის ვადით. ნიკოლოზ გოგუაძე ცნობილ იქნა დამნაშავედ სსკ-ის 315-ე მუხლის პირველი ნაწილით და ამავე კოდექსის 236-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილებით, რომელიც გულისხმობს ცეცხლსასროლი იარაღის შენახვასა და ტარებას. 315-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულისთვის ნ.გოგუაძეს განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 7 წლის ვადით, 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულისათვის – 1 წლით და 6 თვის ვადით, ხოლო, ამავე მუხლის მე-2 ნაწილით – 3 წლით და 6 თვის ვადით. საბოლოოდ, დანიშნული სასჯელები შეიკრიბა და გოგუაძეს მიესაჯა თავისუფლების აღკვეთა 12 წლის ვადით. განაჩენი უცვლელად დატოვა თბილისის სააპელაციო სასამართლომ და იგი ამჟამად გასაჩივრებულია უზენაეს სასამართლოში.

საქმის განხილვა ყველა ზემოაღნიშნული პირის მიმართ დახურულ სასამართლო პროცესზე წარიმართა.

მოცემული საქმის ანალიზი ეყრდნობა კონკრეტულად ჯემალ სურამელაშვილის მიმართ არსებული საქმის მასალებს, თუმცა, საქმის ანალიზი გარკვეულწილად მოიცავს სხვა პირთა საქმეებსაც, ვინაიდან ბრალდება ყველა დაკავებული პირის მიმართ ერთსა და იმავე გარემოებებზეა აგებული.

საქმეში არსებული გარემოებები

2011 წლის 22 მაისს, პოლიციელის მიმართ წინააღმდეგობის განწევის გამო, გამოძიება დაიწყო გია უჩავას მიმართ. აქვე განვმარტავთ, რომ გია უჩავა, გენერალ-მაიორი, 2011 წლის მაისში დააკავეს პოლიციის წინააღმდეგობის ბრალდებით და დამნაშავედ ცნეს საპროცესო შეთანხმების საფუძველზე.⁵

³ საია იურიდიულ დახმარებას უწევდა მხოლოდ თოდაძეს და სურამელაშვილს, თუმცა სურამელაშვილმა პირველი წარდგენის შემდგომ ეტაპზე, როდესაც მასთან მიმდინარეობდა მოლაპარაკება საპროცესო შეთანხმების გაფორმების თაობაზე, უარი თქვა ორგანიზაციის ადვოკატების მომსახურებაზე იმ მოტივით, რომ მის ინტერესებს მისი ახლობელი დაიცავდა.

⁴ მოცემული საქმის მასალები სრულად ვერ იქნა მოპოვებული, შესაბამისად, თითოეული პირის მიმართ გამოტანილი განაჩენის ზუსტი თარიღი ჩვენთვის არ არის ცნობილი.

⁵ 30 ნოემბერს მის ადვოკატთან საუბრის შედეგად გაირკვა, რომ უჩავას შეაქვს პროკურატურაში საჩივარი იმის შესახებ, რომ აღიარებითი ჩვენება, რომელიც საპროცესო შეთანხმებას დაედო საფუძველად, იძულების შედეგად მისცა.

აღნიშნულ საქმეზე გამოძიების მიმდინარეობისას, 27 მაისს,⁶ სსკ-ის 315-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში, ბრალდებულის სახით, დაკავებულ იქნა⁷ ყველა ზემოაღნიშნული პირი და მოხდა მათ მიმართ სისხლის სამართლის საქმის ცალკე გამოყოფა.

გამოძიებით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ ჯემალ სურამელაშვილმა და სხვებმა 2011 წლის 11 მაისს შექმნეს გაერთიანება, სახელწოდებით „ეროვნული სარწმუნოებრივი მოძრაობა უფლისა და სარწმუნოებისათვის“. მასში გაერთიანდნენ ქვეყნის ხელისუფლების წინააღმდეგ განწყობილი პირები და განიზრახეს შეთქმულება საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შესაცვლელად. ამ პირების გეგმა მდგომარეობდა შემდეგში: „სახალხო კრების“ საპროტესტო აქციების მიმდინარეობისას, მათი მხრიდან რადიკალური მოთხოვნის დაყენების შემდეგ, ხელისუფლება გამოიყენებდა კანონით განსაზღვრულ იძულებით ღონისძიებებს, დაშლიდა აქციას, რაც გამოიწვევდა ქაოსს. პარალელურად, ცხინვალის რეგიონიდან შემოვიდოდა შეიარაღებული, რუსულ სამხედრო ფორმაში ჩაცმული ქართულად მოლაპარაკე 2000 ჯარისკაცი, შესაბამის სამხედრო ტექნიკასთან ერთად და მათი მხრიდან მოხდებოდა საქართველოს მთავრობის მიერ კონტროლირებად ტერიტორიაზე არსებული რომელიმე დასახლებული პუნქტის დაკავება. შემდგომ კი წარმოიქმნებოდა რადიკალური მოთხოვნა ხელისუფლების შეცვლის შესახებ. დასახლებული გეგმის განხორციელებისათვის, ზემოაღნიშნულმა პირებმა ქ.თბილისში, ბაზალეთის ქუჩაზე, დაიქირავეს ოფისი, სადაც დანაშაულებრივი გეგმის რეალიზაციის მიზნით ტარდებოდა რეგულარული შეხვედრები. 2011 წლის 24 მაისს ისინი გაემართნენ ქარელის რაიონში მდებარე ყინწვისის მონასტრის მიმდებარედ, რათა ცხინვალის რეგიონიდან შემოსულ შეიარაღებულ ფორმირებებს შეერთებოდნენ და ერთობლივი ძალებით მოეხდინათ საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შეცვლა.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეზე

სისხლის სამართლის საქმის შესწავლის შედეგად, საქმის მასალებზე დაყრდნობით, გამოიკვეთა არსებითი დარღვევები.

- **დაკავების კანონიერება**

ა) დაკავების ვითარება

საქმის მასალების მიხედვით, ჯ.სურამელაშვილი და სხვა პირები დააკავეს 2011 წლის 27 მაისს, მას შემდეგ, რაც ისინი მოწმის სახით დაიკითხნენ. აღნიშნული ფაქტის სისწორე ეჭვქვეშ დგება, რადგან მედია საშუალებით, მათ შორის თავად შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ ორგანიზებული პრესკონფერენციით გავრცელდა ინფორმაცია, რომ 26 მაისს დილის საათებში საქართველოს 23 მოქალაქე დააკავეს შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლებმა ყინწვისში და ავტომობილებით გადაიყვანეს თბილისში.⁸ ამ

⁶ 26 მაისს მიღებული ოპერატიული ინფორმაციის საფუძველზე.

⁷ დაკავების თარიღთან დაკავშირებით, დეტალურად იხილეთ ქვემოთ.

⁸ აღნიშნული ინფორმაცია იხილეთ შემდეგ ვებ-გვერდებზე: <http://www.palitravt.ge/akhali-ambebi/politika/5018-yintvisis-monaterthan-dakavebul-gelashvils-sakhelmtsifo-gadatrialebis-mcdeloba>

ინფორმაციას ადასტურებენ თავად დაკავებულებიც.

საქმის მასალების მიხედვით, საყურადღებოა ის გარემოება, რომ მასში არ არის წარმოდგენილი მოწმის სახით გამოძახების დამადასტურებელი შესაბამისი დოკუმენტები (უწყება). ასევე, აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ რამდენიმე პირს (მიხეილ მაისურაძეს, ბადრი ჩიგოგიძეს, მიხეილ ციცილიკიშვილს, რამაზ ლვალაძეს, ნიკოლოზ გოგუაძეს და ვარლამ ჩარკვიანს) აღნიშნება ფიზიკური დაზიანებები, რომლებიც, როგორც ოქმებშია მითითებული, მათ მიიღეს დაკავებამდე. ასევე, მითითებულია, რომ დაკავების მომენტიში მათ წინააღმდეგობა არ გაუწევიათ დამკავებელთათვის. ლოგიკურად ჩნდება შეკითხვა: რა ვითარებაში მიიღეს პირებმა დაზიანებები, თუ დაკავების დროს მათი მხრიდან წინააღმდეგობას ადგილი არ ჰქონია და მათ დაკავებას მოწმის სახით დაკითხვა უძღვოდა წინ. ეს გარემოება კიდევ უფრო ამყარებს ეჭვს, რომ ბრალდებულის სახით ზემოთ ჩამოთვლილი პირების დაკავება, რეალურად, 26 მაისს განხორციელდა კოლექტიური ფორმით, რა დროსაც მათ მიმართ გამოყენებულ იქნა ფიზიკური ძალადობა.

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (სსსკ) 170-ე მუხლის თანახმად, პირის დაკავება არის თავისუფლების ხანმოკლე აღკვეთა. ამასთან, პირი დაკავებულად ითვლება მიმოსვლის თავისუფლების შეზღუდვის მომენტიდან. ზემოაღნიშნული გარემოებებიდან ცხადია, რომ ჩამოთვლილ პირებს, რეალურად, თავისუფლება შეეზღუდათ და, შესაბამისად, უკვე დაკავებულები იყვნენ ყინვისიდან თბილისში ავტომანქანებით ჩამოყვანისას. მიუხედავად ამისა, პირთა დაკავება, საქმის მასალების მიხედვით, რამდენიმე საათის შემდეგ განხორციელდა. აღნიშნული მიუთითებს, რომ დაკავებულთა მიმართ კანონის არსებით დარღვევას ჰქონდა ადგილი. შესაბამისად, სსსკ-ის 176-ე მუხლის საფუძველზე, ისინი უნდა გათავისუფლებულიყვნენ. ამის სანაღმდეგოდ, მათ მიმართ აღკვეთის ღონისძიების სახით გამოყენებულ იქნა დაპატიმრება, შესაბამისად, მოსამართლის მიერ დაირღვა საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული ზემოაღნიშნული იმპერატიული მოთხოვნა.

ყოველივე აღნიშნულით, ნათელი ხდება, რომ ზემოთ მითითებული პირების მიმართ უხეშად დაირღვა საპროცესო კანონმდებლობით გათვალისწინებული გარანტიები, ხოლო ამის საფუძველზე, დაირღვა ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ევროპული კონვენციის მე-5 მუხლით გათვალისწინებული თავისუფლების და ხელშეუხებლობის უფლება.

ბ) დაკავების საფუძველი

ბრალდებულების დაკავების საფუძველი გახდა პოლიციელის ხელთ არსებული ოპერატიული ინფორმაცია, რომელიც იტყობინებოდა, რომ ყინვისის მონასტერთან იმყოფებოდა პირთა გარკვეული ჯგუფი და გეგმავდა შეთქმულებას საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების შესაცვლელად. დაკავება განხორციელდა მოსამართლის ნებართვის გარეშე, გადაუდებელი აუცილებლობის რეჟიმში.

საპროცესო კანონმდებლობა გადაუდებელი აუცილებლობის რეჟიმში დაკავებისთვის სავალდებულო წინაპირობად მიიჩნევს დასაბუთებულ ვარ-

---

braldeba.html; <http://www.palitrav.ge/akhali-ambebi/politika/5110-shss-s-masala-yintvisis-monasterthan-gankhorciebul-specoperaciasthan-dakavshrebith.html>;
<http://www.palitrav.ge/akhali-ambebi/politika/5164-nugzar-tsiklauri-chven-politikuri-motsinaaghmdgeebis-cikheshi-ar-vsvamth.html>

აუდს, რომ პირმა ჩაიდინა დანაშაული.⁹ დასაბუთებულ ვარაუდს კი წარმოადგენს ფაქტების ან ინფორმაციის ერთობლიობა, რომლითაც ობიექტური პირი დაასკვნის პირის მიერ დანაშაულის შესაძლო ჩადენას.¹⁰

მოცემულ საქმეზე წარმოდგენილი ოპერატიული ინფორმაცია ვერ ჩაითვლება დასაბუთებული ვარაუდის საფუძვლად, რადგან იგი, ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების შესახებ კანონის თანახმად, არ ექვემდებარება გამომწვევას იმ პროკურორის მიერ, რომელიც საქმეზე საპროცესო ზედამხედველობას ახორციელებს.¹¹ ამასთან ერთად, აუცილებელი იყო სხვა ინფორმაცია ან ფაქტი, რომელიც გაამყარებდა ზემოაღნიშნული ინფორმაციის სისწორეს და დასაბუთებულ ვარაუდს რეალურად წარმოშობდა. აქედან გამომდინარე, ცხადია, რომ პირთა დაკავება განხორციელდა სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე.

• ძალადობის აკრძალვა

როგორც ზემოთ ითქვა, რამდენიმე ბრალდებულს დაკავების დროს აღენიშნებოდა ფიზიკური დაზიანებები, რის შესახებაც ოქმებშიც არის მითითებული. ძალადობის კვალი ნ.გოგუაძის მიმართ (სილურჯეები აღენიშნება სახეზე) ჩანს თავად შსს-ის მიერ გამოქვეყნებულ ოფიციალურ ვიდეო მასალაში, სადაც დაკავებული პირები აღიარებით ჩვენებას აძლევენ.¹²

სასამართლოში მათი პირველი წარდგენის დროს მოსამართლემ არ გაამახვილა ყურადღება ამ ფაქტებზე და არც განუმარტა ბრალდებულებს წამებისა და არაადამიანური მოპყრობის თაობაზე საჩივრის შეტანის უფლება. უფრო მეტიც, როდესაც სხდომაზე ერთ-ერთმა ადვოკატმა ბრალდებულთა მიმართ არსებულ ფიზიკური ზენოლის ფაქტებზე მიუთითა, მოსამართლემ განაცხადა, რომ აღნიშნული მის მიერ აღკვეთის ღონისძიების შეფარდების საკითხის განხილვის ფარგლებს სცილდებოდა.

სსსკ-ის მე-4 მუხლში პრინციპის სახითაა გარანტირებული პიროვნების მიმართ ძალადობის აკრძალვა. აღნიშნულის უზრუნველსაყოფად, ამავე კოდექსის 197-ე მუხლით, მოსამართლე ვალდებულია გამოარკვიოს, აქვს თუ არა ბრალდებულს რაიმე საჩივარი ან შუამდგომლობა მისი უფლებების დარღვევასთან დაკავშირებით, ასევე, განუმარტოს მას საჩივრის შეტანის უფლება. მოცემულ საქმეში მოსამართლის მიერ აღნიშნული ვალდებულებები დაირღვა, რითაც, თავის მხრივ, ბრალდებულთა მიმართ დადგენილი საპროცესო გარანტიები იქნა უგულებელყოფილი.

ძალადობასთან დაკავშირებით გამოძიება დაიწყო მხოლოდ გოგუაძის მიმართ განხორციელებულ ფაქტზე. 2012 წლის 30 ნოემბრის მდგომარეობით, აღნიშნულის თაობაზე იგი ჯერ არ დაკითხულა. დანარჩენებმა, ვინაიდან მათ მიმართ გაფორმდა საპროცესო შეთანხმება, განაცხადეს, რომ ეს დაზიანებები მიიღეს პირადი გაუფრთხილებლობით (ნაქცევით და ა.შ.) და არა პოლიციელთა ქმედებებით.

⁹ სსსკ-ის 171-ე მუხლი.

¹⁰ სსსკ-ის მე-3 მუხლი.

¹¹ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების შესახებ კანონის მე-13 მუხლის მე-3 პუნქტი.

¹² <http://www.palitravt.ge/akhali-ambebi/politika/5110-shss-s-masala-yintsvisis-monasterthangankhorciebul-specopeciasthan-dakavshrebith.html>

• **საგამოძიებო მოქმედების ავთენტიურობა**

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, საქმის მასალების მიხედვით, ბრალდებულები 2011 წლის 27 მაისს დააკავეს იმ სისხლის სამართლის საქმის გამოძიების ფარგლებში, რომელიც 22 მაისს დაიწყო გია უჩავას მიმართ 353-ე მუხლით. 28 მაისს აღნიშნულ საქმეს ცალკე წარმოებად გამოეყო დაკავებულ პირთა მიმართ სისხლის სამართლის საქმე 315-ე მუხლით და მას მიენიჭა საქმის ნომერი - №010110132.

დაკავებულ პირთა მიმართ წარმოებულ საქმეში გვხვდება 27 მაისს დაკითხული მოწმის – ზაზა გვიმრაძის დაკითხვის ოქმი,¹³ რომელშიც მითითებულია მომდევნო დღეს გამოყოფილი საქმის ნომერი №010110130, რომელიც მოწმის დაკითხვის დროს არ არსებობდა. საქმის ეს ნომერი მხოლოდ ბოლო ციფრით განსხვავდება მომდევნო დღეს გამოყოფილი საქმის ნომრიდან (ერთ შემთხვევაში ბოლო ციფრი არის “2”, ხოლო, მეორე შემთხვევაში — “0”). ბოლო ციფრებს შორის სხვაობა აშკარად ტექნიკური შეცდომაა. განსაკუთრებული მსჯელობის გარეშეც ჩნდება შეკითხვა: 27 მაისს როგორ დაიკითხა მოწმე გვიმრაძე 28 მაისს დაწყებულ სისხლის სამართლის საქმეზე, ერთი შეხედვით, შესაძლოა, ეს ცდომილება განსაკუთრებულ ყურადღებას არ საჭიროებდეს, თუმცა, სინამდვილეში, სხვა საეჭვო და ურთიერთსაინანაღმდეგო ფაქტორებთან ერთად, აჩენს დასაბუთებულ ეჭვს, რომ ოქმი არასწორ ინფორმაციას შეიცავს და საქმე გვაქვს მტკიცებულების ფაბრიკაციასთან. თუ ჩვენი მსჯელობა ლოგიკური და თანმიმდევრულია, მაშინ გამოძიების ორგანოს საქმის წარმოების პროცესში გამოვლენილი დამოკიდებულება კანონის ჩარჩოებში არ ჯდება, ხოლო საგამოძიებო მოქმედების ოქმი, სადაც არარსებული საქმის ნომერია მითითებული, ვერ ჩაითვლება ავთენტიურად.

• **მხარეთა თანასწორობა**

ერთ-ერთ ბრალდებულს, ნ.გოგუაძეს ბრალად წარედგინა სსკ-ის 236-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილებით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენა – იარაღის შენახვა და ტარება. აღნიშნულს საფუძვლად დაედო მის მფლობელობაში არსებული ავტომანქანიდან ცეცხლსასროლი იარაღის ამოღება.¹⁴

დაცვის მხარემ დანიშნა ცეცხლსასროლი იარაღის დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზა, თუმცა, გამომძიებლის მიერ ექსპერტიზისათვის საექსპერტო კვლევის საგნის (იარაღის) გადაგზავნაზე დაცვის მხარეს ეთქვა უარი. არც მოსამართლის წინაშე დაყენებული შუამდგომლობა დაკმაყოფილდა იმ მოტივით, რომ პრაქტიკაში გამყარებული წესის თანახმად, დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზის ჩატარება ნივთზე შესაბამის მიზანს არ ემსახურება, თუ მასზე უკვე ჩატარდა ბალისტიკური ექსპერტიზა. დაცვის მხარის მიერ სააპელაციო სასამართლოში წარდგენილ იქნა ცნობა ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროდან, რომლითაც დასტურდებოდა ბალისტიკური ექსპერტიზის ჩატარების შემდეგ ნივთზე დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზის ჩატარების შესაძლებლობა. მიუხედავად აღნიშნულისა, სააპელაციო სასამართლოს მიერ, მსგავსად პირველი ინსტანციის სასამართლოსი, აღნიშნული შუამდგომლობა

¹³ მოწმის სახით დაკითხული ზაზა გვიმრაძე, შემდგომში – ამ საქმეზე ერთ-ერთი ბრალდებული.

¹⁴ როდესაც ნ.გოგუაძე დააკავეს, მისი ავტომანქანა ამოღებულ იქნა ნივთმტკიცების სახით და წინწკისიდან გადაყვანილ იქნა ქობილისში. დათვალეფერების შედეგად, გამომძიებელმა მასში ცეცხლსასროლი იარაღი აღმოაჩინა.

ზემოაღნიშნული მოტივით არ დაკმაყოფილდა.

სსსკ-ის მე-9 მუხლით დადგენილია მხარეთა თანასწორობის პრინციპი, რომლის თანახმადაც, მხარეს უფლება აქვს, მოიპოვოს ყველა შესაბამისი მტკიცებულება. ამავე კოდექსის 25-ე მუხლის თანახმად, მტკიცებულებათა მოპოვება და წარდგენა მხარეთა კომპეტენციაა. მოცემულ საქმეში მოსამართლე ჩაერია დაცვის მხარის კომპეტენციაში, მტკიცებულების სახით მოეპოვებინა ექსპერტიზის დასკვნა, შესაბამისად, მან დაარღვია მხარეთა თანასწორობის პრინციპი.

- **მტკიცების სტანდარტი**

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, სისხლის სამართლის საქმე არსებითი განხილვით მხოლოდ ო.კეშელავას და ნ.გოგუაძის მიმართ დასრულდა. სხვა პირთა მიმართ გაფორმდა საპროცესო შეთანხმება. ჩვენს ხელთ არსებული მასალების მიხედვით, არა მხოლოდ საქმის არსებითი განხილვის, არამედ საპროცესო შეთანხმებისთვის გათვალისწინებული მტკიცების სტანდარტიც არ არის მიღწეული.

ზემოაღნიშნული ორივე სახის გამამტყუნებელი განაჩენისთვის, სსსკ-ით, აუცილებელია არსებობდეს დამაჯერებელი და უტყუარი მტკიცებულებები.¹⁵ განსახილველ საქმეში ძირითადი მტკიცებულებების სახით წარმოდგენილი იყო მხოლოდ ბრალდებულთა აღიარებითი ჩვენებები. ნების თავისუფალი გამოვლების პირობებში იქნა თუ არა მიცემული ეს აღიარებითი ჩვენებები, საეჭვოა, რადგან საქმის მასალებშიც და თავად ვიდეო ჩანაწერებშიც ბრალდებულებს ვიზუალურად აღვნიშნებთ ძალადობის კვალი. ეს გარემოება კი, გამორიცხავს ამ ჩვენებათა დამაჯერებლობასა და უტყუარობას.

მტკიცებულებათა დამაჯერებლობის და უტყუარობის გარდა, საქმეში არც დასაბუთებული ვარაუდი (იმ პირთა მიმართ, სადაც საპროცესო შეთანხმება გაფორმდა) და არც გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტი (იმ პირთა მიმართ, რომლებთან მიმართებით საქმე არსებითი განხილვის შედეგად დასრულდა) არ არის მიღწეული. ბრალდებულთა მიმართ ბრალად წარდგენილი ქმედება დაფუძნებულია ფაქტზე, რომ ცხინვალის რეგიონიდან შემოვიდოდა შეიარაღებული რუსულ სამხედრო ფორმაში ჩაცმული ქართულად მოლაპარაკე 2000 ჯარისკაცი. აღნიშნული გარემოება მხოლოდ და მხოლოდ ბრალდებულთა აღიარებით ჩვენებაშია მითითებული, რომლებიც ცალკე აღებული, როგორც ზემოთ დავინახეთ, დამაჯერებლობას მოკლებულია. საქმეში არ ჩანს გამოძიების მიერ რაიმე სახის დაინტერესება ამ გარემოების გამოსარკვევად, ნამდვილად არსებობდა თუ არა ეს გეგმა და, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, ვინ იყვნენ ის პირები/მათი ხელმძღვანელები და საიდან ჰქონდათ მათ ასეთი შეიარაღება.

დასკვნა

ჯემალ სურამელაშვილის და სხვათა მიმართ არსებულ საქმეში გამოვლინდა არსებითი ხასიათის საპროცესო დარღვევები. დაკავების დროს დაირღვა პირის თავისუფლების ხელშეუხებლობის უფლება, ბრალდებულთა პირველი წარდგენის დროს სასამართლო სხდომაზე გამოვლინდა მოსამართლის მიერ

¹⁵ სსსკ-ის მე-13, 213-ე მუხლის მე-4 ნაწილი.

იმ ვალდებულების დარღვევა, რომელიც პირის მიმართ ძალადობის აკრძალვას ემსახურება. განაჩენი დაეყრდნო არადაამაჯერებელ მტკიცებულებებს, რომლებიც განაჩენისთვის სავალდებულოდ დადგენილ მტკიცებულების სტანდარტს ვერ აკმაყოფილებს, ხოლო ერთ-ერთი ბრალდებულის მიმართ საქმის განხილვის დროს მოსამართლის მიერ დაირღვა მხარეთა თანასწორობის უფლება.

დავით ჯარმელაშვილის, ბონდო კაკაშვილისა და ხვიჩა მაჭარაშვილის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

დავით ჯარმელაშვილი „ხალხის პარტიის“ წევრი, ბონდო კაკაშვილი და ხვიჩა მაჭარაშვილი კი აღნიშნული პარტიის აქტივისტები არიან.

საქმის ფაბულა

თბილისის საქალაქო სასამართლომ 2011 წლის 18 აგვისტოს საპროცესო შეთანხმების საფუძველზე საქმის არსებითი განხილვის გარეშე გამოიტანა განაჩენი დავით ჯარმელაშვილის, ხვიჩა მაჭარაშვილის და ბონდო კაკაშვილის მიმართ.

განაჩენის თანახმად დავით ჯარმელაშვილი დამნაშავედ იქნა ცნობილი საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის (სსკ) 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით — ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შექმნა და შენახვა და 223-ე მუხლის მეორე ნაწილით განსაზღვრულ დანაშაულების ჩადენაში — უკანონო შეიარაღებულ ფორმირებაში მონაწილეობა. ჯარმელაშვილს მიესაჯა 3 წლით თავისუფლების აღკვეთა (რეალურად მოსახდელად) და 4 წლით თავისუფლების აღკვეთა (პირობითი მსჯავრი).

ხვიჩა მაჭარაშვილი დამნაშავედ იქნა ცნობილი საქართველოს სსკ-ის 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით (ერთი ეპიზოდი) — ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შექმნა და შენახვა, 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით (მეორე ეპიზოდი) — ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შექმნა და შენახვა, 236-ე მუხლის მეორე ნაწილით — ცეცხლსასროლი იარაღის, საბრძოლო მასალის, ფეთქებადი ნივთიერების და ასაფეთქებელი მოწყობილობის მართლსაწინააღმდეგო შექმნა, შენახვა და ტარება, 223-ე მუხლის მეორე ნაწილით — უკანონო შეიარაღებულ ფორმირებაში მონაწილეობა, განსაზღვრული დანაშაულების ჩადენაში. მაჭარაშვილს მიესაჯა 3 წლით თავისუფლების აღკვეთა (რეალურად მოსახდელად) და 4 წლით თავისუფლების აღკვეთა (პირობითი მსჯავრი).

ბონდო კაკაშვილი დამნაშავედ იქნა ცნობილი საქართველოს სსკ-ის 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით — ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შექმნა და შენახვა და 223-ე მუხლის მეორე ნაწილით — უკანონო შეიარაღებულ ფორმირებაში მონაწილეობა განსაზღვრულ დანაშაულების ჩადენაში. კაკაშვილს მიესაჯა თავისუფლების აღკვეთა 1 წლის ვადით (რეალურად მოსახდელად) და 4 წლით თავისუფლების აღკვეთა (პირობითი მსჯავრი).

განაჩენით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ 2011 წლის გაზაფხულზე ირაკლი ოქრუაშვილმა შექმნა უკანონო შეიარაღებული ფორმირება, რომელშიც მონაწილეობის მისაღებად მან გადმოიბირა ხვიჩა მაჭარაშვილი, დავით ჯარმელაშვილი, ბონდო კაკაშვილი და კიდევ სხვა პირები¹⁶. ამ ფორმირების შექმნით ირაკლი ოქრუაშვილს გამიზნული ჰქონდა თვითალიარებული სამხრეთ ოსეთის რესპუბლიკის გავლით საქართველოში შემოსვლა, პოლიციის საგუშაგოების განიარაღება და იქ არსებული ბაზის დაკავება. დავით ჯარმელაშვილმა, ბონდო კაკაშვილმა და ხვიჩა მაჭარაშვილმა გამოძიებით დაუდგინეს დროსა და ვითარებაში შეიძინეს ცეცხლსასროლი იარაღი, საბრძოლო მასალა და ასაფეთქებელი მოწყობილობა.

საქმეში არსებული გარემოებები

2011 წლის 16 ივნისს გამოძიება დაიწყო ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შეძენისა და შენახვის ფაქტზე მოქალაქეების – მ.ტერაშვილის და კაკაშვილის მიმართ.

გამოძიების შედეგად ბრალდებულად დაკავებულ იქნა არაერთი პირი სისხლის სამართლის კოდექსის 223-ე და 236-ე მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაულების ჩადენაში. მათ შორის დ.ჯარმელაშვილი, ბ.კაკაშვილი და ხ.მაჭარაშვილი. თავდაპირველად არც ერთი პირი არ აღიარებდა ჩადენილ დანაშაულს, თუმცა, საქმის სასამართლოში გადაგზავნამდე ყველა ამ პირის მიმართ საპროცესო შეთანხმება გაფორმდა. მტკიცებულებებს, რომელსაც განაჩენი დაეყრდნო, წარმოადგენდა პოლიციელთა ჩვენებები, მათ მიერ შედგენილი ოქმები, ბრალდებულთა აღიარებითი ჩვენებები, რომლებმაც აღნიშნული ჩვენებები საპროცესო შეთანხმების საფუძველზე მისცეს და შემთხვევის ადგილის დათვალიერების ოქმი.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეზე

სისხლის სამართლის საქმის შესწავლის შედეგად, საქმის მასალებზე დაყრდნობით გამოიკვეთა გარკვეული პროცედურული და მატერიალური დარღვევები.

- **პროცედურული დარღვევა**

1) გადაუდებელი აუცილებლობის არსებობა

პოლიციის მიერ იმ ტერიტორიის თვალთვალი, საიდანაც მათი ვერსიით ცეცხლსასროლი იარაღი და საბრძოლო მასალა იქნა ამოღებული და იმ პირთა თვალთვალი, რომლებიც ამ ტერიტორიაზე გადაადგილდებოდნენ, როგორც საქმის მასალებითვე ჩანს, დაიწყო მაისის თვეში. საქმის მასალებითვე დგინდება, რომ პოლიციის მიერ მაისშივე დაფიქსირდა დანაშაულებრივი ქმედების ელემენტები. კერძოდ, საეჭვოდ შეფუთული ნივთების გადატანა ამ ტერიტორიაზე. აქვე ვლინდება ისიც, რომ მაისშივე მოხდა ამ პირთა ვინაობის დადგენაც. აღნიშნულ გარემოებებზე დაყრდნობით გამოძიების დან-

¹⁶ მოცემული ანალიზი მხოლოდ აღნიშნული სამი პირის მიმართ არსებულ სისხლის სამართლის საქმეს ეხება. სხვა პირთა მიმართ არსებული სისხლის სამართლებრივი წარმოება ამ კვლევის საგანს არ წარმოადგენს.

ყების საფუძველი უკვე არსებობდა. საქმის მასალებით, გამოძიება დაწყებულია 2011 წლის 16 ივნისს, ხოლო შემთხვევის ადგილი დათვლიერებულია 20 ივნისს. სწორედ ეს უკანასკნელი გარემოება დაედო საფუძველად ბრალდებულების დაკავებას და მათი საცხოვრებელი ბინების გადაუდებელ რეჟიმში გაჩხრეკას.

ზემოაღნიშნული გარემოებები მიუთითებს, რომ გადაუდებელი აუცილებლობა საქმეზე საგამოძიებო მოქმედებების ჩასატარებლად არ არსებობდა. კერძოდ, გამოძიებას ჰქონდა შესაძლებლობა, გადაუდებელი აუცილებლობის გარეშე, მიემართა სასამართლოსთვის ნებართვის მისაცემად ჯერ კიდევ მაშინ, როდესაც ამ პირთა ვინაობა მას უკვე დადგენილი ჰქონდა და შესაბამისად, მოსამართლის ნებართვის საფუძველზე განეხორციელებინა ჩხრეკა. ამის საწინააღმდეგოდ, გამოძიებამ ფაქტების გამოვლენიდან მხოლოდ ერთ თვეში მოახდინა რეაგირება და საგამოძიებო მოქმედებებიც გადაუდებელ რეჟიმში ჩაატარა. შესაბამისად, დაარღვია სისხლის სამართლის საპროცესო ვალდებულება, რომლის თანახმადაც, გამოძიება უნდა ჩატარდეს გონივრულ ვადაში.¹⁷

2) ბრალდების მხარის მიკერძოებული დამოკიდებულება.

დავით ჯარმელაშვილმა და ხვიჩა მაჭარაშვილმა სასამართლო სხდომაზე პირველი წარდგენის დროს მიუთითეს, რომ მათ მიმართ ადგილი ჰქონდა იძულებას, რისი შედეგიც იყო მათ მიერ მიცემული აღიარებითი ჩვენება. დაკავებულებს სურდათ, სასამართლო სხდომაზე განეცხადებინათ, რომ იძულება გამოიხატა ცემაში, თუმცა, მოსამართლეს არ გამოუხატავს დაინტერესება, კონკრეტულად რა ქმედებებს ჰქონდა ადგილი მათ მიმართ. იგი მყისიერად გადავიდა სხვა საკითხზე და ბრალდებულებს არ მისცა საშუალება აღნიშნულის თაობაზე სხდომაზე განეცხადებინათ. მათი განცხადებები შეიცავდა რა დანაშაულის ნიშნებს, შედეგად უნდა მოჰყოლოდა სამართალდამცავი ორგანოების და კონკრეტულად ამ შემთხვევაში პროკურორის მხრიდან გამოძიების დაწყება. გამოძიების დაწყების ვალდებულება პირდაპირ გამომდინარეობს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (სსსკ) მე-100 მუხლიდან, რომელშიც მითითებულია, რომ „*დანაშაულის შესახებ ინფორმაციის მიღების შემთხვევაში გამოძიებელი, პროკურორი ვალდებული არიან დაიწყონ გამოძიება*“. აღნიშნული ნორმის საწინააღმდეგოდ, ბრალდებულების ამ განცხადებას არანაირი რეაგირება არ მოჰყოლია, რითაც გამოიკვეთა საქმის მიმართ ბრალდების მხარის არაობიექტური დამოკიდებულების ნიშნები.

ამ კონტექსტში აღსანიშნავია ისიც, რომ მოქმედი კანონმდებლობით მოსამართლის როლი ძალიან შემცირებულია. სასამართლო სხდომის დროს დანაშაულის ნიშნების გამოვლენისას მას მანამდე არსებული საპროცესო კოდექსისგან განსხვავებით¹⁸ აღარ აქვს უფლებამოსილება, შესაბამისი რეაგირება მოახდინოს - სამართალდამცავი ორგანოების ყურადღება გამოვლენილ ფაქტზე რომ იყოს მიქცეული. შედეგად არაერთი მსგავსი ფაქტი რჩება რეაგირების გარეშე.

¹⁷ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, 111-ე მუხლი

¹⁸ იხ. 1998 წლის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 50-ე მუხლი

3) შეფიქრებლობა

გამოძიების მიმდინარეობისას, ტელევიზიით გავრცელდა ხვიჩა მაჭარაშვილის აღიარებითი ჩვენება, რაც, რა თქმა უნდა, საქმეში ვიდეო მასალის არსებობას მიუთითებს. თუმცა, ვიდეო მასალა დაცვის მხარეს არ გადასცემია იმ მოტივით, რომ გამოძიებას აღნიშნული ვიდეო მასალა არ ჰქონდა. სსსკ-ის 83-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად „ინფორმაციის გაცვლის მოთხოვნის შემდეგ იმ მომენტისათვის არსებული მასალის მხარისათვის სრული მოცულობით გადაუცემლობა იწვევს ამ მასალის დაუშვებელ მტკიცებულებად ცნობას“. შესაბამისად, ვინაიდან დაცვის მხარის მოთხოვნის მიუხედავად ბრალდებამ მას არ გადასცა აღნიშნული ვიდეო მასალა, სახეზე იყო საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი იმპერატიული მოთხოვნა მტკიცებულების დაუშვებლად ცნობის თაობაზე. მიუხედავად ამისა, აღნიშნული მტკიცებულებები გამოყენებულ იქნა არსებითი განხილვის გარეშე გამოტანილ განაჩენში.

საქმეში *Jespers v. elgium* სასამართლომ დაადგინა, რომ „მხარეთა თანასწორობის პრინციპი ვალდებულებას აკისრებს ბრალდების მხარეს და გამოძიების ორგანოებს, გადასცენ დაცვის მხარეს ნებისმიერი ის მასალა, რომელსაც ისინი ფლობენ, ან რომელიც მათ შეეძლოთ მოეპოვებინათ, თუ ის შეიძლება დაეხმაროს ბრალდებულს გათავისუფლებაში ან სასჯელის შემცირებაში“¹⁹. მოცემულ შემთხვევაში გამოძიებას მართლაც რომ არ ჰქონოდა აღნიშნული მასალა, რაც ფაქტობრივად საფუძველს მოკლებულია, იგი მაინც ვალდებული იყო, მისი გადაცემა უზრუნველყო დაცვის მხარისთვის.

4) “In dubio pro reo”

ბრალდებულებს ბრალად ედებათ ცეცხლსასროლი იარაღის მართლსაწინააღმდეგო შეძენა, შენახვა და ტარება. აღსანიშნავია, რომ მათ ბრალდების შესახებ დადგენილების თანახმად, აღნიშნული იარაღი დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში შეიძინეს. ბუნებრივად ჩნდება კითხვა: ხომ არ არის სახეზე სისხლის სამართლის საპროცესო პრინციპის,²⁰ „ყველა ეჭვის ბრალდებულის სასარგებლოდ გადანყვეტის“ (“In dubio pro reo”-ს) პრინციპის დარღვევა. ვინაიდან ბრალდების ფაბულაში ცალსახადაა მითითებული, რომ დაუდგენელია იარაღის შეძენის დრო და ვითარება, შესაბამისად, არსებობს ეჭვი – მართლა შეიძინეს თუ არა ამ პირებმა იარაღი. აქედან გამომდინარე, ეჭვი უნდა გადანყვეტილიყო ბრალდებულების სასარგებლოდ და იარაღის შეძენა ბრალდებიდან უნდა ამორიცხულიყო. ამის საწინააღმდეგოდ, ბრალდებულები ცნობილნი იქნენ დამნაშავედ ამ ეპიზოდშიც. შესაბამისად, სისხლის სამართლის საპროცესო პრინციპთან ერთად დაირღვა კონსტიტუციით და ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ევროპული კონვენციით²¹ დადგენილი გარანტი – ყველა ეჭვი ბრალდებულის სასარგებლოდ .

5) მტკიცებულებათა დამაჯერებლობა

დღეს მოქმედის სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა მტკიცებულებათა შეფასების დროს ყურადღებას აქცევს მტკიცებულებების

¹⁹ The right to a fair trial. A guide to the implementation of Article 6 of the European Convention on Human Rights . Naula Mole and Catharina Harby. Human Rights Handbooks, No.3 p.47

²⁰ სსსკ-ის მე-5 მუხლის მე-3 ნაწილი

²¹ კონსტიტუციის მე-40 მუხლის მე-3 ნაწილი; კონვენციის მე-6 მუხლის მე-2 ნაწილი

დამაჯერებლობას, კერძოდ, სსსკ-ის მე-13 მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა ეფუძნებოდეს მხოლოდ ... დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას, რომელიც გონივრულ ეჭვს მიღმა ადასტურებს პირის ბრალეულობას“.

მოცემულ სისხლის სამართლის საქმეში ბრალდების მხარის მტკიცებულებებს შორის წარმოდგენილია კონტრადიქციული დეპარტამენტის სამი ოპერატიული თანამშრომლის ჩვენება, რომლებიც აბსოლუტურად ერთმანეთის იდენტურია. აღნიშნული ჩვენებები მხოლოდ და მხოლოდ დაკითხული პირის საიდენტიფიკაციო მონაცემებით განსხვავდება ერთმანეთისგან, ჩვენების ტექსტი ყველა ოქმში სრული სიზუსტით (სიტყვასიტყვით) ემთხვევა ერთმანეთს. ასეთი სიზუსტე ყოველგვარი დამატებითი მსჯელობის და დასაბუთების გარეშეც ნათელს ხდის, რომ ამ პირთა მიერ მიცემული ინფორმაცია რეალობას არ ასახავს და მხოლოდ და მხოლოდ ფორმალურად შედგენილ ოქმებს წარმოადგენს.

ცალსახაა, რომ ბრალდების მხარის მტკიცებულებები არ იყო დამაჯერებელი და შესაბამისად, გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანა ამ მტკიცებულებებზე დაყრდნობით წარმოადგენს სსსკ-ის მე-13 მუხლით დადგენილი იმპერატიული მოთხოვნის დარღვევას.

• მატერიალური დარღვევა

დავით ჯარმელაშვილს, ხვიჩა მაჭარაშვილს და ბონდო კაკაშვილს ერთდროულად ბრალი წარედგინათ 223-ე მუხლის მე-2 ნაწილით და 236-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულების ჩადენაში. აღნიშნული კვალიფიკაცია წარმოადგენს “*Ne bis in idem*”²² პრინციპის დარღვევას:

223-ე მუხლის მე-2 ნაწილის დისპოზიცია ასეა განსაზღვრული: „უკანონო შეიარაღებულ ფორმირებაში მონაწილეობა“. აღნიშნული პირდაპირ მიუთითებს, რომ უკანონო ფორმირების ერთ-ერთი მთავარი ელემენტი არის შეიარაღება. შესაბამისად, საქმეში არსებული იარაღი, რომელიც ბრალდების ვერსიის თანახმად პოლიციამ აღმოაჩინა, ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედების კვალიფიკაციისთვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გარემოებაა. სწორედ აღნიშნული გვაძლევს 223-ე მუხლით გათვალისწინებული ქმედების კვალიფიკაციას – შეიარაღებას. აღნიშნული იარაღის აღმოჩენის გარეშე კი ეს ქმედება 223-ე მუხლით ვერ დაკვალიფიცირდებოდა.

მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, ბრალდებულებს ბრალად აქვთ შერაცხული სსსკ-ის 236-ე მუხლით გათვალისწინებული ქმედება(ც: ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის შექმნა, შენახვა და ტარება, რაც ერთსა და იმავე ქმედებისთვის ორჯერ დასჯას (“*Ne bis in idem*” პრინციპი) გულისხმობს. ეს კი კონსტიტუციით, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ევროპული კონვენციის მე-4 დამატებითი ოქმით დადგენილი გარანტიის — განმეორებით მსჯავრის აკრძალვის დარღვევას წარმოადგენს.

²² ერთი და იმავე დანაშაულისთვის ორჯერ მსჯავრდების აკრძალვა

- **საქმის მსვლელობისას გამოკვეთილი საეჭვო გარემოებები**

1) საპროცესო შეთანხმება

როგორც ზემოთ აღინიშნა, დავით ჯარმელაშვილის, ხვიჩა მაჭარაშვილის და ბონდო კაკაშვილის მიმართ მოგვიანებით ცალკე წარმოებად გამოიყო საქმე და მათთან გაფორმდა საპროცესო შეთანხმება.

საინტერესოა და აღნიშვნის ღირსია ის გარემოებები, რომლებიც სამართლებრივი განხილვის საგანს არ წარმოადგენს, მაგრამ წინ უძღოდა ბრალდებულთა მიმართ საპროცესო შეთანხმების გაფორმებას.

გამოძიების მსვლელობის პერიოდში შეიმჩნეოდა პროკურატურის მხრიდან საპროცესო შეთანხმების გაფორმების სურვილი. კერძოდ, გამომძიებელი ბრალდებულთა ადვოკატებთან²³ პირად საუბარში აცხადებდა, რომ ბრალის აღიარების შემთხვევაში პროკურატურა მზად იყო საპროცესო შეთანხმების დასადავად. პროკურატურის მხრიდან საპროცესო შეთანხმების დადების სურვილი კონკრეტულ შემთავაზებად იქცა 2011 წლის ივლისის პირველ რიცხვებში. საქმის საპროცესო ხელმძღვანელი პროკურორი პირადად შეხვდა ბრალდებულთა ადვოკატებს და შესთავაზა საპროცესო შეთანხმების კონკრეტული პირობები. იმავე პერიოდში მთავარი პროკურორის მოადგილე (როგორც ამას ბრალდებულები განმარტავენ), დაახლოებით დილის 03:00 სთ-ზე საპატიმრო დანესებულებაში შევიდა და ყველა ბრალდებულს შეხვდა, მათ შორის ჯარმელაშვილს, კაკაშვილს და მაჭარაშვილს. იგი შეეცადა, დაერწმუნებინა ბრალდებულები საპროცესო შეთანხმების დადებაში. პროკურორის მოადგილე არწმუნებდა ბრალდებულებს, რომ მათ ბედზე ი. ოქრუაშვილის პოლიტიკური გუნდი არ ზრუნავდა და ბრალის აღიარებაზე უარის თქმის შემთხვევაში კანონით დადგენილი სასჯელის მაქსიმუმს მიიღებდნენ. საპროცესო შეთანხმების დადებაზე თანხმობა ჯარმელაშვილმა, კაკაშვილმა და მაჭარაშვილმა მხოლოდ მას შემდეგ განაცხადეს, როდესაც ყველა სხვა ბრალდებულს თანახმა იყო. მათი თანხმობის მთავარ მოტივს წარმოადგენდა სასამართლო პროცესზე გამართლების ნაკლები შანსი სასამართლოს მიმართ უნდობლობიდან გამომდინარე.

2) მტკიცებულებათა სტანდარტი და საპროცესო შეთანხმება

საპროცესო შეთანხმება, როგორც უკვე აღინიშნა, გაფორმდა საქმის სასამართლოში გადაგზავნამდე, ანუ მანამდე, სანამ მოხდებოდა სასამართლოში მტკიცებულებების დასაშვებობის საკითხის განხილვა და შემდგომში საქმის არსებითი განხილვა.

საქმის არსებითი განხილვის შემთხვევაში, დაცვის მხარის მიერ მოპოვებული მტკიცებულებების განხილვა შესაძლებელი იქნებოდა, რომლის შედეგადაც გამოვლინდებოდა მისი არსებითი წინააღმდეგობა გამომძიების ზემოთ აღნიშნულ მტკიცებულებებთან. გარდა ამისა, სსკ-ის 223-ე მუხლით გათვალისწინებული ბრალდების ეპიზოდში გამოძიება მთლიანად ირიბ მტკიცებულებებს ეყრდნობა. კერძოდ, უკანონო შეიარაღებული ფორმირების შექმნის შესახებ მონიშვნები მიუთითებენ ამჟამად ძებნილი ბრალდებულის, მალხაზ კაკაშვილის მიერ გავრცელებული ცნობების საფუძველზე, რაც სსსკ-ის 76-ე მუხლის პირველი ნაწილით ირიბი მტკიცებულებაა, ხოლო ამავე მუხლის მე-3 ნაწილით კი იგი საქმის არსებითი განხილვის სხდომაზე დასაშვებია მხოლოდ

²³ ბრალდებულთა ინტერესებს იცავდა ორგანიზაციის გორის ოფისის ადვოკატი

მაშინ, როდესაც სხვა მტკიცებულებით დასტურდება. სხვა მტკიცებულება კი ამ ნაწილში გამოძიებას არ მოეპოვებოდა. შესაბამისად, ბრალდების ამ ეპიზოდით, 223-ე მუხლის მეორე ნაწილით გათვალისწინებული ბრალდების ამორიცხვა საქმის არსებითი განხილვის დროს საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული ვალდებულება იქნებოდა.

გარდა ზემოთ აღნიშნულისა, გამოვლინდებოდა მტკიცების დაბალი სტანდარტი სსკ-ის 236-ე მუხლით გათვალისწინებული ბრალდების ეპიზოდშიც, რომელიც არსებითი განხილვის დროს გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტს ვერ დააკმაყოფილებდა.

საპროცესო შეთანხმების დროს არ ხდება მტკიცებულებათა გამოკვლევა სასამართლო სხდომაზე. მტკიცების სტანდარტს მხოლოდ დასაბუთებული ვარაუდი წარმოადგენს, ანუ გაცილებით დაბალი სტანდარტი, ვიდრე არსებითი განხილვის დროს არის საჭირო. ეს საპროცესო შეთანხმების მიზნიდან (სწრაფი მართლმსაჯულება) გამომდინარეობს, თუმცა როგორც პრაქტიკიდან და ამ კონკრეტული შემთხვევიდან ჩანს, საპროცესო შეთანხმება ბრალდების მხარისთვის საუკეთესო საშუალებაა მის მიერ დაშვებული ხარვეზების დასაფარად და სასურველი შედეგის – გამამტყუნებელი განაჩენის მისაღწევად.

3) საქმეზე დამატებით მოპოვებული ინფორმაცია

როგორც ზემოთ აღინიშნა, თავდაპირველად ჯარმელაშვილი, მაჭარაშვილი და კაკაშვილი ბრალს არ აღიარებდნენ. ამ პერიოდში მათ ინტერესებს იცავდა საიას გორის ოფისის ადვოკატი. მან გამოძიების იმ ეტაპამდე, სანამ ბრალდებულები საპროცესო შეთანხმებაზე გარიგდებოდნენ, გამოკითხა ხვიჩა მაჭარაშვილის მეუღლე – ეკატერინე მაჭარაშვილი (რომელიც ჩხრეკის დროს სახლში იმყოფებოდა) და ბონდო კაკაშვილის მეზობელი – ჯიმშერ კაკაშვილი (რომელიც შეესწრო ჩხრეკის პროცესს). გარდა ამისა, მან დაათვალიერა შემთხვევის ადგილი, საიდანაც ამოღებულ იქნა დიდი რაოდენობით ცეცხლსასროლი იარაღი და საბრძოლო მასალა.

გამოკითხული ეკატერინე მაჭარაშვილი მიუთითებს, რომ მისთვის არც ერთი უფლება, მათ შორის, არც დამსწრეთა მონვევის უფლება არ განუმარტავთ. თუმცა ჩხრეკის ოქმში დაფიქსირებულია, რომ ეკატერინემ უარი განაცხადა ამ უფლების გამოყენებაზე. იგი, ასევე, მიუთითებს, რომ დაახლოებით 7-8 პოლიციელი ჩხრეკდა სახლს (საქმეში აღნიშნულია, რომ ჩხრეკაში მონაწილეობდა მხოლოდ ორი პოლიციელი), მათგან ორი ვიდეო კამერით აფიქსირებდა ვითარებას, ერთი პოლიციელი კი მაგიდასთან იჯდა და წერდა. მოგვიანებით, პოლიციელთა ჯგუფი 15 კაცამდე გაიზარდა და მათ მოქმედებას ვიდეო კამერით ერთი პოლიციელი აფიქსირებდა. ბოლოს ერთ ერთმა მათგანმა თაროდან ავტომატი ჩამოიღო. ე.მაჭარაშვილი აღნიშნავს, რომ ჩხრეკის ოქმზე ხელი იძულებით მოაწერინეს, ვინაიდან მას გამომძიებელმა განუცხადა, რომ თუ ხელს არ მოაწერდა, მის მეუღლეს პრობლემები შეექმნებოდა.

გამოკითხული ჯიმშერ კაკაშვილი მიუთითებს, რომ ბონდო კაკაშვილის საცხოვრებელ სახლთან ახლოს მისვლისას დაინახა ავტომანქანები და იქ მყოფი უცხო პირები. მან შიგნით შესვლა დააპირა, თუმცა, ამის საშუალება იქ მყოფმა პირებმა არ მისცეს. ჩხრეკის ოქმში დაფიქსირებულია, რომ ჩხრეკაში სამი პოლიციელი მონაწილეობდა.

დაცვის მხარის მიერ 2011 წლის 29 ივნისს ჩატარდა შემთხვევის ადგილის

დათვალისწინებულია: გაიზომა ის ტერიტორია, საიდანაც გამოძიების ვერსიით დიდი რაოდენობით ცეცხლსასროლი იარაღი და საბრძოლო მასალა იქნა ამოღებული. გაზომვის შედეგად გამოვლინდა, რომ მითითებული ტერიტორია, კერძოდ, ის მიწის ორმო, სადაც გამოძიების ვერსიით ამოღებულ იქნა ზემოაღნიშნული საგნები, იმდენად მცირე ზომის იყო, რომ მასში სტანდარტული ზომის იარაღის შესანახი 2 ყუთი და იარაღით სავსე რამდენიმე ტომარა ვერ ჩაეტეოდა.

ზემოაღნიშნული ინფორმაცია სისხლის სამართლის საქმის მიღმა დარჩა, რადგან მხარეთა მიერ ინფორმაციის გაცვლამდე და წინასასამართლო სხდომამდე ბრალდებულებთან საპროცესო შეთანხმება გაფორმდა.

აღსანიშნავია ის ფაქტორიც, რომ საპროცესო შეთანხმების გაფორმების პერიოდში ბრალდებულების ინტერესებს ორგანიზაციის ადვოკატი აღარ იცავდა და მისი ჩანაცვლება მოხდა სავალდებულო წესით სახელმწიფო ხარჯზე დანიშნული ადვოკატების მეშვეობით.

დასკვნა

დავით ჯარმელაშვილის, ხვიჩა მაჭარაშვილის და ბონდო კაკაშვილის მიმართ არსებულ სისხლის სამართლის საქმეში გამოიკვეთა როგორც საპროცესო, ისე მატერიალური დარღვევები. გამოძიების ორგანოების მხრიდან საქმის წარმოების მიმართ გამოვლინდა გულგრილი დამოკიდებულება — დანაშაულის ნიშნების გამოვლენას არ მოჰყვა გონივრულად მყისიერი რეაგირება; დაირღვა მხარეთა შეჯიბრებითობის, ასევე, ყველა ეჭვის ბრალდებულის სასარგებლოდ გადაწყვეტის პრინციპი; ერთი ქმედება ორი მუხლით დაკვალიფიცირდა; გარდა სამართლებრივი დარღვევებისა, წარმოების მიღმა გამოვლინდა გარემოებები, რომლებიც არაერთ კითხვას ბადებს საქმის მიმართ.

ცოტნე ანანიძის სისხლის სამართლის საქმა

პოლიტიკური აქტივობა

ცოტნე ანანიძე მონაწილეობდა 2011 წლის 21 მაისს დაგეგმილ საპროტესტო აქციებში, არარეგისტრირებული კავშირის „წარმომადგენლობითი სახალხო კრების“ სახელით. იგი არის იურიდიული ფაკულტეტის მაგისტრატურის წარჩინებული სტუდენტი.

საქმის ფაბულა

2011 წლის 7 დეკემბერს ცოტნე ანანიძე, საქმის არსებითი განხილვის გარეშე, საპროცესო შეთანხმების საფუძველზე, ცნობილ იქნა დამნაშავედ სისხლის სამართლის კოდექსის 222-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით — ტელერადიომაუწყებლობის დაწესებულების ბლოკირება და ხელში ჩაგდება მცდელობა, რამაც შეაფერხა ამ დაწესებულების ნორმალური მუშაობა, ჩადენილი ჯგუფურად; ასევე, ამავე კოდექსის 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით — პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისათვის ხელის შეშლის და მისი საქმიანობის შეწყვეტის მიზნით, ჩადენილი ძალადობით, ჯგუფის მიერ. სასჯელად, ორივე დანაშაულისთვის ერთად, ანანიძეს განესაზღვრა 2 წლით რეალურად და ორი წლით პირობით თავისუფლების აღკვეთა, სამი წლის გამოსაცდელი ვადით.

განაჩენით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ 2011 წლის 21 მაისს აჭარის ტელევიზიის წინ მიმდინარე საპროტესტო მანიფესტაციის დროს ც.ანანიძე რამდენიმე პირთან ერთად გამოეყო სხვა მონაწილეებს და გადაწყვიტა აჭარის ტელევიზიის ხელში ჩაგდება. მან ჯგუფურად მოახდინა შენობის ბლოკირება და, პოლიციელების მიმართ ფიზიკური წინააღმდეგობის განხორციელებით, შეეცადა გაერღვია პოლიციელთა რიგები და შეეღწია შენობაში.

ბრალდებულის ვერსიით, მან აქციის დროს საჯაროდ განაცხადა, რომ სურდა ტელევიზიის შენობაში განცხადების შეტანა საპროტესტო მსვლელობის პირდაპირ ეთერში გაშვების მოთხოვნით. ამის შემდეგ კი, დატოვა მანიფესტაციის ადგილი.

• **საქმეში არსებული გარემოებები**

2011 წლის 21 მაისს პროკურატურამ დაიწყო გამოძიება ტელემარშულებლობის დაწესებულების ბლოკირების და ხელში ჩაგდების მცდელობისა და პოლიციის მუშაკების მიმართ ჯგუფური წინააღმდეგობის ფაქტზე.

იმავლე დღეს სსკ-ის 222-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით და 353-ე მუხლის მეორე ნაწილით, სამართალდამცველებმა დააკავეს და პასუხისგებაში მისცეს არაერთი ადამიანი.²⁴ საქმის მსვლელობისას, 4 ივნისს, სხვა ათეულობით პირის მსგავსად, მონმის სახით დაკითხეს ც.ანანიძეც, ხოლო 17 ივნისს იგი დააკავეს და ბრალი წაუყენეს. მის მიმართ არსებული სისხლის სამართლის საქმე ცალკე წარმოებად გამოიყო.

საპროცესო შეთანხმების გაფორმებამდე ც.ანანიძე არ აღიარებდა ბრალად წაყენებულ დანაშაულს და დაკითხვისას ბრალდების ვერსიისგან განსხვავებული ჩვენება მისცა.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

• **პროცესის მწარმოებლის დამოკიდებულება საქმის მიმართ**

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა არ შეიცავს რაიმე კონკრეტულ დებულებას, რომელიც პირდაპირ დაავალდებულებდა პროცესის მწარმოებელ ორგანოს საქმის მიმართ გულმოდგინებას. აღნიშნული თავისთავად იგულისხმება, რაც ამა თუ იმ კონტექსტში არაერთხელ აღნიშნა თავის გადაწყვეტილებებში ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ.²⁵ ერთ-ერთ საქმეში სასამართლო აცხადებს, რომ პირველ რიგში საქმე უნდა წარიმართოს შესაბამისი ორგანოების მხრიდან ბეჯითი დამოკიდებულებით.²⁶ განსახილველ საქმეში ბეჯითი დამოკიდებულება სრულყოფილად არ გამოვლენილა პროკურორის და მოსამართლის ქმედებებში.

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ადგენს, რომ ბრალდების ფორმუ-

²⁴ ანზორ სოლომონიძე, ხეჩია გამარჯობაძე, ვახტანგ ხოროიძე, დიმიტრი ჭეიშვილი, დავით ფარტყენაძე, ტარიელ ფუტყარაძე, გონა მუხაშაგია. ანგარიშში ამ პირთა მიმართ არსებული საქმის ანალიზი ცალკეა წარმოდგენილი.

²⁵ Slivenko v. Latvia, no. 48321/99, §146, 9 October, 2003; Giuliani & Gaggio v. Italy, no. 23458/02, §230, 25 August, 2009; Arutyunyan v. Russia, no. 48977/09, §79, 10 January, 2012; Georgiy Bykov v. Russia, no. 24271/03, §70, 14 October, 2010

²⁶ Kalashnikov v. Russia, no 47095/99, § 114, 15 July, 2002.

ლირება უნდა შეიცავდეს ბრალად შერაცხული ქმედების აღწერას მისი ჩადენის ადგილის, დროის, ხერხის, საშუალების, იარაღის, აგრეთვე, ამ ქმედებით გამოწვეული შედეგის მითითებით.²⁷ ცოტენ ანანიძის საქმეში არსებულ ბრალის დადგენილებაში კი მხოლოდ ნათქვამია, რომ მან წინააღმდეგობა გაუწია პოლიციელს, თუმცა, რა წარმოადგენდა უშუალოდ წინააღმდეგობის ხერხს, საშუალებასა და იარაღს, არ არის დაკონკრეტებული. დადგენილებაში ვკითხულობთ, რომ ც.ანანიძემ „სამართალდამცავებს არაერთგზის მიაყენა სიტყვიერი და ფიზიკური შეურაცხყოფა“. ვინაიდან ფიზიკური შეურაცხყოფა შეიძლება გამოიხატოს არაერთი სახის ქმედებაში, ბრალდების შესახებ დადგენილებაში აუცილებლად უნდა ყოფილიყო დაკონკრეტებული, თუ რა კონკრეტულ ქმედებაში გამოიხატა ფიზიკური შეურაცხყოფა.

მიუხედავად იმისა, რომ მხოლოდ ცალკე აღებული ხარვეზების მქონე ბრალდების შესახებ დადგენილება არ მიუთითებს ბრალდებულის რომელიმე კონკრეტული უფლების დარღვევაზე, იგი საუკეთესოდ წარმოაჩენს საქმის მწარმოებელი ორგანოს (კონკრეტული პროკურორის), გარკვეულწილად, გულგრილ დამოკიდებულებას საქმის მიმართ – პროკურორმა სრულად არ შეასრულა ბრალდების შესახებ დადგენილების შედგენის მოთხოვნები.

საქმისადმი გულგრილი დამოკიდებულება გამოვლინდა სასამართლოს მხრიდანაც. ც.ანანიძე დააკავეს მოსამართლის მიერ გაცემული წინასწარი ნებართვის საფუძველზე, რომელშიც ცოტენ ანანიძის ნაცვლად სხვა პიროვნების სახელი და გვარი იყო მითითებული. განჩინების ხარვეზი ჩასწორდა დაზუსტების შესახებ განჩინებით. მოცემული შემთხვევა, მოსამართლის არაგულმოდგინე დამოკიდებულებასთან ერთად, წარმოადგენს საქმისადმი მისი არაინდივიდუალური მიდგომის საუკეთესო მაგალითს. სხვა პირის სახელი და გვარის არსებობა განჩინებაში მიუთითებს იმაზე, რომ იმ პირის განჩინების საფუძველზე მომზადდა ცოტენ ანანიძის საქმეში წინასწარი დაკავების ნებართვის ტექსტი.

ზემოთ გამოვლენილი წინასწარ მომზადებული სტანდარტული ფორმის გამოყენებას ევროპული სასამართლო მიუღებლად მიიჩნევს საქმეში *Nikolaishvili v. Georgia*: „სასამართლო განსაკუთრებულ წუხილს გამოთქვამს საქართველოს ეროვნული სასამართლოს მიერ წინასწარი პატიმრობის შეფარდებასა და გამოტანილ გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებით, რომელიც მიღებულ იქნა წინასწარ შემუშავებული სტანდარტული ფორმით. ...ხსენებული პრაქტიკა პირდაპირ მიუთითებს ხელისუფლების ეროვნული ორგანოების მიერ საკითხის განხილვის „შესაბამისი გულმოდგინების“ არარსებობაზე, რაც წინააღმდეგობაში მოდის ევროპული კონვენციის მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტის სულისკვეთებასთან.“²⁸

- **აკვეთის ღონისძიების პროპორციულობა**

სსსკ-ით განმტკიცებულია თავისუფლების პრეზუმფცია, რომლის თანახმადაც, პირი უნდა იყოს თავისუფალი, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ დადასტურდა მისი დაპატიმრების აუცილებლობა.²⁹ აღნიშნული პრინციპის უზრუნველსაყოფად, ამავე კოდექსით დადგენილია, რომ პატიმრობის შეფარდება

²⁷ სსსკ-ის 169-ე მუხლის მე-3 ნაწილი.

²⁸ Giorgi Nikolaishvili v. Georgia, n. 37048/04, §73, 13 January, 2009

²⁹ სსსკ-ის მე-5 მუხლი.

შესაძლებელია მხოლოდ მაშინ, როდესაც ალკვეთის ღონისძიების მიზნების მიღწევა შეუძლებელია სხვა ნაკლებად მკაცრი ალკვეთის ღონისძიების გამოყენებით. პროკურორმა შუამდგომლობის წარდგენისას უნდა დაასაბუთოს მის მიერ მოთხოვნილი ალკვეთის ღონისძიების გამოყენების მიზანშეწონილობა. გარდა ამისა, პირდაპირ არის დადგენილი სასამართლოს მიერ ალკვეთის ღონისძიების კონკრეტული სახის გამოყენებისას ბრალდებულის პიროვნების, მის საქმიანობის, ასაკისა და სხვა გარემოებების გათვალისწინება.³⁰

ც.ანანიძეს ალკვეთის ღონისძიების სახით შეეფარდა დაპატიმრება. ბრალდების მხარემ შუამდგომლობაში არგუმენტად მიუთითა, რომ შესაძლოა ბრალდებულმა მოწმეებზე მოახდინოს ზეგავლენა, მათ მიმართ განახორციელოს ძალადობა და მუქარა. გარდა ამისა, საქმეზე ჩასატარებელია ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებები და მტკიცებულებათა განადგურების, ასევე, სასამართლოსა და საგამოძიებო ორგანოებში გამოუცხადებლობის საფრთხის თავიდან აცილების მიზნით, აუცილებელია ც.ანანიძის დაპატიმრება.

საქმის მასალებით გაირკვა, რომ არც ერთი, ზემოთ მოყვანილი არგუმენტი არ იყო გამყარებული კონკრეტული გარემოებებით, რომლებიც რეალურად დაასაბუთებდა მოთხოვნილი ალკვეთის ღონისძიების საჭიროებას. კერძოდ:

მოწმეებზე ზეგავლენის მოხდენა და მტკიცებულებათა განადგურების არგუმენტი ამ კონკრეტულ საქმეში დამაჯერებლობას მოკლებულია, ვინაიდან მოწმეთა ორ მესამედზე მეტი თავად სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკია. რაც შეეხება სხვა მოწმეებს, მათი ერთი ნაწილი ტელევიზიის თანამშრომელია (საჯარო სამსახურის თანამშრომელი³¹), ხოლო ყველაზე მცირე ნაწილი – მანიფესტაციის მონაწილე. ლოგიკურად, ალბათობას მოკლებული იყო მოლოდინი, რომ სტუდენტი³² ც.ანანიძე შეძლებდა ზემოაღნიშნულ მოწმეთაგან რომელიმეს დაშინებას. შესაბამისად, მტკიცებულებების განადგურების მოლოდინიც არაა დამაჯერებელია.

რაც შეეხება არგუმენტს, რომ საქმის ირგვლივ ჩასატარებელია ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებები, მისი გაბათილება თავად საქმის მასალებითვე შესაძლებელია. ც.ანანიძე დააკავეს 18 ივნისს ხოლო ბოლო საგამოძიებო მოქმედება ჩატარებულია მის დაკავებამდე, 17 ივნისს.

სასამართლოსა და საგამოძიებო ორგანოებში გამოუცხადებლობა საფუძველს მოკლებული მოლოდინი იყო ბრალდების მხრიდან, ვინაიდან, ც.ანანიძის ქმედებებით იგი სრულიად გამოირიცხებოდა. კერძოდ, დაკავებამდე ანანიძე რამდენჯერმე იქნა გამოძახებული სამართალდამცავი ორგანოების მიერ მოწმის სახით და იგი დროულად გამოცხადდა. გარდა ამისა, მან საკონტაქტო ტელეფონის ნომრის შეცვლაც შეატყობინა სამართალდამცავ ორგანოებს. ცხადია, რომ ბრალდების მხარემ არ ან ვერ წარმოადგინა ვერც ერთი დამაჯერებელი არგუმენტი, რომელიც ანანიძის დაპატიმრების აუცილებლობას

³⁰ სსსკ-ის 198-ე მუხლი.

³¹ იხ. „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტელევიზიის და რადიომაუწყებლობის სახელმწიფო დეპარტამენტის აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის საქვეუწყებო დაწესებულებად – ტელევიზიის და რადიომაუწყებლობის დეპარტამენტად რეორგანიზაციის და დებულების დამტკიცების შესახებ“ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის 2004 წლის 5 ოქტომბრის №58 დადგენილება.

³² იმ პერიოდისთვის ც.ანანიძე იურიდიული ფაკულტეტის მაგისტრატურის სტუდენტი იყო.

დაასაბუთებდა. ვინაიდან პატიმრობის გამოყენება მოცემულ შემთხვევაში იყო სრულიად არაპროპორციული, ც.ანანიძის მიმართ დაირღვა კონსტიტუციით და ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ევროპული კონვენციით გარანტირებული თავისუფლების უფლება.³³

• გამოძიების მოცულობა

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა ადგენს, რომ გამოძიება არის „...მოქმედებათა ერთობლიობა, რომლის მიზანია დანაშაულთან დაკავშირებული მტკიცებულებების შეგროვება.“³⁴ ამავე კოდექსით, გამოძიებისთვის დადგენილია მოთხოვნა – იგი უნდა იყოს ყოველმხრივი.³⁵

მოცემულ საქმის მასალებით გამოვლინდა, რომ გამოძიება არასაკმარისი მოცულობით ჩატარდა:

როგორც აღინიშნა, ც.ანანიძეს ბრალი ედება ტელევიზიის შენობის ბლოკირებაში. ბრალდების თანახმად, ბლოკირება გამოიხატა ანანიძისა და სხვა პირების მიერ ცენტრალური შესასვლელის გადაკეცივით, რამაც ხელი შეუშალა აჭარის ტელევიზიის ნორმალურად მუშაობას. კერძოდ ყურნალისტები ვერ გადაადგილდებოდნენ შენობიდან გარეთ და პირიქით.

საქმეში მოწმის სახით დაკითხული ტელევიზიის ყურნალისტები და დაცვის პოლიციის თანამშრომლები მიუთითებდნენ, რომ შენობას აქვს მხოლოდ ერთი შესასვლელი, რომელთანაც შეკრებილი იყვნენ მანიფესტაციის მონაწილეები. სწორედ აღნიშნულმა განაპირობა ტელევიზიის თანამშრომელთა გადაადგილების შეფერხება და, შესაბამისად, ნორმალური მუშაობისთვის ხელის შეშლა. გამოძიებამ არ ჩაატარა სათანადო საგამოძიებო მოქმედებები, რათა გადაემოწმებინა, მართლაც მხოლოდ ერთი შესასვლელი ჰქონდა თუ არა ტელევიზიის შენობას. შემთხვევის ადგილის დათვალიერებით, შესაძლებელი იქნებოდა აღნიშნულის დადგენა.

ზემოაღნიშნული საგამოძიებო მოქმედების ჩატარებას და მის შედეგად გამოვლენილ გარემოებას არსებითი მნიშვნელობა ექნებოდა დანაშაულის კვალიფიკაციაზე. კერძოდ, დათვალიერებისას შესაძლებელი იქნებოდა დადგენილიყო ერთი შესასვლელი ჰქონდა თუ არა შენობას. თუკი შენობაში შესვლა ალტერნატიული საშუალებითაც იყო შესაძლებელი, მაშინ ტელევიზიის ნორმალური მუშაობის შეფერხება – ბლოკირება – გამოირიცხება.

სინამდვილეში აღმოჩნდა, რომ აჭარის ტელევიზიას მართლაც აქვს მეორე შესასვლელი, რომელზეც საუბარია „კვირის რეპორტაჟში“ 21 მაისის აჭარის მანიფესტაციის და მისი თანმდევი მოვლენების შესახებ.³⁶

გამოძიების არასრულყოფილად ჩატარებამ და საქმის გარემოებების ზედპირულმა შესწავლამ გამოიწვია პირის მსჯავრდება დანაშაულის გარეშე, რითაც დაირღვა ინდივიდისთვის (ამ შემთხვევაში ც.ანანიძის) გარანტირებული სისხლის სამართლის პრინციპი — *nulla poena sine culpa*.³⁷ გარდა ამისა, აღნიშნულმა ფაქტმა გამოიწვია იმ პირთა შესაბამისი პასუხისმგებლობის

³³ საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლი, კონვენციის მე-5 მუხლი.

³⁴ სსსკ-ის მე-3 მუხლი.

³⁵ სსსკ-ის 37-ე მუხლი.

³⁶ <http://maestro.ge/?address=kviris5&id=3522&page=3>

³⁷ არ არსებობს სასჯელი დანაშაულის გარეშე.

გარეშე დატოვება, რომლებმაც მცდარი ფაქტები დამაჯერებლად მიუთითეს თავიანთ ჩვენებებში.

გამოძიების არასრულყოფილება სხვა მხრივაც გამოვლინდა. მოწმის სახით დაკითხული ტელევიზიის ოპერატორი თავის ჩვენებაში მიუთითებს, რომ იგი აივნისგან ვიდეო გადაღებით აფიქსირებდა მანიფესტაციას და მის შედეგად განვითარებულ ისეთ დანაშაულებრივ ქმედებებს, როგორცაა პოლიციელთათვის წინააღმდეგობის განწევა და ტელევიზიის შენობის ბლოკირება. მან განაცხადა, რომ აქვს ამის ამსახველი ვიდეო მასალა და, მოთხოვნის შემთხვევაში, შეუძლია მისი წარდგენა. დამატებითი მსჯელობის გარეშეც ნათელია, რომ ვიდეო მასალა, რომელშიც უტყუარად და ზუსტად არის დაფიქსირებული მოვლენები, როგორც წესი, ერთ-ერთი საუკეთესო და ფასეული მტკიცებულებაა გამოძიებისთვის. შესაბამისად, ლოგიკურად, გამოძიება უნდა დაინტერესებულიყო მოცემული ვიდეო მასალით და უნდა უზრუნველყო მისი დართვა საქმეზე მტკიცებულების სახით.

• **მტკიცებულებათა დამაჯერებლობა**

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით, გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა ეფუძნებოდეს დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას.³⁸ საქმის მასალების ურთიერთშეჯერებით გამოვლინდა ბრალდების მტკიცებულებათა არადამაჯერებლობა:

- ტელევიზიის ოპერატორის ვიდეო მასალის საქმეში არარსებობა სერიოზულ ეჭვს აღძრავს საქმეში ბრალდების მოწმეთა ჩვენებების სისწორის მიმართ. მას შემდეგ, რაც აღმოჩნდა, რომ მათ ცრუ ჩვენება მისცეს შენობის შესასვლელის რაოდენობასთან დაკავშირებით, მათ მიერ მოწოდებული სხვა ინფორმაციაც, მაგალითად, დაცვის პოლიციელების მიერ ც.ანანიძის დასახელება იმ პირთა სიაში, რომლებიც წინააღმდეგობას უწევდნენ პოლიციელებს, კარგავს სანდოობას და დამაჯერებლობას.
- ბრალდების მოწმეთა ჩვენებების დამაჯერებლობასთან დაკავშირებით, კითხვის ნიშნები გაჩნდა სხვა გარემოებების გამოც. მაგალითად, ერთ-ერთ პოლიციელს ე.მელაძეს გამოძიებაში დაკითხვისას ანანიძე იმ პირთა შორის არ დაუსახელებია, ვინც მისი თქმით, წინააღმდეგობას უწევდა პოლიციას. მან ანანიძე მხოლოდ სასამართლოში დაკითხვისას მიუთითა წინააღმდეგობის გამწევა შორის. როგორც თავად აცხადებს, მას მხოლოდ სასამართლო პროცესზე გაახსენდა ეს ფაქტი (6 თვის შემდეგ³⁹) და არა ინციდენტიდან რამდენიმე საათში, რაც თავისთავად არადამაჯერებელია.
- გარდა ზემოაღნიშნულისა, საეჭვოა კიდევ ერთი გარემოება. ის პოლიციელები, რომლებიც ცოტნე ანანიძეს წინააღმდეგობის გამწევ პირთა სიაში ასახელებენ, დაიკითხნენ გორა მუხაშავერიას, დავით ფარტენაძის, ვახტანგ სიორიძის, დიმიტრი ჭიჭიშვილის, ანზორ სოლომონიძის და ხვიჩა გამარჯობაძის მიმართ არსებულ სისხლის სამართლის საქმეზეც. აღნიშნული საქმე ზუსტად იმავე მოვლენებს

³⁸ სსსკ-ის მე-13 მუხლი.

³⁹ ე.მელაძე მოწმის სახით დაიკითხა 24 ნოემბერს.

ეხება და ასევე შესულია ამ კვლევაში. საინტერესოა, რომ არც ერთ იქ დაკითხულთაგანს, გარდა მერაბ დუმბაძისა, ცოტნე ანანიძე წინააღმდეგობის გამწევი პირთა შორის არ დაუსახელებია. ბუნებრივია, როდესაც მოწმე ერთი და იგივე მოვლენის შესახებ ჰყვება და კითხვებს პასუხობს, მის მიერ მიცემული ინფორმაცია უნდა იყოს იდენტური იმის მიუხედავად, თუ რა საქმესთან დაკავშირებით იკითხება. ანუ, ამ შემთხვევაში, თუ პოლიციელები მართლაც შეესწრნენ ც.ანანიძის მიერ პოლიციელთათვის წინააღმდეგობის განევის ფაქტს, მაშინ აღნიშნულის თაობაზე უნდა განეცხადებინათ მათი მოწმის სახით დაკითხვისას ზემოაღნიშნული პირების სასამართლო პროცესზეც და არა მხოლოდ ც.ანანიძის სასამართლო პროცესზე. ეს გარემოება მნიშვნელოვნად არყვეს ამ მოწმეთა ჩვენებების დამაჯერებლობას და სანდოობას.

- და ბოლოს, დაცვის მხარის მიერ საქმის დასრულების შემდეგ მოპოვებული „TV25“-ის მასალით არ დასტურდება პოლიციელთა ინფორმაცია. უფრო კონკრეტულად, პოლიციელთა ჩვენებების ძირითადი შინაარსის მიხედვით, ისინი ტელევიზიის შესასვლელის წინ განლაგდნენ და მოაწყვეს ე.წ. „ცოცხალი ჯაჭვი“ მას შემდეგ, რაც მანიფესტაციის მონაწილეებმა 15 წუთიანი დროის ათვლა დაიწყეს. დაცვის მხარემ საქმის წარმოების დასრულების შემდეგ შემთხვევით მოიპოვა ტელეკომპანია „TV25“-ის მიერ გადაღებული ვიდეო მასალა, რომლითაც პოლიციის ინფორმაცია არ დასტურდება. ვიდეო მასალის მიხედვით, ტელევიზიის შესასვლელთან მხოლოდ მანიფესტაციის მონაწილეები არიან განლაგებულნი. პოლიციელები კი საერთოდ არ იმყოფებიან იმ ტერიტორიაზე. ეს კიდევ ერთი გარემოებაა, რომელიც პოლიციელთა ჩვენებების სანდოობას ეჭვქვეშ აყენებს.

• დანაშაულის კვალიფიკაცია

ც.ანანიძეს, პოლიციელისთვის წინააღმდეგობის განევისათვის ერთად, ასევე ბრალი ედება ტელევიზიის ბლოკირებაში — მისი ნორმალური მუშაობის შეფერხებაში.⁴⁰ ბრალდების თანახმად, ბლოკირება გამოიხატა იმაში, რომ ერთი სიუჟეტის ჩანერა ვერ მოხერხდა, ვინაიდან ტელევიზიის შენობაში შესვლა და გასვლა შეუძლებელი იყო, რაც მთლიანობაში 50-60 წუთი გაგრძელდა. აღნიშნული ქმედებისთვის არაპროპორციული პასუხისმგებლობა წინააღმდეგობაში მოდის კონსტიტუციურ უფლებასთან — შეკრების და გაერთიანების თავისუფლებასთან. ლოგიკურად, ვიღებთ შედეგს, რომლითაც ნებისმიერი მანიფესტაცია ადმინისტრაციული შენობის წინ არის დასჯადი.

ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციისთვის აუცილებელია, რომ ნორმის დისპოზიციაში აღწერილი გარემოებების ბრალეულობა საკმარისი ინტენსივობით გამოვლინდეს, რაც იმას ნიშნავს, რომ ჩადენილი ქმედება უნდა იყოს აშკარად და მკაცრად გასაკიცხი. ამ საქმეში არსებული გარემოება არ არის საკმარისი საიმისოდ, რომ დანაშაულისათვის საჭირო უმართლობის ხარისხს აღწევდეს. ფაქტების ერთობლიობა ქმედებას არ ხდის გასაკიცხს იმ ინტენსივობით, რომ იგი დანაშაულად ჩაითვალოს, რადგან კონკრეტული გარემოებების ურთიერთგანაღიზებით, ტელევიზიის შეფერხება ბევრად

⁴⁰ სს.კ-ის 222-ე მუხლი.

უმნიშვნელო აღმოჩნდა, ვიდრე სსკ-ის 222-ე მუხლის დისპოზიციით არის ნაგულისხმები. კერძოდ, შეფერხება მხოლოდ ერთსაათიანი დროის ინტერვალით, რომლის დროსაც მხოლოდ ერთი სიუჟეტის ეთერში გაშვება ვერ მოხერხდება, არ წარმოადგენს ტელევიზიის ნორმალური ფუნქციონირების შეფერხებას.

შეფერხების ინტენსივობასთან დაკავშირებით, საინტერესოა გერმანიის საკონსტიტუციო სასამართლოს ერთ-ერთი გადაწყვეტილება, რომელიც განმარტავს, რომ მანიფესტაცია თავისთავად მოიცავს ისეთ გარემოებასაც, რომლითაც ფერხდება მესამე პირთა ნორმალური საქმიანობა.⁴¹ ყოველივე ზემოაღნიშნული მიუთითებს, რომ დანაშაულის შემადგენლობა სახეზე არ იყო.

დანაშაულის კვალიფიკაციაზე მსჯელობისას, აუცილებელია, შევხვთ მეორე საკითხსაც: თუ გამოძიება *bona fide* თვლიდა, რომ მანიფესტაციის შედეგად ტელევიზიის ნორმალური ფუნქციონირება დაიბლოკა, მაშინ მისი რეაგირება ერთგვაროვანი უნდა ყოფილიყო ყველა იმ პირის მიმართ, რომელთა მანიფესტაციაში მონაწილეობის შედეგადაც შეფერხდა ტელევიზიის მუშაობა. საქმის მასალების მიხედვით, იქ დაახლოებით 200 ადამიანი იმყოფებოდა. აღნიშნული მსჯელობის საფუძველია ის, რომ სწორედ ამ ადამიანთა ერთობლივი განლაგება აფერხებდა ტელევიზიის მუშაობას. მიუხედავად ამისა, მხოლოდ ც.ანანიძე და სხვა შვიდი ადამიანი იქნა ამ ქმედებისთვის პასუხისმგებლობაში მიცემული.

რეალურად, სხვა ადამიანების გარეშე, ცალკე აღებული რვა ადამიანი, ვერ შეაფერხებდა ტელევიზიის თანამშრომელთა გადაადგილებას. შესაბამისად, თუ დავუშვებთ, რომ მანიფესტაცია ნამდვილად აფერხებდა ტელევიზიის ნორმალურ მუშაობას, ლოგიკურად, მანიფესტაციის ყველა მონაწილე თანაბრად ბრალეული უნდა ყოფილიყო ამ ქმედებაში და ყველას მიმართ უნდა გამოყენებულიყო სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ზომები.

დასკვნა

ანანიძის სისხლის სამართლის საქმეში გამოვლინდა არაერთი არსებითი ხასიათის ხარვეზი, რომლითაც დაირღვა ბრალდებულის უფლებები საქმის წარმოების ყველა ეტაპზე. აღნიშნული უფლებების დარღვევა გამოვლინდა არაპროპორციული აღკვეთის ღონისძიების შეფარდებით, არასრულყოფილი გამოძიებით, არაადამაჯერებელი მტკიცებულებებით, ტელევიზიის ბლოკირების, როგორც დანაშაულის შემადგენლობის არარსებობით, არაერთგვაროვანი სამართლებრივი რეაგირებით მანიფესტაციის მონაწილეების მიმართ და საქმის მწარმოებელი ორგანოების – პროკურატურის და სასამართლოს – ზერელე დამოკიდებულებით საქმის და ბრალდებულის მიმართ.

⁴¹ იხ. გერმანიის საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება სამხედრო დანაყოფის წინააღმდეგობის ბლოკირებასთან დაკავშირებით: BVerfGE 69,315(360).

გოჩა მუხაშავერიას და სხვების სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

დავით ფარტენაძე, ტარიელ ფუტყარაძე, გოჩა მუხაშავერია, ვახტანგ სიორიძე, ხვიჩა გამარჯობაძე, ანზორ სოლომონიძე, დიმიტრი ჭეიშვილი მონაწილეობდნენ 2011 წლის 21 მაისს დაგეგმილ საპროტესტო მანიფესტაციებში არარეგისტრირებული კავშირის „წარმომადგენლობითი სახალხო კრების“ სახელით.

საქმის ფაბულა

ბათუმის საქალაქო სასამართლომ 2011 წლის დეკემბერში საპროცესო შეთანხმების საფუძველზე საქმის არსებითი განხილვის გარეშე გამოიტანა გამამტყუნებელი განაჩენი ანზორ სოლომონიძის, ხვიჩა გამარჯობაძის, ვახტანგ სიორიძის, დიმიტრი ჭეიშვილის, დავით ფარტენაძის, ტარიელ ფუტყარაძის და გოჩა მუხაშავერიას მიმართ.

განაჩენის თანახმად, ანზორ სოლომონიძე, ხვიჩა გამარჯობაძე, ვახტანგ სიორიძე, დიმიტრი ჭეიშვილი, დავით ფარტენაძე, ტარიელ ფუტყარაძე და გოჩა მუხაშავერია დამნაშავედ იქნენ ცნობილი საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 222-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით და, ამავე კოდექსის 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით. მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით, ბრალად დაედოთ ტელემაუწყებლობის დაწესებულების ბლოკირება და ხელში ჩაგდების მცდელობა, რამაც შეაფერხა ამ დაწესებულების ნორმალური მუშაობა, ჩადენილი ჯგუფურად. 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით კი – პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისათვის ხელის შეშლის და მისი საქმიანობის შეწყვეტის მიზნით, ჩადენილი ძალადობით ჯგუფის მიერ. ტ.ფუტყარაძის გარდა, სასჯელად თითოეულ მათგანს საბოლოოდ დაენიშნა 4 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც ორი წელი ჩაეთვალით პირობითად, სამი კი – გამოსაცდელ ვადად. ტ.ფუტყარაძეს სასჯელად საბოლოოდ განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 2 წლის ვადით, რომელიც ჩაეთვალია პირობითად, სამი წელი კი – გამოსაცდელ ვადად.

მას შემდეგ, რაც 2011 წლის 21 მაისს მანიფესტაციამ ბათუმში ერას მოედნიდან აჭარის ტელევიზიის წინ გადაინაცვლა, მონაწილეებმა ულტიმატუმი წამოაყენეს. მათ განაცხადეს, რომ თუკი არ მოხდებოდა აქციის პირდაპირ ეთერში გაშუქება, 15 წუთში ისინი ძალით შეიჭრებოდნენ შენობაში. 7-8 წუთის გასვლის შემდეგ მანიფესტაციის მონაწილეებს გამოეყო ანზორ სოლომონიძე, გოჩა მუხაშავერია, ტარიელ ფუტყარაძე, ხვიჩა გამარჯობაძე, დავით ფარტენაძე, დიმიტრი ჭეიშვილი, ვახტანგ სიორიძე და სხვა პირები. მათ შემუშავებული ჰქონდათ გეგმა აჭარის ტელევიზიის ხელში ჩასაგდებად და ჯგუფურად მოახდინეს აღნიშნული დაწესებულების ბლოკირება. ბრალდებულები ფიზიკური ძალის გამოყენებით შეეცადნენ, გაერღვიათ პოლიციელთა ჯგუფები, რა დროსაც მათ მიაყენეს სიტყვიერი და ფიზიკური შეურაცხყოფა.

საქმეში არსებული გარემოებები

2011 წლის 21 მაისს პროკურატურამ დაიწყო გამოძიება ტელემაუწყებლობის დაწესებულების ბლოკირების, მისი ხელში ჩაგდების მცდელობისა და პოლიციის მუშაკების მიმართ ჯგუფური წინააღმდეგობის ფაქტზე. იმავე დღეს

სამართალდამცავმა ორგანოებმა დააკავეს და პასუხისგებაში მისცეს ზემოთ ჩამოთვლილი პირები.

საპროცესო შეთანხმების გაფორმებამდე, მხოლოდ ვახტანგ სიორიძე და ტარიელ ფუტყარაძე აღიარებდნენ დანაშაულს.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

• გამოძიების მოცულობა

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა ადგენს, რომ გამოძიება არის „მოქმედებათა ერთობლიობა, რომლის მიზანია დანაშაულთან დაკავშირებული მტკიცებულებების შეგროვება.“⁴² ამავე კოდექსით გამოძიებისთვის დადგენილია მოთხოვნა – იგი უნდა იყოს ყოველმხრივი.⁴³

მოცემული საქმის მასალებით გამოვლინდა, რომ გამოძიება არასაკმარისი მოცულობით ჩატარდა:

როგორც აღინიშნა, მუხამავერიას და სხვებს ბრალი ედებათ ტელევიზიის შენობის ბლოკირებაში. ბრალდების თანახმად, ბლოკირება გამოიხატა მათ მიერ ცენტრალური შესასვლელის გადაკეცივით, რამაც ხელი შეუშალა აჭარის ტელევიზიის ნორმალურად მუშაობას. კერძოდ, ჟურნალისტები ვერ გადაადგილდებოდნენ შენობიდან გარეთ და პირიქით.

საქმეში მონმის სახით დაკითხული ტელევიზიის ჟურნალისტები და დაცვის პოლიციის თანამშრომლები მიუთითებდნენ, რომ შენობას აქვს მხოლოდ ერთი შესასვლელი, რომელთანაც შეკრებილნი იყვნენ მანიფესტაციის მონაწილეები. სწორედ აღნიშნულმა განაპირობა ტელევიზიის თანამშრომელთა გადაადგილების შეფერხება და შესაბამისად, ნორმალური მუშაობისთვის ხელის შეშლა. გამოძიებამ არ ჩაატარა სათანადო საგამოძიებო მოქმედებები, რათა გადაემონმებინა მართლაც მხოლოდ ერთი შესასვლელი ჰქონდა თუ არა ტელევიზიის შენობას. შემთხვევის ადგილის დათვალიერების ფარგლებში შესაძლებელი იქნებოდა შენობის ფასადის და მიმდებარე ტერიტორიის დათვალიერება.

ზემოაღნიშნული საგამოძიებო მოქმედების ჩატარებას და მის შედეგად დადგენილ გარემოებას არსებითი მნიშვნელობა ექნებოდა დანაშაულის კვალიფიკაციისთვის. კერძოდ, დათვალიერების შემთხვევაში, შესაძლებელი იქნებოდა დადგენილიყო, ერთი შესასვლელი ჰქონდა თუ არა შენობას. ეს დანაშაულის კვალიფიკაციაზე მოახდენდა გავლენას – თუკი შენობაში შესვლა ალტერნატიული საშუალებითაც იყო შესაძლებელი, მაშინ ტელევიზიის ნორმალური მუშაობის შეფერხება- ბლოკირება გამოირიცხებოდა.

სინამდვილეში აღმოჩნდა, რომ აჭარის ტელევიზიას მართლაც აქვს მეორე შესასვლელი. ეს ფაქტი გაშუქებული იყო ტელეკომპანია „მანესტროს“ გადაცემაში – „კვირის რეპორტაჟი“, რომელიც წარმოადგენდა ჟურნალისტურ გამოძიებას 21 მაისის აჭარის მანიფესტაციის და მისი თანმდევნი მოვლენების შესახებ.⁴⁴

⁴² სსსკ-ის მე-3 მუხლი.

⁴³ სსსკ-ის 37-ე მუხლი.

⁴⁴ <http://maestro.ge/?address=kviris5&id=3522&page=3>.

გამოძიების არასრულყოფილად ჩატარებამ და საქმის გარემოებების ზედპირულმა შესწავლამ მიგვიყვანა პირის მსჯავრდებასთან დანაშაულის გარეშე. დაირღვა ინდივიდებისთვის გარანტირებული სისხლის სამართლის პრინციპი — *nulla poena sine culpa*.⁴⁵ გარდა ამისა, ამ ფაქტმა გამოიწვია იმ პირთა შესაბამისი პასუხისმგებლობის გარეშე დატოვება, რომლებმაც მცდარი ფაქტები დამაჯერებლად მიუთითეს თავიანთ ჩვენებებში.

- **საქმის განხილვის საჯაროობა**

სისხლის სამართლის საქმის საჯარო განხილვა, კონსტიტუციით და ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით, ბრალდებულის გარანტირებულ უფლებას წარმოადგენს.⁴⁶ შესაბამისად, იგი გარანტირებულია სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსითაც (სსკ), რომლის თანახმად, შესაძლებელია სხდომის მიმდინარეობის ჩანერა სტენოგრაფიის ან ვიდეო საშუალებით. კერძოდ, კოდექსის მე-10 მუხლში მითითებულია, რომ დასაშვებია სასამართლო სხდომის სტენოგრაფირება და აუდიოჩანერა სასამართლოს მიერ დადგენილი წესით. ეს უფლება შეიძლება შეიზღუდოს სასამართლოს გადაწყვეტილებით, რაც ნიშნავს იმას, რომ შეზღუდვა მხოლოდ გამოჩვეულების შემთხვევებში შესაბამისი საფუძვლის არსებობისას დაიშვება.

განსახილველ საქმეში წინასასამართლო და საქმის არსებითი განხილვის სტადიაზე დაცვის მხარემ დააყენა შუამდგომლობა სხდომების სტენოგრაფირების და აუდიო ჩანერის შესახებ, რაც არ დაკმაყოფილებულა. უარის თქმის საფუძვლად წინასასამართლო სხდომაზე მითითებული იყო საქმის მასალების გახმაურების საფრთხე, ხოლო მთავარ სხდომაზე ის, რომ შესაძლოა ჩანანერი ხელმისაწვდომი გახდეს მონაწიეებისთვის. ასევე, ორივე შემთხვევაში სასამართლომ განაცხადა, რომ სხდომის ოქმი წარმოებს სიზუსტით. ის, საქმის დასრულების შემდეგ, გადაეცემა მხარეებს და, შესაბამისად, სტენოგრაფიის და აუდიო ჩანანერის წარმოების აუცილებლობა არ არსებობს.

პირველი არგუმენტი — საქმის შინაარსის გახმაურების საფრთხე არ წარმოადგენს მყარ საფუძველს, რომელიც გონივრულს გახდიდა აკრძალვას. საფრთხის არსებობის შემთხვევაში, საპროცესო კოდექსი ითვალისწინებს ისეთი საპროცესო ზომების მიღებას, როგორიცაა: გამოძიების ეტაპზე პროცესის მონაწილეთა სპეციალური გაფრთხილება გამოძიების/პროკურორის მიერ (რომ არ გაახმაურონ საქმის მასალები) და სასამართლო სხდომის დახურვა მოსამართლის მოტივირებული განჩინებით.⁴⁷ ამ საქმეში არც ერთი ასეთი ღონისძიება არ ყოფილა მიღებული. სასამართლო სხდომა საჯაროდ მიმდინარეობდა. შესაბამისად, მოსამართლის მიერ დასახელებული მოტივი, რომ საქმის შინაარსის გახმაურების საფრთხე არსებობდა, სიმართლეს არ შეეფერება.

მეორე არგუმენტი — მონმეთათვის ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის საფრთხე არსებობს და გასათვალისწინებელია როგორც სასამართლო პროცესის სტენოგრაფირებისა და ვიდეო ჩანანერის წარმოებისას, ასევე, წარმოების გარეშეც. თუ პირველ შემთხვევაში შესაძლოა, ჩანანერი ხელმისაწვდომი იყოს მონმისთვის, მეორე შემთხვევაში, პირდაპირი საუბრით და გადმოცე-

⁴⁵არ არსებობს სასჯელი დანაშაულის გარეშე.

⁴⁶ საქართველოს კონსტიტუციის 85-ე მუხლი და კონვენციის მე-6 მუხლი.

⁴⁷ სსკ-ის მე-10, 49, 104-ე მუხლები.

მით არის შესაძლებელი, ცნობილი გახდეს მოწმისთვის საქმის მსვლელობა. აქედან გამომდინარე, არც ეს არგუმენტია რელევანტური ამ კონკრეტული შემთხვევისთვის.

მართალია სასამართლო სხდომის ამსახველი სრულყოფილი ოქმის არსებობა სასამართლომ გამოიყენა სტენოგრაფირებისა და აუდიო ჩანაწერის გადაცემაზე უარის თქმის საფუძველად, თუმცა არ უზრუნველყო მსგავსი ოქმის მომზადება. საპროცესო კანონმდებლობის თანახმად, სხდომის ოქმი სრულად უნდა ასახავდეს სხდომის მიმდინარეობას,⁴⁸ რასაც ადგილი არ ჰქონია განსახილველ საქმეში. მაგალითად, მთავარი სხდომის ოქმში არ ფიქსირდება, რომ შესვენება გამოცხადდა და ბუნებრივია, არც ის არის მითითებული, ვისი ინიციატივით და რა დროით. შესვენების გამოცხადების შესახებ ვერც შევითვალისწინებთ, რომ არა ოქმის ჩანაწერი, სადაც მითითებულია, რომ ადვოკატმა ჰკითხა მოწმეს, თუ რა დიალოგი გაიმართა მასსა და პროკურორს შორის შესვენების დროს. სწორედ ოქმში არსებული ამ წინადადების საფუძველზე გახდა ჩვენთვის ცნობილი, რომ სასამართლო სხდომაზე შესვენება გამოცხადდა. ყოველივე ზემოაღნიშნული მიუთითებს, რომ ბრალდებულს უსაფუძვლოდ შეეზღუდა სხდომის მიმდინარეობის დაფიქსირების საშუალება, რითაც დაირღვა მისი უფლება, საქმე განხილულ იქნას საჯაროდ. ამასთან, რა თქმა უნდა, დარღვეულია საპროცესო კანონმდებლობის მოთხოვნა ოქმში სხდომის მიმდინარეობის სრულად ასახვის თაობაზე.

• უკანონო გადაწყვეტილება

ბრალდებულისთვის შეფარდებული აღკვეთის ღონისძიების გადახედვა საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილია სისხლის სამართლის საქმის განხილვის როგორც წინასასამართლო, ისე არსებითი განხილვის სხდომაზე.⁴⁹

მოცემულ საქმეში საქმის არსებითი განხილვის ეტაპზე დაცვის მხარემ მოითხოვა ბრალდებულ ვ.სიორიძის მიმართ აღკვეთის ღონისძიების სახით შერჩეული დაპატიმრების გირაოთი შეცვლა. დაცვის მხარის შუამდგომლობა მოსამართლემ არ დააკმაყოფილა იმ მოტივით, რომ აღკვეთის ღონისძიების საკითხის განხილვას არსებითი განხილვის სხდომაზე მოქმედი საპროცესო კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს. სასამართლომ არ გამოიყენა კანონის შესაბამისი ნორმა, რითაც მიიღო უკანონო გადაწყვეტილება.

• მხარეთა თანასწორობა და შეჯიბრებითობა

მხარეთა თანასწორობა და შეჯიბრებითობა საქმის წარმოების კონსტიტუციურად დადგენილი ფორმაა.⁵⁰ კონსტიტუციით და ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით ბრალდებულს უფლება აქვს ბრალდების მხარის თანაბარ პირობებში დაკითხოს ან დააკითხინოს მოწმე.⁵¹ სსსკ-ით დადგენილია, რომ მხარეები თანაბრად მოიპოვებენ და წარადგენენ მტკიცებულებებს.⁵² სასამართლო ვალდებულია, კანონიერი ინტერესების დასაცავად მხარეებს

⁴⁸ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 195-ე მუხლი.

⁴⁹ სსსკ-ის 206-ე მუხლი.

⁵⁰ კონსტიტუციის 85-ე მუხლი.

⁵¹ კონსტიტუციის 85-ე და კონვენციის მე-6 მუხლები.

⁵² სსსკ-ის მე-9, 25-ე მუხლები.

თანაბარი შესაძლებლობები შეუქმნას და არც ერთ მათგანს არ მიანიჭოს უპირატესობა.

მოცემულ საქმეში მხარეთა თანასწორობის და შეჯიბრებითობის პრინციპი დაირღვა, რაც დგინდება საქმის გარემოებებიდან, რომლებიც ქვემოთ არის წარმოდგენილი.

თანასწორობა

თანასწორობის პრინციპის დარღვევას სასამართლო პროცესის მიმდინარეობისას რამდენჯერმე ჰქონდა ადგილი:

- დაცვის მხარემ წინასასამართლო სხდომაზე წარადგინა შუამდგომლობა ვიდეო მასალის, ორი DVD დისკის, საქმეზე მტკიცებულების სახით დართვის თაობაზე. ვიდეო მასალა ასახავს პოლიციელების მიერ ბრალდებულთა დაკავების პროცესს „სახალხო კრების“ ოფისში და, ასევე, მანიფესტაციის მიმდინარეობას. გარდა ამისა, დაცვის მხარემ წარადგინა ფოტომასალა, რომელიც ასახავს მანიფესტაციის დროს მოქალაქეებსა და პოლიციელებს შორის არსებულ წინააღმდეგობის კადრებს. მათ შორის, ერთ-ერთი ფოტო აფიქსირებს პოლიციელის მიერ ერთ-ერთი ხანშიშესული მომიტინგის მიმართ ფიზიკური შეურაცხყოფის მიყენების ფაქტს.⁵³

მიუხედავად იმისა, რომ დაცვის მხარემ აღნიშნული ვიდეო და ფოტო მასალის წარმომავლობის შესახებ სასამართლოში მიუთითა, პროკურორი არ დაეთანხმა ვიდეო და ფოტო მასალის მტკიცებულებად დაშვებას იმ მოტივით, რომ ბრალდების მხარეს ინფორმაციის გადაცემის დროს არ ეცნობა მათი წარმომავლობის შესახებ. სასამართლომ გაიზიარა პროკურორის პოზიცია და, სსსკ-ის 83-ე მუხლზე დაყრდნობით, ვიდეო და ფოტო მასალა არ დაუშვა მტკიცებულებად. სასამართლოს მიერ მითითებული მუხლით, მხარეები ვალდებული არიან, ერთმანეთს და სასამართლოს წარუდგინონ ინფორმაცია, რომლის მტკიცებულებად წარდგენასაც აპირებენ. აღნიშნული ნორმა სასამართლომ არასწორად გამოიყენა, ვინაიდან ამ ნორმაში საუბარია კონკრეტულად ინფორმაციაზე, რომლის მტკიცებულებად წარდგენასაც აპირებენ და არა ამ ინფორმაციის წარმომავლობაზე. ინფორმაციის მიწოდების წესს არეგულირებს სსსკ-ის 72-ე მუხლი, რომელშიც ნათქვამია, რომ ინფორმაციის წარმომავლობასთან დაკავშირებით უნდა ეცნობოს სასამართლოს და არა მხარეს. შესაბამისად, სასამართლომ არასწორად გამოიყენა მოცემული ნორმა – შეზღუდა დაცვის მხარე თავისი კანონიერი ინტერესის დაცვაში და ამით თანასწორობის პრინციპი დაარღვია.

- დაცვის მხარემ მოწმეების სახით ორი პირის დაკითხვის შესახებ შუამდგომლობა არსებითი განხილვისას დააყენა. მოწმეთა დაკითხვა მიზნად ისახავდა გოჩა მუხაშაერიას მანიფესტაციაზე დასწრების საკითხის გარკვევას.⁵⁴ დაცვის მხარის განცხადებით, მას არ ჰქონდა ობიექტური შესაძლებლობა წინასასამართლო სხდომაზე აღნიშნუ-

⁵³ კადრში ფიქსირდება პოლიციელის ხელი მოქალაქის სახეზე.

⁵⁴ გ.მუხაშაერია გამოძიების და სასამართლო ეტაპზე აცხადებდა, რომ იგი ვრას მოედანზე დარჩა, რათა დაეცვა იქ არსებული ტექნიკა, რომელსაც საჯარო გამოსვლისას იყენებდნენ მანიფესტაციის მონაწილეები, ამდენად მისი თქმით იგი არ იმყოფებოდა ტელევიზიის წინ მიმდებარე მანიფესტაციაზე.

ლი შუამდგომლობა დაეყენებინა, ვინაიდან მონმეთათვის ცნობილი ინფორმაციის შესახებ მხოლოდ სხდომამდე ორი დღით ადრე შეიტყო.

სსსკ-ით დადგენილია, რომ არსებითი განხილვისას არსებითად ახალი მტკიცებულების მოპოვების თაობაზე შუამდგომლობა უნდა დაკმაყოფილდეს, როდესაც ამ მტკიცებულების მოპოვება მანამდე ობიექტურად შეუძლებელი იყო.⁵⁵ ამის მიუხედავად, მოსამართლემ მოცემულ საქმეში დაცვის მხარის შუამდგომლობა არ დააკმაყოფილა იმ მოტივით, რომ არ არსებობდა რაიმე ობიექტური მიზეზი, რომლის გამოც დაცვის მხარე მანამდე ვერ წარადგენდა აღნიშნულ შუამდგომლობას. ობიექტური მიზეზი მოსამართლემ ცალსახად არასწორად განმარტა, რითაც კიდევ ერთხელ დაირღვა მხარეთა თანასწორობა მოცემულ საქმეში.

შეჯიბრებითობა

განსახილველ საქმეში ბრალდების მონმეების დაკითხვისას დაცვის მხარემ არაერთხელ მოითხოვა პროკურორის მიერ მონმე კონცელიძისა და გიორგაძისთვის დასმული შეკითხვების განრიდება იმ მოტივით, რომ კითხვები იყო მიმანიშნებელი. დაცვის მხარის არც ერთი შუამდგომლობა არ დაკმაყოფილებულა. თვალსაჩინოებისთვის წარმოგიდგინთ დეტალურ ინფორმაციას მიმანიშნებელ კითხვათა შესახებ:

- პროკურორის კითხვა, თუ სად იმყოფებოდნენ ბრალდებულები გ.მუხაშავერია, ა.სოლომონიძე, დავით ფარტენაძე, დ.ჭეიშვილი და ხ.გამარჯობაძე, წარმოადგენდა მიმანიშნებელ კითხვას, ვინაიდან მონმეს მანამდე არ უხსენებია, რომ მან ერთ-ერთი ბრალდებული, გამარჯობაძე, მითითებულ დროს ნახა;
- პროკურორის კითხვა, თუ რაში გამოიხატებოდა ტელევიზიის შეფერხება, პირდაპირ მიანიშნებდა მონმეს კონკრეტული გარემოების არსებობაზე – შეფერხებაზე;
- პროკურორის კითხვა, კონკრეტულად ვინ უწევდა წინააღმდეგობას პოლიციელებს და ვისი ქმედება გამოიხატებოდა ძალადობაში, მიანიშნებდა წინააღმდეგობის განწევასა და ძალადობაზე;
- პროკურორის კითხვა, თუ რა ქმედებებს ახორციელებდნენ მონმის მიერ დასახელებული პირები: გამარჯობაძე, მუხაშავერია, ჭეიშვილი, ფარტენაძე, დაცვამ გააპროტესტა იმ მოტივით, რომ მანამდე მონმეს არ დაუხსენებია დ.ჭეიშვილი.

სსსკ ადგენს სასამართლო პროცესზე მხარეთა მიერ დაკითხვის წესს, რომლის თანახმადაც პირდაპირი დაკითხვისას დაუშვებელია პასუხის მიმანიშნებელი შეკითხვების დასმა.⁵⁶ ამავე კოდექსით, ასეთ შეკითხვებს მხარის შუამდგომლობით განარიდება მოსამართლე.⁵⁷ მიუხედავად შეკითხვების მიმანიშნებელი ხასიათისა, მოსამართლემ არ განარიდა ისინი და ამით მონმეთა დაკითხვის დროს მეორე მხარეს უპირატესობა მიანიჭა.

⁵⁵ სსსკ-ის 239-ე მუხლი.

⁵⁶ სსსკ-ის 244-ე მუხლი.

⁵⁷ სსსკ-ის 246-ე მუხლი.

- **მტკიცების სტანდარტი**

საქართველოს კონსტიტუცია ადგენს, რომ გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა ემყარებოდეს უტყუარ მტკიცებულებებს.⁵⁸ ასევე, საპროცესო კოდექსით განსაზღვრულია, რომ გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა ეფუძნებოდეს მხოლოდ ერთმანეთთან შეთანხმებულ, აშკარა და დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას.⁵⁹

მოცემულ საქმეში მტკიცებულებათა გამოკვლევის დროს გამოიკვეთა არაერთი გარემოება, რომელიც მტკიცებულებათა ურთიერთინააღმდეგობაზე მიუთითებს:

ბრალდების მონმეები⁶⁰ აცხადებენ, რომ ტელევიზიის მიმდებარე ტერიტორია გადაკეტილი იყო, შეკრებილი იყო 200-300 ან 150-200 კაცი, რაც გადაადგილებას როგორც ფეხით, ისე ავტომანქანით შეუძლებელს ხდიდა.⁶¹ ეს პირები ასევე აცხადებენ, რომ შემთხვევის ადგილიდან (შესასვლელიდან, სადაც ბრალდებულები ცდილობდნენ პოლიციელების წინააღმდეგობა გადაელახათ და შენობაში შეეღწიათ) 25-30 მეტრის მოშორებით იმყოფებოდნენ. ასეთ ვითარებაში, მსგავსი მანძილიდან საეჭვოა და, ფაქტობრივად, შეუძლებელია დაფიქსირებულიყო შესასვლელში მიმდინარე მოვლენები, რომელსაც მონმეები თავიანთ ჩვენებებში აღწერენ. აღნიშნული ორი ურთიერთინააღმდეგობრივი გარემოებების ფონზე ამ მონმეთა ჩვენებები დამაჯერებლობას მოკლებულია.

გარდა ზემოაღნიშნული ორი ურთიერთსაწინააღმდეგო გარემოებისა, საინტერესოა მონმე დავით მუფთიშვილის⁶² ჩვენება. მან ერთ-ერთ ბრალდებულზე, კერძოდ გ.მუხაშაგვრიაზე, სასამართლო პროცესზე ჩვენების მიცემისას მიუთითა და განაცხადა, რომ იგი არის ვინმე დადიანი, რომელიც მისი ახლობელია და იცნობს. მან ისიც განაცხადა, რომ აღნიშნული პიროვნება იყო ერთ-ერთი აქტიური პირი ბრალად წარდგენილი ქმედებების ჩადენაში.

ჩვენ მიერ წარმოდგენილი წინააღმდეგობები მონმეთა ჩვენებების მიმართ გარკვეულ კითხვებს აჩენს, რაც მათ დამაჯერებლობას და შეთანხმებულობას გამოორიცხავს.

- **დანაშაულის კვალიფიკაცია**

როგორც აღინიშნა, ზემოაღნიშნულ პირებს წინააღმდეგობის განწევასთან ერთად ბრალი ასევე ედებათ ტელევიზიის ბლოკირებაში — მისი ნორმალური მუშაობის შეფერხებაში.⁶³ ბრალდების თანახმად ბლოკირება გამოიხატა იმაში, რომ ვერ მოხერხდა ერთი სიუჟეტის ჩანერა, ვინაიდან ტელევიზიის შენობაში შესვლა და გასვლა შეუძლებელი იყო, რაც მთლიანობაში 50-60 წუთს გაგრძელდა. აღნიშნული ქმედებისთვის არაპროპორციული პასუხისმგე-

⁵⁸ კონსტიტუციის მე-40 მუხლი.

⁵⁹ სსსკ-ის მე-13 მუხლი

⁶⁰ საპროცესო შეთანხმების გაფორმებამდე მხოლოდ ბრალდების მოწმეები დაიკითხნენ.

⁶¹ იხ. საქმის არსებითი განხილვის ოქმი, მოწმეების ვ.შარაბიძის, ხ.გორგაძე, ვ.მიქელაძე, ზ.ბარამიძე, რ.დვიძი, ჯ.ცეცხლაძე, დ.მუფთიშვილი.

⁶² მოწმის სახით დაკითხვის დროს იგი იყო პატიმარი და მოიყვანეს სასჯელაღსრულების დაწესებულებიდან.

⁶³ სსკ-ის 222-ე მუხლი

ბლობა წინააღმდეგობაში მოდის კონსტიტუციურ უფლებასთან — შეკრების და გაერთიანების თავისუფლებასთან და ლოგიკურად ვიღებთ შედეგს, რომლითაც ნებისმიერი მანიფესტაცია ადმინისტრაციული შენობის წინ არის დასჯადი.

ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციისთვის აუცილებელია, რომ ნორმის დისპოზიციიში აღწერილი გარემოებების ბრალეულობა საკმარისი ინტენსივობით გამოვლინდეს, რაც იმას ნიშნავს, რომ ჩადენილი ქმედება უნდა იყოს აშკარად და მკაცრად გასაკიცხი. ამ საქმეში არსებული გარემოებები არ არის საკმარისი საიმისოდ, რომ დანაშაულისათვის საჭირო უმართლობის ხარისხს აღწევდეს. ფაქტების ერთობლიობა ქმედებას არ ხდის გასაკიცხს იმ ინტენსივობით, რომ იგი დანაშაულად ჩაითვალოს, რადგან კონკრეტული გარემოებების ურთიერთგაანალიზებით ტელევიზიის შეფერხება ბევრად უმნიშვნელო აღმოჩნდა, ვიდრე სსკ-ის 222-ე მუხლის დისპოზიციითაა ნაგულისხმევი. კერძოდ, შეფერხება მხოლოდ ერთ საათიანი დროის ინტერვალით, რომლის დროსაც მხოლოდ ერთი სიუჟეტის ეთერში გაშვება ვერ მოხერხდა, არ ნიშნავს ტელევიზიის ნორმალური ფუნქციონირების შეფერხებას.

შეფერხების ინტენსივობასთან დაკავშირებით, საინტერესოა გერმანიის საკონსტიტუციო სასამართლოს ერთ-ერთი გადაწყვეტილება, რომელიც განმარტავს, რომ მანიფესტაცია თავისთავად მოიცავს ისეთ გარემოებასაც, რომლითაც ფერხდება მესამე პირთა ნორმალური საქმიანობა.⁶⁴ ყოველივე ზემოაღნიშნული მიუთითებს, რომ დანაშაულის შემადგენლობა სახეზე არ არსებობდა.

ქმედების დანაშაულად არასწორმა კვალიფიკაციამ თავისთავად გამოიწვია სასჯელის შეფარდება. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ დანაშაულის კვალიფიკაციას სადავოდ არ გავხდით, სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთა ბრალდების ვერსიით დადგენილი ქმედებისთვის არაპროპორციულია. ამ კუთხით საინტერესოა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიდგომა, როდესაც იგი თავის გადაწყვეტილებებში მსჯელობს სახელმწიფოს მიერ სანქციების გამოყენებისას გამოხატვის თავისუფლებასთან დაკავშირებით: საქმეში *akhmudov v. Russia*⁶⁵ სასამართლო ადგენს, რომ პროპორციულობისთვის აუცილებელია ჩარევის მიზეზები საკმარისი და შესაფერისი იყოს. ამ შემთხვევაში ჩარევა გამოვლინდა სისხლის სამართლებრივ პასუხისმგებლობაში, რომელიც არ არის შესაფერისი, ვინაიდან გადაჭარბებულია და ჩარევის მიზანს არ ემსახურება. საინტერესოა, რომ საქმეში *Hyde Park and others v. Moldova*⁶⁶ სასამართლომ ჯარიმა მიიჩნია არაპროპორციულ სანქციად მიუთითა რა, რომ იგი არ იყო საჭირო დემოკრატიულ საზოგადოებაში.

დანაშაულის კვალიფიკაციაზე მსჯელობისას აუცილებელია მეორე საკითხიც: თუ გამოძიება თვლიდა, რომ მანიფესტაციის შედეგად ტელევიზიის ნორმალური ფუნქციონირება დაიბლოკა, მაშინ მისი რეაგირება ერთგვაროვანი უნდა ყოფილიყო ყველა იმ პირის მიმართ, რომელთა მანიფესტაციაში მონაწილეობის შედეგადაც შეფერხდა ტელევიზიის მუშაობა. საქმის მასალების მიხედვით დაახლოებით 200 ადამიანი იმყოფებოდა იქ. აღნიშნული მსჯელობის საფუძველია ის, რომ სწორედ ამ ადამიანთა ერთობლივი განლაგება აფერხებდა ტელევიზიის მუშაობას. მიუხედავად ამისა, მხოლოდ

⁶⁴ იხ. გერმანიის საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება სამხედრო დანაყოფის წინ გზის ბლოკირებასთან დაკავშირებით: BVerfGE 69,315(360).

⁶⁵ 2007, para 65.

⁶⁶ 2010, para 47.

ც.ანანიძე და დანარჩენი შვიდი ადამიანი იქნა ამ ქმედებისთვის პასუხისგებაში მიცემული.

რეალურად, სხვა ადამიანების გარეშე, ცალკე აღებული რვა ადამიანი ვერ შეაფერხებდა ტელევიზიის თანამშრომელთა გადაადგილებას. შესაბამისად, თუ დავუშვებთ, რომ მანიფესტაცია ნამდვილად აფერხებდა ტელევიზიის ნორმალურ მუშაობას, მაშინ, მანიფესტაციის ყველა მონაწილე თანაბრად ბრალეული უნდა ყოფილიყო ამ ქმედებაში და ყველას მიმართ უნდა გამოყენებულიყო სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის ზომები.

დასკვნა

საქმის შესწავლის შედეგად გამოვლინდა არაერთი არსებითი ხარვეზი, რომლითაც დაირღვა ბრალდებულთა უფლებები. ბრალდებულთა უფლებების დარღვევა გამოიხატა საჯარო განხილვის უფლების შეზღუდვაში. კერძოდ, სრულიად დაუსაბუთებლად სასამართლომ არ მისცა დაცვის მხარეს სხდომის სტენოგრაფირებისა და ვიდეო ჩანწერის საშუალება. დარღვეულ იქნა მხარეთა თანასწორობის და შეჯიბრებითობის პრინციპი, როდესაც მოსამართლემ უსაფუძვლოდ არ დაუშვა მტკიცებულების სახით დაცვის მხარის მიერ წარმოდგენილი ვიდეო და ფოტო მასალა, რომელსაც არსებითი მნიშვნელობა ექნებოდა საქმისთვის. ასევე, მოსამართლემ მოწმეთა დაკითხვისას არ განარიდა ბრალდების მხარის მიმანიშნებელი შეკითხვები. გარდა ამისა, სასამართლომ უკანონოდ უთხრა უარი დაცვის მხარეს აღკვეთის ღონისძიების გადასინჯვის თაობაზე. მტკიცებულებების გამოკვლევისას გამოიკვეთა არადამაჯერებლობა და ურთიერთწინააღმდეგობა ბრალდების მტკიცებულებებს შორის და ბოლოს, საქმეში არ გამოიკვეთა ტელევიზიის ბლოკირება, როგორც დანაშაული. აქედან გამომდინარე, არაერთგვაროვანი იყო გამოძიების სამართლებრივი რეაგირება მანიფესტაციის მონაწილეთა მიმართ.

ზურაბ ქურციკიძის, ირაკლი გედენიძის, გიორგი აბდალაძისა და ნათელა გედენიძის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

ზურაბ ქურციკიძე დაკავებამდე იყო ევროპის პრეს-ფოტო სააგენტოს ფოტო რეპორტიორი, ირაკლი გედენიძე – საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის პრესსამსახურის მთავარი სპეციალისტი, გიორგი აბდალაძე – საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს საზოგადოებასთან ურთიერთობის დეპარტამენტის მინვეული სპეციალისტი, ხოლო ნათელა გედენიძე – ყურნალ „პრაიმ-ტაიმის“ ფოტო რეპორტიორი.

საქმის ფაბულა

თბილისის საქალაქო სასამართლომ 2011 წლის 22 ივლისს არსებითი განხილვის გარეშე, საპროცესო შეთანხმების საფუძველზე, ზურაბ ქურციკიძე, ირაკლი გედენიძე და გიორგი აბდალაძე დამნაშავედ ცნო ჯაშუშობაში. ჯაშუშობა, რომელიც გულისხმობს უცხო ქვეყნისთვის საქართველოს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი დოკუმენტის და სხვაგვარი მონაცემების შეგროვება, შენახვასა და გადაცემას, აგრეთვე, საქართველოს ინტერესის

საზიანოდ, უცხო ქვეყნის დაზვერვის დავალებით, სხვა ინფორმაციის შეგროვებასა და გადაცემას, გათვალისწინებულია სისხლის სამართლის კოდექსის 314-ე მუხლის პირველი ნაწილით. ნათელა გედენიძე სასამართლომ დამნაშავედ ცნო ჯაშუშობაში დახმარებისთვის.

ზურაბ ქურციკიძეს სასჯელად შეეფარდა 2 წლის ვადით თავისუფლების აღკვეთა, პირობითად, 3 წლის გამოსაცდელი ვადით; გიორგი აბდალაძეს – 3 წლის ვადით თავისუფლების აღკვეთა, პირობითად, 4 წლის გამოსაცდელი ვადით; ირაკლი გედენიძეს – 3 წლის ვადით თავისუფლების აღკვეთა, პირობითად, 4 წლის გამოსაცდელი ვადით; ხოლო ნათელა გედენიძეს – თავისუფლების აღკვეთა 6 თვის ვადით, პირობითად, 1 წლისა და 6 თვის გამოსაცდელი ვადით.

საპროცესო შეთანხმების დამტკიცებიდან დაახლოებით წელიწადნახევარში, 2012 წლის სექტემბერში, სასჯელალსრულების დაწესებულებებში პატიმართა წამებისა და არასათანადო მოპყრობის ამსახველი ვიდეო მასალის გავრცელების შემდეგ, მედია საშუალებებით გავრცელდა ასევე გიორგი აბდალაძის ინტერვიუ,⁶⁷ სადაც ის დეტალურად საუბრობს მისი დაკავებისა და სასჯელალსრულების დაწესებულებაში ყოფნის დეტალებზე. მისი განცხადებით, იგი სხვადასხვა უკანონო ფორმით აიძულეს, მიეცა აღიარებითი ჩვენება. გიორგი აბდალაძის ინტერვიუ წარმოადგენს სისხლის სამართლის საქმის დანყების საფუძველს; ხელმეორედ დანყებული გამოძიება კვლავაც გახდება საიას ინტერესის საგანი. თუმცა, ამ ეტაპზე საქმის ანალიზს წარმოგიდგენთ იმ ფორმით, რა ფორმითაც იგი მომზადდა ინტერვიუს გავრცელებამდე. გამოძიებამ საქმის მასალებს სახელმწიფო საიდუმლოების გრიფი დაადო და დახურულად წარმართა, შესაბამისად, მოცემული ანალიზი ეყრდნობა მხოლოდ განაჩენს.

საქმის ირგვლივ არსებული ვითარება

- **დოკუმენტის სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნევა**

ფოტორეპორტიორების – ზურაბ ქურციკიძის, ირაკლი გედენიძის, გიორგი აბდალაძისა და ნათელა გედენიძის დაკავებამ საზოგადოების დიდი ინტერესი გამოიწვია. შესაბამისად, როგორც ბეჭდვითი მედია, ისე ტელეკომპანიები დიდ ყურადღებას უთმობდნენ ამ პირთა მიმართ არსებულ საქმის წარმოებას.

როდესაც გამოძიების მიერ საქმის წარმოება დაიხურა საქმის მასალებითვის სახელმწიფო საიდუმლოდ მიჩნევის საფუძველით, ჟურნალისტებმა გამართეს არაერთი საპროტესტო აქცია საქმისთვის საიდუმლო გრიფის მოხსნის მოთხოვნით. იმავე მოთხოვნით ჟურნალისტური კოალიციის წარმომადგენლები შეხვდნენ შინაგან საქმეთა მინისტრს, რომელთან შეხვედრის შემდეგ გასაჯაროვდა ბრალდებულთა შორის მიმდინარე ფარული ჩანაწერები, რომლებიც ბრალდების მტკიცებულებას წარმოადგენდა და იგი გავრცელდა ტელევიზიებით.

ფარული სატელეფონო საუბრის ჩანაწერების გარდა გასაჯაროებულ მასალებს ასევე წარმოადგენდა პრეზიდენტის გადაადგილების უსაფრთხოების

⁶⁷ <http://www.netgazeti.ge/GE/105/News/13176/>

<http://www.ambebi.ge/politika/61666-interviu-romelsac-sazogadoeba-erth-tselze-metia-elis-giorgi-abdaladze-yvela-kithkhvas-pasukhobs.html#ixzz27OtzAPJe>

გეგმები, ესტონეთის პრეზიდენტის ვიზიტის პროგრამა, აზერბაიჯანის საგარეო საქმეთა მინისტრთან პრეზიდენტის და პრემიერ-მინისტრის საუბრის ჩანაწერები.

გავრცელებული სატელეფონო საუბრების შინაარსით დასტურდება მხოლოდ და მხოლოდ ის ფაქტი, რომ ბრალდებული პირები მათი პროფესიული საქმიანობის შედეგად იღებდნენ შესაბამის ანაზღაურებას ნაღდი თუ უნაღდო ანგარიშსწორებით. საუბრებში არ იკვეთება რაიმე სახის კანონსაწინააღმდეგო ქმედებები.

დოკუმენტის სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნევის საკითხს არეგულირებს საქართველოს კანონი „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“, რომლის თანახმადაც, „ინფორმაციის გასაიდუმლოება ხორციელდება კანონიერების, დასაბუთებულობის და დროულობის პრინციპების შესაბამისად.“⁶⁸

ამავე კანონით, სახელმწიფო საიდუმლოება განიმარტება, როგორც „ინფორმაციის სახეობა, რომელიც მოიცავს საიდუმლოების შემცველ მონაცემებს თავდაცვის, ეკონომიკის, საგარეო ურთიერთობის, დაზვერვის, სახელმწიფო უსაფრთხოების და მართლწესრიგის დაცვის სფეროში, რომელთა გამჟღავნებას ან დაკარგვას შეუძლია ზიანი მიაყენოს საქართველოს ან საერთაშორისო ხელშეკრულებების და შეთანხმებების მონაწილე მხარის სუვერენიტეტს, კონსტიტუციურ წყობილებას, პოლიტიკურ და ეკონომიკურ ინტერესს, რაც ამ კანონით ან/და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ან შეთანხმებებით დადგენილი წესით აღიარებულია საიდუმლოებად და ექვემდებარება სახელმწიფო დაცვას.“

მოცემული მუხლი ზოგადად განსაზღვრავს, თუ რა შემთხვევებში შეიძლება ინფორმაციის საიდუმლოდ მიჩნევა. თუმცა, კონკრეტული გადანყვეტილება ამა თუ იმ ინფორმაციის გასაიდუმლოების შესახებ უნდა შეიცავდეს დასაბუთებას თუ რატომ წარმოადგენს ინფორმაცია საიდუმლოს და, ასევე, რა ზიანი შეიძლება გამოიწვიოს მისმა გასაჯაროებამ.

ჩვენი არაერთი მცდელობის მიუხედავად, საქმის მასალების გასაიდუმლოების შესახებ გადანყვეტილება ვერ მოვიპოვეთ. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ 2011 წლის 21 ნოემბრის პასუხით გვაცნობა, რომ ვინაიდან გამოძიება დასრულებულია, სისხლის სამართლის საქმის ყველა მასალა გადაგზავნილია თბილისის საქალაქო სასამართლოში. ხოლო, თბილისის საქალაქო სასამართლომ 2012 წლის 22 ოქტომბერს გვაცნობა, რომ ჩვენ მიერ მოთხოვნილ გადანყვეტილებას მიმღები ორგანოს მიერ მინიჭებული აქვს გრიფი „საიდუმლო“.

გადანყვეტილება, რომლითაც ხდება ინფორმაციის საიდუმლოდ მიჩნევა, ვერანაირად ვერ იქნება საიდუმლო, ვინაიდან საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის თანახმად,⁶⁹ არ შეიძლება გასაიდუმლოვდეს და ყველას აქვს უფლება იცოდეს ინფორმაცია, რომელიც, კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით, არ არის მიჩნეული სახელმწიფო, კომერციულ ან პირად საიდუმლოებად. ვინაიდან ჩვენ ვსაუბრობთ გადანყვეტილებაზე, რომლითაც მოხდა გარკვეული ინფორმაციის გასაიდუმლოება, ლოგიკურია, რომ იგი თავისთავად არ წარმოადგენს არც სახელმწიფო, კომერციულ ან პირად საიდუმლოს.

⁶⁸ საქართველოს კანონი „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“, მე-12 მუხლი.

⁶⁹ 42-ე მუხლი.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლოს პასუხი, რომ ჩვენ მიერ გამოთხოვნილი გადანყვეტილება საიდუმლო ინფორმაციას წარმოადგენს, ყოველგვარ სამართლებრივ საფუძველს არის მოკლებული. მსგავსი გადანყვეტილებები ყოველთვის საჯაროა და, ამ კონკრეტულ შემთხვევაში, საქმისადმი საზოგადოების უდიდესი ინტერესის გათვალისწინებით, გადანყვეტილება პროაქტიულად უნდა ყოფილიყო გამოქვეყნებული საჯაროდ და ფართო საზოგადოებისთვის გამხდარიყო ხელმისაწვდომი.

საქმის მასალების გასაიდუმლოების შესახებ გადანყვეტილების გასაიდუმლოების გამო, საზოგადოებისათვის გაურკვეველი დარჩა საქმის მასალების გასაიდუმლოების მიზეზი და არაერთი შეკითხვა და ეჭვი წარმოიქმნა მის დასაბუთებულობასთან დაკავშირებით. აღნიშნული გადანყვეტილებისა და დასაბუთების გარეშე, ჩვენ არ შეგვიძლია ვიმსჯელოთ, რამდენად იყო საქმის მასალების გასაიდუმლოების აუცილებლობა, თუმცა, ფაქტია, რომ თავად ინფორმაციის გასაიდუმლოების წესი დარღვეულია.

- **ადვოკატის თავისუფლად არჩევა**

ბრალდებულების – ირაკლი და ნათელა გედენიძეების დაცვას, მათი ოჯახის წევრების წერილობითი თხოვნის საფუძველზე, თავდაპირველად საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის ადვოკატები – გაგი მოსიაშვილი და მაია ხუციშვილი ახორციელებდნენ.

გედენიძეების კანონიერი ინტერესების დაცვის მიზნით, დროებითი მოთავსების იზოლატორში ადვოკატმა მაია ხუციშვილმა დაკავების პირველ დღეს მოინახულა მისი დაცვის ქვეშ მყოფი ირაკლი და ნათელა გედენიძეები, რომლებიც ადვოკატთან საუბრისას აცხადებდნენ რომ მათ დანაშაული არ ჩაუდენიათ.

დაკავების მეორე დღეს, მაშინ როდესაც გაგი მოსიაშვილი, საიას მეორე ადვოკატი, ცდილობდა გედენიძეების მონახულებას, პროცესის მწარმოებელი ორგანოს წარმომადგენლებმა განუცხადეს, რომ გედენიძეებმა უარი თქვეს საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის წარმომადგენლების მხრიდან საადვოკატო მომსახურების განევაზე.

აღნიშნული ინფორმაციის მიღების შემდეგ, ადვოკატის მხრიდან მოთხოვნილი იქნა აუდიენცია გედენიძეებთან, რათა უშუალოდ მათგან მიეღო დადასტურება ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის (დაკავებულების სურვილის შემთხვევაში) ადვოკატების აცილების შესახებ. მათთან აუდიენცია ვერ მოხერხდა, ვინაიდან საიას ადვოკატის დამეგება დროებითი მოთავსების იზოლატორში პროცესის მწარმოებელი ორგანოს მხრიდან აიკრძალა. გამოძიებამ ადვოკატს მხოლოდ წერილობითი განცხადება წარმოუდგინა, სადაც ირაკლი და ნათელა გედენიძეები საიას ადვოკატებს აცილებას უცხადებდნენ და, მათი სურვილის შესაბამისად, მათ ინტერესს ამიერიდან ადვოკატი ირაკლი ცაავა დაიცავდა.

ბრალდებულების მიერ საიას ადვოკატების აცილება ნამდვილად მათი ნების შესაბამისად მოხდა თუ არა, გარკვეულ ეჭვებს წარმოშობს არსებული გარემოებების ფონზე: ბრალდებულების დაცვა საიას ადვოკატების მხრიდან თავად მათი სურვილით დაიწყო. გარდა ამისა, გამოძიების ორგანომ მხოლოდ წერილობითი განცხადება წარმოუდგინა ადვოკატებს და პირადად შეხვედრის ნება არ მისცა.

ზემოაღნიშნული წარმოშობის საფუძვლიან ეჭვს იმასთან დაკავშირებით, რომ ბრალდებულებს შეეზღუდათ ადვოკატის თავისუფლად არჩევის უფლება, რაც უზრუნველყოფილია სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 38-ე მუხლით.

- **საპროცესო შეთანხმების მიღწევა**

როგორც აღინიშნა, ბრალდებულებს ბრალი ედებოდათ ჯაშუშობაში, რაც სახელმწიფოს წინააღმდეგ მიმართული განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის კატეგორიას წარმოადგენს და სასჯელად ითვალისწინებს თავისუფლების აღკვეთას 8-დან 12 წლამდე. ბრალდებულთა მიმართ გაფორმდა საპროცესო შეთანხმება და სასჯელად განესაზღვრათ თავისუფლების პირობითი აღკვეთა. ბრალდებულთა მიმართ გამოყენებული შესამჩნევად მსუბუქი სანქცია განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულისთვის ამყარებს ეჭვებს ამ საქმის კანონის სრული დაცვით წარმართვასთან დაკავშირებით. საპროცესო შეთანხმების დადება ამგვარი პირობებით, მინიმუმ, კონკრეტული თანამშრომლობის შედეგი უნდა ყოფილიყო, რაც არ იკვეთება საქმის ირგვლივ არსებული გარემოებებით. კერძოდ, მაშინ როდესაც ჯაშუშობით ხდება პირთა პასუხისმგებლობა, საგამოძიებო ორგანო სხვა დანაშაულის გამოსავლენად შესაბამისი ინფორმაციით უნდა დაინტერესებულიყო, რომელიც ალბათობის მაღალი ხარისხით ამ პირებს ექნებოდათ, თუ ნამდვილად სახეზე იყო მათი მხრიდან ჯაშუშობა.

დასკვნა

საქმის მიმართ ჩვენთვის ხელმისაწვდომი ინფორმაციის შესწავლის შედეგად, ვლინდება ეჭვები საქმის კანონიერად წარმართვის შესახებ, რაც გამოიხატება კონკრეტული დასაბუთების გარეშე საქმის გასაიდუმლოებით, ადვოკატების შეცვლით და სრულიად არაპროპორციული საპროცესო შეთანხმების გაფორმებით ბრალდებულთა მიმართ.

მერაბ კაჭახიძის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

მერაბ კაჭახიძე დაკავებისას კონსერვატიული პარტიის წევრი და ამავე პარტიის საორგანიზაციო სამსახურის ხელმძღვანელი იყო. სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების შემდეგ, როდესაც აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობა შეეფარდა, იგი უკვე იყრიდა კენჭს პროპორციული სისტემით 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნებში, საარჩევნო ბლოკ „ქართული ოცნების“ კანდიდატად.⁷⁰

საქმის ფაბულა

საქმის არსებითი განხილვის ეტაპზე მთავარი პროკურატურის, შინაგან საქმეთა სამინისტროს საზოგადოებრივი უსაფრთხოების სამსახურებში

⁷⁰ ამჟამად მ.კაჭახიძე საქართველოს პარლამენტის წევრია.

გამოძიების საპროცესო ხელმძღვანელობის სამმართველომ, საჯარო ინტერესის არარსებობის გამო, 2012 წლის 8 ოქტომბერს სისხლისსამართლებრივი დევნა შეწყვიტა და მერაბ კაჭახიძე პასუხისმგებლობას განარიდა. ამ უკანასკნელს დაეკისრა 500 ლარის ოდენობით თანხის გადახდა სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ.

საქმეში არსებული გარემოებები

გამოძიებამ დაადგინა, რომ მ.კაჭახიძემ, მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონით შემოწმებულიებთან დაკავშირებით დადგენილი შეზღუდვებისათვის თავის არიდების მიზნით, გამოძიებით დაუდგენელი ფულადი სახსრები (7000 ლარი) ე.ლომიას მეშვეობით გადასცა წინასწარ შერჩეულ 6 პირს. აღნიშნულმა პირებმა თანხა იმავე დღეს მ.კაჭახიძის მითითებით თვალთმაქცური, მორჩენებითი გარეგნის საფუძველზე, სანევრო შენატანის სახით, კონსერვატიული პარტიის ანგარიშზე შეიტანეს.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

• გამოძიების დანების უფლებამოსილება

პოლიტიკურ პარტიათა საქმიანობა და მათი ფინანსური უზრუნველყოფის საკითხები რეგულირდება საქართველოს ორგანული კანონით „პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“. ამავე კანონით, მკაფიოდ არის განსაზღვრული,⁷¹ რომ პარტიის ფინანსური საქმიანობის კანონიერებასა და გამჭვირვალობაზე მონიტორინგს ახორციელებს აუდიტის სამსახური. შესაბამისად, მასვე აქვს მინიჭებული კონკრეტული მოქმედებების განხორციელების უფლება.⁷² სამართალდამცავი ორგანოების რეაგირება, ამ შემთხვევაში კი გამოძიება, მხოლოდ მაშინ იწყება, როდესაც აუდიტის სამსახური შემომხმებისას აღმოაჩენს დანაშაულის ნიშნებს. ორგანული კანონის⁷³ თანახმად, დანაშაულის ნიშნების გამოვლენის შემთხვევაში, იგი მიმართავს პროკურატურის ორგანოებს.⁷⁴

მ.კაჭახიძის სისხლის სამართლის საქმე პოლიტიკური პარტიის საქმიანობიდან მომდინარეობს. აღნიშნულ საქმეზე გამოძიება შსს-ს კონსტიტუციური უსაფრთხოების დეპარტამენტმა დაიწყო და რიგი საგამოძიებო ქმედებები განახორციელა აუდიტის სამსახურის მიერ წინასწარი შემოწმების გარეშე. ყოველივე ეს კი მიუთითებს, რომ შსს-ს ორგანომ განახორციელა ის უფლებამოსილებები, რომელთა განხორციელების უფლებამოსილება კანონით აუდიტის სამსახურს ჰქონდა მინიჭებული.

⁷¹ ორგანული კანონის 34¹-ე მუხლი.

⁷² იხ. ორგანული კანონის 34¹-ე მუხლის მე-2 პუნქტი.

⁷³ 34¹-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „კ“ ქვეპუნქტი.

⁷⁴ ერთი შეხედვით, შესაძლოა ფუნქციათა აღნიშნული დაყოფა ხელოვნურად და, ზოგიერთ შემთხვევაში, არაგონივრულად ჩაითვალოს, თუმცა, ასეთი დაყოფა ამ შემთხვევაში გამართლებულია, ვინაიდან ვიწროდ განსაზღვრული სპეციფიკური საკითხების შესწავლა, როგორცაა ფინანსური საქმიანობა, მხოლოდ საამისოდ სპეციალიზებული ორგანოს კომპეტენციას უნდა წარმოადგენდეს და სინამდვილეშიც, ასეთად კანონი ადგენს აუდიტის სამსახურს.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას, რომ მოცემულ საქმეში სამართალდამცავი ორგანოების მიერ ჩატარებული საგამოძიებო მოქმედებები კანონის მოთხოვნათა დარღვევით წარიმართა, ვინაიდან იგი წარმოებულ იქნა არაუფლებამოსილი პირის მიერ. შესაბამისად, სახეზეა საპროცესო ნორმის⁷⁵ დარღვევა, რომლის თანახმადაც, გამოძიება უნდა აწარმოოს უფლებამოსილმა პირმა.

- **მტკიცებულებათა კანონიერება**

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობით, მტკიცებულება მხოლოდ მაშინ არის დასაშვები, როდესაც იგი კანონიერადაა მოპოვებული.⁷⁶

მოცემულ საქმეში საგამოძიებო ორგანომ ჩაატარა ფარული მოსმენა და ფარული აუდიო და ვიდეო ჩანერა. აღნიშნულ მასალებს პროკურორის მიერ მოეხსნა გრიფი „საიდუმლო“ და საქმეს დაერთო, როგორც მტკიცებულება. „ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს კანონით, აღნიშნული მოქმედებები წარმოადგენს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებებს და ამავე კანონით დარეგულირებულია მათი განხორციელების შესაბამისი წესები. კერძოდ, მე-6 მუხლი ადგენს კონკრეტულ შეზღუდვას: „აკრძალულია ფარული მონაწილეობა ოფიციალურად რეგისტრირებული პოლიტიკური ორგანიზაციების საქმიანობაში, თუ ეს საქმიანობა მიზნად არ ისახავს საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების დამხობას ან ძალადობით შეცვლას, ქვეყნის დამოუკიდებლობის ხელყოფას, ტერიტორიული მთლიანობის დარღვევას, ანდა, თუ ეს ორგანიზაციები არ ეწევიან ომის ან ძალადობის პროპაგანდას, არ აღვივებენ ეროვნულ, კუთხურ, რელიგიურ ან სოციალურ შუღლს“. კაჭახიძის მიმართ არსებული სისხლის სამართლის საქმე არც ერთ ამ ნორმაში ჩამოთვლილ გარემოებას არ შეიცავდა. შესაბამისად, გამოძიებას ეკრძალებოდა როგორც ფარული მოსმენა, ასევე ფარული აუდიო და ვიდეო ჩანერა.

მიუხედავად ზემოაღნიშნული კანონის არსებითი დარღვევისა, წარმოდგენილი მასალები წინასასამართლო სხდომის მოსამართლემ დასაშვებად ცნო. ამით მან დაარღვია საპროცესო მოთხოვნა მტკიცებულებათა დასაშვებად ცნობის შესახებ.

- **გადანყვეტილების დასაბუთებულობა**

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონი იმპერატიულად ადგენს, რომ სასამართლოს გადანყვეტილება დასაბუთებული უნდა იყოს.⁷⁷ ეს, ერთი მხრივ, წარმოადგენს მოსამართლის ვალდებულებას და, მეორე მხრივ — ბრალდებულის უფლებას, იყოს ინფორმირებული იმ ძირითადი არგუმენტების შესახებ, რომლებზე დაყრდნობითაც მივიდა სასამართლო ამა თუ იმ დასკვნამდე. უფრო კონკრეტულად, მოსამართლე ვალდებულია, თავის გადანყვეტილებაში პასუხი გასცეს მხარის (ამ შემთხვევაში დაცვის მხარის) ყველა არგუმენტს, რომლებზეც იგი აფუძნებს თავის მოთხოვნას.⁷⁸

⁷⁵ სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-3 მუხლი.

⁷⁶ სსსკ, 72-ე; 219-ე მუხლები.

⁷⁷ სსსკ, 194-ე მუხლი.

⁷⁸ *Hiro Balani v. Spain*, 9 December 1994. იხ. ასევე *Ruiz Torija v. Spain*, 9 December *Hiro Balani v. Spain*, 9 December 1994. იხ. ასევე *Ruiz Torija v. Spain*, 9 December 1994; (from the Human Rights Handbook, No.3, Nuala Mole and Catherina Harby, p.49).

წინასასამართლო სხდომაზე დაცვის მხარემ მტკიცებულებათა დაუშვებლად ცნობა მოითხოვა ოთხი მოტივით, კერძოდ: 1. გამოძიება დაწყებულია არაუფლებამოსილი პირის მიერ; 2. საგამოძიებო ორგანოს მოცემულ საქმეზე ფარული საგამოძიებო მოქმედებების ჩატარების უფლება არ ჰქონდა; 3. საქმეში არ არსებობს დანაშაულის ნიშნები; 4. ბრალის დადგენილებაში არ არის მითითებული კონკრეტული ნორმები, რომელთა თავის არიდების მიზნითაც განახორციელა დანაშაული ბრალდებულმა.

მოსამართლემ თავის გადაწყვეტილებაში მტკიცებულებათა დასაშვებობის შესახებ ზემოთ ჩამოთვლილ არგუმენტთაგან მხოლოდ პირველს უპასუხა.⁷⁹ შესაბამისად, მისი გადაწყვეტილება დასაბუთებულად ვერ ჩაითვლება.

პირველი არგუმენტაციის პასუხი, რომლითაც მოსამართლემ არასწორად განმარტა კანონი, ცალკე აღნიშნავს იმსახურებს: „სასამართლო აღნიშნავს, რომ ხსენებული კანონი (სასამართლო გულისხმობს პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ საქართველოს ორგანულ კანონს) სახელმწიფო აუდიტის სამსახურს აძლევს უფლებამოსილებას, განახორციელოს ცალკეული ქმედებები. ასევე აკისრებს გარკვეულ ვალდებულებებს, რაც არ ეწინააღმდეგება სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის მოთხოვნას, რომ დანაშაულის შესახებ ინფორმაციის მიღებისას გამოძიებულმა და პროკურორმა სავალდებულო წესით დაიწყონ გამოძიება“. არასწორი განმარტება გამოიხატება მოსამართლის აქ მოყვანილ მსჯელობასა და ნორმის შინაარსს შორის ურთიერთწინააღმდეგობაში: აღნიშნული კანონის 34¹-ე მუხლი პირდაპირ აუდიტის სამსახურს აკისრებს მოვალეობას, პარტიის ფინანსური საქმიანობის კანონიერებასა და გამჭვირვალობაზე განახორციელოს კონტროლი. ამ ვალდებულების შესასრულებლად კი, ანიჭებს გარკვეული ღონისძიებების განხორციელების უფლებამოსილებებს.⁸⁰ ამით ნორმის მიზანი ცხადია: მოცემული სფეროს სპეციფიკის გათვალისწინებით, მხოლოდ შესაბამისი უწყებაა ვალდებული, კონკრეტული ფუნქციები განახორციელოს და ასეთს წარმოადგენს აუდიტის სამსახური. დანაშაულის შესახებ ინფორმაციის მიღებისას, გამოძიებლის და პროკურორის ვალდებულებაა, დაიწყონ გამოძიება. როგორც სასამართლო მიუთითებს, გამოძიების ორგანო მხოლოდ მაშინ იწყებს გამოძიებას, როდესაც აუდიტის სამსახური გამოავლენს დანაშაულის ნიშნებს პარტიის ფინანსურ საქმიანობასთან დაკავშირებით და ამის შესახებ აცნობებს მას.

ამდენად, სასამართლომ არა მხოლოდ ფორმალურად არ უპასუხა მხარის დანარჩენ სამი მნიშვნელოვანი არგუმენტს, არამედ, მატერიალურადაც (სათანადოდ არ უპასუხა კონკრეტულ არგუმენტს არაუფლებამოსილი პირის მიერ გამოძიების დაწყების თაობაზე) არ დაასაბუთა თავისი გადაწყვეტილება.

⁷⁹ პირველი არგუმენტის სამართლებრივი შეფასება იხილეთ მტკიცებულებათა კანონიერების პარაგრაფში.

⁸⁰ მუხლის ფორმულირება ასეთია: „პარტიის საქმიანობის კანონიერებასა და გამჭვირვალობაზე მონიტორინგს ახორციელებს სახელმწიფო აუდიტის სამსახური“. შემდეგი პუნქტით: „სახელმწიფო აუდიტი უფლებამოსილია: ...“; ანუ, აქ ჩამოთვლილია შესაბამისი ღონისძიებები, რომელთა მეშვეობითაც აუდიტს აქვს შესაძლებლობა, კანონით დაკისრებული ვალდებულებები განახორციელოს.

- **ალკვეთის ღონისძიების შეცვლის კანონიერება**

ალკვეთის ღონისძიების შეცვლა სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობით დასაშვებია საქმის განხილვის ნებისმიერ ეტაპზე, თუ არსებობს ახლად გამოვლენილი გარემოება, რომელიც არ იყო ცნობილი ალკვეთის ღონისძიების შერჩევისას.⁸¹

მ.კაჭახიძის საქმეში საქმის არსებითი განხილვისას დაცვის მხარემ დააყენა შუამდგომლობა პატიმრობის გირაოთი შეცვლის შესახებ. მოსამართლემ აღნიშნული შუამდგომლობა არ განიხილა იმ მოტივით, რომ საპროცესო კანონმდებლობა მოცემულ ეტაპზე ალკვეთის ღონისძიების შეცვლის შესახებ შუამდგომლობის განხილვას არ ითვალისწინებდა. ამ გადაწყვეტილებით, მან დაარღვია საპროცესო კანონის მოთხოვნა, რომლითაც არსებითად შეიზღუდა ბრალდებულის უფლება მის მიმართ გამოყენებული ალკვეთის ღონისძიების პროპორციულობის გადასინჯვის შესახებ. ამასთან, ხაზგასასმელია ის ფაქტი, რომ დაცვის მხარეს ახალ გარემოებად წარმოდგენილი ჰქონდა ცნობა ცენტრალური საარჩევნო კომისიიდან, რომელიც ბრალდებულის საარჩევნო სუბიექტის კანდიდატობას ადასტურებდა. აღნიშნული გარემოება ცალსახად ავლენდა ბრალდებულის მიმართ შეფარდებული პატიმრობის გადასინჯვის საჭიროებას საარჩევნო კოდექსით განსაზღვრული უფლებებიდან გამომდინარე, რომელიც მინიჭებული აქვს საარჩევნო კანდიდატს.⁸²

მოსამართლის მიერ კანონის არა მხოლოდ დარღვევა, არამედ არაერთგვაროვანი მიდგომაც გამოვლინდა ალკვეთის ღონისძიების შეცვლის შესახებ შუამდგომლობის განხილვისას. კერძოდ, იმავე მოსამართლემ 5 ოქტომბერს აღნიშნული სასამართლო სხდომიდან რამდენიმე დღეში,⁸³ იმავე საქმეზე, იმავე მხარეებს შორის, იგივე შუამდგომლობა განიხილა და დააკმაყოფილა კიდეც. მანამდე კი, არათუ არ დააკმაყოფილა, არც კი განიხილა იმ მოტივით, რომ მას საპროცესო კანონი არ აძლევდა არსებითი განხილვის ეტაპზე ალკვეთის ღონისძიების შეცვლის შესახებ შუამდგომლობის განხილვის შესაძლებლობას. აღსანიშნავია, რომ პროკურორი პირველ შემთხვევაში არ დაეთანხმა, ხოლო მეორე შემთხვევაში, დაეთანხმა დაცვის მხარის გაცხადებულ შუამდგომლობას.

- **განრიდების მიზანშეწონილობა**

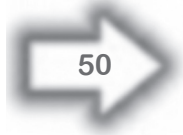
მ.კაჭახიძის მიმართ, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, საქმის არსებითი განხილვის ეტაპზე გამოძიებამ გამოიყენა განრიდების მექანიზმი — იგი განარიდეს სისხლის სამართალწარმოებას საჯარო ინტერესის არარსებობის მოტივით.

განრიდება ნიშნავს ბრალდებულის განრიდებას სისხლის სამართალწარმოებიდან კონკრეტული პირობით. განრიდების დროს პროკურორი წყვეტს სისხლის სამართლებრივ დევნას. იმ შემთხვევაში, თუ ბრალდებული აღნიშნულ პირობას არ შეასრულებს, მის მიმართ კვლავ განახლებება სისხლის სამართალწარმოება.

⁸¹ სსსკ, 206-ე მუხლი.

⁸² საარჩევნო კოდექსის 45-ე მუხლის თანახმად საარჩევნო სუბიექტობის კანდიდატები თანაბარი უფლებებით სარგებლობენ წინასაარჩევნო კამპანიის წარმოების პერიოდში სააგიტაციო საქმიანობის განხორციელებისას.

⁸³ აღსანიშნავია, რომ წინა სხდომა ჩატარდა 14 სექტემბერს.

განრიდების შესახებ გადანყვეტილება მიიღება დისკრეციის საფუძველზე.⁸⁴ კერძოდ, პროკურორი განრიდების გამოყენებისას სისხლის სამართლის პოლიტიკის სახელმძღვანელო პრინციპებით მოქმედებს.⁸⁵ აღნიშნული პრინციპები ადგენს ორ ალტერნატიულ კრიტერიუმს, რომელიც პროკურორის დისკრეციას განსაზღვრავს: მტკიცებულებითი ტესტი და საჯარო ინტერესი.⁸⁶ ეს უკანასკნელი განმარტებულია სხვადასხვა ფაქტორის ჩამონათვალით, რომელიც უნდა გაითვალისწინოს პროკურორმა: სახელმწიფოს სამართლებრივი პრიორიტეტები; დანაშაულის ბუნება და სიმძიმე; სისხლის სამართლებრივი დევნის პრევენციული გავლენა; პირის ბრალეულობის ხარისხი; პირის კრიმინალური წარსული; გამოძიებასთან თანამშრომლობის სურვილი; პიროვნული მახასიათებლები, მოსალოდნელი სასჯელი მსჯავრდების შემთხვევაში ან სხვა შედეგები. პროკურორმა უნდა გააანალიზოს, არის თუ არა საჯარო ინტერესში დევნის დაწყება და დევნა არ უნდა დაიწყოს მაშინ, როდესაც დევნის სანინაალმდეგო საჯარო ინტერესი ამკარად გადაწონის პირის დასჯის ინტერესს.⁸⁷

პროკურატურამ საქმის არსებითი განხილვის ეტაპამდე არ ჩათვალა, რომ პირის დასჯის ინტერესს დევნის სანინაალმდეგო საჯარო ინტერესი გადაწონდა. უფრო მეტიც, მან საჯარო ინტერესი იმდენად მკვეთრად დაინახა, რომ ბრალდებულის მიმართ აღკვეთის ღონისძიების უმკაცრესი ფორმა – დაპატიმრება – მოითხოვა (როგორც ზემოთაც აღინიშნა, ბრალდებულს თავდაპირველად დაპატიმრება შეეფარდა). მან მხოლოდ არსებითი განხილვის სტადიაზე მიიჩნია, რომ დევნა აღარ იყო მიზანშეწონილი, რა დროსაც ბრალდებული უკვე გამარჯვებული საარჩევნო ბლოკის პროპორციული სისტემით არჩეულ პირს წარმოადგენდა.

სწორედ ზემოაღნიშნული შეცვლილი გარემოების ფონზე მიღებული განრიდების გადანყვეტილება ავლენს გამოძიების ორგანოს მიდგომათა ურთიერთნინაალმდეგობას: მ.კაჭახიძეს ბრალი ედებოდა ამომრჩევლის მოსყიდვაში. თუკი დავუშვებთ, რომ მან რეალურად ჩაიდინა ბრალად წარდგენილი დანაშაული და ამის პარალელურად მაინც გაიმარჯვა იმ საარჩევნო ბლოკმა, რომლის კოალიციაშიც მისი პარტია შედიოდა (ვის სასარგებლოდაც მან დანაშაული ჩაიდინა), ეს გარემოება არათუ ამცირებს, არამედ კიდევ უფრო ზრდის ამ პირის მიმართ დევნის საჯარო ინტერესს. ბრალდების მხარემ თავის დადგენილებაში არ დაასაბუთა, რატომ მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ განრიდება გამოყენებინა მ.კაჭახიძის მიმართ.

პროკურატურის მიდგომათა ურთიერთნინაალმდეგობრიობა ვერ წარმოაჩენს განრიდების მიზანშეწონილობას, რაც თავისთავად ბუნდოვანს ხდის საქმეს და მისი წარმოების კანონიერების მიმართ არსებულ ეჭვებს კიდევ უფრო ამყარებს.

⁸⁴ სსსკ, 168-ე მუხლი.

⁸⁵ სსსკ, 168-ე მუხლი.

⁸⁶ იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 8 ოქტომბრის №181 ბრძანება სისხლის სამართლის პოლიტიკის სახელმძღვანელო პრინციპების ზოგადი ნაწილის დამტკიცების შესახებ.

⁸⁷ იქვე.

• **ნორმატიული ხარვეზი – დანაშაულის შემადგენლობის არაგონივრულად ფართო მასშტაბი**

მ.კაჭახიძეს ბრალად წარდგენილი აქვს ამომრჩევლის მოსყიდვა, რაც, გამოძიების ვერსიით, გამოიხატა მის მიერ კანონით დადგენილი შეზღუდვებისათვის თავის არიდების მიზნით თვალთმაქცური გარიგების დადებაში. საქმის ანალიზმა ცხადყო, რომ ნორმატიულ ხარვეზთან გვაქვს საქმე. კერძოდ, პრობლემა აშკარად იკვეთება თავად ნორმის ფორმულირებაში, რომლითაც ამომრჩევლის მოსყიდვა არაგონივრულად ფართო ქმედებებს მოიცავს. ეს კი თავად ნორმის მიზანს — ამომრჩევლის მოსყიდვის არსს სცდება და იმ ქმედებათა კრიმინალიზაციას იწვევს, რომელთა სისხლის სამართლებრივი დასჯაც არ წარმოადგენს საჯარო ინტერესს.

ამომრჩევლის მოსყიდვა, სისხლის სამართლის კოდექსში არსებული რედაქციით, ალტერნატიული დანაშაულია, რაც იმას ნიშნავს, რომ იგი არაერთი ქმედებით შეიძლება გამოიხატოს. მათ შორის, კანონით დადგენილი შეზღუდვებისათვის თავის არიდების მიზნით, თვალთმაქცური გარიგების დადებათ.⁸⁸ ნორმის ეს უკანასკნელი ნაწილი იმდენად ფართოა, რომ ნებისმიერი კანონის გვერდის ავლით განხორციელებული ქმედება, რომელიც ნორმის მიზანთან – ამომრჩევლის მოსყიდვასთან არანაირ კავშირში არ არის, შეიძლება ჩაითვალოს ამომრჩევლის მოსყიდვად. მაგალითად, პარტიის ადმინისტრაციული მიზნებისთვის განხორციელებული თვალთმაქცური გარიგება, რომელსაც კავშირი არ აქვს ამომრჩევლის ნების გამოხატვასთან, არსებული რედაქციის თანახმად, ამომრჩევლის მოსყიდვას ნიშნავს.

საგულისხმოა, რომ ამომრჩევლის მოსყიდვას, როგორც დანაშაულს, სხვა ქვეყნების კანონმდებლობაც იცნობს, თუმცა, ასეთი ფართო, ნორმის მიზანთან სრულიად დაშორებული ფორმულირება ამ ქვეყნების კანონმდებლობაში არ გვხვდება. მაგალითად, გერმანიის, შვედეთის, ესტონეთის, უნგრეთის, ლატვიის სისხლის სამართლის კოდექსები დანაშაულად მიიჩნევენ ამომრჩევლის მოსყიდვას არა ნებისმიერი, არამედ ამომრჩევლის საარჩევნო ხმის კონკრეტული სუბიექტის მხარდასაჭერად ან სანინააღმდეგოდ მიმართვის მიზნით.⁸⁹

აღნიშნულ საქმეში ცხადად ჩანს საგამოძიებო ორგანოების და შემდეგ სასამართლოს მიერ კანონის მეტისმეტად ფართო და არაგონივრული ინტერპრეტაცია. შს-ს მიერ ამ საქმესთან დაკავშირებით გავრცელებული ინფორმაცია ცხადყოფდა, რომ დაკავებულ მერაბ კაჭახიძეს ბრალი არ წარედგინებოდა ამომრჩევლისათვის მატერიალური და არამატერიალური ქონების გადაცემა/შეთავაზებაში, რაც სისხლის სამართლის კოდექსით ამომრჩევლის მოსყიდვის მთავარი კომპონენტია. გამოძიების ხელთ არსებული მასალები მხოლოდ უკანონო სანევრო შენატანებს ან უკანონო შემონირულობებს მიუთითებს და არავითარ შემთხვევაში – ამომრჩევლის მოსყიდვაზე. უკანონო სანევრო შენატანებისა და შემონირულობების განხ-

⁸⁸ მკითხველისთვის უფრო თვალნათელი რომ გახდეს, დანაშაულის დისპოზიცია ასეთია: „საარჩევნო მიზნით, პირდაპირ ან არაპირდაპირ ფულის, ფასიანი ქაღალდის (მათ შორის, ფინანსური ინსტრუმენტის), სხვა ქონების, ქონებრივი უფლების, მომსახურების ან სხვა რაიმე უპირატესობის შეთავაზება, დაპირება, გადაცემა ან გაწევა, ან წინასწარი შეცნობით ასეთის მიღება, ანდა კანონით დადგენილი შეზღუდვებისათვის თავის არიდების მიზნით მოჩვენებითი, თვალთმაქცური ან სხვა გარიგების დადება“.

⁸⁹ German Criminal Code, Section 108b; Sweden Criminal Code Section 8; Estonia Penal Code par. 164; Latvia Criminal Law, Section 90; Act IV of 1978 on the Criminal Code of Hungary Section 211;

ორციელება, რასაკვირველია, კანონსაწინააღმდეგო ქმედებაა, თუმცა ის ის-
ჯება როგორც ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა და არა – როგორც
სისხლის სამართლის დანაშაული. ანუ ამ შემთხვევაში, კანონის ბუნდოვანე-
ბამ გამოიწვია მისი ძალიან ფართო ინტერპრეტაცია და იმ ქმედების სისხ-
ლის სამართლის წესით დაკვალიფიცირება, რაც ადმინისტრაციულ პასუხ-
ისმგებლობას იწვევს.

დასკვნა

მ.კაჭახიძის მიმართ სისხლის სამართლის საქმეზე გამოვლინდა კანონის
არსებითი ხასიათის საპროცესო დარღვევები, როგორც გამოძიების, ისე
სასამართლოს მხრიდან: გამოძიება დაიწყო არაუფლებამოსილი პირის
მიერ, რომელმაც ჩაატარა აკრძალული ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიე-
ბები, ხოლო სასამართლომ კანონი არსებითად დაარღვია მისი არასწორი
განმარტების და არაერთგვაროვანი მიდგომით. ამასთან, გამოიტანა დაუსაბ-
უთებელი გადაწყვეტილება. გარდა დარღვევებისა, განრიდებით საქმის დას-
რულება არაერთ კითხვას ბადებს გამოძიების ორგანოს მიმართ და, შესა-
ბამისად, აჩენს გარკვეულ ეჭვებს საქმის მიმართ. ასევე, ნათლად გამოვლინ-
და ნორმატიული ხარვეზი – ამომრჩევლის მოსყიდვა, როგორც დანაშაული,
ფართოა და ნორმის მიზანს ცდება.

პოლიციის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაული

შესავალი

წინამდებარე თავში თავმოყრილია პოლიციის წინააღმდეგ მიმართული სისხ-
ლის სამართლის ოთხი საქმე. ამ საქმეებშიც, ისევე როგორც სხვა ერთი კატე-
გორიის საქმეებში (მაგ. ნარკოტიკული დანაშაული), გამოვლინდა მკვეთრი
მსგავსება გამოძიების ტაქტიკასა და მის წარმართვაში. გარდა ამისა, საბ-
ოლოო შედეგის მიხედვითაც, მსგავსი მიდგომები იკვეთება საპროცესო შე-
თანხმების დადების ვითარებასთან დაკავშირებით.

თითქმის ყველა საქმეში პოლიციისთვის წინააღმდეგობის განწევის მიზეზი
საკმაოდ უმნიშვნელოა, რომელმაც, როგორც წესი, არ უნდა გამოიწვიოს
რაიმე სახის დანაშაული. გამოძიების მიმდინარეობისას ბრალდების მხარის
ძირითად მტკიცებულებას იმ პოლიციელთა ჩვენებები წარმოადგენს, რომ-
ლებიც თავად დაზარალებულები და, შესაბამისად, დაინტერესებული პირე-
ბი არიან. საპროცესო შეთანხმების დადება კი სასამართლოში საქმეთა განხ-
ილვის ეტაპზე მაშინ, როდესაც იგი წარმოადგენს დაჩქარებული და ეფექ-
ტური მართლმსაჯულების მეთოდს, საქმის გაჭიანურების მიზეზი ხდება.

წინამდებარე თავში საქმეები ამირან მერებაშვილის, ზურაბ ხუბულაშვილის,
გია სალუქვაძისა, ემზარ ქვარიანისა და სხვათა მიმართ ცალ-ცალკეა განხი-
ლული. საქმეთა ანალიზს წინ უსწრებს გამოვლენილი პრობლემები და მათი
მოკლე სამართლებრივი შეფასება.

გამოვლენილი პრობლემები და მათი სამართლებრივი შეფასება

- **დაკავების დროს გამოვლენილი არსებითი დარღვევები: გადამეტებული ძალადობა, ოქმის უზუსტობა — არასათანადო მოპყრობის და უკანონო თავისუფლების შეზღუდვის აკრძალვა**

ფაქტობრივი ვითარება

საქმეებში დაკავებულებს აღენიშნებოდათ უფრო მეტი დაზიანებები, ვიდრე დაზარალებულად ცნობილ პოლიციელებს. დაზიანებების ფაქტებზე გამოძიება არ დაწყებულა. ერთ-ერთ საქმეში დაკავებისა და პირადი ჩხრეკის ოქმი ზუსტ ვითარებას არ ასახავს.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით აკრძალულია დაკავების დროს რაიმე სახის ძალადობა. აღნიშნული თუ გამოვლინდა, იგი გარემოებებისთვის აუცილებელ და უკიდურეს ზომებს არ უნდა სცდებოდეს. ვინაიდან ამ საქმეებში პოლიციელებთან წინააღმდეგობის დროს ბრალდებულების მიმართ გაცილებით ინტენსიური ძალადობა გამოიკვეთა, ვიდრე თავად დაზარალებული პოლიციელების მიმართ, ეს უკვე წარმოადგენს არასათანადო მოპყრობას.

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით დაკავებისა და პირადი ჩხრეკის ოქმი უნდა შედგეს ზუსტად. თუ გამოვლინდა დაკავების დროს არსებითი დარღვევა, დაკავებული უნდა გათავისუფლდეს. ვინაიდან ოქმის უზუსტობა არსებითი დარღვევაა, ამის საფუძველზე ბრალდებული ითვლება უკანონოდ თავისუფლებაზე შეზღუდულად.

- **დაუსაბუთებლად შეფარდებული პატიმრობა — არაპროპორციული აღკვეთის ღონისძიება**

ფაქტობრივი ვითარება

საქმეში ერთ-ერთ ბრალდებულს შეეფარდა პატიმრობა, მაშინ როდესაც დასაბუთება მისი გამოყენების საჭიროების შესახებ არ არსებობდა.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, პატიმრობის გამოყენება უნდა იყოს დასაბუთებული, რაც ნიშნავს იმას, რომ გარემოებები უნდა მიუთითებდეს მისი შეფარდების აუცილებლობაზე. ვინაიდან განსახილველ საქმეში არ არსებობდა ასეთი საფუძველი, გამოყენებული აღკვეთის ღონისძიება იყო არაპროპორციული.

- **არადამაჯერებელი მტკიცებულებები — გამამტყუნებელი განაჩენისთვის მტკიცების დაბალი სტანდარტი**

ფაქტობრივი ვითარება

არც ერთ საქმეზე გამოძიება არ არის სრულად ჩატარებული. ბრალდების ძირითად მტკიცებულებებს წარმოადგენს უშუალოდ დამკავებელი პოლ-

იცელებების ჩვენებები, რომელთაც ბრალდების თანახმად წინააღმდეგობა გაუწია ბრალდებულმა და ამოღებული ნივთმტკიცება — ქურთუკი, რომელსაც ჩამოხეული აქვს სამხრე და ჯიბე. სხვა არც ერთი ნეიტრალური მტკიცებულებით არ მტკიცდება, ამ პირმა გაუწია თუ არა წინააღმდეგობა პოლიციას. ამასთან, არსებული მტკიცებულებები მოდის ურთიერთწინააღმდეგობაში.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანისთვის აუცილებელია დამაჯერებელი, აშკარა და ერთმანეთთან შეთანხმებული მტკიცებულებების ერთობლიობა. საქმეების ანალიზით არც ერთ საქმეში მტკიცებულებები არ არის დამაჯერებელი, აშკარა და ერთმანეთთან შეთანხმებული.

- **დანაშაულის ჩადენის ერთი ხერხი: ქურთუკის სამხრის ან/და ჯიბის ჩამოხევა – მტკიცებულებათა მიმართ გარკვეული ეჭვები**

ფაქტობრივი ვითარება

შესწავლილი საქმეებიდან ვლინდება, რომ პოლიციის მიმართ წინააღმდეგობის მიზეზს წარმოადგენს ისეთი გარემოება, რაც ლოგიკურად, ნორმალური ადამიანისთვის არ წარმოადგენს აგრესიის გამოვლენის საბაზს. ამასთან, პოლიციის მიმართ წინააღმდეგობის განხილვა თითქმის ყოველთვის ვლინდება ქურთუკის ჯიბის ან/და სამხრის ჩამოხევაში.

სამართლებრივი შეფასება

მართალია, არც სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი და არც სისხლის სამართლის კოდექსი, არ განსაზღვრავს, რა შეიძლება ჩაითვალოს ან დანაშაულის დანების საფუძვლად ან დანაშაულის ჩადენის ხერხად, მაგრამ ნათელია, რომ განხილულ საქმეებში საქმე გვაქვს თავად საქმის ფაქტობრივი გარემოებების, სავარაუდოდ, ხელოვნურ ფაბრიკაციასთან. საპროცესო კოდექსი ადგენს საქმის მწარმოებელი ორგანოს ვალდებულებას, დაემორჩილოს კანონს, გამოავლინოს დამნაშავე და მის მიმართ განახორციელოს შესაბამისი რეაგირება. ამ ფონზე კი, საქმის მწარმოებელი ორგანოსგან იკვეთება დანაშაულებრივი გარემოების შექმნა პირის პასუხისგებაში მიცემის მიზნით.

- **საპროცესო შეთანხმება საქმის წარმოების გაჭიანურების შემდეგ — ამ მექანიზმის გამოყენება არაკანონისმიერი მიზნით**

ფაქტობრივი ვითარება

შესწავლილ საქმეთა უმრავლესობა დასრულდა საპროცესო შეთანხმებით. შეთანხმებას წინ უსწრებდა საქმის არსებითი განხილვის გადადება მიზეზის გარეშე და პროკურორის აქტიური ინიციატივა შეთანხმების დადების შესახებ. საქმეთა გარემოებები მიუთითებს, რომ საქმე შესაძლოა უფრო შემჭიდროვებულ ვადებში დასრულებულიყო, ვიდრე საპროცესო შეთანხმების შედეგად დასრულდა. გადავადების მიზეზი კი, საპროცესო შეთანხმება იყო.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი განსაზღვრავს სწრაფი მართლმსაჯულების უფლებას ბრალდებულისთვის. რეალიზების მექანიზმს კი, სწორედ საპროცესო შეთანხმება წარმოადგენს. მოცემულ საქმეებზე საპროცესო შეთანხმება ამკარად არ გამოყენებულა ამ მიზნით. შესაბამისად, მესამე პირისთვის მისი დადების საფუძველი არაერთ კითხვას ბადებს თავად საქმის მწარმოებელი პირის მიმართ.

ამირან მერებაშვილის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

ამირან მერებაშვილი მუშაობდა საქართველოს პარლამენტის ყოფილ თავმჯდომარესთან – ნინო ბურჯანაძესთან. იყო მისი საცხოვრებელი ბინის დაცვის თანამშრომელი.

2011 წლის მაისის თვეში საქართველოში, კერძოდ თბილისში, „სახალხო კრების“ მიერ ორგანიზებული მშვიდობიანი აქციების პერიოდში, ნინო ბურჯანაძის თხოვნით, ამირან მერებაშვილი, საჭიროების შემთხვევაში, აქციის მონაწილეებს საკვები პროდუქტებით ამარაგებდა.

საქმის ფაბულა

2011 წლის 28 ივლისს ა.მერებაშვილთან, საქმის არსებითი განხილვის გარეშე, გაფორმდა საპროცესო შეთანხმება, რომლის საფუძველზეც, ქ.თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ გამოტანილ იქნა გამამტყუნებელი განაჩენი. აღნიშნულის თანახმად, იგი ცნობილ იქნა დამნაშავედ სისხლის სამართლის კოდექსის 353-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში – *პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა ძალადობით* – და სასჯელად შეეფარდა თავისუფლების აღკვეთა 1 წლის ვადით.

ბრალდებულმა აღიარა დანაშაული.

საქმეში არსებული გარემოებები

ოფიციალური ვერსიის თანახმად, მერებაშვილი დააკავეს 2011 წლის 30 მაისს, 20:40 საათზე თბილისში, ბოგდან ხმელნიცკისა და ფონიჭალის დამაკავშირებელ სარკინიგზო ხიდს შორის არსებულ სამანქანე ჩიხში. დაკავებულს ბრალი წარედგინა პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობის განწევაში, ძალადობით.

გამოძიებით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ ისანი-სამგორის სამმართველოს უზნის ინსპექტორ-გამომძიებლები რომან ლაბაძე და დავით გიორგაშვილი „ჰიუნდაის“ ტიპის ავტომობილით მოძრაობდნენ ქ.თბილისში, გარდაბნის გზატკეცილზე, რა დროსაც მათ შენიშნეს საეჭვოდ გაჩერებული „სიატის“ მარკის მონიტალო ფერის მსუბუქი ავტომანქანა, რომლის უკანა მარჯვენა ფრთასთან იდგა დაახლოებით 40 წლის მამაკაცი. გამოძიების მტკიცებით, იგი საეჭვოდ იყურებოდა ს/ს „თბილავიამშენის“ ბეტონის ღობისკენ, რის გამოც უზნის ინსპექტორ-გამომძიებლების ყურადღება მიიქცია. მასთან მისვლისას პოლიციელებმა წარუდგინეს სამსახურებრივი პირადობის

დამადასტურებელი დოკუმენტები და ჰკითხეს ვინაობა, რაზეც აღნიშნულმა პიროვნებამ საკმაოდ უხეშად უპასუხა და გახდა აგრესიული. მან გამოიყენა ფიზიკური ძალა პოლიციის თანამშრომლების მიმართ, ხელის დარტყმით მიყენა მათ ფიზიკური დაზიანება სახისა და კისრის არეში, ასევე, პოლიციის ერთ-ერთ თანამშრომელს ჩამოახია სამსახურებრივი ფორმის პერანგი.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

• დაკავების კანონიერება და ქმედების კვალიფიკაცია

მერებაშვილის მიერ აღწერილი დაკავების ფაქტობრივი გარემოებები აბსოლუტურად განსხვავდება ბრალდების ოფიციალური ვერსიისგან. როგორც, მსჯავრდებულმა თავის ადვოკატთან საუბარში განაცხადა, მისი დაკავება განხორციელდა 2011 წლის 30 მაისს საცხოვრებელ ბინასთან ახლოს, როდესაც იგი საკუთარი ავტომობილით მიდიოდა პირად საქმეზე. მერებაშვილს საავტომობილო გზა გადაუკეტეს მისთვის უცნობმა პიროვნებებმა, რომლებიც შემდგომ აღმოჩნდნენ პოლიციის თანამშრომლებმა და სთხოვეს, გაჰყოლოდა პოლიციის განყოფილებაში მოწმის სახით ჩვენების მიცემის მიზნით. ამირან მერებაშვილის განმარტებით, ის დაემორჩილა პოლიციელების მოთხოვნას და მათთან ერთად პოლიციის განყოფილებაში წავიდა, სადაც მის მიმართ განხორციელდა ფიზიკური შეურაცხყოფა. რამდენიმე საათის შემდეგ კი, მას წარუდგინეს ბრალი პოლიციის მიმართ დაუმორჩილებლობის ფაქტზე, ხოლო ფიზიკური შეურაცხყოფისას მიღებულ დაზიანებასთან დაკავშირებით, მოსთხოვეს, ჩვენებაში დაეფიქსირებინა, თითქოს დაზიანება სახლში შემთხვევით დაცემის დროს მიიღო.

რაც შეეხება გამოძიების ოფიციალურ ვერსიას, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, საქმის გარემოებებით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ 2011 წლის 30 მაისს მერებაშვილი იყურებოდა „თბილავიამშენის“ ბეტონის ლობისკენ, რაც პოლიციის თანამშრომლებმა მიიჩნიეს საეჭვოდ. ვითარების გარკვევის მიზნით, პოლიციელები მივიდნენ მასთან და მოსთხოვეს პირადობის მოწმობის წარდგენა ვინაობის დადგენის მიზნით. სწორედ ამის შემდეგ გახდა მერებაშვილი აგრესიული.

მაშინაც კი, თუ თეორიულად დავუშვებთ, რომ ბრალდების დადგენილებაში მითითებული დაკავების გარემოებები შეესაბამება სინამდვილეს, სახეზეა პოლიციის მხრიდან უკანონო ქმედება.

პოლიციის შესახებ კანონის თანახმად,⁹⁰ პოლიციელის საქმიანობის მიზანს წარმოადგენს საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვა, დანაშაულის გამოვლენა და მისი პრევენცია. მხოლოდ ამ მიზნებიდან გამომდინარე, პოლიციას შეუძლია გამოიყენოს თავისი უფლებამოსილება შესაბამისი საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში. მართო ის ფაქტი, რომ მოქალაქე რაიმე ობიექტის მიმართულებით იყურება, ვერ ჩაითვლება საეჭვოდ და საკმარის საფუძვლად იმისთვის, რომ პოლიციელი პირის ვინაობით დაინტერესდეს. აქედან გამომდინარე, პოლიციის ქმედება შეიძლება განვიხილოთ, როგორც უკანონო და სამართლებრივ საფუძველს მოკლებული.

ამას გარდა, იმისათვის, რათა სახეზე გვექონდეს სსკ-ის 353-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენა, აუცილებელია, ქმედების ჩამდენს მიზ-

⁹⁰ იხილეთ კანონის მე-2 თავი, სადაც ჩამოთვლილია პოლიციელის უფლება-მოვალეობები.

ნად ჰქონდეს შემდეგი მიზნებიდან ერთ-ერთი: საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის ხელის შეშლა, პოლიციის საქმიანობის შეწყვეტა ან შეცვლა. მოცემულ საქმეში ვერც ერთ მიზანს ექნებოდა ადგილი, ვინაიდან პოლიციელები არ ახორციელებდნენ რაიმე კონკრეტულ ღონისძიებას საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის უზრუნველსაყოფად. შესაბამისად, მერებაშვილის მხრიდან ადგილი ვერ ექნებოდა ამ ღონისძიების ხელშეშლას. ასევე, პოლიცია არ ახორციელებდა რაიმე ქმედებას, რომლის შეწყვეტას ან შეცვლასაც ლამობდა მერებაშვილი. ვინაიდან პოლიციის ქმედება, თავისი სპეციფიკიდან გამომდინარე, აბსოლუტურად სცდება ამ მუხლით გათვალისწინებული გარემოებების ფარგლებს, მერებაშვილის ქმედება არასწორადაა დაკვალიფიცირებული ჰმპ-ე მუხლით.

- **აღკვეთის ღონისძიების პროპორციულობა**

აღკვეთის ღონისძიების სახით მერებაშვილს შეეფარდა დაპატიმრება. მისი გამოყენება პროკურორმა დაასაბუთა იმით, რომ ვინაიდან პოლიციას გაუნია წინააღმდეგობა, იგი განსაკუთრებით საშიში პიროვნებაა, მიიმალება და არ გამოცხადდება სასამართლოში. სასამართლომ მიიჩნია, რომ დანაშაულის ხასიათიდან გამომდინარე, მან შესაძლოა კვლავ განაგრძოს დანაშაულის ჩადენა თავისუფლებაში ყოფნის პერიოდში.

ვარაუდს, რომ ბრალდებული განსაკუთრებით საშიში პიროვნებაა, აქარწყლებს ის გარემოება, რომ იგი არ არის წარსულში ნასამართლევი და იმ მომენტისათვის სრულად აღიარებდა წარდგენილ ბრალდებას.⁹¹ გარდა ამისა, პოლიციისთვის წინააღმდეგობის განწევა, თავისი სპეციფიკით, არ წარმოადგენს საზოგადოებისათვის იმგვარი საშიშროების შემცველ დანაშაულს, რომ მისი ჩამდენი ავტომატურად საშიშ პიროვნებად იქნეს მიჩნეული. მოცემული საქმის გარემოებების თანახმად, გამოძიების ვერსიის სინამდვილედ დამკვეთის შემთხვევაში, დანაშაულის ჩადენის მეთოდი და ხერხი რაიმე განსაკუთრებულ საშიშროებას გამოორიცხავს.

სსსკ-ით აღკვეთის ღონისძიებად პატიმრობა არ შეიძლება შეეფარდოს, თუ აღკვეთის ღონისძიების მიზნის მიღწევა შესაძლებელია სხვა, ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენებით.⁹² ამ პრინციპის უზრუნველსაყოფად, პროკურორის და მოსამართლის მიმართ დადგენილია კონკრეტული ვალდებულებები. პროკურორი პატიმრობის გამოყენების შესახებ შუამდგომლობის წარდგენისას, ვალდებულია, დაასაბუთოს მისი მიზანშეწონილობა და სხვა, ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების მიზანშეწონილობა. სასამართლო მხოლოდ მაშინ არის უფლებამოსილი, პატიმრობა შეუფარდოს ბრალდებულს, როდესაც მხოლოდ აღნიშნული აღკვეთის ღონისძიებითაა შესაძლებელი მიზნის მიღწევა.⁹³ მოცემულ საქმეზე კანონით დადგენილი მოთხოვნები დაარღვია როგორც პროკურორმა, ისე მოსამართლემ, რის შედეგადაც ბრალდებულს შეეფარდა არაპროპორციული აღკვეთის ღონისძიება.

⁹¹ აღსანიშნავია, რომ მოგვიანებით სრულიად სხვა ვერსიაზე ისაუბრა მან ადვოკატთან.

⁹² სსსკ-ის 198-ე მუხლი.

⁹³ სსსკ-ის 198-ე მუხლი.

• **მტკიცების ტვირთი**

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის თანახმად,⁹⁴ ბრალდების მტკიცების ტვირთი ეკისრება ბრალმდებელს. შესაბამისად, მან უნდა დაამტკიცოს დანაშაულის გარემოებები, რომლებზეც წარდგენილ ბრალდებას ამყარებს.

მოცემულ საქმეში წარდგენილი ბრალდების თანახმად, მერებაშვილმა პოლიციას გაუწია წინააღმდეგობა, რაც გამოიხატა მის მიერ პოლიციელის ქურთუკის ჩამოხვევასა და მათთვის ფიზიკურ შეურაცხყოფაში, რამაც გამოიწვია ჯანმრთელობის მსუბუქი დაზიანება ჯანმრთელობის მოუშლელად. ის, რომ აღნიშნული ქმედება სწორედ მერებაშვილმა განახორციელა, პოლიციას კონკრეტული მტკიცებულებით უნდა დაედასტურებინა. გამოძიების მიერ შეკრებილი მტკიცებულებები მხოლოდ ფაქტს ადასტურებს. რაც შეეხება მოწმეების ჩვენებებს, საკმარისად ვერ ჩაითვლება, რადგან მოწმეები თავად ის პოლიციელები იყვნენ, რომელთა მიმართაც, გამოძიების ვერსიით, დანაშაული განხორციელდა. ამდენად, პოლიციელები, ამ შემთხვევაში, არ არიან ნეიტრალური მოწმეები. შესაბამისად, მათი ჩვენება ობიექტური და იმგვარად დამაჯერებელი ვერ იქნება, რომ სხვა კონკრეტული მტკიცებულება არ იყოს საჭირო მათ მიერ მოწოდებული ინფორმაციის დასადასტურებლად.

უფრო მეტიც, დანაშაულებრივი ქმედების სხვა მტკიცებულებით გამყარება განსაკუთრებით აუცილებელია დღეს არსებული საერთო ტენდენციის ფონზე, რომელიც ახასიათებს პოლიციელის წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულს. ძირითადად ყველა ამ ტიპის საქმეში დაკავებულ პირთა წინააღმდეგობა თითქმის ერთი და იგივე ქმედებით – ქურთუკის ჯიბის ან სამხრის ჩამოხვევით გამოიხატება.⁹⁵ ეს თვალშისაცემი ტენდენცია ამ გარემოებას დამაჯერებლობას უკარგავს ყოველ შემდგომ საქმეში. ობიექტურ დამკვირვებელს უჩნდება კითხვა, კონკრეტული ქურთუკი ნამდვილად ეცვა თუ არა იმ დროს პოლიციელს, თუ სახეზეა მტკიცებულების ფაბრიკაცია – უკვე არსებული ჩამოხვეული ქურთუკის წარმოდგენა ყველა მსგავსი ტიპის საქმეში ნივთიერი მტკიცებულების სახით. ან, ამ კონკრეტულ შემთხვევაში, ნამდვილად მან მიაყენა თუ არა ფიზიკური შეურაცხყოფა პოლიციელს.

აღნიშნულ კითხვებზე პასუხის გასაცემად და ეჭვების გასაქარწყლებლად, გამოძიებას უნდა ჩაეტარებინა გარკვეული საგამოძიებო მოქმედებები. მაგალითად, მიკრონაწილაკების ექსპერტიზა, რომლითაც დადასტურდებოდა პოლიციელის მიერ ამ ქურთუკის ტარებას დანაშაულის ჩადენის პერიოდში. ეს სრულად თუ არა, გარკვეულწილად გამორიცხავდა ზემოთ მითითებულ ეჭვს მტკიცებულების ფაბრიკაციის შესახებ.

ვინაიდან გამოძიებამ არ ჩაატარა ის საგამოძიებო მოქმედებები, რომლითაც იგი დაადასტურებდა პოლიციის წინააღმდეგობის ფაქტს, ამით მან მტკიცების ტვირთი რეალურად ბრალდებულზე გადაიტანა. ბრალდებულს უნდა დაემტკიცებინა, რომ მას არ გაუწევია წინააღმდეგობა პოლიციისთვის, რაც ეწინააღმდეგება დადგენილ საპროცესო პრინციპს, რომლის თანახმად, მტკიცების ტვირთი ეკისრება ბრალდებას და არა – დაცვას.

⁹⁴ სსსკ-ის მე-5 მუხლი.

⁹⁵ იხ. ხუბულაშვილის და სალუქვაძის საქმეები.

დასკვნა

მოცემულ საქმეში, მიუხედავად იმისა, რომ ბრალდებულის აღიარებითი ჩვენებაა წარმოდგენილი, საქმის ერთობლიობა მაინც გარკვეულ ხარვეზებს ავლენს. არაერთ კითხვას ბადებს დაკავების საფუძველი და თავად ქმედების კვალიფიკაციის სისწორე. აღკვეთის ღონისძიების სახით დაპატიმრება არაპროპორციული და სრულიად დაუსაბუთებელია და მტკიცების ტვირთი, ნაცვლად ბრალდებისა, გადატანილია დაცვის მხარეზე.

ზურაბ ხუბულაშვილის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

ზურაბ ხუბულაშვილი იყო მოძრაობა „სახალხო კრების“ აღმასრულებელი საბჭოს წევრი. იგი ხელმძღვანელობდა მოძრაობის მიერ ორგანიზებულ გამოსვლებს აჭარაში. 2011 წლის 25 მაისს, აქტივისტებთან ერთად, ხუბულაშვილი ბათუმიდან თბილისში ჩავიდა, რათა მონაწილეობა მიეღო 2011 წლის 26 მაისს გამართულ აქციაში.

საქმის ფაბულა

თბილისის საქალაქო სასამართლომ 2012 წლის 1 მარტს, საპროცესო შეთანხმების საფუძველზე, საქმის არსებითი განხილვის გარეშე გამოიტანა განაჩენი ზურაბ ხუბულაშვილის მიმართ.

განაჩენის თანახმად, ზურაბ ხუბულაშვილი დამნაშავედ იქნა ცნობილი საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის (სსკ) 353-ე მუხლის პირველი ნაწილით – პოლიციის მუშაკების მიმართ წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისათვის ხელის შეშლის, მისი საქმიანობის შეწყვეტისა და შეცვლის მიზნით, ძალადობით და ძალადობის მუქარით. სასჯელის სახედ ხუბულაშვილს განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 3 წლის ვადით, აქედან – 1 წელი სასჯელაღსრულების დანესებულებაში მოხდით, ხოლო 2 წელი – პირობითად, 3 წლის გამოსაცდელი ვადით. დამატებით, სასჯელის სახით, მას შეეფარდა ჯარიმა 3 000 ლარის ოდენობით.

განაჩენით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ 2011 წლის 20 ივნისს პოლიციის თანამშრომლები⁹⁶ – ვაჟა სოზაშვილი და ლევან ფერაძე – იმყოფებოდნენ ქ.თბილისში, თემქის დასახლებაში, სამსახურებრივი ფორმით. ზურაბ ხუბულაშვილმა, ჩაიარა რა თავისი ავტომანქანით, პოლიციელებს სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენა – ისინი მოიხსენია, როგორც „ძაღვები“. საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისკენ პოლიციელთა არაერთი მოწოდებისა, ასევე, შესაბამისი სამართლებრივი შედეგების შესახებ გაფრთხილების მიუხედავად, ხუბულაშვილი გახდა უფრო აგრესიული – პოლიციის ერთ-ერთ თანამშრომელს, მისი საქმიანობის შეცვლის და შეწყვეტის მიზნით, ჩამოახია სამსახურებრივი პერანგი.

საქმის წარმოების განმავლობაში, საპროცესო შეთანხმების დამტკიცებამდე, ზ.ხუბულაშვილი იყენებდა დუმილის უფლებას. საპროცესო შეთანხმება დამტკიცდა საქმის არსებითი განხილვის ეტაპზე.

⁹⁶ გლდანი-ნაძალადევის მე-7 განყოფილების თანამშრომლები.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეზე

• აღკვეთის ღონისძიების პროპორციულობა

სსსკ-ით, პროკურორი პატიმრობის გამოყენების შესახებ შუამდგომლობის წარდგენისას ვალდებულია, დაასაბუთოს მისი მიზანშეწონილობა და სხვა ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების მიზანშეწონილობა. სასამართლო მაშინ არის უფლებამოსილი, პატიმრობა შეუფარდოს ბრალდებულს, როდესაც მხოლოდ აღნიშნული აღკვეთის ღონისძიებითაა შესაძლებელი მიზნის მიღწევა.⁹⁷

ხუბულაშვილის დაპატიმრების შესახებ გადაწყვეტილება დასაბუთებულია შემდეგნაირად: მართალია, ნაკლებად მძიმე დანაშაულის ჩადენაში ედება ბრალი, სასამართლოს მიაჩნია, რომ თავისუფლებაში დატოვების შემთხვევაში, ბრალდებული ხუბულაშვილი, მოსალოდნელი რეალური სასჯელის შიშით, შესაძლოა მიემალოს გამოძიებასა და სასამართლოს, ასევე, ზემოქმედება მოახდინოს მოწმეებზე.

არ არის დასაბუთებული, თუ რა იძლევა ზემოაღნიშნული საფრთხეების საფუძველს. ხოლო, როდესაც მოწმეების ზეგავლენაზეა საუბარი, სასამართლომ არ გაითვალისწინა საქმის ინდივიდუალური გარემოება, რომ ამ შემთხვევაში მოწმეები არიან პოლიციელები და კერძო პირის მიერ მათ მიმართ ზეგავლენის მოხდენა დასაბუთებულ ვარაუდს ნამდვილად მოკლებულია.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, თავისთავად დგინდება, რომ ხუბულაშვილის მიმართ შეფარდებული აღკვეთის ღონისძიება არაპროპორციულად იქნა გამოყენებული. შესაბამისად, მისთვის გარანტირებული თავისუფლების ხელშეუხებლობის უფლება უკანონოდ შეიზღუდა. აღსანიშნავია ისიც, რომ ჩვენი კვლევის ფარგლებში შესწავლილ საქმეთა უმრავლესობაში ბრალდებულთა დაპატიმრება არაპროპორციულადაა შეფარდებული.

• მტკიცების ტვირთი

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის თანახმად,⁹⁸ ბრალდების მტკიცების ტვირთი ეკისრება ბრალმდებელს. შესაბამისად, მან უნდა დაამტკიცოს დასაბუთების გარემოებები, რომლებზეც წარდგენილ ბრალდებას ამყარებს.

მოცემულ საქმეში წარდგენილი ბრალდების თანახმად, ხუბულაშვილმა პოლიციას გაუწია წინააღმდეგობა, რაც გამოიხატა მის მიერ პოლიციელის ქურთუკზე ჯიბისა და სამხრის ჩამოხვევაში. ფაქტი, რომ სწორედ ხუბულაშვილმა განახორციელა აღნიშნული ქმედება, პოლიციას უნდა დაედასტურებინა კონკრეტული გარემოებით.

ხუბულაშვილის მიერ ჩადენილი ქმედების დასადასტურებლად მხოლოდ სამი მოწმის ჩვენება არ შეიძლება იყოს საკმარისი, რომელთაგან ორი პოლიციელია, ხოლო მესამე პოლიციელების ჩვენებასთან თავისი ჩვენების არაბუნებრივი სიზუსტით მის დამაჯერებლობას ეჭვქვეშ აყენებს. პოლიციელები, ამ შემთხვევაში, არ არიან რა ნეიტრალური მოწმეები, მათი ჩვენება ობიექტური და იმგვარად დამაჯერებელი ვერ იქნება, რომ სხვა კონკრეტ-

⁹⁷ სსსკ-ის 198-ე მუხლი

⁹⁸ სსსკ-ის მე-5 მუხლი.

ული მტკიცებულება არ იყოს საჭირო მათ მიერ მოწოდებული ინფორმაციის დასადასტურებლად. მესამე პირის ჩვენება კი, იქიდან გამომდინარე, რომ არადამაჯერებელია, ვერ იქნება საკმარისი ბრალდების დასამტკიცებლად გონივრულ ეჭვს მიღმა.

უფრო მეტიც, დანაშაულებრივი ქმედების სხვა მტკიცებულებით გამყარება განსაკუთრებით აუცილებელია დღეს არსებული საერთო ტენდენციის ფონზე, რომელიც ახასიათებს პოლიციელის წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულს. ძირითადად ყველა ამ ტიპის საქმეში დაკავებულ პირთა წინააღმდეგობა თითქმის ერთი და იგივე ქმედებით, ქურთუკის ჯიბის ან სამხრის ჩამონევით გამოიხატება,⁹⁹ რაც ამ გარემოებას დამაჯერებლობას უკარგავს ყოველ შემდგომ საქმეში. ობიექტურ დამკვირვებელს უჩნდება კითხვა, კონკრეტული ქურთუკი ნამდვილად ეცვა თუ არა იმ დროს პოლიციელს, თუ სახეზეა მტკიცებულების ფაბრიკაცია – უკვე არსებული ჩამონეული ქურთუკის წარმოდგენა ყველა მსგავსი ტიპის საქმეში ნივთიერი მტკიცებულების სახით.

ამ კითხვაზე პასუხის გასაცემად და ეჭვების გასაქარწყლებლად, გამოძიებას უნდა ჩაეთარებინა გარკვეული საგამოძიებო მოქმედებები. მაგალითად, მიკრონაწილაკების ექსპერტიზა, რომლითაც დადასტურებოდა პოლიციელის მიერ ამ ქურთუკის ტარება დანაშაულის ჩადენის პერიოდში. ეს სრულად თუ არა, ნაწილობრივ მაინც გამორიცხავდა ეჭვს მტკიცებულების ფაბრიკაციის შესახებ.

ვინაიდან გამოძიებამ არ ჩაატარა ის საგამოძიებო მოქმედებები, რომლითაც იგი პოლიციის წინააღმდეგობის ფაქტს დაადასტურებდა, ამით მან მტკიცების ტვირთი რეალურად ბრალდებულზე გადაიტანა. ბრალდებულს უნდა დაემტკიცებინა, რომ მას არ გაუწევია წინააღმდეგობა პოლიციისთვის, რაც ეწინააღმდეგება დადგენილ საპროცესო პრინციპს, რომლის თანახმად, მტკიცების ტვირთი ეკისრება ბრალდებას და არა დაცვას.

• **განაჩენის დასაბუთებულობა**

სსსკ-ის თანახმად, საპროცესო შეთანხმების განხილვისას, „თუ სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილია უტყუარი მტკიცებულებანი პირის ბრალის დასადასტურებლად, ... მას გამოაქვს განაჩენი.“¹⁰⁰

მოცემულ საქმეში მონმის სახით დაკითხული პოლიციელები ჩვენებებში სიტყვათა გადაადგილებით აცხადებენ ერთსა და იმავეს. მაგალითად, პოლიციელი ფერაძე აცხადებს, რომ ქუჩაში, „გზაჯვარედინზე გადასვლისას გამოიარა ... ავტომანქანამ და გაგვარტყა მანქანის უკანა ფრთა ორივეს ისე, რომ არ წავეტყუღვართ და დაზიანებაც არ მიგვიღია. ეს მანქანა გაჩერდა, ... გადმოვიდა მანქანიდან მძლოლი და ჩვენ რომ დაგვინახა პოლიციელების ფორმებში, დაგვიწყო გინება და სიტყვიერი შეურაცხყოფის მოყენება და გვიწოდებდა „ძაღლებს“. ჩვენ ... მოვუწოდეთ პიროვნებას, შეეწყვიტა ჩვენი მისამართით შეურაცხყოფის მოყენება... ჩვენ მოწოდებაზე უფრო აგრესიული გახდა ... ჯერ გამარტყა, შემდეგ კი დამიწყო ჯაჯგური პერანგზე, რომელიც ჩამომახია“¹⁰¹. ამავე შინაარსის ჩვენებას აძლევს, გამოძიების ვერსიით, იქვე მდგომი პირი, რომელიც ფაქტს შეესწრო.

⁹⁹ იხ. მერებაშვილისა და სალუქვაძის საქმეები

¹⁰⁰ სსსკ-ის 213 მუხლის მე-4 ნაწილი

¹⁰¹ პოლიციელ ლევან ფერაძის მოწმის სახით მიცემული ჩვენება

პოლიციელთა ჩვენებებში გარემოებები ლოგიკურად არ ებმის ერთმანეთს და ობიექტური პირის თვალში აშკარად ურთიერთგამომრიცხავია რამდენიმე მიმართულებით:

1) პოლიციელების ჩვენებით, მძლოლმა ორივე მათგანს მანქანის უკანა ფრთა გაარტყა, თუმცა, არც ერთს არანაირი დაზიანება არ მიუღია, არც კი ნაქცევულან. რეალურ ვითარებაში, გამორიცხული თუ არა, საეჭვო ნამდვილად არის, ფეხით მოსიარულეს მიმავალმა მანქანამ ისე დაარტყას, რომ არანაირი დაზიანება არ მიაყენოს, არც კი ნააქციოს. აქვე საეჭვოა, რომ მოქალაქეებს უკან ჩაუარა მანქანამ და უკანა ფრთა ორივეს თანაბარი სიმსუბუქით გაარტყა.

2) პოლიციელების ჩვენებით, მას შემდეგ, რაც მანქანის მძლოლმა მათ მანქანის უკანა ფრთა გააჭკრა, ავტომანქანა გააჩერა და მათ მიმართ სიტყვიერი შეურაცხყოფის მიყენება დაიწყო. ამის შემდეგ პოლიციელები მივიდნენ მასთან და უსაყვედურეს, რაზეც ხუბულაშვილმა ახლა ფიზიკური შეურაცხყოფით უპასუხა. რეალურად, ლოგიკას რთულად შეესაბამება, რომ მოქალაქემ მსუბუქად გაარტყა მანქანა პოლიციელებს, ხოლო შემდეგ ავტომანქანა გააჩერა და მათ შეურაცხყოფა მიაყენა. თუ მოქალაქე აგრესიულად იყო განწყობილი, ზოგადად, პოლიციელების მიმართ, ავტომანქანის გაჩერების გარეშეც შეეძლო მათ მიმართ ასეთი დამოკიდებულების გამომჟღავნება, ჩავლის დროს. ავტომანქანის გაჩერება სრულიად გაუგებარია და არ ჯდება მოვლენათა განვითარების ლოგიკურ ჯაჭვში.

ვინაიდან აღწერილი გარემოებები ერთმანეთთან ალოგიკურადაა დაკავშირებული, ისინი საფუძვლიან ეჭვებს ბადებს, რაც, თავისთავად, მიუთითებს იმაზე, რომ მოწმეთა ჩვენებები უტყუარ მტკიცებულებებად ვერ ჩაითვლება. ბრალდება კი, ძირითადად, ამ ჩვენებებს ემყარება, რადგან მხოლოდ პოლიციელთა ჩვენებები მიუთითებს, რომ დანაშაული სწორედ ხუბულაშვილმა ჩაიდინა. სხვა მტკიცებულებები მხოლოდ მომხდარ ფაქტს – პოლიციელის ჩამოხეული ქურთუკის არსებობას ადასტურებს.¹⁰²

წარმოდგენილ მტკიცებულებათა ხასიათი არ იქნა გათვალისწინებული საქმის განხილველი მოსამართლის მიერ, რომელმაც საპროცესო შეთანხმების განხილვისას ყურადღება არ მიაქცია ურთიერთსაწინააღმდეგო გარემოებებს. შესაბამისად, მოცემული განაჩენი დასაბუთებულად ვერ ჩაითვლება, რადგან არ ეფუძნება უტყუარ მტკიცებულებებს.

• **წარმოების მიღმა გამოვლენილი მნიშვნელოვანი გარემოებები**

როგორც ზემოთ აღინიშნა, ზურაბ ხუბულაშვილის მიმართ გაფორმდა საპროცესო შეთანხმება. მისი თანხმობის მთავარ მოტივს, როგორც თავად განმარტავს, წარმოადგენდა გამართლების ნაკლები შანსი სასამართლოს მიმართ მისი უნდობლობიდან გამომდინარე.

საპროცესო შეთანხმება გაფორმდა საქმის არსებითი განხილვის ეტაპზე. 2011 წლის 11 აგვისტოს შემდეგ, როდესაც მხარეებმა შესავალი სიტყვა წარმოთქვეს, 2012 წლის 1 მარტამდე საქმის განხილვა არაერთი საფუძვლით გადაიდო. გადადების მიზეზს წარმოადგენდა პროკურორის მიერ მტკიცებულებების წარუდგენლობა გამოსაკვლევად, მოწმეების გამოუცხადებლობა, საპროცესო შეთანხმებაზე მოლაპარაკება. აშკარაა, რომ აგვისტოდან მარტამდე პერიოდში (7 თვე) შესაძლებელი იყო მტკიცებულებების ნაწილის

¹⁰² ამის შესახებ იხილეთ ქვემოთ.

გამოკვლევა, მინიმუმ, ერთი მოწმის დაკითხვა მაინც. ვინაიდან ბრალდების შუამდგომლობით აშკარად ჭიანურდებოდა საქმის განხილვა, თავისთავად ნათელი იყო, რომ აღნიშნული გაჭიანურება მისი მხრიდან გარკვეულ მიზანს ემსახურებოდა. ეს გარემოება გარკვეულ ეჭვს ბადებს განსაკუთრებით იმ ფონზე, როდესაც საპროცესო შეთანხმების მიზანი სწორედ სწრაფი მართლმსაჯულებაა და არა – გაჭიანურებული.

საპროცესო შეთანხმების დროს არ ხდება მტკიცებულებათა გამოკვლევა სასამართლო სხდომაზე. მტკიცების სტანდარტს მხოლოდ დასაბუთებული ვარაუდი წარმოადგენს, ანუ არსებითად დაბალი სტანდარტი, ვიდრე არსებითი განხილვის დროს არის საჭირო. აღნიშნული გამომდინარეობს საპროცესო შეთანხმების მიზნიდან (სწრაფი მართლმსაჯულება). თუმცა, როგორც პრაქტიკით და ამ კონკრეტული შემთხვევით ვლინდება, საპროცესო შეთანხმება არა სწრაფი მართლმსაჯულების, არამედ სხვა მიზნით ფორმდება – იგი ბრალდების მხარისთვის მის მიერ დაშვებული ხარვეზების დაფარვის და ასეთი გამარტივებული გზით გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანის საშუალებაა. საქმის არსებითი განხილვის შემთხვევაში, თავად ბრალდების მხარის მიერ მოპოვებული მტკიცებულებების გამოკვლევის შედეგად, შესაძლოა გამოვლენილიყო მათი არადაამაჯერებლობა და მტკიცების დაბალი სტანდარტი.

პრაქტიკით და ამ კონკრეტული საქმით, როგორც ზემოთაც აღვნიშნეთ, ვლინდება ასევე, რომ პოლიციელის მიმართ წინააღმდეგობის განევის ბრალდებით წარმოებულ საქმეებში, აბსოლუტურად ყველგან, ფიგურირებს პოლიციელის ქურთუკი ან პერანგი, რომლებსაც ჩამოხეული აქვს ჯიბე და სამხრის გასაყრელი.

საპროცესო შეთანხმების დადება საქმის მიზანმიმართული გაჭიანურების შემდეგ, ასევე, ყველა საქმეში დანაშაულის ჩადენის ხერხის იდენტიფიკაცია მტკიცებულებათა ფაბრიკაციის ეჭვებს წარმოშობს.

დასკვნა

ზურაბ ხუბულაშვილის მიმართ არსებულ სისხლის სამართლის საქმეში გამოიკვეთა არსებითი ხასიათის საპროცესო დარღვევები: ბრალდების მხარემ სათანადოდ არ ამტკიცა ხუბულაშვილის ბრალეულობა და ამით ბრალდების ტვირთი, ფაქტობრივად, გადაიტანა დაცვის მხარეზე. ასევე, გამამტყუნებელი განაჩენი დაეყრდნო მხოლოდ არადაამაჯერებელ მტკიცებულებებს. გარდა ამისა, გამოვლინდა გარემოებები, რომლებიც მთელ რიგ ეჭვებს წარმოშობს ამ საქმეზე მართლმსაჯულების აღსრულებასთან დაკავშირებით.

გია სალუქვაძის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

გია სალუქვაძე პასუხისმგებამი მიცემისას იყო პოლიტიკური მოძრაობა „სახალხო კრების“ სამგორის რაიონის კომიტეტის თავმჯდომარე. იგი აქტიურად მონაწილეობდა 2011 წლის მაისში მიმდინარე პოლიტიკურ პროცესებში. ირაკლი ბათიაშვილთან აკავშირებს მეგობრული და ნათესაური ურთიერთობა, კერძოდ ბათიაშვილი არის მისი შვილის ნათლია და ახლო მეგობარი.

საქმის ფაბულა

თბილისის საქალაქო სასამართლომ გია სალუქვაძე დამნაშავედ ცნო პოლიციის მუშაკისთვის წინააღმდეგობის განწევში (სისხლის სამართლის კოდექსის 353-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაული) და სასჯელად განუსაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით. პირველი ინსტანციის განაჩენი უცვლელი დატოვა სააპელაციო სასამართლომ, ხოლო უზენაესმა საჩივარი დასაშვებად არ ცნო.

გ.სალუქვაძე დაიკითხა მოწმის სახით. მან არ აღიარა დანაშაული.

საქმის გარემოებები

ბრალდების ვერსიით და განაჩენის მიხედვით, 2011 წლის 31 მაისს გ.სალუქვაძე იმყოფებოდა ქ.თბილისში, ვაჟა-ფშაველას მე-6 კვარტლის №16 კორპუსის მიმდებარე ტერიტორიაზე. მან შენიშნა პოლიციის ფორმაში ჩაცმული თანამშრომლები, რომლებსაც მიაყენა სიტყვიერი შეურაცხყოფა. მიუხედავად პოლიციელთა მხრიდან ნესრიგისკენ არაერთგზის მოწოდებისა, იგი გახდა უფრო აგრესიული და მათ მიაყენა ფიზიკური შეურაცხყოფაც, რაც გამოიხატა სამსახურებრივი ყილეტის დაზიანებაში. აღნიშნული ქმედებების შემდეგ სალუქვაძე პოლიციელებმა დააკავეს.

ბრალდებული უარყოფს მისი დაკავების ოფიციალურ ვერსიას და აცხადებს, რომ იგი პოლიციელებმა საკუთარი სახლიდან გამოიყვანეს, ჩასვეს ავტომანქანაში და წაიყვანეს პოლიციის დაწესებულებაში. მას პოლიციელებისთვის წინააღმდეგობა არ გაუწევია.¹⁰³

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

- **გამოძიების ეტაპი**

დაკავების კანონიერება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (სსსკ) ითვალისწინებს დაკავებას, როგორც თავისუფლების ხანმოკლე აღკვეთას.¹⁰⁴ ამავე კოდექსის თანახმად, პირი დაკავების მომენტიდან ითვლება ბრალდებულად და სარგებლობს გარკვეული უფლებებით.¹⁰⁵ დამკავებელს კი წარმოეშობა გარკვეული ვალდებულებები. მაგალითად, სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის თანახმად, პირის დაკავებიდან არაუგვიანეს 3 საათისა, პროკურორი, ან მისი დავალებით გამომძიებელი, ვალდებულია, დაკავების შესახებ შეატყობინოს დაკავებულის ოჯახის წევრს ან, არარსებობის შემთხვევაში, მის ნათესავს ან ახლობელს.¹⁰⁶ ოჯახის წევრის ინფორმირება წარმოადგენს დამკავებლის ვალდებულებას და არა უფლებას.

წინამდებარე საქმეში კი, პოლიციელებმა უგულებელყვეს მათთვის დაკისრებული ვალდებულება იმ მოტივით, რომ თავად დაკავებულს არ გამოუთქ-

¹⁰³ ამის შესახებ იხილეთ ქვემოთ, მტკიცების სტანდარტის თავში.

¹⁰⁴ სსსკ-ის 170-ე მუხლი.

¹⁰⁵ სსსკ-ის 170-ე მუხლი.

¹⁰⁶ სსსკ-ის 177-ე მუხლი.

ვამს ოჯახისათვის შეტყობინების სურვილი.¹⁰⁷ სალუქვაძემ, თავის მხრივ, მისი პირველი წარდგენისას სასამართლოში დაადასტურა, რომ ადგილი ჰქონდა მისი უფლების დარღვევას, ვინაიდან ოჯახისთვის მისი დაკავება არ შეუტყობინებიათ.

აღკვეთის ღონისძიების პროპორციულობა

სსსკ-ით, აღკვეთის ღონისძიებად პირს პატიმრობა არ შეიძლება შეეფარდოს, თუ აღკვეთის ღონისძიების მიზნის მიღწევა შესაძლებელია სხვა ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენებით.¹⁰⁸ ამ პრინციპის უზრუნველსაყოფად პროკურორის და მოსამართლის მიმართ დადგენილია კონკრეტული ვალდებულებები. პროკურორი პატიმრობის გამოყენების შესახებ შუამდგომლობის წარდგენისას, ვალდებულია, დაასაბუთოს მისი მიზანშეწონილობა და სხვა ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების მიზანშეუწონლობა. სასამართლო მაშინ არის უფლებამოსილი, პატიმრობა შეუფარდოს ბრალდებულს, როდესაც მხოლოდ აღნიშნული აღკვეთის ღონისძიებითაა შესაძლებელი მიზნის მიღწევა.¹⁰⁹

გ.სალუქვაძის საქმეში პროკურატურამ არ დაასაბუთა პატიმრობის გამოყენების აუცილებლობა. პროკურატურის შუამდგომლობაში მითითებულია მხოლოდ საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული საფუძვლები (შესაძლო მიმალვა მოსალოდნელი სასჯელის შიშით, მართლმსაჯულების განხორციელებისთვის ხელშეშლა, ახალი დანაშაულის ჩადენა), რაც არც ერთი ფაქტით ან მსჯელობით არ არის დასაბუთებული. მიუხედავად აღნიშნულისა, სასამართლომ მაინც გაიზიარა ბრალდების მხარის პოზიცია და გ.სალუქვაძეს პატიმრობა შეუფარდა.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, თავისთავად დგინდება, რომ გ.სალუქვაძის მიმართ შეფარდებული აღკვეთის ღონისძიება არაპროპორციულად იქნა გამოყენებული. შესაბამისად, მისთვის გარანტირებული თავისუფლების ხელშეუხებლობის უფლება, გარდა ზემოაღნიშნული უკანონო დაკავებისა, ამ საფუძვლითაც უკანონოდ შეიზღუდა. აღსანიშნავია ისიც, რომ ჩვენი კვლევის ფარგლებში შესწავლილ საქმეთა უმრავლესობაში ბრალდებულთათვის დაპატიმრება არაპროპორციულადაა შეფარდებული.

• მტკიცების სტანდარტი

სსსკ-ით, გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა ეფუძნებოდეს მხოლოდ ერთმანეთთან შეთანხმებულ, აშკარა და დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას, რაც გონივრულ ეჭვს მიღმა ადასტურებს პირის ბრალეულობას.¹¹⁰

გ.სალუქვაძის საქმეში არსებული მტკიცებულებები, რომლებსაც სასამართლო დაეყრდნო, დამაჯერებლობას მოკლებულია, რაზეც არაერთი ფაქტი მიუთითებს:

- გ.სალუქვაძეს ბრალი წაუყენეს პოლიციელისთვის წინააღმდეგობის განწევისთვის, რისი მიზეზიც საქმის გარემოებებიდან არ ჩანს. კერ-

¹⁰⁷ ლ.ხმაღაძე, რომელიც დაზარალებულად იყო ცნობილი და კობა სუთიაშვილი.

¹⁰⁸ სსსკ-ის 198-ე მუხლი

¹⁰⁹ იქვე

¹¹⁰ სსსკ-ის 13-ე მუხლი

ძოდ, როგორც საქმის ფაბულაშია მითითებული, გ.სალუქვაძემ, პოლიციელის ფორმაში ჩაცმული პირების დანახვისას, მათ შეურაცხმყოფელი სიტყვებით მიმართა. ხოლო, როდესაც განუმარტეს, რომ პოლიციის თანამშრომლები იყვნენ, მათ ფიზიკური შეურაცხყოფაც მიაყენა. რეალურად, ბრალდების ვერსიით, გ.სალუქვაძემ პოლიციელებს სრულიად უმიზეზოდ გაუწია წინააღმდეგობა, რაც არაღამაჯერებელია, მით უმეტეს 50 წელს გადაცილებული, ნასამართლობის არმქონე პირის მხრიდან;

- გამოძიებისას გამოვლინდა ბრალდების მოწმეების – პოლიციელების – ჩვენებებში სრულიად იდენტური სიტყვათა წყობა. იმავდროულად, ოქმში ისინი ხელმოწერით ადასტურებენ, რომ ჩვენება დანერვილია მათი სიტყვიერი კარნახით. დამატებითი ახსნისა და მსჯელობის გარეშეც კი, სრულიად ნათელია, რომ იდენტური სიტყვათა წყობითა და თანმიმდევრობით მოწმეები ჩვენებას ვერ მისცემდნენ. შესაბამისად, ეჭვის ქვეშ დგას მათი ჩვენებების სანდოობა და დამაჯერებლობა;
- სასამართლოში დაკითხვისას პოლიციელები გარკვევით არ ამბობდნენ, მათთვის წინააღმდეგობის განწევის დროს ხალხი შეიკრიბა თუ არა დაკავების ადგილას: ზოგჯერ ისინი მიუთითებენ, რომ ხალხი არ შეკრებილა, ზოგჯერ კი – რომ არ ახსოვთ. როგორც პოლიციის თანამშრომლები აცხადებენ, შემთხვევის ადგილზე იმყოფებოდნენ თავად ისინი და ბრალდებული. ლოგიკურად, ამ სამ ადამიანს შორის არსებული კონფლიქტის დროს სხვა ადამიანების შემომატება სრულიად თვალსაჩინო იქნებოდა. შესაბამისად, დამაჯერებლობას ცალსახად მოკლებულია ის ფაქტი, რომ კონფლიქტის მონაწილეს აღნიშნული არ ახსოვდეს.
- როგორც საქმის მასალებიდან ირკვევა, გამოძიებელი არ დაინტერესებულა იმის გამორკვევით, არსებობდნენ თუ არა დანაშაულის ჩადენის თვითმხილველები, გარდა პოლიციის თანამშრომლებისა. დაცვის მხარემ გამოძიებელს სასამართლო პროცესზე ჰკითხა, დაინტერესდა თუ არა შემთხვევის ადგილზე სხვა პირების ყოფნით და ამის შესახებ მოწმეებს დაუსვა თუ არა შეკითხვა. გამოძიებელმა უპასუხა, რომ დაინტერესდა აღნიშნულით და შესაბამისი კითხვებიც დაუსვა მოწმეებს. მიუხედავად მისი განცხადებისა, მოწმეთა დაკითხვის ოქმებში აღნიშნული კითხვა ან/და შესაბამისი პასუხი არ არის დაფიქსირებული. გამოძიებლის ჩვენება, ამ ურთიერთინააღმდეგობის ფონზე, გარკვეულწილად, მოკლებულია დამაჯერებლობას;
- დაცვის მხარის მოწმეთა სასამართლო პროცესზე დაკითხვისას, ვლინდება არაერთი ისეთი გარემოება, რომლებიც ბრალდების მიერ დადგენილად მიჩნეული საქმის გარემოებების ჭეშმარიტებას დასაბუთებული ეჭვის ქვეშ აყენებს. ბრალდებული გ.სალუქვაძე მიუთითებს, რომ იგი რამდენიმე ადამიანმა გამოიყვანა საკუთარი სახლიდან, ჩასვა შავი ფერის ავტომანქანაში და წაიყვანა. გზაში მას გამოურთეს ტელეფონი და აიძულებდნენ, მიეცა ინფორმაცია, თუ ვინ აფინანსებდა მოძრაობა „სახალხო კრებას“. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ციხეში ჩასმით ემუქრებოდნენ. ბრალდებულის მობილური ტელეფონის დროებით გამორთვა დაფიქსირებულია დეტალური ზარების ამონაწერში, რომელიც დაცვის მხარემ სასამართლოში მტკიცებულებად წარადგინა.

ბრალდებულის ნათქვამს ემთხვევა დაცვის მონმეთა მიერ ჩვენებაში მოყვანილი გარემოებები: დაცვის მხარის მიერ დაკითხულმა ბრალდებულის მეზობელმა ჯაბა თევზაძემ სასამართლოში განაცხადა, რომ საცხოვრებელი კორპუსის ეზოში, დაახლოებით 17:00-17:30 საათამდე დროის მონაკვეთში, როდესაც იგი ნარდს თამაშობდა, დაინახა გ.სალუქვაძე, რომელიც სადარბაზოდან ორ პიროვნებას ხელკავით გამოჰყავდა. ამ პირებს თან ახლდა 3-4 სხვა პირი. ყველანი ერთად გავიდნენ ქუჩის მხარეს.

დაცვის მეორე მონმე, ბრალდებულის მეზობელი ნ.ფხოველიშვილი მიუთითებს, რომ დაახლოებით 17:00-17:30 საათამდე დროის მონაკვეთში, როდესაც იგი სურსათის მაღაზიაში მიდიოდა, დაინახა გ.სალუქვაძე, რომელიც თავისი საცხოვრებელი ბინის სადარბაზოდან თანმხლებ 4-5 პირთან ერთად გამოვიდა და ავტომანქანაში ჩაჯდა. მას გაუღეს მანქანის კარი და ჩასვეს. თანმხლებ პირებს ეცვათ სამოქალაქო ტანსაცმელი. აღნიშნული მონმე მიუთითებდა, რომ დაკავებამდე გარკვეული პერიოდით ადრე, სალუქვაძის მეუღლემ მას დაანახა მინებდამუქებული მანქანა და უთხრა, რომ უთვალთვალდნენ. აღსანიშნავია, რომ დამუქებული მინები ამ დროისათვის (2011 წლის მაისი) უკვე მხოლოდ სახელმწიფო სპეციალური სამსახურების და შესაბამისი თანამდებობის პირების ავტომანქანებზე იყო ნებადართული.¹¹¹ შესაბამისად, დამუქებული მინების მქონე ავტომანქანა, რომელზეც მონმე მიუთითებს, კერძო პირის მფლობელობაში ვერ იქნებოდა.

შენიშვნის სახით აქვე აუცილებლად უნდა აღინიშნოს ერთი ტენდენცია, რომელიც პოლიციელის წინააღმდეგობის მუხლით წარმოებულ თითქმის ყველა საქმეში იკვეთება: დანაშაულის ჩადენის გარემოებას ყოველთვის წარმოადგენს სამსახურებრივი ქურთუკის/პერანგის დაზიანება. მოცემულ საქმეშიც წინააღმდეგობა გამოიხატა სამსახურებრივი ჟილეტის დაზიანებაში. აღნიშნული არაბუნებრივად ანალოგიური გარემოება იმდენად თვალშისაცემია, რომ მისი დამაჯერებლობა ყოველ შემდგომ საქმეზე იკლებს და ამ საქმეშიც არადაამაჯერებლობის ერთ-ერთ ფაქტორს წარმოადგენს.

ზემოსხნებული ფაქტების შეჯამებით, აშკარად იკვეთება, რომ ბრალდების მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებები არადაამაჯერებელია და, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, არ ადასტურებს ბრალდებულის მიერ დანაშაულის ჩადენას გონივრულ ეჭვს მიღმა. ამ ფონზე, მოსამართლემ სწორედ აღნიშნული გაიზიარა და უარყო დაცვის მტკიცებულებები. შესაბამისად, სასამართლომ დაარღვია სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით დადგენილი პრინციპი, დააფუძნა რა გამამტყუნებელი განაჩენი არადაამაჯერებელ მტკიცებულებებს.

¹¹¹ იხ. შინაგან საქმეთა მინისტრის 2010 წლის 28 ოქტომბრის №917 ბრძანება ავტოსატრანსპორტო საშუალებათა მინების დამუქების წესისა და იმ სატრანსპორტო საშუალებათა წესის დამტკიცების შესახებ, რომლებიც არ საჭიროებს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საპატრულო პოლიციის თანხმობას. ასეთებს, ბრძანების მე-2 მუხლის თანახმად, წარმოადგენს: საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს შესაბამისი დანაყოფები; სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის შესაბამისი დანაყოფები; საქართველოს პროკურატურა; საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შესაბამისი დანაყოფები, რომლებიც ახორციელებენ ოპერატიულ-სამძებრო და საგამოძიებო საქმიანობას; საქართველოს სასჯელაღსრულების პრობაციის და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს შესაბამისი დანაყოფები; ჯანმრთელობის დაცვის შესაბამისი სამსახურები; საბანკო დაწესებულებების საინკასაციო სამსახურები.

დასკვნა

გ.სალუქვაძის სისხლის სამართლის საქმის შესწავლით გამოვლინდა, რომ მის მიმართ დაირღვა საპროცესო კანონით დადგენილი არაერთი გარანტია, რომელმაც არსებითი გავლენა იქონია საბოლოო გადაწყვეტილებაზე. დაკავების დროს სალუქვაძის მიმართ ადგილი ჰქონდა საპროცესო ნორმების არსებით დარღვევებს. პატიმრობა გამოყენებულ იქნა არაპროპორციულად და გამამტყუნებელი განაჩენი დაეყრდნო არადაამაჯერებელ მტკიცებულებებს. მთლიანობაში კი, წარდგენილი ბრალდება გონივრულ ეჭვს მიღმა ვერ დადასტურდა.

ემზარ ქვარიანის, რამაზ მეტრეველის, კობა გოცირიძისა და ივანე ჩიღვინაძის სისხლის სამართლის საქმა

პოლიტიკური აქტივობა

ემზარ ქვარიანი შპს „აღგანის“ დაცვის სამსახურის თანამშრომელია. 1992-93 წლებში მონაწილეობდა საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის ბრძოლებში აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში. მსახურობდა ასევე ავღანეთში. ქვარიანი აქტიურად მონაწილეობდა არარეგისტრირებული კავშირის – „წარმომადგენლობითი სახალხო კრების“ მიერ 2011 წლის 21-26 მაისს გამართულ საპროტესტო აქციებში.

ივანე ჩიღვინაძე – დროებით უმუშევარი, მონაწილეობდა 25-26 მაისს გამართულ აქციებში. არის ნინო ბურჯანაძის – ერთ-ერთი ოპოზიციური პარტიის ლიდერის – ახლობელი.

ივანე ჩიღვინაძე ნინოს ბურჯანაძეს ეხმარებოდა აგიტაცია-პროპაგანდაში. მასთან ერთად იყვნენ მისი მეგობრები – რამაზ მეტრეველი და კობა გოცირიძე, რომლებიც ჩიღვინაძესთან ერთად მივიდნენ აქციაზე და აქციის დატოვებასაც ერთად აპირებდნენ.

კობა გოცირიძე – დროებით უმუშევარი, კონკრეტული ოპოზიციური პარტიის წევრი არ ყოფილა. 2007 წლიდან მონაწილეობდა აქციებში. კერძოდ: მონაწილეობდა იმედთან გამართულ აქციაში, ასევე, 2009 წელს ესწრებოდა ყველა აქციას, 2011 წლის 18 მაისიდან მონაწილეობას იღებდა ოპოზიციის მიერ გამართულ აქციებში.

რამაზ მეტრეველი – უპარტიო. დროებით უმუშევარი. 2009 წლიდან მონაწილეობდა აქციებში. ივა ჩიღვინაძესთან ერთად, რეგიონებში ეწეოდა აგიტაციას, ასევე, ესწრებოდა 2011 წლის მაისში გამართულ აქციებს.

საქმის ფაბულა

ივანე ჩიღვინაძის, კობა გოცირიძის, ემზარ ქვარიანისა და რამაზ მეტრეველის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნა დაიწყო ერთსა და იმავე დანაშაულებრივ ქმედებაზე, პოლიციისადმი წინააღმდეგობის განწევის ფაქტზე.

ემზარ ქვარიანისა და რამაზ მეტრეველის მიმართ ცალკე წარმოებად გამოიყო სისხლის სამართლის საქმე, ვინაიდან მათ მიმართ საპროცესო შეთანხმების საფუძველზე საქმის არსებითი განხილვის გარეშე გამოტანილ იქნა გამამტყუნებელი განაჩენი. კობა გოცირიძისა და ივანე ჩიღვინაძის მიმართ კი, გაგრძელდა წარმოება და საქმის არსებითი განხილვის შედეგად გამოტანილ იქნა გამამტყუნებელი განაჩენი.

ივანე ჩიღვინაძე ცნობილ იქნა დამნაშავედ სისხლის სამართლის კოდექსის 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით – პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისათვის ხელის შეშლის, მისი საქმიანობის შეწყვეტის და შეცვლის მიზნით, ჩადენილი ძალადობით ჯგუფის მიერ და 187-ე მუხლის პირველი ნაწილით – სხვისი ნივთის დაზიანება, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია. სასჯელის სახედ მას სსკ-ის 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით, ხოლო 187-ე მუხლით – 2 წლის ვადით. საბოლოოდ, სასჯელის ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 6 წლის ვადით. პირველი ინსტანციის განაჩენი უცვლელი დატოვა სააპელაციო სასამართლომ, ხოლო უზენაესმა საჩივარი დასაშვებად არ ცნო.

კობა გოცირიძე ცნობილ იქნა დამნაშავედ სსკ-ის 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით – პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისათვის ხელის შეშლის, მისი საქმიანობის შეწყვეტის და შეცვლის მიზნით, ჩადენილი ძალადობით ჯგუფის მიერ. გოცირიძეს სასჯელად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით. პირველი ინსტანციის განაჩენი უცვლელი დატოვა სააპელაციო სასამართლომ, ხოლო უზენაესმა საჩივარი დასაშვებად არ ცნო.

ემზარ ქვარიანი ცნობილ იქნა დამნაშავედ 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით – პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისათვის ხელის შეშლის, მისი საქმიანობის შეწყვეტის და შეცვლის მიზნით, ჩადენილი ძალადობით ჯგუფის მიერ. ქვარიანს სასჯელად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით, საიდანაც 3 წელი ჩათვალა პირობითად, 4 წლის გამოსაცდელი ვადით, ხოლო 1 წელი – რეალური თავისუფლების აღკვეთა.

რამაზ მეტრეველი ცნობილ იქნა დამნაშავედ 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით – პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისათვის ხელის შეშლის, მისი საქმიანობის შეწყვეტის და შეცვლის მიზნით, ჩადენილი ძალადობით ჯგუფის მიერ. მეტრეველს სასჯელად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით, საიდანაც 3 წელი ჩათვალა პირობითად, 4 წლის გამოსაცდელი ვადით, ხოლო 1 წელი – რეალური თავისუფლების აღკვეთა.

საქმეში არსებული გარემოებები

ემზარ ქვარიანი, რამაზ მეტრეველი, კობა გოცირიძე და ივანე ჩიღვინაძე, ასობით სხვა ადამიანთან ერთად, მონაწილეობდნენ 2011 წლის 21-26 მაისს დაგეგმილ საპროტესტო აქციებში. 25 მაისს 00:00 საათის შემდეგ, როდესაც აქციის ჩატარების გაფრთხილებების ვადა ამოიწურა, სახელმწიფოს წარმომადგენლებმა აქციის მონაწილეებს მოედნის დატოვება მოსთხოვეს. მოსთხოვნიდან დაახლოებით 5-10 წუთში კი აქცია დაშალეს.

საქმის მასალების მიხედვით, სამართალდამცველების მხრიდან აქციის დასაშლელად გამოყენებულ იქნა ისეთი საშუალებები, როგორიცაა წყლის ჭავლი, ცრემლსადენი გაზი, რეზინის ტყვიები, ხელკეტები. ვინაიდან ემზარ ქვარიანი დასველდა და გაშვებული გაზის გამო თავს გრძნობდა ცუდად, ჩაჯდა მისთვის უცნობ მანქანაში, რომელიც ცდილობდა მოედნის დატოვებას. საჭესთან იჯდა ივანე ჩიღვინაძე და კიდევ დაახლოებით შვიდი ან რვა ადამიანი, მათ შორის, რამაზ მეტრეველი და კობა გოცირიძე. მანქანა ჩადგა ე.წ. ეს-

კორტში, რომელიც ცდილობდა, პოლიციელების მიერ გადაკეტილი გზიდან გასულიყო. ამ დროს ჩილენინადის მართვის ქვეშ მყოფმა მანქანამ სარკე მოახვედრა ერთ-ერთი პოლიციელის მანქანას და გაჩერების გარეშე განაგრძო გზა. აღნიშნულის შედეგად, მანქანას უკან გაჰყვა პოლიციელთა ეკიპაჟი ციმციმებით და ცეცხლსასროლი იარაღის სროლით. ავტომობილი, რომლებშიც ისხდნენ ბრალდებულები, შეეჯახა საპატრულო პოლიციის მანქანას და კვლავ განაგრძო გზა, რა დროსაც შეეჯახა ჩეხეთის საელჩოს კედელს. გაჩერებულ ავტომანქანას მიჰყვა საპატრულო პოლიციის რამდენიმე ეკიპაჟი, რომელთაც დააკავეს მანქანაში მსხდომნი. პოლიციელთა ჩვენებებით, აღნიშნულმა პირებმა დაკავებისას გაუნიეს წინააღმდეგობა, რაც გამოიხატა ჯგუფურ ძალადობაში.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

- **პოლიციის რეაგირების პროპორციულობა**

2011 წლის 26 მაისს პოლიციის მთავარ სამმართველოში რაციით შევიდა შეტყობინება, რომ პუშკინის ქუჩაზე ავტომანქანა „ტოიოტა ლენდკრუიზერი 200“ შეეჯახა საპატრულო პოლიციის ეკიპაჟის ავტომობილ „შკოდას“, რის შემდეგაც მანქანამ მოძრაობა გააგრძელა და თ.აბულაძის ქ. №10-ის მოპირდაპირედ დაეჯახა ჩეხეთის საელჩოს შესასვლელ კარს. ამის შემდეგ მძღოლმა და ავტომანქანაში მსხდომმა პირებმა წინააღმდეგობა გაუნიეს საპატრულო პოლიციის თანამშრომლებს.

საქმის მასალებით და თავად პოლიციელების ჩვენებებით ჩანს, რომ მათ, იმ დროს, როდესაც მისდევდნენ ავტომანქანას „ტოიოტა ლენდკრუიზერი 200“, განახორციელეს არაერთი გასროლა ცეცხლსასროლი იარაღიდან ჯერ ჰაერში, ხოლო შემდეგ, თავად ავტომანქანის საბურავების მიმართულებით, რათა ავტომანქანა გამოეყვანათ მწყობრიდან. პოლიციელების პატაკიდან ირკვევა, რომ გასროლა მიმდინარეობდა პოლიციის რამდენიმე ეკიპაჟიდან და დახარჯული ტყვიების რაოდენობა წარმოადგენდა დაახლოებით ოცდათხუთმეტს. გარდა ამისა, აღსანიშნავია ისიც, რომ გასროლა მიმდინარეობდა ცენტრალურ უბნებში, სადაც ხალხის აქტიური მოძრაობაა.

ავტომანქანას „ტოიოტა ლენდკრუიზერი 200“ ჩაუტარდა ექსპერტიზა, რომელმაც დაადასტურა ავტომანქანაზე ცეცხლსასროლი იარაღით გამოწვეული სხვადასხვა ტიპის დაზიანება.¹¹² ის, რომ ავტომობილის მიმართულებით ადგილი ჰქონდა მიზანმიმართულ სროლას, ასახულია ბრალდების მხარის მიერ ექსპერტიზისთვის გაგზავნილ სურათებშიც, სადაც ნაჭდვეი შეუიარაღებელი თვალითაც ჩანს.¹¹³

დაზიანებები მანქანაზე, ისევე როგორც დახარჯული ტყვიების საერთო რაოდენობა, მიუთითებს პოლიციელების მიერ გამოყენებული ღონისძიებების არაპროპორციულობაზე, განსაკუთრებით იმის გათვალისწინებით, რომ ერთ კონკრეტულ მანქანას პოლიციელების რამდენიმე მანქანა მისდევდა და, შეიარაღებასთან ერთად, რიცხოვრივი უპირატესობითაც სარგებლობდა.

¹¹² ავტომანქანას აღენიშნებოდა ცეცხლსასროლი დაზიანება, მანქანის უკანა ბამპერზე მარცხენა მხრიდან, ასევე საბურავსა და დისკზე, მარცხენა მხრიდან. საბურავზე ასევე იყო შემაჯავლი და გამაჯავლი კვალი. ავტომანქანის საქარე მინა იყო გახვრეტილი.

¹¹³ საქარე მინას შუა ადგილზე აღენიშნება ერთი ნაჭდვეი: მინა არის გახვრეტილი და მიდლიანად გაბზარული.

ხაზგასასმელია, რომ საქმეში არსებული მასალების მიხედვით, ავტომანქანის საქარე მინას შუა ადგილას აღენიშნება ერთი ნაჭდევი, კერძოდ, მინა არის გახვრეტილი და მთლიანად გაბზარული.

ყოველივე ზემოაღნიშნული ცხადად აჩვენებს, რომ პოლიციის თანამშრომელთა მიერ ადგილი ჰქონდა მათთვის დადგენილი უფლებამოსილების გადაშეტებას და „პოლიციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა დარღვევას. ამ კანონით, პოლიციელებს ეკრძალებათ ცეცხლსასროლი იარაღის გამოყენება ისეთ ადგილებში, სადაც შესაძლებელია სხვა პირთა დაშავება.¹¹⁴ საქმის გარემოებებიდან გამომდინარე, ქალაქის ცენტრალურ ქუჩებში, სადაც ყოველთვის ხალხმრავლობაა, სხვა პირთა დაშავების ალბათობა, შესაბამისად, მაღალია. პოლიციის შესახებ კანონი, ცეცხლსასროლი იარაღის გამოყენების შემთხვევაში, ასევე ავალდებულებს პოლიციას, იხელმძღვანელოს პროპორციულობის და აუცილებლობის პრინციპებით: „სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას, პოლიციელს უფლება აქვს, პროპორციულობის და აუცილებლობის პრინციპის გათვალისწინებით გამოიყენოს ... სამსახურებრივი დანიშნულების ცეცხლსასროლი იარაღი...“.¹¹⁵ ზემოთ აღნიშნული ვითარება ამკარად სცილდება აღნიშნულ სტანდარტს.

პოლიციელთა მხრიდან არაპროპორციული რეაგირების დასაბუთებული ეჭვი გამომდინარეობს, სისხლის სამართლის საქმის მასალების მიხედვით, ძალადობის გამოხატვის გარემოებებიდან. დაკავებულებს გარეგნული დაზიანებები აღენიშნებოდათ დაკავების დროს, რაც მითითებულია შესაბამის ოქმებში. ამას ადასტურებს თავად პროკურორის განცხადებაც, რომელიც სასამართლოს სხდომაზე ბრალდებულთა პირველი წარდგენის დროს გააკეთა. დაზიანებებთან დაკავშირებით არ ჩატარებულა სასამართლოსამედიცინო ექსპერტიზა, არადა საინტერესო და მნიშვნელოვანი იქნებოდა ბრალდებულთა დაზიანებების შედარება საქმეში დაზარალებულად ცნობილ პოლიციელთა დაზიანებებთან, რომლებიც მათ თითქმის არ მიუღიათ. აღნიშნული ხელს შეუწყობდა იმის დადგენას, თუ რამდენად პროპორციული იყო პოლიციელთა მიერ მიღებული ზომები.

- **სამართალდამცავი ორგანოების ეფექტური რეაგირება**

როგორც ზემოთ ითქვა, დაკავების დროს ბრალდებულებს აღენიშნებოდათ გარეგნული დაზიანებები. მათგან, ჩილვინაძის ჯანმრთელობის მდგომარეობა გაუარესდა, ვინაიდან ჰქონდა სტენოკარდია და არტერიული ჰიპერტენზია. შედეგად, გამოძახებულ იქნა სასწრაფო სამედიცინო დახმარება, რომელმაც ჩილვინაძე შპს „დიაგნოსტიკურ სერვისში“ გადაიყვანა.¹¹⁶ მეორე ბრალდებულს – ქვარიანს ასევე აღენიშნებოდა დაზიანებები, რის გამოც დაცვამ მოითხოვა პროკურატურიდან გარეგნული დათვალიერების ოქმი და ინფორმაცია, დაწყებული იყო თუ არა გამოძიება ქვარიანის სხეულის დაზიანების ფაქტზე. სამწუხაროდ, პროკურატურამ პასუხი მხოლოდ მას შემდეგ გასცა, რაც ემზარ ქვარიანის მიმართ საპროცესო შეთანხმება დამტკიცდა. აღნიშნული პასუხიდან ირკვევა, რომ ქვარიანმა დაზიანებები მიიღო დაკავებისას, როცა პოლიციელებს უწევდა წინააღმდეგობას, მას პრეტენ-

¹¹⁴ სსსკ-ის მე-13 მუხლის მე-7 პუნქტი.

¹¹⁵ სსსკ-ის მე-10 მუხლის პირველი პუნქტი.

¹¹⁶ „დიაგნოსტიკურ სერვისში“ გაცემულ სამედიცინო ცნობაში მითითებულია, რომ პაციენტს სახეზე აღენიშნება ექსკორიაციები.

ზია არა აქვს სამართალდამცავების მიმართ და, შესაბამისად, გამოძიება არ დაიწყო დანაშაულის ნიშნების არარსებობის გამო.

როდესაც იკვეთება დანაშაულის ნიშნები, საპროცესო კანონმდებლობით, კერძოდ, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 101-ე მუხლის პირველი ნაწილით, „გამოძიების დაწყების საფუძველია დანაშაულის შესახებ ინფორმაცია, რომელიც გამოძიებელს ან პროკურორს მიაწოდეს, გამოვლინდა სისხლის სამართლის პროცესის დროს ან გამოქვეყნდა მასმედიაში“. ამ ნორმით დადგენილი ვალდებულება არ შესრულდა მოცემულ საქმეში გამოძიების მხრიდან, რითაც, შესაბამისად, დაირღვა კანონი.

ამ კონტექსტში აღსანიშნავია, ასევე, რომ მოქმედი კანონმდებლობით, მოსამართლის როლი ძალიან შემცირებულია. სასამართლო სხდომის დროს დანაშაულის ნიშნების გამოვლენისას, მანამდე არსებული საპროცესო კოდექსისგან განსხვავებით,¹¹⁷ მოსამართლეს აღარ შეუძლია, შესაბამისი რეაგირება მოახდინოს და გამოვლენილ ფაქტზე სამართალდამცავი ორგანოების ყურადღება მიაქციოს. შედეგად, არაერთი ასეთი ფაქტი რეაგირების გარეშე რჩება. კერძოდ, ბრალდებულთა პირველი წარდგენის დროს გამოიკვეთა დანაშაულის ნიშნები სხეულის დაზიანების სახით ბრალდებულთა მიმართ, რაზეც მოსამართლემ, მისთვის შესაბამისი უფლებამოსილების არარსებობის გამო, ვერ მიიღო სათანადო ზომები, ვერ მიუთითა ბრალდების მხარეს აღნიშნულ ფაქტზე და, შესაბამისად, რეაგირების გარეშე დარჩა.

• დაზარალებულთა სტატუსი

საქმეში წარმოდგენილია ხუთი დაზარალებული. ყველა მათგანი არის პოლიციელი, რომლებიც მონაწილეობდნენ ბრალდებულთა მიმართ განხორციელებულ ღონისძიებაში.

ყველა ზემოაღნიშნული პოლიციელი ცნობილია დაზარალებულად. სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-3 მუხლის 22-ე ნაწილის მიხედვით, დაზარალებული არის „სახელმწიფო, ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელსაც მორალური, ფიზიკური თუ ქონებრივი ზიანი მიადგა უშუალოდ დანაშაულის შედეგად“.

დღეს მოქმედი სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა აღარ განმარტავს, თუ რას ნიშნავს ფიზიკური და მორალური ზიანი, განსხვავებით ძველი საპროცესო კანონმდებლობისა, რაც მიუთითებს, რომ იგი უნდა განიმარტოს სამოქალაქო კანონმდებლობით. თავად დაზარალებულად ცნობილი მონმეების დაკითხვით ირკვევა, რომ ერთ-ერთი მათგანი (სოყურაშვილი) მხოლოდ სიტყვიერი შეურაცხყოფის მიყენების შედეგად ცნეს დაზარალებულად. მისივე ჩვენებით, მას არც ფიზიკური და არც მორალური ზიანი არ მიუღია, მაგრამ მიიღო მორალური ზიანი მისთვის მიყენებული სიტყვიერი შეურაცხყოფით. აღნიშნული ინფორმაცია მეტად საყურადღებოა, რადგან სიტყვიერი შეურაცხყოფა მორალურ ზიანს არ წარმოადგენს და, შესაბამისად, აღნიშნული პირი დაზარალებულად არ უნდა ყოფილიყო ცნობილი. კონკრეტული დანაშაული, რომელიც მაკვალიფიცირებელ გარემოებად მიიჩნევა წინააღმდეგობის განევის ხერხს – ძალადობას ან ძალადობის მუქარას – პროპორციულად შესაბამის ზიანსაც ადგენს, რომელიც შეიძლება ამ დროს დაზარალებულმა მიიღოს. თუ დაეუშვებთ, რომ კონკრეტულ პირს

¹¹⁷ იხ. 1998 წლის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 50-ე მუხლი.

სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენეს და ამით ამოიწურა მის მიმართ უკანონო ქმედების განხორციელება, მაშინ ეს სისხლის სამართლის 353-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული უკვე აღარ იქნება და, შესაძლოა, რომელიმე ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევასთან გვექონდეს საქმე.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სახეზეა სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან კონკრეტული პირისთვის საპროცესო სტატუსის უსაფუძვლოდ მინიჭება. ეს კი მიუთითებს მიკერძოებასა და იმ ეჭვზე, რომ სახეზე არ იყო უფლებამოსილების *bona fide* შესრულება.

- **მტკიცების სტანდარტი**

ივანე ჩიღვინაძის და კობა გოცირიძის მიმართ საქმის არსებითი განხილვის შედეგად გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანისას, სასამართლო ძირითადად დაეყრდნო პოლიციელების და ავტომანქანაში მჯდომი ორი პიროვნების ჩვენებას და ამოღებულ ნივთმტკიცებებს. აღნიშნული მტკიცებულებები, როგორც ფორმალურად, ისე მატერიალურად, ვერ ჩაითვლება კანონიერ და დამაჯერებელ მტკიცებულებებად, შესაბამისად, ვერ აღწევს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-13 მუხლით დადგენილ გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტს.

- **მონმეთა ჩვენებები**

სსსკ-ის თანახმად, საპროცესო შეთანხმების განხილვისას, „თუ სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილია უტყუარი მტკიცებულებანი პირის ბრალის დასადასტურებლად, ... მას გამოაქვს განაჩენი“¹¹⁸. მოცემული საქმის მასალების მიხედვით მტკიცდება, რომ წარმოდგენილი მტკიცებულებები არ არის უტყუარი, რაც, შესაბამისად, გამორიცხავს გონივრულ ეჭვს მიღმა პირის ბრალეულობის დადასტურებას.

საქმეზე მონმეების სახით დაკითხული არიან პოლიციელები, რომლებიც აღნიშნავენ, რომ მათ არ მიუღიათ სხეულის დაზიანებები, რაც ჩატარებულმა ექსპერტიზამაც დაადასტურა. ვერც ერთი პოლიციელი ვერ იხსენებს, რა ფორმით და როგორ გაუჩიეს წინააღმდეგობა მათ მანქანაში მსხდომმა მოქალაქეებმა ადგილზე დაკავებისას. ამის სანაცვლოდ, ისინი შემოიფარგლნენ მხოლოდ ზოგადი ფრაზებით.

პოლიციელების გარდა, საქმეში მონმის სახით დაკითხული ავტომანქანა „ტოიოტა ლენდკრუიზერ 200“-ში მსხდომი ორი ადამიანი აცხადებს, რომ მათ არ დაუნახავთ, ვინ უწევდა წინააღმდეგობას პოლიციელებს, ან ვინ შემოახია 2 მათგანს პერანგი. ასევე აღნიშნავენ, რომ მანქანაში ისხდნენ მათთვის უცნობი პირები. როგორც კი გადმოვიდნენ მანქანიდან, მაშინვე დაწვინენ ასფალტზე. ჩვენების ბოლოს კი, ერთი წინადადებით ამატებენ, რომ იმ კაცს, ვინც წინააღმდეგობას უწევდა პოლიციელებს, ერქვა ემზარი. თუმცა, რა ვითარებაში ან ვისგან გაიგეს ეს სახელი, ახსნილი არ არის.

პოლიციელები ზუსტად ვერ იხსენებენ პოლიციის და ბრალდებულთა ავტომანქანების შეჯახების ფაქტსაც და თავიანთ ჩვენებებში სხვადასხვა ვითარებაზე მიუთითებენ. აღნიშნული ერთ-ერთი დამატებითი, მაგრამ აუცილებელი გარემოებაა ბრალდებულების მიერ პოლიციელებისთვის განუული ძალადობის დასადგენად.

¹¹⁸ სსსკ-ის 213 მუხლის მე-4 ნაწილი.

• **ნივთიერ მტკიცებულებათა კანონიერება**

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით, ამოღება წარმოადგენს პირადი ცხოვრების შემზღუდველ საგამოძიებო მოქმედებას. უფლებათა არაგონივრული შეზღუდვისგან დაცვის მიზნით, კოდექსი ითვალისწინებს ამოღების განხორციელებისთვის კონკრეტულ საპროცესო ვალდებულებებს, როგორც საპროცესო გარანტს.

გარანტიას წარმოადგენს საპროცესო დოკუმენტის, განჩინების ან დადგენილების გამოტანა გამოძიებლის მიერ და აღნიშნული დოკუმენტის გაცნობა იმ პირისთვის, რომელთანაც ტარდება ამოღება.¹¹⁹

წინამდებარე საქმეზე ამოღება ჩატარდა გადაუდებელი აუცილებლობიდან გამომდინარე. კერძოდ, ამოღებული იქნა დაზარალებულად ცნობილი პოლიციელის პერანგი, ქურთუკი და შარვალი. აღნიშნულ საპროცესო მოქმედებას წინ არ უძღოდა დადგენილების გაცნობა პოლიციელისთვის, რაც უნდა დადასტურებულიყო მისი ხელმოწერით. შესაბამისად, სახეზეა საპროცესო კანონით დადგენილი არსებითი მოთხოვნის ზემოაღნიშნული დარღვევა. სსსკ-ის 72-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად კი, ამ კოდექსის არსებითი დარღვევით მოპოვებული მტკიცებულება, “... თუ ის აუარესებს ბრალდებულის სამართლებრივ მდგომარეობას, დაუშვებელია და იურიდიული ძალა არ გააჩნია”. ამ შემთხვევაში, ვინაიდან ამოღებული ნივთები წარმოადგენდა ბრალდებულთა მიერ დანაშაულის ჩადენის ნივთიერ მტკიცებულებებს, შესაბამისად, იგი აუარესებდა მათ სამართლებრივ მდგომარეობას. აქედან გამომდინარე, არსებობდა პირდაპირი სამართლებრივი საფუძველი ამ მტკიცებულების დაუშვებლად ცნობისთვის. თუმცა, წინასასამართლო სხდომაზე მოსამართლემ დარღვევა არსებითად არ ჩათვალა და მტკიცებულება დასაშვებად იქნა მიჩნეული.

აქვე შესამჩნევი და საყურადღებოა, რომ პოლიციელთა წინააღმდეგ მიმართულ სისხლის სამართლის საქმეთა უმრავლესობაში პოლიციელისთვის ქურთუკის შემოხვევა ფიგურირებს, როგორც დანაშაულის ხერხი. აღნიშნული გარემოებები არაბუნებრივად ჰგავს ერთმანეთს და ობიექტურ დამკვირვებელს უქმნის გონივრულ ეჭვს, რომ ეს მსგავსება პოლიციის მიერ წინასწარ შემუშავებული და გამარტივებული ტაქტიკა ფაქტის მიმართ სისხლის სამართალწარმოების დასაწყებად.

• **საპროცესო შეთანხმების გარემოებები**

როგორც ზემოთ აღნიშნა, ემზარ ქვარიანის და რამაზ მეტრეველის მიმართ, მოგვიანებით, ცალკე წარმოებდა გამოიყო საქმე და მათთან საპროცესო შეთანხმება გაფორმდა.

ძალიან საინტერესოა გარემოებები, რომლებიც წინ უძღვოდა ქვარიანის მიმართ საპროცესო შეთანხმების გაფორმებას. მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული არ წარმოადგენს სამართლებრივი განხილვის საგანს, მაინც იმსახურებს აღნიშვნას.

საქმეზე არსებითი განხილვა ჩაინიშნა 3 აგვისტოს. პროცესი, პროკურორის მოთხოვნით, 12 სექტემბრისთვის გადაიდო. სისხლის სამართლის საქმის გამოძიების მანძილზე ემზარ ქვარიანისთვის საპროცესო შეთანხმების თაო-

¹¹⁹ სსსკ-ის 120-ე მუხლი.

ბაზე შეთავაზებას ადგილი არ ჰქონია და, შესაბამისად, არც მოლაპარაკება მიმდინარეობდა აღნიშნულთან დაკავშირებით. პროცესის გადადების შემდეგ, მოულოდნელად, ბრალდების მხარისგან წამოვიდა საპროცესო შეთანხმების ინიციატივა, რაც გამოიხატა შემდეგში: პროკურორმა არაერთხელ დაურეკა ადვოკატს, რომლისგანაც დაჟინებით მოითხოვდა, ჩამოსულიყო ქ.თბილისში (ადვოკატი იმყოფებოდა შვებულებაში) და მოენახულებინა საპატიმრო დაწესებულებაში მყოფი ქვარიანი. ბრალდების მხარე დაუკავშირდა ასევე ქვარიანის მეუღლეს. აღსანიშნავია ისიც, რომ, მიუხედავად კანონმდებლობით დადგენილი აკრძალვისა, თავად ქვარიანს ბრალდების მხარის მეშვეობით მიეცა საშუალება, ციხიდან დალაპარაკებოდა მეუღლეს. შედეგად, ქვარიანსა და მეტრეველთან ნაჩქარევად დამტკიცდა საპროცესო შეთანხმება.

დასკვნა

სისხლის სამართალწარმოების დროს გამოვლინდა სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან არაადეკვატური რეაგირება: ერთ შემთხვევაში, გადამეტებული და არაპროპორციული, ხოლო მეორე შემთხვევაში – გულგრილი, რაც მათ მიკერძოებულ დამოკიდებულებას გამოხატავს მთლიანად სისხლის სამართლის საქმის მიმართ. შესაბამისად, მათ სანდოობას სერიოზული ეჭვის ქვეშ აყენებს.

ამასთან, მოცემულ საქმეში მტკიცებულებათა მოპოვების პროცესში ადგილი ჰქონდა სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის ნორმების არსებით დარღვევას, რითაც მტკიცებულებათა დასაშვებობა კითხვის ნიშნის ქვეშ დადგა. ასევე, ადგილი ჰქონდა სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე დაზარალებულის სტატუსის მინიჭებას კონკრეტული პირისათვის. ხაზგასასმელია, რომ გამოძიების შედეგად ვერ იქნა მიღწეული გამამტყუნებელი განაჩენისთვის საჭირო მტკიცების სტანდარტი. ბოლოს, ყოველივე ზემოაღნიშნული სასამართლოს მიერ არ იქნა სათანადოდ შეფასებული. შესაბამისად, არსებობს საფუძველი, დავასკვნათ, რომ ამ კონკრეტული საქმის მიმართ სისხლის სამართალწარმოება კანონის დარღვევით წარმართა და, აღნიშნული დარღვევების სამართლებრივი შეფასების შემთხვევაში, სავარაუდოდ, სხვა შედეგი იქნებოდა მოსალოდნელი.

ნარკოტიკული დანაშაული

შესავალი

წინამდებარე თავში გაერთიანებულია კვლევის ფარგლებში შესწავლილი სამი საქმე, რომლებიც ნარკოტიკის შეძენისა და შენახვის ბრალდებას შეეხება.

თითოეული საქმის მასალების შესწავლისა და გაანალიზებისას, საქმეების მკვეთრი მსგავსება გამოვლინდა. კერძოდ, ოთხივე საქმეში გამოძიების დაწყების, წარმართვისა და საქმის დასრულების თითქმის იდენტურობა გამოიკვეთა. მსგავსება იმდენად დიდია, რომ მოსალოდნელი ინდივიდუალური მახასიათებლები, რომლებიც, როგორც წესი, სისხლის სამართლის საქმეს ახასიათებს, ამ საქმეებში არა მხოლოდ თავად ფაქტობრივ გარემოებებს, არამედ წარმოების პროცესსაც კი არ ახასიათებს. მაგალითად, სისხლისსამართლებრივი დევნა თითქმის ყოველთვის ერთსა და იმავე საფუძველზე

ლით იწყება. მტკიცებულებების შეკრება ხდება ზუსტად ერთი თანმიმდევრობით. ამასთან, შეკრებილი მტკიცებულებები ყველგან ერთი და იგივე სახისაა და, არა მხოლოდ ხარისხობრივად, რაოდენობითაც თითქმის ერთხვევად ერთმანეთს (მაგალითად, მონმეთა სახით მხოლოდ დამკავებლების დაკითხვა; ექსპერტიზის სახით მხოლოდ ნივთიერების შემცველობის დამდგენი, ანუ ქიმიური ექსპერტიზის ჩატარება). საქმეებს შორის მსგავსებებია სასამართლო განხილვის ეტაპზეც. ყველა განაჩენში მხოლოდ ერთი ფორმატით და მიმართულებით მსჯელობს მოსამართლე: იზიარებს მხოლოდ ბრალდების მხარის მტკიცებულებებს და დაუსაბუთებლად უარყოფს დაცვის მხარისას. არც ამ შემთხვევაში გვხვდება ის მოსალოდნელი ინდივიდუალობა, რომელიც განაჩენში მსჯელობას უნდა ახასიათებდეს. ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაცია ნარდგენილი ბრალდების კონკრეტულ ნაწილში არც ერთ შემთხვევაში არ არის დასაბუთებული.

წინამდებარე თავში გთავაზობთ თითოეული საქმის – შალვა იამანიძის, კაკო შუბითიძის და ზურა ხუციშვილის საქმეების – ანალიზს ცალ-ცალკე, ასევე, საერთო ტენდენციების მიმოხილვას. ტენდენციებში მოცემულია საქმის წარმოების შედეგად გამოვლენილი პრობლემები და მოცემულია მათი მოკლე სამართლებრივი შეფასება.

ტენდენციები

- **დევნის დანყება პატაკის — არასრული ინფორმაციის საფუძველზე**

ფაქტობრივი ვითარება

ყველა შესვლილ საქმეში სისხლისსამართლებრივი დევნის – პირადი ჩხრეკისა და დაკავების საფუძველს – წარმოადგენს პოლიციელის მიერ ოპერატიულად მიღებული ინფორმაცია, რომ, სავარაუდოდ, კონკრეტულ პიროვნებას აქვს ნარკოტიკული საშუალება. ვინაიდან ინფორმაცია ოპერატიულადაა მოპოვებული, ინფორმაციის წყაროს გადამოწმების უფლება ამ საქმის ზედამხედველ პროკურორს არ აქვს.

სამართლებრივი შეფასება

სსსკ-ის მიხედვით, პირადი ჩხრეკისა და დაკავების საფუძველს წარმოადგენს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ პირს აქვს ნარკოტიკული საშუალება. ეს ნიშნავს იმას, რომ სახეზე უნდა იყოს ფაქტების ან ინფორმაციის ერთობლიობა, რომელიც ობიექტურ დამკვირვებელს დაარწმუნებდა ამ პირის მიერ ნარკოტიკის რეალურად ფლობაში.

მხოლოდ და მხოლოდ პოლიციელის მიერ წარდგენილი წერილობითი განცხადება, რომელიც გადაუმოწმებელ ინფორმაციას შეიცავს, ვერანაირად ვერ ქმნის დასაბუთებულ ვარაუდს. შესაბამისად, გამოვლინდა ტენდენცია, რომ პირის სისხლისსამართლებრივი დევნა არასრული ინფორმაციის საფუძველზე განხორციელდა.

- **პირადი ჩხრეკის დროს დამსწრეთა მონწევაზე უსაფუძვლოდ უარის თქმა — ჩხრეკის კანონდარღვევით ჩატარება**

ფაქტობრივი ვითარება

არც ერთ საქმეში პირად ჩხრეკას არ ესწრებოდა დამსწრე. ამის ოფიციალურ მიზეზს, თავად ოქმის თანახმად, გარემოებების მიხედვით, წარმოადგენდა ან თავად ბრალდებულის უარი, ან მტკიცებულებათა მყისიერი განადგურების საფრთხე. თუმცა, საქმეთა შესწავლამ ცხადყო, რომ არც ერთ შემთხვევაში დამსწრეთა მონწევის გარეშე ჩხრეკის ჩატარების რეალური საფუძველი – ბრალდებულის უარი, მტკიცებულების მყისიერი განადგურების საფრთხე – არ არსებობდა.

სამართლებრივი შეფასება

სსსკ-ის მიხედვით, ჩხრეკის ჩატარების დროს დამსწრე მოიწვევა ჩხრეკის ჩატარების ფაქტის, მიმდინარეობის და შედეგების დასადასტურებლად. ჩხრეკის ჩამტარებელმა აუცილებლად უნდა გააცნოს დამსწრის მონწევის უფლება ბრალდებულს. ეს უფლება მხოლოდ გადაუდებელი აუცილებლობის შემთხვევაში იზღუდება, კერძოდ მაშინ, როდესაც ადამიანის სიცოცხლეს და ჯანმრთელობას ან მტკიცებულებას რეალური საფრთხე ექმნება.

საქმეებში არსებული გარემოებები არც ერთ შემთხვევაში საფრთხეს არ შეიცავს. შესაბამისად, გამოვლინდა ტენდენცია, რომ დამსწრის მონწევაზე უსაფუძვლო უარის გამო, ჩხრეკის ჩატარება განხორციელდა კანონდარღვევით.

- **ყველა საქმეზე ანალოგიური მტკიცებულებები — გამამტყუნებელი განაჩენისთვის მტკიცების დაბალი სტანდარტი**

ფაქტობრივი ვითარება

ყველა საქმეზე ბრალდების მტკიცებულებებს წარმოადგენს ბრალდებულის დამკავებელი პოლიციელების ჩვენებები, პირადი ჩხრეკისა და ამოღების ოქმი, ქიმიური ექსპერტიზა, რომელიც ნარკოტიკის შემცველობას ადგენს. კონკრეტულ პირს ნამდვილად ჰქონდა თუ არა შეძენილი ნარკოტიკი და ინახავდა თუ არა მას, მხოლოდ უშუალოდ დამკავებელი პოლიციელების ჩვენებებით და პირადი ჩხრეკისა და დაკავების ოქმებით დგინდება.

არც ერთ საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებით არ დასტურდება არც პირის მიერ ნარკოტიკის შეძენის და არც ფლობის ფაქტი პოლიციის მისვლამდე. ის ფაქტი, რომ პირმა ნამდვილად შეიძინა ნარკოტიკი, არც ერთი მტკიცებულებით არ დგინდება. ის ფაქტი, რომ ამ პირისგან ამოღებული ნარკოტიკი პოლიციის მისვლამდე ნამდვილად მას ჰქონდა შენახული, არ დასტურდება.

სამართლებრივი ვითარება

სსსკ-ის მიხედვით, გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანისთვის აუცილებელია დამაჯერებელი, აშკარა და ერთმანეთთან შეთანხმებული მტკიცებულებების ერთობლიობა, რომელიც გონივრულ ეჭვს მიღმა ადასტურებს, რომ კონკრეტულმა ბრალდებულმა ჩაიდინა დანაშაული.

საქმეების ანალიზით, არც ერთ საქმეში გონივრულ ეჭვს მიღმა არ დადასტურდა, რომ კონკრეტულმა პირმა შეიძინა და ინახავდა ნარკოტიკულ ნივთიერებას.

- **დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში ნარკოტიკის შეძენის ბრალდება — უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევა**

ფაქტობრივი გარემოება

ყველა საქმეზე პირს ბრალად წარდგენილი აქვს ნარკოტიკული საშუალების დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში, დაუდგენელი პირებისგან შეძენა და შენახვა.

ის ფაქტი, რომ გამოძიებამ ვერ გამოავლინა ნარკოტიკის შეძენის, როგორც ცალკე აღებული დანაშაულის გარემოება, მითითებულია როგორც ბრალდების დადგენილებაში, ისე განაჩენში.

სამართლებრივი შეფასება

სსსკ ადგენს უდანაშაულობის პრეზუმფციას, როგორც საქმისწარმოების ერთ-ერთ ძირითად პრინციპს. ეს პრინციპი გულისხმობს, რომ ყველა ეჭვი, რომელიც ვერ დადასტურდება, უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ.

მოცემულ საქმეებში არათუ ეჭვი არ არსებობს, არამედ სრულიად დაუდგენელია პირის მიერ ნარკოტიკის შეძენის ფაქტი. შესაბამისად, დარღვეულია უდანაშაულობის პრეზუმფციის პრინციპი.

- **ნარკოტიკის აღმოჩენა ჯიბეში, წინდაში – გარკვეული ეჭვები მტკიცებულებათა მიმართ**

შესწავლილი საქმეებიდან ვლინდება, რომ ნარკოტიკის აღმოჩენა ხდება ჯიბესა ან წინდაში. ეს გარემოება თავისთავად არც ერთ სამართლებრივ დარღვევაზე არ მიუთითებს, მაგრამ შესაძლოა გაჩნდეს ეჭვი, რა მოტივით უნდა ინახავდეს დანაშაულის საგანს პირი ისეთ მარტივად მისაგნებ ადგილზე, როგორცაა ჯიბე და წინდა.

იმ საქმეებშიც კი, სადაც პირს დაუდგინდა მცირეოდენი ნარკოტიკული საშუალების მოხმარება, გამოვლინდა პოლიციელთა მხრიდან მისთვის წყლის დაღვინების ფაქტი. აღსანიშნავია, რომ ექსპერტების განმარტებით, წყლის დაღვრა, მასში გაზავებული ნარკოტიკული საშუალებით, საკმარისია იმისთვის, რომ პირი სულ რამდენიმე წუთში მოექცეს ნარკოტიკული ზემოქმედების ქვეშ.

შოთა იამანიძის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

შოთა იამანიძე იყო საზოგადოებრივ-პოლიტიკური მოძრაობის – „დაიცავი საქართველოს“ წევრი და ხშირად მონაწილეობდა ხელისუფლების წინააღმდეგ გამართულ აქციებში.

საქმის ფაბულა

2011 წლის 9 აგვისტოს შოთა იამანიძე თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ ცნობილ იქნა დამნაშავედ სისხლის სამართლის კოდექსის (სსკ) 260-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით – დიდი ოდენობით ნარკოტიკული საშუალების უკანონო შექმნა და შენახვა, ხოლო სასჯელად შეეფარდა თავისუფლების აღკვეთა 7 წლის ვადით.

განაჩენით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ შ.იამანიძემ უკანონოდ შეიძინა და ინახავდა ნარკოტიკულ საშუალებას, რომელიც მას პოლიციელებმა აღმოუჩინეს მარჯვენა წინდის საყელოში.

სააპელაციო სასამართლომ 2011 წლის 11 ნოემბერს გასაჩივრებული განაჩენი დატოვა უცვლელად, ხოლო უზენაესმა სასამართლომ საჩივარი არ ცნო დასაშვებად.

იამანიძეს ნარკოტიკული ნივთიერების შექმნასა და შენახვასთან ერთად, დაუდგინდა მისი მცირე ოდენობით უკანონო მოხმარება, რისთვისაც ადმინისტრაციული სახდელის სახით შეეფარდა ჯარიმა 500 ლარი.

გამოძიების დროს შ.იამანიძე იყენებდა დუმილის უფლებას.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეზე

- **მტკიცების ტვირთი — Onus Probandi**

შოთა იამანიძეს ბრალი დაედო ნარკოტიკული საშუალების უკანონოდ შექმნასა და შენახვაში. ბრალის დასადასტურებლად ბრალდების მხარემ წარმოადგინა შემდეგი მტკიცებულებები: პოლიციელების ჩვენებები, რომლებმაც ბრალდებული დააკავეს, პირადი ჩხრეკისა და ამოღების ოქმები და ქიმიური ექსპერტიზის დასკვნა. ბრალდებულმა უარყო ნარკოტიკის კუთვნილება და თავი არ ცნო დამნაშავედ.

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (სსსკ) მე-5 მუხლის თანახმად, ბრალდების მტკიცების ტვირთი ეკისრება ბრალდების მხარეს. მოცემულ საქმეში მას უნდა დაემტკიცებინა, რომ ნარკოტიკული საშუალება, რომელიც იამანიძის წინდამი იქნა ნახაზი, სწორედ მას ეკუთვნოდა.

ბრალდების მხარემ იამანიძის კუთვნილება ნარკოტიკულ საშუალებაზე დაადგინა მხოლოდ დამკავებელთა ჩვენებით, რაც არასაკმარისია, ვინაიდან სწორედ პოლიციელებზე მიუთითებდა ბრალდებული, როდესაც ამბობდა, რომ აღნიშნული ნივთიერებას მას ჩაუდეს. ამის გასაქარწყლებლად ბრალდებულს სხვა შესაძლო მტკიცებულება უნდა წარმოედგინა. მაგალითად, ვინაიდან ნარკოტიკი აღმოაჩინეს პოლიეთილენის პარკში მოთავსებული, სრულიად შესაძლებელი იყო, რომ მასზე გამოძიებას კრიმინალისტიკური შესაძლებლობის ფარგლებში ჩაეტარებინა ნაწილაკების დაქტილოსკოპიური ან სხვა სახის ექსპერტიზა. ამის საწინააღმდეგოდ, გამოძიებამ საჭიროდ არ მიიჩნია, ბრალდებულის მიერ გამოთქმული ეჭვი გაექარწყლებინა იმასთან დაკავშირებით, რომ ნარკოტიკი მას სწორედ ბრალდების მხარემ ჩაუდო. შესაბამისად, გამოძიება არ ჩატარდა სრული მოცულობით და, საბოლოოდ, ბრალდებულზე გადავიდა მტკიცების ტვირთი, რომ ამოღებული ნარკოტიკი მას არ ეკუთვნოდა, რაც პირდაპირ ეწინააღმდეგება პრინციპს, რომლის მიხედვით, მტკიცების ტვირთი ეკისრება ბრალდების და არა – დაცვის მხარეს.

• **ყველა ეჭვი ბრალდებულის სასარგებლოდ – In Dubio Pro Reo**

როგორც აღნიშნა, შოთა იამანიძეს ბრალი დაედო დიდი ოდენობით ნარკოტიკული საშუალების უკანონო შექენასა და შენახვაში.

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობით პირის მიმართ წარდგენილი ბრალდება, თითოეული ცალცალკე, უნდა დადგინდეს გონივრულ ეჭვს მიღმა.¹²⁰ იმ შემთხვევაში, თუ რომელიმე ბრალდება აღნიშნული სტანდარტით ვერ დგინდება, მაშინ, ამავე საპროცესო კანონმდებლობით, იგი უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ.¹²¹

გამოძიებამ იამანიძეს ბრალი წარუდგინა ნარკოტიკული საშუალების დაუდგენელ დროს და ვითარებაში შექენასა და შენახვაში. სასამართლომ ბრალდებული სრულად ცნო დამნაშავედ წარდგენილ ბრალდებაში: განაჩენაში მითითებულია, რომ იამანიძემ დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში შეიძინა ნარკოტიკული საშუალება, რაც ცალსახად ნიშნავს, რომ გამოძიებამ ვერ დაადგინა ნარკოტიკული საშუალების შექენის ფაქტი. შესაბამისად, შექენის ბრალდება იამანიძის მიმართ უნდა მოხსნილიყო. ზემოაღნიშნულის საწინააღმდეგოდ, სასამართლო განხილვაზე დასკვნითი სიტყვის დროს, პროკურორმა განაცხადა, რომ „გაცვლა, ქუჩაში პოვნა და ნებისმიერი სახით პირის მფლობელობაში გადასვლა არის ნარკოტიკის უკანონო შექენა“. ე.ი. მან პირდაპირ მიუთითა, რომ ბრალდებულმა, სავარაუდოდ, ერთ-ერთი ჩამოთვლილი ქმედება განახორციელა, რაც პირდაპირ ეწინააღმდეგება ყველა ეჭვის ბრალდებულის სასარგებლოდ გადაწყვეტის პრინციპს, რადგან ამ შემთხვევაში ეჭვი, ბრალდებულის მიერ ნარკოტიკის შექენის შესახებ გადაწყდა მის საზიანოდ და არა სასარგებლოდ.

ამასთან, პირის მფლობელობაში ნარკოტიკის ნებისმიერი ფორმით გადასვლა არ ნიშნავს უკანონო შექენას. მაგალითად, თუ პირს შესანახად დაუტოვეს ნარკოტიკი, ამ შემთხვევაში, ამ პირის მიერ სახეზეა მხოლოდ და მხოლოდ შენახვა და არა – შექენა. მოცემულ საქმეში ბრალდების მხარემ აღნიშნული ვერსია გამორიცხა ბრალდებულის საზიანოდ და, შესაბამისად, როგორც ზემოთაღნიშნულთა, დაარღვია სსსკ-ით გარანტირებული In Dubio Pro Reo-ს პრინციპი.

• **საეჭვო გარემოებები**

შ.იამანიძის მიმართ არსებული სისხლის სამართლის საქმე წარიმართა ზუსტად ისე, როგორც ნარკოტიკის შექენასა და შენახვის ბრალდებით წარმოებული საქმეების უმრავლესობა:¹²² პოლიციის თანამშრომელი პატაკით აფიქსირებს ოპერატიული ინფორმაციის მიღებას პირის მიერ ნარკოტიკის ფლობის შესახებ;¹²³ ამის საფუძველზე პოლიციელთა ჯგუფი გადის კონკრე-

¹²⁰ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (სსსკ) მე-13 მუხლი.

¹²¹ სსსკ-ის მე-5 მუხლი.

¹²² ჩვენ მიერ შესწავლილი საქმეებიდან ზურაბ ხუციშვილის მიმართ არსებულ საქმეში პოლიციის თანამშრომლებმა დაკავებულს წყალი დააღვეინეს, როდესაც მიიყვანეს ნარკოლოგიური შემოწმებისთვის, მასაც, მსგავსად შ.იამანიძისა, დაუდგინდა ნარკოტიკის მოხმარება.

¹²³ აღსანიშნავია, რომ მოცემულ საქმეში, განსხვავებით სხვა საქმეებისა, პოლიციელი, რომელიც პატაკით ადასტურებს ზემოაღნიშნული ოპერატიული ინფორმაციის ფლობას, დაკითხულია ახვეწი მოწმის სახით და, ამდენად, მოწმის უფლება-მოვალეობების ფონზე აფიქსირებს იმავე ინფორმაციას.

ტულ მისამართზე და უტარებს პირს პირად ჩხრეკას. ჩხრეკის შედეგად, პირს აღმოუჩინეს ნარკოტიკს წინდის საყელოსა ან ჯიბეში და აკავებს; დაკავებული პირი გადაჰყავს ნარკოლოგიური შემოწმებისთვის შესაბამის დაწესებულებაში და გზად ასმევს წყალს. ექსპერტიზით დასტურდება პირის მიერ ნარკოტიკის მოხმარება.

წყლის მიღება საეჭვო გარემოება გახდა ამ საქმეში ექსპერტის დაკითხვის შემდეგ. როგორც მოწმის სახით დაკითხული ექსპერტი, თ.მაჩიტაძე აცხადებს, „თუ ნარკოტიკის მიღება ხდება დაღვეით, მაშინ შემოქმედება იწყება მეორე წუთიდან“. თავად ბრალდებული აცხადებს: „მე დავთანხმდი წყლის დაღვევაზე და დავლიე ნახევარი ბოთლი. ამის შემდეგ, 10 წუთში უფრო ცუდად ვიგრძენი თავი, დამეწყო თავბრუსხვევა და გულისრევის შეგრძნება, [...] ვთხოვე მანქანის გაჩერება, რადგან ცუდად ვიყავი“. ექსპერტის მიერ მითითებული შემოქმედების წესი და ბრალდებულის რეაქცია ერთმანეთს ემთხვევა, რაც, მართალია, რაიმე კონკრეტულ ფაქტზე არ მიუთითებს, მაგრამ ნარმოშობს გარკვეულ ეჭვებს, განსაკუთრებით იმ ფონზე, როდესაც ამავე გარემოებას სხვა მსგავსი ბრალდების საქმეებშიც აქვს ადგილი.

წინდის საყელო ან ჯიბე საეჭვო გარემოების შთაბეჭდილებას ტოვებს, ვინაიდან ეს ის ადგილებია ადამიანის სხეულზე, საიდანაც, თითქმის ყოველთვის, პოლიციელების მიერ ხდება ნარკოტიკის აღმოჩენა.¹²⁴ ლოგიკურად, პირი, რომელიც ატარებს ნარკოტიკს და მან იცის, რომ აღნიშნულის აღმოჩენისთვის იგი პასუხისგებაში მიეცემა, უმრავლეს შემთხვევაში, მიიღებს კონკრეტულ ზომებს და ადვილად მისაგნებ ადგილას, როგორიცაა ჯიბე ან წინდა, არ შეინახავს მას.

ბრალდებულმა იამანიძემ სასამართლოში დაკითხვისას, დაკავების გარემოებებთან დაკავშირებით, განაცხადა შემდეგი: „ბორკილები რომ დამადეს, მივხვდი, რომ პოლიციელები იყვნენ და ვუთხარი, რომ კანონსაწინააღმდეგო არაფერი მქონდა და ვთხოვე, ავეყენებინე. შემოდან იყო ზეწოლა და ამ დროს ვიგრძენი, რომ გაწიეს წინდის საფარი, ერთმა ხელეტი გადაამაფარა და ჩადეს რალაც“. ამით ბრალდებული მიუთითებს, რომ მას პოლიციამ ჩაუდო ნარკოტიკი წინდაში. მისი განცხადება ამ გარემოებას, რასაკვირველია, პირდაპირ არ ამტკიცებს, მაგრამ ზემოაღნიშნული საერთო ტენდენციის ფონზე მატებს დამაჯერებლობას.

დასკვნა

შოთა იამანიძის სისხლის სამართლის საქმეში დაირღვა ყველა ეჭვის ბრალდებულის სასარგებლოდ გადანყვეტის პრინციპი ნარკოტიკის უკანონოდ შეძენის ბრალდების ეპიზოდში. ასევე, არ ჩატარდა გამომიძევა სრული მოცულობით და ბრალდების მტკიცების ტვირთი გადავიდა დაცვის მხარეზე. გარდა ამისა, აღნიშნულ საქმეში, მიუხედავად იმისა, რომ რაიმე კონკრეტულ საპროცესო დარღვევას არ ჰქონია ადგილი, გამოიკვეთა ისეთი გარემოებები, რომლებიც ჰგავს სხვა, იმავე მუხლით ბრალდების საქმეებს და ობიექტური დამკვირვებლისთვის ქმნის საეჭვო შთაბეჭდილებას.

¹²⁴ ზ.ხუციშვილს ნარკოტიკი აღმოუჩინეს ჯიბეში.

კაკო შუბითიძის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

კაკო შუბითიძე მონაწილეობდა 2011 წლის 21-26 მაისს ოპოზიციური პარტიების მიერ გამართულ მიტინგებში. იგი 2011 წლის 26 ივნისს ადმინისტრაციული წესით დააკავეს მარნეულში, რუსთაველის ქუჩაზე მოძრაობისას, რასაც შემდგომ მისი სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემაც მოჰყვა.

კ. შუბითიძის მამა დავით შუბითიძე არის „სახალხო კრების“ მხარდამჭერი. 2009 წელს იგი მონაწილეობდა ოპოზიციური პარტიების მიერ ორგანიზებულ აქციებში. იყო ე.წ. „კარვების“ მოზინადრეც. იმავე 2009 წელს იგი დააკავეს იარაღის შენახვის ბრალდებით.

საქმის ფაბულა

ბოლნისის რაიონული სასამართლოს 2011 წლის 29 აგვისტოს განაჩენით, კაკო შუბითიძე ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 260-ე მუხლის პირველი ნაწილით – ნარკოტიკული საშუალების უკანონო შექმნა და შენახვა. სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 3 წლის ვადით, ჯარიმა 2000 ლარის ოდენობით. ასევე, „ნარკოტიკული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, მას 5 წლით ჩამოერთვა შემდეგი უფლებები: ა) სატრანსპორტო საშუალების მართვის უფლება; ბ) საექიმო საქმიანობის უფლება; გ) საადვოკატო საქმიანობის უფლება; დ) პედაგოგიური და საგანმანათლებლო დაწესებულებაში საქმიანობის უფლება; ე) სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის სახაზინო (საბიუჯეტო) დაწესებულებაში – საჯარო ხელისუფლების ორგანოებში საქმიანობის უფლება; ვ) პასიური საარჩევნო უფლება; ზ) იარაღის დამზადების, შექმნის, შენახვის და ტარების უფლება.

პირველი ინსტანციის განაჩენი უცვლელი დატოვა სააპელაციო სასამართლომ, ხოლო უზენაესმა საჩივარი დასაშვებად არ ცნო.

განაჩენით, დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ კაკო შუბითიძემ დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში უკანონოდ შეიძინა 8 გრამის ოდენობის ნარკოტიკული საშუალება „მარიხუანა“, რომელსაც იგი ორ ნაწილად გაყოფილს და გაზეთის ნაჭრებში გახვეულს ინახავდა საკუთარ ფეხსაცმელში.

საქმეში არსებული გარემოებები

საქმის მასალების მიხედვით, 2011 წლის 26 ივნისს 21:00 საათზე შუბითიძე დაკავებულ იქნა პოლიციის მიერ ადმინისტრაციული წესით, იმ მოტივით, რომ, სავარაუდოდ, იგი იმყოფებოდა ნარკოტიკული ნივთიერების უკანონო ზემოქმედების ქვეშ. დაკავება განხორციელდა მარნეულში, რუსთაველის ქუჩაზე. ამის შემდეგ იგი გადაყვანილ იქნა მარნეულის პოლიციის შენობაში, სადაც შედგა ადმინისტრაციული დაკავების ოქმი და მისი შემოწმება დასრულდა 00:52 საათზე. მოგვიანებით შუბითიძე დააბრუნეს მარნეულის სამმართველოს შენობაში და გადაუდებელი აუცილებლობის რეჟიმში ჩაუტარეს პირადი ჩხრეკა, რომელიც დაიწყო 02:35 საათზე. ჩხრეკის შედეგად აღმოუჩინეს ნარკოტიკი ფეხსაცმელსა და წინდას შორის.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

- **პროცესუალური დარღვევები**

მოცემულ საქმეზე გამოტანილი გამამტყუნებელი განაჩენი ეყრდნობა მონ-მეების ჩვენებებს, პირადი ჩხრეკის ოქმს და ქიმიური ექსპერტიზის დასკვნას. როგორც საქმის მასალების შესწავლამ ცხადყო, მტკიცებულებათა უმეტესობა საპროცესო კანონის დარღვევით არის მოპოვებული. ანალიზის ეს თავი სწორედ აღნიშნულ დარღვევებს შეეხება.

- **პირადი ჩხრეკის ოქმი**

კ.შუბითიძის მიმართ არსებული განაჩენი, სხვა მტკიცებულებებთან ერთად, ეყრდნობა პირადი ჩხრეკის ოქმს, რომლის თანახმადაც, დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ შუბითიძეს აღმოაჩნდა ნარკოტიკული საშუალება. ჩხრეკის ოქმი უმნიშვნელოვანესი მტკიცებულებაა, ვინაიდან საქმის მასალების მიხედვით სწორედ ჩხრეკის ოქმის საფუძველზე მტკიცდება ბრალდებულის მიერ მისთვის ბრალად შერაცხული დანაშაულის ჩადენა. შესაბამისად ამ ოქმის სათანადოდ გამოკვლევას აქვს განსაკუთრებული მნიშვნელობა. ჩვენ მიერ პირადი ჩხრეკის ოქმთან დაკავშირებული გარემოებების შესწავლისა და გაანალიზების შედეგად, ისეთი ტიპის ხარვეზებს წაგანყდით, რომლებმაც ეჭვქვეშ დააყენა მისი სანდოობა და დამაჯერებლობა.

ჩხრეკის ოქმს ხელს აწერს ვინმე ჩარკვიანი, რითაც დასტურდება, რომ ოქმი მისი შედგენილია, თუმცა, ოქმიდან არ ჩანს, თუ ვინ ჩაატარა ჩხრეკა, ვინ ესწრებოდა დამატებით საგამოძიებო მოქმედებას და ვის მიერ მოხდა ნარკოტიკის ამოღება. მოწმემ, პოლიციის თანამშრომელმა ივანე ხახვიაშვილმა¹²⁵ სასამართლოში განაცხადა: „მე გვერდით ოთახში ვიყავი, რა დროსაც გავიგე, რომ ნარკოტიკი უპოვეს, გავედი ოთახში და დავინახე, რომ ფეხსაცმელი გახდილი ჰქონდა, ოთახში კიდევ იყო ვახო ჩარკვიანი, მან ჩაუტარა ჩხრეკა თუ არა, არ მახსოვს“. მოწმემ ასევე განაცხადა, რომ, როგორც მას ახსოვს, ოთახში იყო სხვა გამომძიებელიც. მიუხედავად იმისა, რომ მოწმის ჩვენება მიუთითებს ოქმის ხელმოწერის გარდა საგამოძიებო მოქმედებაში სხვა პირების მონაწილეობასა და დასწრებაზე, ოქმში ეს ასახული არ არის. შესაბამისად, დარღვეულია სსსკ-ის¹²⁶ მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც, საგამოძიებო მოქმედების ოქმში უნდა აისახოს იმ პირის თანამდებობა და გვარი, რომელმაც ჩაატარა საგამოძიებო მოქმედება. ამავე მუხლით ასევე დადგენილია, რომ საგამოძიებო მოქმედების ოქმს ხელს აწერს საგამოძიებო მოქმედების ყველა მონაწილე.

ვინაიდან ოქმი არ ასახავს ჩხრეკის ჩატარების პროცესს და დარღვეულია მისი შედგენის წესები, იგი კარგავს ავთენტურობას და სანდოობას. აქედან გამომდინარე, ოქმი დამაჯერებელ მტკიცებულებად არ შეიძლება იქნეს მიჩნეული.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, აღსანიშნავია ორი მნიშვნელოვანი საკითხი, რომლებიც პოლიციის ქმედებების ირგვლივ კითხვებს წარმოშობს:

- პოლიციამ მიიღო ოპერატიული ინფორმაცია, რომ შუბითიძე იმყოფებოდა

¹²⁵ აღნიშნული მოწმის მიერ მოხდა ადმინისტრაციული წესით კაკო შუბითიძის დაკავება და მისი წარდგენა ნარკოლოგიური შემოწმების მიზნით.

¹²⁶ სსსკ-ის 134-ე მუხლი.

ოფებოდა ნარკოტიკის უკანონო ზემოქმედების ქვეშ. პოლიციამ მყისიერად გადაამოწმა, ნამდვილად იმყოფებოდა თუ არა შუბითიძე ნარკოტიკების ზემოქმედების ქვეშ, თუმცა, მაშინვე არ განუხორციელებია დაკავებულის პირადი გასინჯვა, რათა ნარკოტიკული საშუალების ფლობა დაედგინა.¹²⁷

- პირადი ჩხრეკა მხოლოდ მაშინ ჩატარდა, როდესაც, შემომგების შედეგად, შუბითიძეს ნარკოტიკის ზემოქმედების ქვეშ ყოფნა დაუდგინდა და თანაც, არა დაუყოვნებლივ, არამედ ფაქტის დადგენიდან ორსაათნახევრის შემდეგ (გამოკვლევა დასრულდა 00:52 საათზე, ხოლო ჩხრეკა ჩატარდა 02:35 საათზე), როდესაც იგი გამოკვლევის შემდეგ პოლიციის შენობაში გადაიყვანეს. აღნიშნული გარემოება ბადებს მოსაზრებას, რომ გადაუდებელი აუცილებლობა რეალურად არსებობდა: 1. მაშინ, როდესაც ამ პირის ადმინისტრაციული დაკავება მოხდა, ან 2. მაშინ, როდესაც მას გამოკვლევის შედეგად ნარკოლოგიური ზემოქმედება დაუდგინდა. პოლიციამ კი, უცნობი მიზეზების გამო, თავი შეიკავა დაუყოვნებლივ რეაგირებაზე და მხოლოდ გარკვეული პერიოდის გასვლის შემდეგ განახორციელა შუბითიძის პირადი ჩხრეკა.
- პირადი ჩხრეკის ოქმში მითითებულია, რომ შუბითიძემ უარი თქვა დამსწრეთა მოწვევაზე. ასევე, ხელი არ მოაწერა ოქმს. ადვოკატთან პირად საუბარში შუბითიძემ განაცხადა, რომ დაკავების დროს არ განუმარტეს მისი უფლებები, მათ შორის, არც დამსწრის მოწვევის უფლება. შუბითიძის ამ ნათქვამს გარკვეულწილად ეხმიანება ის ფაქტი, რომ მან ხელი არ მოაწერა ჩხრეკის ოქმს, რითაც, ფაქტობრივად, არ დაადასტურა ჩხრეკის ჩატარების მიმდინარეობა იმგვარად, როგორც ოქმშია ასახული.

პირადი ჩხრეკის ოქმი, როგორც აღვნიშნეთ, ზემოთ ხსენებული ორი მონმის ჩვენებასთან ერთად, საფუძვლად დაედო გამამტყუნებელ განაჩენს, მაშინ, როდესაც სსსკ-ის მე-13 მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, „გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა ეფუძნებოდეს მხოლოდ ერთმანეთთან შეთანხმებულ, ამ კარა და დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას“. პირადი ჩხრეკის ოქმი კი, განხილული საფუძვლების გამო, დამაჯერებლობას მოკლებულია.

• მონმეთა ჩვენებები

საქმის მასალებიდან დგინდება, რომ დაირღვა მხარეთა მიერ მტკიცებულებების უშუალო და ზეპირი გამოკვლევის პრინციპი – „სასამართლოს არ უნდა წარედგინოს მტკიცებულება, თუ მხარეებს მისი უშუალოდ და ზეპირად გამოკვლევის თანაბარი საშუალება არ ჰქონიათ, გარდა ამ კოდექსით გათვალისწინებული გამონაკლისებისა“.¹²⁸ აღნიშნული საპროცესო ნორმა, რომელიც კონსტიტუციურ და ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით გათვალისწინებულ უფლებას განამტკიცებს, დაკონკრეტებულია ასევე სსსკ-ში. 83-ე მუხლის მე-6 ნაწილის თანახმად, „წინასასამართლო სხდომის გამართვამდე არა უგვიანეს 5 დღისა მხარეებმა ერთმანეთს და სასამართლოს უნდა მიაწოდონ იმ მომენტისათვის მათ ხელთ არსებული სრული ინ-

¹²⁷ ადმინისტრაციული დაკავების ოქმით დგინდება, რომ მას პირადი გასინჯვა არ ჩასტარებია.

¹²⁸ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-14 მუხლის პირველი ნაწილი.

ფორმაცია, რომლის მტკიცებულებად სასამართლოში წარდგენასაც აპირებენ“. აღნიშნულის საწინააღმდეგოდ, შესაძლო მტკიცებულებათა თაობაზე ინფორმაციის გაცვლის შესახებ ოქმში ბრალდების მხარემ სავარაუდო მოწმეთა სიაში¹²⁹ არ შეიყვანა ექსპერტები – ნინო ნადარეიშვილი და ეთერ ვარდიძე, ასევე, პოლიციელი ივანე ხახვიაშვილი. შესაბამისად, დაცვისთვის უცნობი იყო აღნიშნული მტკიცებულებების არსებობის შესახებ და არ ჰქონდა შესაძლებლობა, გასცნობოდა შესაძლო მტკიცებულებას სასამართლოში წარდგენამდე, რითაც უპირობოდ დაირღვა სსსკ-ის 83-ე მუხლის მე-6 ნაწილით გათვალისწინებული იმპერატიული მოთხოვნა.

მიუხედავად ზემოთ განხილული არსებითი ხასიათის დარღვევისა, წინასასამართლო სხდომის მოსამართლემ აღნიშნული პირები მოწმეთა სიაში მანაც შეიყვანა. იმავდროულად, არსებობდა მეორე საფუძველიც მოწმეთა ჩვენებების დაუშვებელ მტკიცებულებად ცნობისთვის. სსსკ-ის 72-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, „ამ კოდექსის არსებითი დარღვევით მოპოვებული მტკიცებულება ... თუ ის აუარესებს ბრალდებულის სამართლებრივ მდგომარეობას, დაუშვებელია და იურიდიული ძალა არ გააჩნია“. ვინაიდან მოწმეების ჩვენებები სწორედ ბრალდებულისათვის ბრალად შერაცხული ქმედების დადასტურებას ემსახურებოდა, მათ უდავოდ გააუარესეს შუბითიდის სამართლებრივი მდგომარეობა, შესაბამისად, ნათელია, რომ ყველა სამართლებრივი წინაპირობა არსებობდა ექსპერტების და პოლიციელის მოწმეთა სახით სიაში შეყვანის შესახებ უარის თქმისთვის. გარდა ამისა, სსსკ-ის 72-ე მუხლის მე-6 ნაწილის თანახმად, „დაუშვებელი მტკიცებულება არ შეიძლება საფუძვლად დაედოს სასამართლოს გადაწყვეტილებას“. მიუხედავად ამისა, საქმის არსებითი განხილვის დროს, მტკიცებულებათა შეფასების და განაჩენის გამოტანის ეტაპზე, მოსამართლემ აღნიშნული მტკიცებულებებით იხელმძღვანელა.

• **სასამართლოს გადაწყვეტილების დასაბუთება**

საქმის მასალებით დგინდება, რომ მოსამართლემ დაუსაბუთებლად შეუზღუდა დაცვის მხარეს მისთვის საპროცესო კოდექსით მინიჭებული დაცვის საგამონაკლისო უფლება.

სსსკ-ის 84-ე მუხლის თანახმად, „დაცვის მხარის მიერ ერთი ისეთი მტკიცებულების წარუდგენლობა, რომელიც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მისი დაცვის უზრუნველსაყოფად, არ იწვევს სასამართლოში საქმის არსებით განხილვაზე ამ მტკიცებულების დაუშვებლობას“. ამ ნორმაზე დაყრდნობით, საქმის არსებითი განხილვის დროს შუბითიდის ინტერესების დამცველმა ადვოკატმა მოითხოვა ბრალდებულის დაკითხვა. მოსამართლემ შუამდგომლობა არ დააკმაყოფილა იმ მოტივით, რომ შუამდგომლობა წარმოდგენილი იყო ზეპირი ფორმით, მაშინ როდესაც, სსსკ-ის 93-ე მუხლის თანახმად, აღნიშნული შუამდგომლობა მას წერილობითი ფორმით უნდა წარმოედგინა.

ზემოაღნიშნული საფუძველით შუამდგომლობის დაკმაყოფილებაზე უარის

¹²⁹ მოწმე ნინო ნადარეიშვილმა მოცემულ საქმეზე შუბითიძესთვის აღმოჩენილი ნივთიერების ქიმიური ექსპერტიზა ჩაატარა, რითაც დადგინდა, რომ აღნიშნული წარმოადგენდა ნარკოტიკულ საშუალებას „მარისუანას“.

მოწმე ეთერ ვარდიძემ კ. შუბითიძეს ჩაუტარა ნარკოლოგიური შემოწმება, რითაც დადგინდა, რომ იგი არ იმყოფებოდა ნარკოლოგიური ზემოქმედების ქვეშ, თუმცა, მის შარდში ნარკოტიკის შემცველობა დაფიქსირდა.

თქმა წარმოადგენს უსაფუძვლო გადაწყვეტილებას. სსსკ-ის 194-ე მუხლის თანახმად კი, სასამართლოს გადაწყვეტილება დასაბუთებული უნდა იყოს.

უსაფუძვლობა გამოიხატება შემდეგში: სსსკ-ის 93-ე მუხლის თანახმად, სასამართლო სხდომაზე მხარეებმა შუამდგომლობა უნდა დააყენონ წერილობითი ფორმით. ზეპირი ფორმით შუამდგომლობის დაყენება შესაძლებელია მხოლოდ მაშინ, როდესაც შუამდგომლობის საფუძველი იმავე პროცესზე გამოვლინდება. მოცემულ საქმეში ადვოკატმა მოითხოვა ბრალდებულის დაკითხვა, რისი საჭიროებაც იმავე პროცესზე წარმოიქმნა. ბრალდების მტკიცებულებების გამოკვლევის შემდეგ, საჭირო იყო, რომ ბრალდებულს თავისი პოზიცია დაეფიქსირებინა. მოსამართლემ კი, ეს გარემოება არ გაითვალისწინა.

- **გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტი**

ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი გამამტყუნებელი განაჩენისთვის ადგენს გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტს. კერძოდ, მე-3 მუხლის თანახმად, აღნიშნული სტანდარტი განიმარტება, როგორც „სასამართლოს მიერ გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანისათვის საჭირო მტკიცებულებათა ერთობლიობა, რომელიც ობიექტურ პირს დაარწმუნებდა პირის ბრალეულობაში“.

მოცემულ საქმეზე აღნიშნული სტანდარტი ვერ იქნა მიღწეული. გამოძიებამ დანაშაულთან დაკავშირებული ბრალდების მტკიცებულებების შეგროვება ვერ უზრუნველყო იმ მოცულობით, რომელიც ამ სტანდარტს მიუახლოვებოდა. მაგალითად, მას შეეძლო, მიკრონანილაკების ექსპერტიზა ჩატარებინა გაზეთსა და წინდას შორის შემხებლობის დასადგენად, რითაც ხელს შეუწყობდა ნარკოტიკის კუთვნილების დადგენას.

- **მატერიალური დარღვევები**

გარდა ზემოაღნიშნული პროცესუალური დარღვევებისა, საქმეში გვხვდება მატერიალური დარღვევაც. კაკო შუბითიძეს ბრალად ედება ნარკოტიკის უკანონო შექმნა და შენახვა. ბრალდების შესახებ დადგენილების ფორმულირებაში მითითებულია, რომ მან დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში შეიძინა და შეინახა ნარკოტიკული საშუალება. აღნიშნულიდან პირდაპირ გამომდინარეობს, რომ გამოძიებამ ვერ დაადგინა შექმნის ფაქტი, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, იგი დამნაშავედ იქნა ცნობილი ნარკოტიკის შექმნისთვის. აღნიშნულით, დაარღვია უდანაშაულობის პრეზუმფცია, რომელიც განმტკიცებულია კონსტიტუციის მე-40 და სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-5 მუხლებით. ეს უკანასკნელი ხაზგასმით მიუთითებს, რომ „ყოველგვარი ეჭვი, რომელიც ვერ დასტურდება კანონით დადგენილი წესით, უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ“.

დასკვნა

კაკო შუბითიძის სისხლის სამართლის საქმის ანალიზმა ცხადყო, რომ სახეზეა სხვადასხვა ტიპის დარღვევა. კერძოდ, გამოძიების მხრიდან ადგილი ჰქონდა მტკიცებულებების არსებითი დარღვევით მოპოვებას და დარღვევებით წარდგენას, ხოლო, სასამართლოს მხრიდან მათ არაგონივრულ შეფასე-

ბას. მტკიცებულებების გამოკვლევის, კერძოდ, მოწმეთა წარდგენის დროს დაირღვა მხარეთა მიერ უშუალო და ზეპირი გამოკვლევის პრინციპი; პირადი ჩხრეკა განხორციელდა საპროცესო წესების დარღვევით, რითაც მისი ჩატარების ავთენტურობა სერიოზული ეჭვის ქვეშ დადგა. ხოლო დანაშაულის კვალიფიკაცია ნარკოტიკის შექმნის ნაწილში სრულიად დაუსაბუთებელი იყო, რითაც დაირღვა უდანაშაულობის პრეზუმფცია.

ბახვა სტურუას სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

ბახვა სტურუა აქტიურად იყო ჩართული 2011 წლის მაისში ხელისუფლების წინააღმდეგ გამართულ საპროტესტო აქციებში.

საქმის ფაბულა

თბილისის საქალაქო სასამართლომ ბახვა სტურუა დამნაშავედ ცნო სისხლის სამართლის კოდექსის (სსკ) 260-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენისთვის, რაც გულისხმობს დიდი ოდენობით ნარკოტიკული საშუალების უკანონოდ შექმნასა და შენახვას. სასჯელის ზომად შეეფარდა თავისუფლების აღკვეთა 8 წლისა და 6 თვის ვადით. სააპელაციო სასამართლომ დაცვის მხარის მიერ გასაჩივრებული განაჩენი უცვლელად დატოვა, ხოლო უზენაესმა საჩივარი დასაშვებად არ ცნო.

განაჩენით, დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ ბახვა სტურუა იმყოფებოდა თბილისში, ავლაბრის მეტროს მიმდებარე ტერიტორიაზე, რა დროსაც იგი ოპერატიული ინფორმაციის საფუძველზე დააკავეს პოლიციელებმა. ჩხრეკის შედეგად, მას აღმოაჩნდა ნარკოტიკული საშუალება „სუბოტექსი“.

ბ. სტურუამ თავი არ ცნო დამნაშავედ და ითხოვდა გამართლებას. მოწმის სახით დაკითხვისას, მან ბრალდების ვერსიისგან განსხვავებული ჩვენება მისცა.¹³⁰

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

- დაკავება და პირადი ჩხრეკა

საფუძველი

ბ.სტურუას დაკავება და პირადი ჩხრეკა განხორციელდა პოლიციელის პატაკის საფუძველზე,¹³¹ რომლითაც იგი იტყობინებოდა, რომ ოპერატიული ინფორმაციით ბ.სტურუა უკანონოდ ინახავდა ნარკოტიკულ საშუალებას.

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (სსკ) ადგენს პირადი ჩხრეკის საფუძველს, კერძოდ, სსკ-ის 119-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად: „დასაბუთებული ვარაუდის არსებობის შემთხვევაში, ამოღება და ჩხრეკა

¹³⁰ ამის შესახებ იხილეთ ქვემოთ, მტკიცების სტანდარტის თავში.

¹³¹ სამართალდამცავი ორგანოების პრაქტიკაში წერილობითი პატაკი არის პოლიციელის წერილობითი განცხადება.

ტარდება იმ მიზნით, რომ აღმოჩენილ და ამოღებულ იქნეს საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე საგანი, დოკუმენტი, ნივთიერება ან ინფორმაციის შემცველი სხვა ობიექტი“.

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა ასევე განმარტავს დასაბუთებული ვარაუდის ცნებას. კერძოდ, მე-3 მუხლის მე-11 ნაწილის თანახმად, დასაბუთებული ვარაუდი არის „ფაქტების ან ინფორმაციის ერთობლიობა, რომელიც მოცემული სისხლის სამართლის საქმის გარემოებათა ერთობლიობით დააკმაყოფილებდა ობიექტურ პირს, რათა დაესკვნა პირის მიერ დანაშაულის შესაძლო ჩადენა, ამ კოდექსით პირდაპირ გათვალისწინებული საგამოძიებო მოქმედების ჩატარებისთვის ან/და აღკვეთის ღონისძიების გამოყენებისთვის გათვალისწინებული მტკიცებულებათა სტანდარტი“.

ზემოაღნიშნული ნათლად მიუთითებს, რომ დასაბუთებული ვარაუდი არის ფაქტების ან ინფორმაციის ერთობლიობა. მოცემულ საქმეში კი, ინფორმაციის მხოლოდ ერთი წყარო არსებობს, რომელიც წარმოდგენილია პატაკის სახით. აღნიშნული მწირი ინფორმაცია ვერ აკმაყოფილებს დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტს: პატაკის შინაარსი ვერ გადაამოწმდება ინფორმაციის წყაროსთან, რაც თავად „ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების შესახებ“ კანონიდან გამომდინარეობს.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო თავის გადაწყვეტილებებში, როდესაც საგამოძიებო მოქმედების – ჩხრეკის საფუძვლიანობას განიხილავს, ყოველთვის მსჯელობს იმაზე, იყო თუ არა იგი პროპორციული და უკიდურესი ღონისძიება. საფუძვლიანობაში სასამართლო გულისხმობს ყველა შესაძლო ზომის მიღებას, რომლითაც მინიმუმამდე იქნება დაყვანილი ინფორმაციის მცდარობის რისკი და დადგინდება ჩხრეკის მიზეზის არსებობა. საქმეში – *Keegan v. United Kingdom*, ერთი შეხედვით, პოლიციამ ყველა ზომას მიმართა, რათა დარწმუნებულიყო, რომ მართლაც არსებობდა ჩხრეკის საფუძველი (არაერთი ინფორმაცია და ფაქტი მიუთითებდა ამის შესახებ), მაგრამ სასამართლომ მაინც არ მიიჩნია მათ მიერ გატარებული ღონისძიებები საკმარისად და მიუთითა, რომ პოლიციას ჭეშმარიტებაში დასარწმუნებლად ყველა შესაძლო ღონისძიებისთვის არ მიუმართავს.¹³²

ამ ფონზე კიდევ უფრო აშკარა ხდება, რომ მხოლოდ და მხოლოდ პატაკი ვერ ჩაითვლება შესაბამის წინაპირობად ჩხრეკის ჩასატარებლად. წინამდებარე საქმეში პოლიციის მიერ არანაირი ზომა არ იქნა მიღებული, რომ ოპერატიული ინფორმაცია შემომწმებელიყო. შესაბამისად, სტურუას ჩხრეკა ვერ ჩაითვლება კანონიერად, რადგან საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი დასაბუთებული ვარაუდი, როგორც სავალდებულო წინაპირობა, არ არსებობს.

მოცემულ საქმეში ჩხრეკის ჩასატარებლად, ზემოაღნიშნული შინაარსობრივი წინაპირობის გარდა, კანონით სავალდებულო ფორმალური წინაპირობაც არ არსებობდა.

საქმის მასალების მიხედვით, პირადი ჩხრეკა და დაკავება ჩატარდა გადაუდებელი აუცილებლობის რეჟიმში. გადაუდებელი აუცილებლობისას, პირადი ჩხრეკის და დაკავების უფლება გამომძიებელს აქვს დადგენილების საფუძველზე, რომელიც უნდა გააცნოს პირს, რომლის მიმართაც ხორციელდება ჩხრეკა. მოცემული დადგენილების დანიშნულება ის არის, რომ სწორედ მასში

¹³² იხ. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე: *Keegan v. United Kingdom*, #28867/03, ივლისი, 2006 წელი.

უნდა იყოს განმარტებული, რამ გამოიწვია გადაუდებელი აუცილებლობა. ამ საქმეში დადგენილება არ არსებობდა, რითაც დაირღვა კანონის მოთხოვნა.

ოქმის სიზუსტე

ბ.სტურუას დაკავების და პირადი ჩხრეკის ოქმის თანახმად, ბრალდებულისგან ამოღებული ნივთები: ნარკოტიკული საშუალება, მობილური ტელეფონი და მაჯის საათი ადგილზე იქნა შეფუთული და დალუქული. გამოძიების ეტაპზე მიცემულ ჩვენებებშიც პოლიციელები იმავეს ადასტურებდნენ, თუმცა, როგორც მოგვიანებით აღმოჩნდა, ეს ინფორმაცია სიმართლეს არ შეესაბამებოდა.

დაცვის მხარემ გამოითხოვა ბრალდებულის ტელეფონზე შემავალი და გამავალი ზარების ნუსხა, რომლითაც დგინდება, რომ ოქმში მითითებული ინფორმაცია, დაკავების ადგილზე ტელეფონის დალუქვის შესახებ, სწორი არ არის. ტელეფონისა და მასში მოთავსებული სიმ-ბარათის ამოღებისა და დალუქვის მიუხედავად, ბახვა სტურუას მობილურზე დაფიქსირებულია როგორც გამავალი, ასევე შემავალი ზარები. უფრო კონკრეტულად, ოქმის თანახმად, ტელეფონიდან სიმ-ბარათი ამოღებულ იქნა 12:30 წუთზე, ხოლო ზემოაღნიშნული ზარების ნუსხით დგინდება, რომ სატელეფონო საუბარი გრძელდებოდა 12:41 საათამდე.¹³³ ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარეობს, რომ ტელეფონი დაკავების ადგილზე ვერ იქნებოდა დალუქული.

აღსანიშნავია, რომ, მოგვიანებით, სასამართლოში მოწმის სახით დაკითხვისას, პოლიციელებმა ჩვენება შეცვალეს და განაცხადეს, რომ მობილური ტელეფონი და მაჯის საათიც შეიფუთა და დაილუქა არა დაკავების ადგილზე, არამედ პოლიციის შენობაში.

ზემოაღნიშნულ გარემოებებთან ერთად, ოქმის უზუსტობაზე მეტყველებს კიდევ ერთი გარემოება. ჩხრეკის ოქმში დამსწრეთა მოწვევის გრაფა შეუსვებელია. სასამართლოში პოლიციელებმა განაცხადეს, რომ ბ.სტურუამ უარი განაცხადა დამსწრეთა მოწვევაზე, თუმცა, აღნიშნულთან დაკავშირებით ოქმში შენიშვნა არ არის გაკეთებული, რითაც დარღვეულია სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის¹³⁴ მოთხოვნა. აქვე აღსანიშნავია, რომ ბრალდებულმა ჩხრეკის ოქმს ხელი არ მოაწერა.

სსსკ-ი აყალიბებს ოქმის შედგენის წესებს. 134-ე მუხლის თანახმად, ყველა მოქმედება მასში თანმიმდევრულად უნდა აისახოს. ეს თავისთავად გულისხმობს, რომ ოქმი სრული სიზუსტით უნდა იყოს შედგენილი და ასახავდეს რეალობას. მოცემულ საქმეში ბ.სტურუას მიმართ შედგენილი დაკავების და პირადი ჩხრეკის ოქმი ამ მოთხოვნებს არ აკმაყოფილებს.

ნათელია, რომ დაკავების და პირადი ჩხრეკის ოქმი კანონის დარღვევითაა შედგენილი, რაც აუარესებს პირის სამართლებრივ მდგომარეობას. სსსკ-ის 175-ე მუხლის თანახმად კი, ეს წარმოადგენს დაკავებული პირის გათავისუფლების საფუძველს.

¹³³ ოქმის თანახმად, ჩხრეკა დაიწყო 12:23 საათზე და დასრულდა 13:08 საათზე.

¹³⁴ სსსკ-ის 134-ე მუხლის თანახმად, ოქმში ჩამოყალიბებული უნდა იყოს მონაწილეთა განცხადებები და შენიშვნები.

• **გამოძიების მოცულობა**

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა ადგენს, რომ გამოძიება არის „...მოქმედებათა ერთობლიობა, რომლის მიზანია დანაშაულთან დაკავშირებული მტკიცებულებების შეგროვება.“¹³⁵ ამავე კოდექსით დადგენილია მოთხოვნები, რომლებსაც გამოძიება უნდა აკმაყოფილებდეს. კერძოდ, იგი უნდა იყოს ყოველმხრივი.¹³⁶

მოცემული საქმის მასალებით გამოვლინდა, რომ გამოძიება სრულყოფილად არ ჩატარდა. საქმე ის არის, რომ სტურუას დაკავების ადგილას დამონტაჟებულია ვიდეოთვალი, რომლის ჩანაწერების მოპოვება გამოძიებას არ უცდია. უფრო მეტიც, გამოძიებელს ბრალდებულმა მიმართა შუამდგომლობით იმის შესახებ, რომ მას გამოეყენებინა კანონით მინიჭებული უფლებამოსილება და ამოეღო აღნიშნული ვიდეოთვალი ჩანაწერი, რომელიც დაკავების პროცესს ასახავს. გამოძიებელმა აღნიშნული შუამდგომლობა არ დააკმაყოფილა საქმის განხილვის გაჭიანურების მოტივით. სამართლებრივად, შუამდგომლობის განხილვის ვალდებულება გამოძიებელს არ ჰქონდა, თუმცა, მისთვის კანონით დაკისრებული ვალდებულებიდან გამომდინარე, შეკრიბოს საკმარისი ბრალდების მტკიცებულებები, აღნიშნული საგამოძიებო მოქმედება აუცილებლად უნდა ჩატარებინა.

გამოძიებას არც იმ პოლიციელის პარკის დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზის ჩატარება უცდია, რომელშიც, მათივე ვერსიით, ნარკოტიკული ნივთიერება იყო შეფუთული. აღნიშნული დაადგენდა ბრალდებულის შემხებლობას დანაშაულის საგანთან, რომელიც ამ უკანასკნელის მტკიცებით მას არ ეკუთვნოდა.

დამატებითი ახსნის გარეშეც ცხადია, რომ ვიდეომასალა ერთ-ერთი საუკეთესო და ფასეული მტკიცებულებაა გამოძიებისთვის. ლოგიკურად, გამოძიება უნდა დაინტერესებულიყო მოცემული ვიდეომასალით და უნდა უზრუნველყო მისი დართვა საქმეზე მტკიცებულების სახით.

• **უდანაშაულობის პრეზუმფცია**

გარდა ზემოაღნიშნული პროცესუალური დარღვევებისა, საქმეში გვხვდება მატერიალური დარღვევაც. ბ.სტურუას ბრალად ედება ნარკოტიკის უკანონო შექმნა და შენახვა. ბრალდების შესახებ დადგენილების ფორმულირებაში, ისევე როგორც განაჩენში, მითითებულია, რომ მან დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში, დაუდგენელი პირებისგან შეიძინა და შეინახა ნარკოტიკული საშუალება. ანუ, მიუხედავად იმისა, რომ გამოძიებამ ვერ დაადგინა სტურუას მიერ ნარკოტიკების შექმნის ფაქტი, იგი დამნაშავედ იქნა ცნობილი ამ ქმედებისთვის. აღნიშნულით, დაირღვა უდანაშაულობის პრეზუმფცია, რომელიც განმტკიცებულია როგორც კონსტიტუციის მე-40 მუხლით, ისე სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-5 მუხლით, რომელიც ხაზგასმით მიუთითებს, რომ „ყოველგვარი ეჭვი, რომელიც ვერ დასტურდება კანონით დადგენილი წესით, უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ“.

¹³⁵ სსსკ-ის მე-3 მუხლი.

¹³⁶ სსსკ-ის 37-ე მუხლი.

- **მტკიცების სტანდარტი**

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა გამამტყუნებელი განაჩენისთვის ადგენს იმპერატიულ წინაპირობებს: იგი უნდა ეფუძნებოდეს ერთმანეთთან შეთანხმებულ, აშკარა და დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას, რომელიც გონივრულ ეჭვს მიღმა ადასტურებს პირის ბრალეულობას.¹³⁷

მოცემული განაჩენი გონივრულ ეჭვს მიღმა არ ადასტურებს პირის ბრალეულობას, ვინაიდან განაჩენში მოყვანილი მტკიცებულებები ურთიერთსაინანაღმდეგო და არადამაჯერებელია. ეს ყოველივე გამომდინარეობს შემდეგიდან:

პოლიციელებმა სასამართლოში დაკითხვისას მიუთითეს, რომ სტურუამ უარი განაცხადა დამსწრის მონვევაზე, რაც ჩვენ მიერ შესწავლილი გარემოებების ფონზე არ შეიძლება შეესაბამებოდეს სიმართლეს. უფრო კონკრეტულად: ბრალდების ვერსიით, პოლიციელები ელოდებოდნენ სტურუას მის სახლთან. როდესაც იგი სახლიდან გამოვიდა და ჩაჯდა ავტომანქანაში, რომელიც მას ელოდებოდა, პოლიციელებმა წინ ჩაუყენეს თავიანთი ავტომანქანა, გადმოიყვანეს სტურუა მანქანიდან და კანონის დაცვით დააკავეს. მათვე განაცხადეს, რომ სტურუას დაკავებისას მის მანქანაში კიდევ ერთი პიროვნება იმყოფებოდა. იმ ფონზე, როდესაც დაკავების დროს იქვე იყო პირი, რომელიც მანამდე სტურუას ახლდა, გარდა ამისა, უამრავი ხალხი შეიკრიბა მიმდებარე ტერიტორიაზე, სრულიად არადამაჯერებელია, რომ სტურუას უარი განეცხადებინა დამსწრეების მონვევაზე. გარდა ამისა, ბრალდებული არ აღიარებდა დანაშაულს და ითხოვდა გამართლებას. მან ხელი არ მოაწერა პირადი ჩხრეკისა და დაკავების ოქმს. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სრულიად ალოგიკურია, დაიჯეროს ობიექტურმა დამკვირვებელმა, რომ ბრალდებულმა უარი განაცხადა დამსწრის მონვევაზე.

დამაჯერებლობას მოკლებულია პოლიციელთა ჩვენებებიც, რადგან მათ მიერ გამოძიებასა და სასამართლოში მითითებული ინფორმაციები ერთმანეთისგან განსხვავდება.¹³⁸ უფრო მეტიც, ჩვენებები არა მხოლოდ დამაჯერებლობას მოკლებულია, არამედ – ურთიერთსაინანაღმდეგოც, რადგან არსებითად განსხვავებულ ინფორმაციას შეიცავს ამოღებული ნივთების შეფუთვის და დალუქვის ადგილთან დაკავშირებით. ეს გარემოება კი არსებით ეჭვს აღძრავს თავად ნარკოტიკული ნივთიერების, როგორც ნივთმტკიცების მიმართ. შესაძლოა მისი შეფუთვაც, როგორც სხვა ნივთების, მომხდარიყო არა დაუყოვნებლივ, არამედ პოლიციის შენობაში. შესაბამისად, არ არის გაქარწყლებული ეჭვი მისი გამოცვლის ან მასზე ნიშან-თვისებების შეცვლის შესახებ.

ამ არაერთი არსებითი ურთიერთსაინანაღმდეგობის პარალელურად, დამაჯერებლობას იძენს დაცვის მხარის ვერსია. ბრალდებული და მონმის სახით დაკითხული გ.მალულარია¹³⁹ თავიანთ ჩვენებებში მიუთითებენ, რომ, როდესაც სტურუა ბინიდან გამოვიდა და მანქანაში ჩაჯდა, იქვე მყოფი მანქანიდან, რომელიც მოგვიანებით მათ ავტომანქანას უკან გაჰყვა, დაჟინებული

¹³⁷ მე-13 მუხლი.

¹³⁸ აქ იგულისხმება, მობილური ტელეფონის და მაჯის საათის შეფუთვის და დალუქვის ადგილთან დაკავშირებული ინფორმაცია, რომელზეც პირადი ჩხრეკის და დაკავების თავშია საუბარი

¹³⁹ ეს პირი იმყოფებოდა სტურუასთან ერთად ავტომანქანაში, როდესაც იგი დააკავეს.

მზერა შენიშნეს. სტურუას აზრით, ის პირები პოლიციელები უნდა ყოფილიყვნენ, რის შემდეგაც მან ამოიღო მობილური ტელეფონი და დარეკა ერთ-ერთ მეგობართან. ამასობაში ზემოაღნიშნულმა მანქანამ გზა გადაუკეტავთ, გადმოვიდნენ შეიარაღებული პირები, მალულარიას აუკრძალეს მანქანიდან გადმოსვლა, ხოლო სტურუა გადმოიყვანეს, დაადეს ბორკილები, ჩასვეს თავიანთ ავტომანქანაში და წაიყვანეს.

ჩხრეკასთან დაკავშირებით, თავად ბრალდებული მიუთითებს, რომ იგი არ გაუჩხრეკიათ. გზაში პოლიციელები სატელეფონო საუბრებით არკვევდნენ, რა მოცულობის ნარკოტიკი „ჩაედოთ“ მისთვის. პოლიციის სამმართველოში მას უჩვენეს ორი აბი და უთხრეს, რომ იგი მისი იყო.

დაცვის მხარის ზემოთ მოყვანილი ჩვენებები სასამართლომ არ გაიზიარა იმ მოტივით, რომ ისინი მიკერძოებული იყო და არ შეესაბამებოდა სიმართლეს, თუმცა, მტკიცებულებათა შეფასებით საწინააღმდეგო დგინდება.

გარდა იმისა, რომ განაჩენი ეყრდნობა ურთიერთსაწინააღმდეგო მტკიცებულებებს, იგი არ შეიცავს დასაბუთებას, რაც მტკიცების სტანდარტს კიდევ უფრო დაბლა სწევს.

გამამტყუნებელ განაჩენში მოყვანილია ის მტკიცებულებები, რომლებიც სასამართლომ გამოიკვლია. სამოტივაციო ნაწილში კი, მოსამართლემ მიუთითა მხოლოდ პოლიციელთა ჩვენებები და ასევე ის, თუ რატომ არ გაიზიარა ბრალდებულის და დაცვის მოწმეთა ჩვენებები. მოსამართლეს არც კი უმსჯელია დაცვის მხარის მიერ მოყვანილ არგუმენტებზე, თუ რატომ არ უნდა გაზიარებულიყო პოლიციელთა არსებითად შეცვლილი ჩვენებები. განაჩენის დასაბუთების ნაწილში არც ის ჩანს, თუ რატომ მიიჩნია სასამართლომ პოლიციელთა ჩვენებები დამაჯერებელ მტკიცებულებებად. მოსამართლე ასევე არ მსჯელობს, რატომ არ მიიჩნია პირადი ჩხრეკის და დაკავების ოქმში არსებული ხარვეზები დარღვევად.

დასკვნა

საქმის მასალების შესწავლით დგინდება, რომ პროცესის განმავლობაში, როგორც გამოძიების, ისე სასამართლო განხილვის ეტაპზე, გამოვლინდა კანონის არაერთი არსებითი ხასიათის დარღვევა. სტურუას პირადი ჩხრეკა და დაკავება კანონის არსებითი დარღვევით ჩატარდა, რაც მისი გათავისუფლების საფუძველი უნდა გამხდარიყო. არასრულყოფილად ჩატარებულმა გამოძიებამ ვერ უზრუნველყო დაცვის მხარის ვერსიის გაქარწყლება. სასამართლოს უნდა მიეცა სათანადო შეფასება და დაუშვებლად ეცნო კანონის დარღვევით მოპოვებული და ურთიერთსაწინააღმდეგო მტკიცებულებები, მაგრამ, ამის ნაცვლად, გამამტყუნებელ განაჩენში მათ დაეყრდნო. გარდა ამისა, განაჩენში არ არის დასაბუთებული, თუ რატომ გაიზიარა სასამართლომ მხოლოდ ბრალდების მხარის მტკიცებულება. საბოლოო ჯამში კი, ნათელია, რომ ბრალდება სტურუას მიმართ გონივრულ ეჭვს მიღმა ვერ დადასტურდა.

ზურაბ ხუციშვილის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

ზურაბ ხუციშვილი 1992 წლიდან ეროვნული მოძრაობის აქტიური წევრი იყო. ამასთან, ხუციშვილი იყო სახალხო კრების გულშემმატკივარი და მონაწილე, თუმცა, მოგვიანებით ამ ყველაფერს ჩამოშორდა. მისი ძირითადი საქმიანობა იყო ჟურნალ „აი ია“-ს გამოცემა, რომლის ერთ-ერთი გამომცემელიც თავადაა. ჟურნალში ძირითადად იბეჭდება სტატიები რელიგიაზე, ქრისტიანობაზე, ეროვნულ-დამოუკიდებელი მოძრაობის ლიდერებზე.

საქმის ფაბულა

თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ 2011 წლის 24 ოქტომბრის განაჩენით ზურაბ ხუციშვილი ცნობილ იქნა დამნაშავედ სისხლის სამართლის კოდექსის 260-ე მუხლის მე-2 ნაწილით — დიდი ოდენობით ნარკოტიკული საშუალების უკანონო შექმნა, შენახვა, რისთვისაც მიესაჯა თავისუფლების აღკვეთა 8 წლის ვადით. განაჩენი გასაჩივრდა თბილისის სააპელაციო სასამართლოში, რომელმაც უცვლელი დატოვა პირველი ინსტანციის გადაწყვეტილება, ხოლო უზენაესმა საჩივარი დაუშვებლად ცნო.

განაჩენით დადგინდა, რომ ზურაბ ხუციშვილი უკანონოდ ინახავდა დიდი ოდენობით ნარკოტიკულ საშუალებას.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

- **პირადი ჩხრეკის კანონიერება**

საფუძველი

საქმის მასალების მიხედვით, ზურაბ ხუციშვილის პირად ჩხრეკას და აღნიშნულის შედეგად მის დაკავებას საფუძველად დაედო პოლიციელის პატაკი¹⁴⁰ და მის მიერ მოწმის სახით მიცემული ჩვენება. პატაკის თანახმად, პოლიციელს ჰქონდა ინფორმაცია, რომ ხუციშვილი იმყოფებოდა ნარკოტიკული ნივთიერების ზემოქმედების ქვეშ და, ამასთან, თან ჰქონდა ნარკოტიკული საშუალება. აღნიშნული ინფორმაცია გამეორებულია პოლიციელის ჩვენებაში.

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ადგენს პირადი ჩხრეკის საფუძველს, კერძოდ სსსკ-ის 119-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად „დასაბუთებული ვარაუდის არსებობის შემთხვევაში ამოღება და ჩხრეკა ტარდება იმ მიზნით, რომ აღმოჩენილ და ამოღებულ იქნეს საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე საგანი, დოკუმენტი, ნივთიერება ან ინფორმაციის შემცველი სხვა ობიექტი“.

საპროცესო კანონმდებლობა, ასევე, განმარტავს დასაბუთებულ ვარაუდს. კერძოდ, მე-3 მუხლის მე-11 ნაწილის თანახმად, დასაბუთებული ვარაუდი არის „ფაქტების ან ინფორმაციის ერთობლიობა, რომელიც მოცემული სისხლის სამართლის საქმის გარემოებათა ერთობლიობით დააკმაყოფილებდა

¹⁴⁰ პატაკი არის პოლიციელის წერილობითი შეტყობინება მის მიერ ოპერატიული ინფორმაციის ფლობის შესახებ

ობიექტურ პირს, რათა დაესკვნა პირის მიერ დანაშაულის შესაძლო ჩადენა, ამ კოდექსით პირდაპირ ვათვალისწინებული საგამოძიებო მოქმედების ჩატარებისთვის ან/და აღკვეთის ღონისძიების გამოყენებისთვის ვათვალისწინებული მტკიცებულებათა სტანდარტი“.

ზემოაღნიშნული ნათლად მიუთითებს, რომ დასაბუთებული ვარაუდი არის ფაქტების ან ინფორმაციის ერთობლიობა. მოცემულ საქმეში ინფორმაციის მხოლოდ ერთი წყარო არსებობს, რომელიც საქმეში წარმოდგენილია პატაკის და პოლიციელის მიერ მოწმის სახით მოცემული ჩვენებით. აღნიშნული მწიბრი ინფორმაცია ვერ აღწევს დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტს: პატაკი და პოლიციელის ჩვენება, რომელიც პატაკში მოცემულ ინფორმაციას ასახავს, არ ექვემდებარება გადამოწმებას, რაც თავად „ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების შესახებ“ კანონიდან გამომდინარეობს.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო თავის გადანყვეტილებებში, როდესაც საგამოძიებო მოქმედებას — ჩხრეკის საფუძვლიანობას განიხილავს, ყოველთვის მსჯელობს იმაზე, იყო თუ არა ჩხრეკის ჩატარება გამოყენებული, როგორც უკიდურესი ღონისძიება, პროპორციული და საფუძვლიანი. საფუძვლიანობაში იგულისხმება ყველა შესაძლო ზომის მიღება, რომლითაც მინიმუმამდე იქნება დაყვანილი მიღებული ინფორმაციის მცდარობის რისკი, რომ მართლაც არსებობს ჩხრეკის მიზეზი. ერთი შეხედვით, პოლიციამ ყველა ზომას მიმართა, რათა დარწმუნებულიყო, რომ მართლაც არსებობდა ჩხრეკის საფუძველი (არა ერთი ინფორმაცია და ფაქტი მიუთითებდა ამის შესახებ), მაგრამ სასამართლომ მაინც არ ჩათვალა მათ მიერ გატარებული ღონისძიებები საკმარისად და მიუთითა, რომ პოლიციას ჭეშმარიტებაში დასარწმუნებლად ყველა შესაძლო ღონისძიებისთვის არ მიუმართავს. სასამართლომ აქვე მიუთითა ის კონკრეტული ღონისძიებები, რომელიც პოლიციას უნდა ჩატარებინა.¹⁴¹

ზურაბ ხუციშვილის საქმეში პოლიციამ არანაირი ზომები არ მიიღო, რათა არსებული ოპერატიული ინფორმაცია გადამოწმებულიყო. ხუციშვილის ჩხრეკა ვერ ჩაითვლება კანონიერად, რადგან არ არსებობს საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი და დასაბუთებული ვარაუდი, როგორც სავალდებულო წინაპირობა.

დამსწრეთა მონწილევა

პოლიციელების მიერ ზურაბ ხუციშვილის ჩხრეკა განხორციელდა გადაუდებელი აუცილებლობის რეჟიმში, დამსწრეთა გარეშე. სსსკ-ის 331-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად „დამსწრე მოიწვევა ჩხრეკის ან ამოღების ჩატარების ფაქტის, მისი მიმდინარეობის და შედეგების დასადასტურებლად“. ამავე მუხლის მე-4 ნაწილით ჩხრეკის „დამსწრის გარეშე ჩატარება შესაძლებელია მხოლოდ გადაუდებელ შემთხვევებში, როდესაც არსებობს ადამიანის სიცოცხლის ან მტკიცებულებათა დაზიანების, განადგურების ან გადამალვის რეალური საფრთხე“.

პოლიციელები თავიანთი ჩვენებებით განმარტავენ, რომ მოცემულ შემთხვევაში არსებობდა მტკიცებულებათა დაზიანების და განადგურების საფრთხე. თუმცა, თავიანთივე ჩვენებებით დგინდება, რომ აღნიშნული

¹⁴¹ იხ. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე: Keegan v. United Kingdom, #28867/03, ივლისი, 2006 წელი.

საფრთხე რეალურად არ არსებობდა. კერძოდ, როგორც თავად აღწერენ ვითარებას, ისინი მიუახლოვდნენ ხუციშვილს, გააჩერეს, გაეცნენ, განუმარტეს უფლებები, უარი განუცხადეს დამსწრის მონვევაზე და შემდეგ ჩაუტარეს პირადი ჩხრეკა. აღნიშნული ცხადყოფს, რომ ხუციშვილის მიერ მტკიცებულებათა განადგურების რეალური საფრთხე არ არსებობდა. მტკიცებულებათა განადგურების რეალური საფრთხის არ არსებობაზე მიუთითებს ისიც, რომ ხუციშვილის ირგვლივ სამი პოლიციელი იმყოფებოდა. მათი რიცხო-ბრივი უპირატესობისა და პროფესიული მოხერხების გათვალისწინებით, ბუნებრივია, რომ ხუციშვილი მოკლებული იყო ობიექტურ შესაძლებლობას, გაენადგურებინა მტკიცებულება.

ყოველივე ზემოაღნიშნულით ნათელია, რომ დამსწრეთა მონვევის უფლება უსაფუძვლოდ შეეზღუდა ხუციშვილს, რაც კიდევ ერთი საფუძველია იმისა, რომ ჩატარებული ჩხრეკა კანონიერად არ ჩაითვალოს.

- **მტკიცებულებათა შეფასება**

ზურაბ ხუციშვილის მიმართ გამოტანილი გამამტყუნებელი განაჩენი მთლიანად ეყრდნობა ბრალდების მხარის მტკიცებულებებს და დაცვის მხარის მიერ წარმოდგენილ მტკიცებულებებს არ იზიარებს. ბრალდების მხარის მტკიცებულებები არაერთ მნიშვნელოვან ეპიზოდში ურთიერთგამომრიცხავია, ხოლო აღნიშნული მტკიცებულებების დამაჯერებლობას კიდევ უფრო ეჭვის ქვეშ აყენებს დაცვის მხარის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებები. აღნიშნული ეწინააღმდეგება კანონით დადგენილ მოთხოვნებს. კერძოდ, სსსკ-ის მე-13 მუხლის მე-2 ნაწილი განსაზღვრავს, რომ „გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა ეფუძნებოდეს მხოლოდ ერთმანეთთან შეთანხმებულ, აშკარა და დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას, რომელიც გონივრულ ეჭვს მიღმა ადასტურებს პირის ბრალეულობას“.

შეთანხმებულობა

ბრალდების მხარის მიერ მოწმის სახით დაიკითხნენ პოლიციელები, რომლებმაც მიუთითეს, რომ ზ. ხუციშვილი მოძრაობდა ნორმალურად და გარეგნულად ნარკოტიკული ზემოქმედების კვალი არ ეტყობოდა. ჩატარებული ნარკოტიკული ექსპერტიზის შედეგად ზ. ხუციშვილს დაუდგინდა კლინიკური თრობა. ექსპერტმა განმარტა, რომ ასეთ ვითარებაში პიროვნებისთვის დამახასიათებელია არამდგრადობა და გარეგნული სპეციფიკური მახასიათებლები, როგორცაა გუგების განითლება, ფიზიკური მერყეობა, ხელის თითების კანკალი.

ბრალდების მიერ წარმოდგენილი ზემოაღნიშნული ორი მტკიცებულებიდან ერთი აუცილებლად გამორიცხავს მეორეს. კერძოდ, თუ კლინიკურად ხუციშვილი იმყოფებოდა ნარკოტიკული თრობის ქვეშ, მაშინ, პოლიციელების ინფორმაცია იმასთან დაკავშირებით, რომ მას გარეგნულად არ ეტყობოდა თრობისთვის დამახასიათებელი ნიშნები, არ შეესაბამება სიმართლეს. ყოველივე ეს კი იმაზე მიუთითებს, რომ ბრალდების მტკიცებულებები ერთმანეთთან არ არის შეთანხმებული.

დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობა

ბრალდების მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებები, მოცემული საქმის მასალების მიხედვით, ვერ ჩაითვლება დამაჯერებლად, რაც გამომდინარეობს შემდეგიდან:

პოლიციელები თავიანთი ჩვენებებით მიუთითებენ, რომ ხუციშვილის დაკავება მოხდა, როდესაც ის მოძრაობდა ფეხით. დაცვის მხარე, კერძოდ, ბრალდებული თავის ჩვენებაში პოლიციელებისგან განსხვავებულ ფაქტებზე მიუთითებს. მისი განმარტებით, იგი ტაქსით გადაადგილდებოდა, როდესაც სამ მანქანაში მსხდომმა უცხო პირებმა გააჩერეს. გადმოიყვანეს ავტომანქანიდან, დააგდეს ძირს, შემდეგ ჩასვეს ჯიპში და დააღეს ხელბორკილი. ამის შემდგომ ერთ-ერთმა პოლიციელმა ჯიპში შეკრული მუშტი ჩაუყო და როდესაც ამოიღო, ხელის გულზე უკვე ჰქონდა პოლიეთილენის ნაჭერში შეხვეული რალაც ნივთიერება. მოგვიანებით, როგორც ხუციშვილი აცხადებს, იგი გადაიყვანეს შსს-ს სამმართველოში, მანქანა ეზოში გააჩერეს და სიგარეტი მოაწვინეს. შემდეგ აიყვანეს პოლიციის სამმართველოს შენობაში, სადაც აიძულებდნენ დოკუმენტზე ხელის მოწერას. ბოლოს კი გადაიყვანეს ნარკოლოგიურში, სადაც გაუჭირდა ანალიზის ჩაბარება და სწორედ ამიტომ წყალი დააღვინეს. ნარკოლოგიური შემონმების შედეგად ხუციშვილს დაუდგინდა ნარკოტიკის როგორც მოხმარება, ასევე კლინიკური თრობა. დაცვის მხარის ვერსია სიგარეტის მოწევისა და წყლის დაღვინის შესახებ აჩენს ეჭვს, რომ აღნიშნულიდან ერთ-ერთი, სავარაუდოდ, ის გარემოებაა, რამაც გამოიწვია ხუციშვილის ნარკოლოგიური თრობა.

ბრალდებულის მიერ ზემოაღნიშნული ფაქტების ჭეშმარიტებას ამყარებს დაცვის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულება – ამონაწერი ტაქსოპარკიდან, რითაც დასტურდებოდა, რომ ბრალდებულის მიერ მითითებულ დროს, ნამდვილად იყო გამოძახებული ტაქსი. დაცვის მხარეს სურდა, ზემოთ მითითებული ტაქსის მძღოლის სასამართლოში მოწმედ გამოძახება, რა მიზნითაც მისი გამოკითხვა სცადა, თუმცა მძღოლისგან უარი მიიღო. შესაბამისად, დაცვის მხარემ სასამართლოში ვერ წარადგინა ამ პირის მოწმის სახით დაკითხვის შუამდგომლობა. აქვე მოკლედ უნდა აღინიშნოს, რომ ამ შემთხვევაში ნათლად წარმოჩინდა საკანონმდებლო ხარვეზი. სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ადგენს მხარეთა თანასწორობის პრინციპს¹⁴², თუმცა იგი ამ პრინციპის შესრულებას სრულად ვერ უზრუნველყოფს, რადგან გარდამავალი დებულებებით 2012 წლის 1 ოქტომბრამდე მოწმეთა დაკითხვა გამოძიებისას ხორციელდება 1998 წლის სისხლის საპროცესო კოდექსით დადგენილი წესებით, რის თანახმადაც მოწმე ვალდებულია ჩვენება მისცეს გამომძიებელს. ამის საწინააღმდეგოდ დაცვის მხარის მიმართ მოწმეს ასეთი ვალდებულება არ გააჩნია და მისი გამოკითხვა ნებაყოფლობითია. ეს ყოველივე მიუთითებს, რომ არსებული კანონმდებლობით მხარეებს მტკიცებულებათა მოპოვების თანაბარი შესაძლებლობა არ გააჩნიათ.

დაცვის მხარე, ასევე, შეეცადა, მოეპოვებინა კოსტავას ქუჩაზე დამონტაჟებული ვიდეოთვალის ჩანაწერები, რომლებშიც ასახული იქნებოდა ხუციშვილის დაკავება. სამწუხაროდ, შინაგან საქმეთა სამინისტროს ანალიტიკურმა სამსახურმა აღნიშნული მასალა დაცვის მხარეს არ გადასცა იმ მიზეზით, რომ “აღნიშნული კამერების ტექნიკური შესაძლებლობიდან გამომდინარე, ამ დროისათვის ვიდეო ჩანაწერი უკვე აღარ არსებობს“. ჩვენ გვაქვს საფუძველი ვამტკიცოთ, რომ ეს სიმართლეს არ შეესაბამება, რადგან სწორედ ვიდ-

¹⁴² მე-9 მუხლი.

ერთვალთ ფიქსირდება სამართალდარღვევები, რის საფუძველზე გამონ-
ერილი დაჯარიმების ქვითრები მოქალაქეებს საცხოვრებელ მისამართზე ეგ-
ზავნებათ. დაჯარიმების თაობაზე გადანყვეტილების გასაჩივრების ვადა ად-
მინისტრაციულ ორგანოში არის 10 დღე, ხოლო სასამართლოში - ერთი თვე.
საჩივრის განხილვისას ადმინისტრაციული ორგანო, რომელიც ვალდებუ-
ლია, დაამტკიცოს მის მიერ მიღებული გადანყვეტილების სისწორე, რა თქმა
უნდა, მტკიცებულებად იყენებს ვიდეო მასალას, რაც იმაზე მიუთითებს,
რომ ერთი თვის განმავლობაში ვიდეოჩანაწერი აუცილებლად ინახება.

ზემოთ მითითებული უარი დაცვის მხარისათვის ვიდეომასალის გადაცემაზე
ამყარებს ეჭვს ბრალდების მტკიცებულებათა არაადამაჯერებლობაზე. გან-
საკუთრებით, საყურადღებოა ის ფაქტი, რომ დაცვის მხარეს მტკიცებულება
არ მიაწოდა იმ უწყებამ, რომელსაც წარმოადგენენ მონმის სახით დაკითხუ-
ლი პოლიციელები, რაც საქმის მიმართ ამ უწყების დაინტერესებას ცხადყოფს.

**შეთანხმებულ მტკიცებულებათა ერთობლიობას გამორიცხავს, ასევე,
საქმეზე არსებული ნივთიერი მტკიცებულება – პოლიეთილენის პარკ-
ში შეხვეული ნარკოტიკული ნივთიერება. კერძოდ, საქმეზე დგინდება,
რომ ბრალდებულის ჯიბიდან ნარკოტიკი შეუიარაღებელი ხელით იქნა
ამოღებული. დაცვამ ჩაატარა დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზა, სა-
სამართლოზე დაიკითხა ექსპერტიც. ექსპერტიზის დასკვნით დგინდე-
ბა, რომ „ექსპერტიზაზე წარმოდგენილ პოლიეთილენის ნაჭრებზე არ
გამოისახა ხელის თითების კვალი დვრილოვანი ხაზების სახით“. რეალუ-
რად, თუკი ხელის შესებით იქნა ამოღებული ნარკოტიკული ნივთიერება,
დაქტილოსკოპიური კვალი მასზე აუცილებლად უნდა აღმოჩენილიყო.**

ყოველივე ზემოაღნიშნული ცალსახად მიუთითებს, რომ აღნიშნული მტ-
კიცებულებები ვერ ჩაითვლება შეთანხმებულ და დამაჯერებელ მტკიცებ-
ულებათა ერთობლიობად, რომელიც გონივრულ ეჭვს მიღმა დაადასტურებ-
და პირის ბრალეულობას.

მხარეთა თანასწორობა

დაცვის მხარისთვის ვიდეომასალის გადაცემაზე უარის თქმა, გარდა იმისა,
რომ მტკიცებულებათა არაადამაჯერებლობაზე მიუთითებს, ასევე, მეტყვე-
ლებს თანასწორობის პრინციპის დარღვევაზეც.

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-9 მუხლის თანახმად „სისხლის
სამართლის დევნის დაწყებისთანავე სისხლის სამართლის პროცესი ხორ-
ციელდება მხარეთა თანასწორობის და შეფიქრებულობის საფუძველზე“.

თანასწორობაში იგულისხმება მხარეთა რეალური თანასწორობა. მოცემულ
სისხლის სამართლის საქმეში დაცვის მხარე არსებითად შეზღუდული შესა-
ძლებლობის ქვეშ აღმოჩნდა, რადგან მან რეალურად ვერ შეძლო მტკიცებ-
ულების მოპოვება.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო საქმეში *De Haes and Gijssels
v. Belgium*, განმარტავს: „მხარეთა თანასწორობა ნიშნავს იმას, რომ ის, ვინც
სამართალწარმოების მხარეა, უნდა ჰქონდეს გონივრული შესაძლებლობა,
წარადგინოს თავისი საქმე სასამართლოში იმ პირობებში, რომელიც მას
არსებითად არა უპირატეს მდგომარეობაში არ აყენებს.“¹⁴³ ამ კონკრეტულ

¹⁴³ The right to a fair trial. A guide to the implementation of Article 6 of the European Convention on Human Rights . Naula Mole and Catharina Harby. Human Rights Handbooks, No.3 p.46

საქმეში დაცვის მხარეს არ მიეცა გონივრული შესაძლებლობა, თავისი საქმე სრულად წარედგინა სასამართლოში, რაც გამოიხატა იმაში, რომ იმავე უწყებამ, რომელსაც რეალურად გამოძიება წარმოადგენდა, არ გადასცა ვიდეო მასალა საქმეში მტკიცებულების სახით დასართავად.

• *ქმედების კვალიფიკაცია*

ზურაბ ხუციშვილს ბრალად ედება ნარკოტიკის უკანონო შექმნა და შენახვა. ბრალდების შესახებ დადგენილების ფორმულირებაში მითითებულია, რომ მან დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში შეიძინა და შეინახა ნარკოტიკული საშუალება. აღნიშნულიდან პირდაპირ გამომდინარეობს, რომ გამოძიებამ ვერ დაადგინა შექმნის ფაქტი, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, იგი დამნაშავედ იქნა ცნობილი ნარკოტიკის შექმნისთვის. აღნიშნულით, დაარღვია უდანაშაულობის პრეზუმფცია, რომელიც განმტკიცებულია როგორც კონსტიტუციის მე-40 მუხლით, ისე სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-5 მუხლით, რომელიც ხაზგასმით მიუთითებს, რომ „ყოველგვარი ეჭვი, რომელიც ვერ დასტურდება კანონით დადგენილი წესით, უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ“.

დასკვნა

ზურაბ ხუციშვილის მიმართ არსებული სისხლის სამართლის საქმის წარმოების პროცესში გამოიკვეთა რიგი პროცედურული და შინაარსობრივი დარღვევები. საგამოძიებო მოქმედება – ჩხრეკა, რომელსაც ძირითადად დაეყრდნო შემდგომი სისხლის სამართლის საქმის წარმართვა, არ შეიცავდა წინაპირობად დასაბუთებულ ვარაუდს, რომ არსებობდა ჩხრეკის საფუძველი. შესაბამისად, ჩატარდა კანონიერი საფუძვლის გარეშე. გარდა ამისა, აღნიშნული საგამოძიებო მოქმედების დროს უსაფუძვლოდ შეიზღუდა კანონით დადგენილი საპროცესო გარანტი დამსწრეების მონაწილეობაზე უარის თქმის კუთხით. მტკიცებულებათა შეფასება არ განხორციელდა საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი კრიტერიუმების მიხედვით, ვინაიდან არ იყო ერთმანეთთან შეთანხმებული და დამაჯერებელი. საქმის წარმოების პროცესში დაირღვა მხარეთა თანასწორობის პრინციპი, ვინაიდან დაცვის მხარეს არ მიეცა შესაძლებლობა, წარედგინა მტკიცებულება სასამართლოში.

მიგვაჩნია, რომ ზემოთჩამოთვლილი დარღვევების სათანადო სამართლებრივი შეფასების შემთხვევაში, საქმეზე მიღებული საბოლოო გადაწყვეტილება იქნებოდა განსხვავებული.

ცეცხლსასროლ იარაღთან დაკავშირებული დანაშაული

შესავალი

კვლევის ფარგლებში ორი საქმე იქნა შესწავლილი, რომლებიც მხოლოდ ცეცხლსასროლი იარაღის ბრალდებას შეიცავს. მართალია, აღნიშნული ბრალდება გვხვდება ჩვენ მიერ შესწავლილ სხვა საქმეებშიც, თუმცა, იქ – სხვა დანაშაულებთან ერთობლიობაში. აღსანიშნავია, რომ ორივე საქმე განსხვავდება ერთმანეთისგან გამოძიების მსვლელობის მიხედვით, თუმცა, მტკიცების სტანდარტით ორივე მათგანი ერთმანეთის მსგავსია.

წინამდებარე თავში ზაზა კობახიძისა და ვასილ გოგალაძის სისხლის სამართლის საქმეები ცალ-ცალკეა განხილული. საქმეთა ანალიზს წინ უსწრებს გამოვლენილი პრობლემები და მოცემულია მათი მოკლე სამართლებრივი შეფასება.

ტენდენციები

- **დევნის დანყება პატაკის — არასრული ინფორმაციის საფუძველზე**

ფაქტობრივი ვითარება

ერთ-ერთ საქმეში სისხლის სამართლებრივი დევნის – პირადი ჩხრეკისა და დაკავების საფუძველს წარმოადგენდა პოლიციელის მიერ მიღებული ინფორმაცია, რომ, სავარაუდოდ, კონკრეტულ პიროვნებას ჰქონდა ცეცხლსასროლი იარაღი. აღნიშნული ინფორმაცია, რომელიც წერილობითი განცხადებით იწერება, ოპერატიულადაა მოპოვებული, რაც ნიშნავს იმას, რომ ინფორმაციის წყაროს გადამონმების უფლება ამ საქმის ზედამხედველ პროკურორს არ აქვს.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, პირადი ჩხრეკისა და დაკავების საფუძველს წარმოადგენს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ პირს აქვს ცეცხლსასროლი იარაღი. ეს ნიშნავს, რომ სახეზე უნდა იყოს ფაქტების ან ინფორმაციის ერთობლიობა, რომელიც ობიექტურ დამკვირვებელს დაარწმუნებდა ამ პირის მიერ იარაღის რეალურად ფლობაში.

მხოლოდ და მხოლოდ პოლიციელის მიერ წარდგენილი წერილობითი განცხადება, რომელიც გადაუმონმებელ ინფორმაციას შეიცავს, ვერანაირად ვერ ქმნის დასაბუთებულ ვარაუდს. შესაბამისად, პირის სისხლის სამართლებრივი დევნა არასრული ინფორმაციის საფუძველზე განხორციელდა.

- **პირადი ჩხრეკა დამსწრეთა გარეშე — ჩხრეკის კანონდარღვევით ჩატარება**

ფაქტობრივი ვითარება

არც ერთ საქმეში პირად ჩხრეკას არ ესწრებოდა დამსწრე. ამის ოფიციალურ მიზეზს, ოქმის თანახმად, წარმოადგენდა თავად ბრალდებულის უარი დამსწრის მონწივევაზე, თუმცა, რეალურად, ბრალდებულს არ განუცხადებია უარი დამსწრეთა მონწივევაზე.

სამართლებრივი შეფასება

სსსკ-ის მიხედვით, ჩხრეკის ჩატარების დროს დამსწრე მოიწვევა ჩხრეკის ჩატარების ფაქტის, მიმდინარეობის და შედეგების დასადასტურებლად. ჩხრეკის ჩამტარებელმა აუცილებლად უნდა გააცნოს დამსწრის მონწივევის უფლება ბრალდებულს.

არც ერთ საქმეში ბრალდებულს არ გააცნეს აღნიშნული უფლება და, შე-

საბამისად, არ მისცეს დამსწრის მონვევის შესაძლებლობა. აღნიშნული მიუთითებს, რომ დამსწრის მონვევის უსაფუძვლო შეზღუდვის გამო ჩხრეკის ჩატარება განხორციელდა კანონდარღვევით.

- **არასაკმარისი და ურთიერთგამომრიცხავი მტკიცებულებები — გამამტყუნებელი განაჩენისთვის მტკიცების დაბალი სტანდარტი**

ფაქტობრივი ვითარება

ორივე საქმეზე ბრალდების მტკიცებულებები ცალ-ცალკე აღებული და გამოძიების მიმდინარეობა ერთობლიობაში არადაამაჯერებელს ხდის პირის მიერ იარაღის უკანონო შექენასა და შენახვას, ვინაიდან ბრალდების მტკიცებულებები ურთიერთგამომრიცხავია. ის ფაქტი, რომ ამოღებული იარაღი და საბრძოლო მასალა ნამდვილად ბრალდებულს ჰქონდა შენახული პოლიციის მისვლამდე, არ დგინდება. გამოძიებას არც ერთ საქმეში არ ჩაუტარებია დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზა, რომელიც ბრალდებულის შემხებლობას დაადგენდა დანაშაულის საგანთან.

სამართლებრივი ვითარება

სსსკ-ის მიხედვით, გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანისთვის აუცილებელია დამაჯერებელი, აშკარა და ერთმანეთთან შეთანხმებული მტკიცებულებების ერთობლიობა.

საქმეების ანალიზით არც ერთ საქმეში მტკიცებულებები არ არის დამაჯერებელი, აშკარა და ერთმანეთთან შეთანხმებული.

- **დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში ცეცხლსასროლი იარაღის შექენის ბრალდება — უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევა**

ფაქტობრივი გარემოება

ერთ საქმეში პირს ბრალად წარდგენილი აქვს ცეცხლსასროლი იარაღის დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში, დაუდგენელი პირისგან შექენა და შენახვა.

ის ფაქტი, რომ გამოძიებამ ვერ გამოავლინა იარაღის შექენის, როგორც ცალკე აღებული დანაშაულის გარემოება, მითითებულია როგორც ბრალდების დადგენილებაში, ისე განაჩენში.

სამართლებრივი შეფასება

სსსკ ადგენს უდანაშაულობის პრეზუმფციას, როგორც საქმის წარმოების ერთ-ერთ ძირითად პრინციპს. ეს ნიშნავს, რომ ყველა ეჭვი, რომელიც ვერ დადასტურდება, უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ.

მოცემულ საქმეებში არამც თუ ეჭვი არ არსებობს, არამედ სრულიად დაუდგენელია პირის მიერ იარაღის შექენის ფაქტი. შესაბამისად, დარღვეულია უდანაშაულობის პრეზუმფციის პრინციპი.

- **პოლიციის მიერ დანაშაულის წინაპირობების შექმნა — დანაშაულის პროვოკაციის ნიშნები**

ფაქტობრივი გარემოება

ერთ საქმეში პირის დაკავება მოხდა იმ ცეცხლსასროლი იარაღის ფლობისთვის, რომელიც კონტროლირებადი მიწოდებით პოლიციის ოპერატიულმა თანამშრომელმა თავის დროზე გადასცა ბრალდებულს. გადაცემული იარაღის ოფიციალური დარეგისტრირება, იარაღის შესახებ კანონის თანახმად, თავიდანვე შეუძლებელი იყო. შესაბამისად, პოლიციამ, დასარეგისტრირებლად უვარგისი იარაღის გადაცემით, თავადვე შექმნა დანაშაულის ჩადენის ვითარება.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის კოდექსის თანახმად, დანაშაულის ჩადენაში დაყოლიება წარმოადგენს დანაშაულის პროვოკაციას. ვინაიდან მოცემულ საქმეზე დასარეგისტრირებლად უვარგისი იარაღი გადასცა პოლიციამ ბრალდებულს და ამით მას მოუსპო შესაძლებლობა, დანაშაულისგან თავი აერიდებინა (კანონიერად დაერეგისტრირებინა იგი), ამით იგი დანაშაულის ჩადენაში დაიყოლია, რითაც განახორციელა დანაშაულის პროვოკაცია.

- **დაუსაბუთებლად შეფარდებული პატიმრობა — არაპროპორციული აღკვეთის ღონისძიება**

ფაქტობრივი ვითარება

საქმეში ერთ-ერთ ბრალდებულს შეეფარდა პატიმრობა მაშინ, როდესაც დასაბუთება მისი გამოყენების საჭიროების შესახებ არ არსებობდა.

სამართლებრივი ვითარება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, აღკვეთის ღონისძიება და, მით უმეტეს, პატიმრობა მხოლოდ მისი გამოყენების მიზნის მისაღწევად შეიძლება შეეფარდოს ბრალდებულს. იგი უნდა იყოს დასაბუთებული, რაც ნიშნავს იმას, რომ გარემოებები უნდა მიუთითებდეს მისი შეფარდების აუცილებლობაზე. ვინაიდან მოცემულ საქმეში არ არსებობდა ასეთი საფუძველი, გამოყენებული აღკვეთის ღონისძიება იყო არაპროპორციული.

- **დაკავების ოქმის შედგენის წესის დარღვევა — უკანონო დაკავება**

ფაქტობრივი ვითარება

ერთ საქმეში დაკავების ოქმი არ შედგა დაკავების ადგილზე, მიუხედავად იმისა, რომ ამის საპატიო მიზეზი არ არსებობდა.

სამართლებრივი ვითარება

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობით, დაკავების ოქმი უნდა შედგეს დაუყოვნებლივ, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ოქმის შედგენა ობიექტური მიზეზებით შეუძლებელია. ვინაიდან მოცემულ საქმეში არ არსებობდა ასეთი მიზეზი, დაკავება ვერ ჩაითვლება კანონიერად.

ზაზა კობახიძის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

ადვოკატის მიერ მოწოდებული და მედიაში გავრცელებული¹⁴⁴ ინფორმაციით, ზაზა კობახიძე არის პოლიტიკური გაერთიანება „ქართული ოცნების“ ხელმძღვანელის, ბიძინა ივანიშვილის დიშვილის მეგობარი.

საქმის ფაბულა

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2012 წლის 8 თებერვლის განაჩენით, ზაზა კობახიძე ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის (სსკ) 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით – ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შექმნა-შენახვა და ამავე მუხლის მეორე ნაწილით – ცეცხლსასროლი იარაღის მართლსაწინააღმდეგო ტარება. მას სასჯელის სახით 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულისთვის შეეფარდა 1 წლით, ხოლო მეორე ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულისთვის – 3 წლით თავისუფლების აღკვეთა. საბოლოოდ ზ.კობახიძეს შეეფარდა 4 წლით თავისუფლების აღკვეთა.

განაჩენით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ 2011 წლის 6 ნოემბერს ზაზა კობახიძის პირადი ჩხრეკისას მისი საქამრიდან ამოღებულ იქნა მაკაროვის სისტემის ცეცხლსასროლი იარაღი №CP 5370, ერთი მჭიდით და მასში მოთავსებული ექვსი საბრძოლო ვაზნით, რომელიც მას უკანონოდ ჰქონდა შექმნილი, ასევე, უკანონოდ ინახავდა და ატარებდა.

გასაჩივრებული განაჩენი სააპელაციო სასამართლომ უცვლელი დატოვა, ხოლო საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად ცნო უზენაესმა სასამართლომ.

საქმეში არსებული გარემოებები

2011 წლის 6 ნოემბერს გამოძიება დაიწყო ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შექმნის და შენახვის ფაქტზე. აღნიშნულის საფუძველზე, იმავე დღეს დააკავეს ზაზა კობახიძე 236-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ბრალდებით. თავდაპირველად, ზ.კობახიძე ინარჩუნებდა დუმილის უფლებას.

¹⁴⁴ <http://www.ghn.ge/news-54168.html>

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეზე

- **პირადი ჩხრეკის საფუძველი**

სსსკ-ის 121-ე მუხლის თანახმად, პირადი ჩხრეკის საფუძველს წარმოადგენს დასაბუთებული ვარაუდი. ამავე კოდექსის მე-3 მუხლით, დასაბუთებული ვარაუდი განმარტებულია, როგორც ფაქტების და ინფორმაციის ერთობლიობა, რომელიც წარმოადგენს საგამოძიებო მოქმედების ჩატარებისთვის აუცილებელ მტკიცებულებათა სტანდარტს. ვინაიდან პირადი ჩხრეკა არის საგამოძიებო მოქმედება, ე.ი. მისი ჩატარების საფუძველს უნდა წარმოადგენდეს ფაქტების და ინფორმაციის ერთობლიობა. ზაზა კობახიძის მიმართ ჩატარებულ პირად ჩხრეკას საფუძვლად დაედო პოლიციის თანამშრომლის პატაკი¹⁴⁵ ზ.კობახიძის მიერ ცეცხლსასროლი იარაღის უკანონო ტარების თაობაზე. პატაკის საფუძველზე, პოლიციელები იმავე დღეს, 6 ნოემბერს, მივიდნენ კობახიძის საცხოვრებელი სახლის მიმდებარე ტერიტორიაზე, განახორციელეს მისი პირადი ჩხრეკა, აღმოუჩინეს ცეცხლსასროლი იარაღი და დააკავეს.

თანამშრომლის პატაკში, ვინაიდან იგი ოპერატიულად მოპოვებულ ინფორმაციას აფიქსირებს,¹⁴⁶ არ არის მითითებული წყარო – პირი, ვისგანაც პოლიციელმა ინფორმაცია მიიღო. შესაბამისად, ინფორმაცია ანონიმურია და მისი შინაარსი გადამოწმებას არ ექვემდებარება. ცალსახაა, რომ მხოლოდ ასეთი ტიპის ინფორმაცია ვერ ქმნის დასაბუთებულ ვარაუდს პირადი ჩხრეკის ჩატარებისთვის.

ბრალდების მხარეს არც ერთი ზომა არ მიუღია ოპერატიული ინფორმაციის გადასამოწმებლად. ზ.კობახიძე იყო თავდაცვის სამინისტროს ერთ-ერთი ბატალიონის სერჟანტი და, ლოგიკურია, რომ მას უფრო მეტი აღბათობით შეიძლებოდა, კანონიერად ეტარებინა ცეცხლსასროლი იარაღი, ვიდრე რიგით მოქალაქეს, რომელიც ამ უწყებაში არ მუშაობს. შესაბამისად, პოლიციას ოპერატიულად მიღებული ინფორმაცია შეეძლო გადაემოწმებინა, თუნდაც, თავდაცვის სამინისტროს შესაბამისი მონაცემების აღრიცხვის ბაზაში. თუმცა, პოლიციას ინფორმაცია არ გადაუმოწმებია და მხოლოდ და მხოლოდ პატაკში დაფიქსირებული ანონიმური ინფორმაცია მიიჩნია საკმარისად ჩხრეკის ჩასატარებლად.

სსსკ-ის 72-ე მუხლის თანახმად, კანონის არსებითი დარღვევით მოპოვებული მტკიცებულებების საფუძველზე კანონის დაცვით მოპოვებული მტკიცებულება, რომელიც აუარესებს ბრალდებულის მდგომარეობას, დაუშვებელია და იურიდიული ძალა არ გააჩნია. შესაბამისად, ვინაიდან პირადი ჩხრეკა ჩატარდა კანონით გათვალისწინებული წინაპირობის გარეშე, აღნიშნულის საფუძველზე მოპოვებული ნივთიერი მტკიცებულება – ცეცხლსასროლი იარაღი ასევე წარმოადგენს დაუშვებელ მტკიცებულებას.

¹⁴⁵ პოლიციელის მიერ წერილობით დაფიქსირებული ოპერატიულად მოპოვებული ინფორმაცია.

¹⁴⁶ „ოპერატიულ-სამძებრო დონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის თანახმად, ოპერატიულ-სამძებრო ინფორმაციის მიმწოდებელი წყაროს გამჟღავნება აკრძალულია.

• **აღკვეთის ღონისძიების პროპორციულობა**

ზაზა კობახიძეს აღკვეთის ღონისძიების სახით შეეფარდა პატიმრობა. დაცვის მხარის პოზიცია გირაოს სახით 5000 ლარის შეფარდების შესახებ სასამართლომ არ გაითვალისწინა.

განჩინების თანახმად, სასამართლო დაპატიმრებას აუცილებლად მიიჩნევს, რათა „ბრალდებულმა, მოსალოდნელი შიშით, თავი არ აარიდოს გამოძიებას და სასამართლოს, აღიკვეთოს შემდგომი დანაშაულებრივი საქმიანობა“. ასევე „დასაბუთებულია სხვა ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების მიზანშეუწონლობა იმ მოტივით, რომ ზაზა კობახიძის მიმართ წარდგენილი ბრალდებით გათვალისწინებული ქმედებები სასჯელის სახით ითვალისწინებს თავისუფლების აღკვეთასაც, ასევე ქმედების ხასიათი, რომ იგი მომეტებული საფრთხის შემცველია, რომ საქმეზე ჩასატარებელია რიგი საგამოძიებო მოქმედებები იარაღის და საბრძოლო მასალის წარმოშობის წყაროს დადგენის მიზნით“.¹⁴⁷

სსსკ-ის 198-ე მუხლის თანახმად, აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების საფუძველია დასაბუთებული ვარაუდი, რომ ბრალდებული მიიმალება, ან არ გამოცხადდება სასამართლოში, გაანადგურებს საქმისათვის მნიშვნელოვან ინფორმაციას ან ჩაიდენს ახალ დანაშაულს. ამავე მუხლით, სასამართლო მხოლოდ მაშინ არის უფლებამოსილი, გამოიყენოს პატიმრობა, როდესაც შეუძლებელია სხვა ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენება.

აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების დასაბუთებული ვარაუდი საპროცესო კოდექსით განიმარტება, როგორც ინფორმაციის ერთობლიობა, რომელიც ობიექტურ პირს დაარწმუნებდა მისი გამოყენების აუცილებლობაში.¹⁴⁸

მოცემულ საქმეში პატიმრობის გამოყენების დასაბუთებული ვარაუდი ვერ გამოვლინდა, კერძოდ, არ იქნა მითითებული კონკრეტული გარემოება, რომელზე დაყრდნობითაც სავარაუდო იქნებოდა ბრალდებულის მიერ გამოძიების და სასამართლოსათვის თავის არიდება. სასამართლოს მიერ ყურადღება არ იქნა გამახვილებული იმ გარემოებაზე, რომელიც სწორედ აღნიშნულ ვარაუდს აქარწყლებს – დაცვის განცხადებით, ბრალდებულს ჰყავდა ოჯახი: მეუღლე და ორი შვილი.

სასამართლო პროცესზე არ იქნა მითითებული გარემოება, რომელიც დადასტურებდა, რომ ბრალდებული, სავარაუდოდ, კვლავ ჩაიდენდა დანაშაულებრივ ქმედებას. დანაშაულის შემდგომი გაგრძელების ვარაუდი უნდა გამომდინარეობდეს კონკრეტული გარემოებიდან, რომელიც ამ შემთხვევაში არ იყო წარმოდგენილი. სასამართლომ არც იმ ფაქტს მიაქცია ყურადღება, რომ ბრალდებული არ გახლდათ ნასამართლევნი. სასამართლო პროცესზე ასევე არ იქნა გამოვლენილი სხვა ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების შეუძლებლობა.

ბრალდების მხარემ პროცესზე განაცხადა, რომ აუცილებელი იყო პატიმრობის გამოყენება, ვინაიდან იარაღის წარმომავლობის დასადგენად ჩასატარებელი იყო რიგი საგამოძიებო მოქმედებები. აღნიშნული განცხადების მიუხედავად, აღკვეთის ღონისძიების შეფარდების შემდეგ ბრალდების მხარეს თითქმის არ ჩაუტარებია გამოძიება და არ დაუდგენია იარაღის წარმომავლობა. უფრო მეტიც, განაჩენში სახელდებითაა მითითებული, რომ

¹⁴⁷ ზუსტი ციტირება.

¹⁴⁸ სსსკ-ის მე-3 მუხლი.

„ზ. კობახიძემ დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში, დაუდგენელი პირისაგან მართლსაწინააღმდეგოდ შეიძინა ... ინახავდა და ატარებდა ცეცხლსასროლ იარაღს“. ე.ი. გამოძიება ამ მიმართულებით არ ჩატარებულა. აღსანიშნავია ასევე, რომ დღეს არსებული სისხლის სამართალწარმოების პრაქტიკის ფონზე, ამ მუხლით ჩადენილ დანაშაულთა საქმეებზე დაყრდნობით, რომლებზეც საიას ჰქონდა ხელმისაწვდომობა, თითქმის არც ერთში გამოძიება არ წარმართულა იარაღის წარმომავლობის დასადგენად. ყველგან შეძენის გარემოებად მითითებულია „დაუდგენელი დრო და ვითარება“. ამკარაა, რომ კობახიძის საქმეზე სასამართლოს მიერ არგუმენტად მოყვანილი ეს მოქმედება, იმთავითვე არ წარმოადგენდა ბრალდების მხარის მიერ განსახორციელებელ საგამოძიებო მოქმედებათა გეგმის ნაწილს.

ყოველივე ზემოაღნიშნული ცხადყოფს, რომ, ვინაიდან ზ. კობახიძის სისხლის სამართლის საქმეში არ იკვეთება გარემოება, რომელიც ობიექტურ პირს დაარწმუნებდა პატიმრობის გამოყენების აუცილებლობაში, იგი ვერ ჩაითვლება პროპორციულად. აღნიშნული კი მიუთითებს იმაზე, რომ დაირღვა სსსკ-ის მე-5 მუხლით გათვალისწინებული თავისუფლების პრეზუმფციის გარანტია – პირი უნდა იყოს თავისუფალი, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ დადასტურდა მისი დაპატიმრების აუცილებლობა.

- **მხარეთა თანასწორობა**

წინასასამართლო სხდომის თარიღად, პროკურორის მოთხოვნით, მოსამართლის მიერ განისაზღვრა 40 დღე. დაცვის მხარე მოითხოვდა პროცესის ჩანიშვნას 60 დღის ვადაში იმ მოტივით, რომ ჰქონოდა საკმარისი დრო მტკიცებულებების მოსაპოვებლად.¹⁴⁹ აღნიშნული არგუმენტი სასამართლომ არ გაიზიარა.

სსსკ ემყარება მხარეთა თანასწორობის პრინციპს. შესაბამისად, 25-ე მუხლით, სასამართლო ვალდებულია, მხარეებს თანაბარი შესაძლებლობები შეუქმნას თავიანთი უფლებების და ინტერესების დასაცავად. გარდა ამისა, ბრალდებულს ამავე კოდექსის 38-ე მუხლით უნდა ჰქონდეს გონივრული დრო და საშუალება დაცვის მომზადებისთვის.

წინამდებარე სისხლის სამართლის საქმეში დაცვის მხარე ბრალდების მხარესთან შედარებით არათანაბარ მდგომარეობაში იყო ჩაყენებული. კერძოდ, მოსამართლემ არ მისცა დაცვის მხარეს მტკიცებულების მოპოვების საშუალება. შესაბამისად, კობახიძეს არ მიეცა გონივრული დრო დაცვის მოსამზადებლად. ყოველივე აღნიშნული კი მიუთითებს იმაზე, რომ დაირღვა მხარეთა თანასწორობის პრინციპი და ასევე ბრალდებულისთვის გარანტირებული დაცვის უფლება.

- **მტკიცების სტანდარტი**

ზაზა კობახიძის მიმართ სისხლის სამართლის საქმე არსებითი განხილვის შედეგად დასრულდა. მის მიმართ გამოტანილ გამამტყუნებელ განაჩენს საფუძვლად დაედო ჩხრეკის და დაკავების ოქმები, დამკავებელ პირთა ჩვენებები და ბალისტიკური ექსპერტიზის დასკვნა.

¹⁴⁹ დაცვის მხარის აღნიშნული არგუმენტი სხდომის ოქმში არ არის დაფიქსირებული, ხოლო ჩვენთვის ცნობილი გახდა ადვოკატთან პირადი საუბრის დროს.

სსსკ-ის მე-3 მუხლის თანახმად, არსებითი განხილვის შედეგად გამამტყუნებელი განაჩენის დასადგენად, აუცილებელია მტკიცების გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტი, რომლითაც ობიექტური პირი დარწმუნდება პირის ბრალეულობაში. გარდა ამისა, ამავე კოდექსის მე-13 მუხლით, აუცილებელია ამკარა და დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობა.

მოცემულ საქმეში გონივრულ ეჭვს მიღმა ვერ დასტურდება, რომ კობახიძემ ჩაიდინა დანაშაული. გარდა ამისა, ბრალდების მხარის მიერ მოპოვებული მტკიცებულებები დამაჯერებლობას მოკლებულია. აღნიშნული დასკვნები გამომდინარეობს შემდეგიდან:

იმ ფონზე, როდესაც კობახიძის პირადი ჩხრეკა ჩატარდა კანონიერი საფუძვლის გარეშე და მის მიერ ცეცხლსასროლი იარაღის ტარება მხოლოდ დამკავებელი პირების ჩვენებებით დასტურდება, წარმოდგენილი მტკიცებულებები ვერანაირად ვერ დაარწმუნებს ობიექტურ დამკვირვებელს ბრალდებულის მიერ დანაშაულის ჩადენაში.

საქმის მასალებიდან ირკვევა, რომ გამოძიებას არ გაუტარებია სათანადო ზომები ბრალდების შესახებ დამაჯერებელი მტკიცებულებების მოსაპოვებლად. მაგალითად, პოლიციას შეეძლო და ვალდებულიც იყო, რომ ჩატარებინა დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზა ცეცხლსასროლ იარაღზე, რომელიც მნიშვნელოვნად შეუწყობდა ხელს პირის შემხებლობის დადგენას იარაღთან.

დამაჯერებლობას მოკლებულია ბრალდებულის პირადი ჩხრეკის ოქმი. საქმეის არის, რომ ჩხრეკის ოქმზე ხელს არ აწერს ბრალდებული. ამასთან, ოქმში აღნიშნულია, რომ მან უარი განაცხადა დამსწრის მონვევაზე. თავისთავად, ის ფაქტი, რომ ბრალდებული ხელს არ აწერს საგამოძიებო მოქმედების ოქმს, აჩენს ეჭვი იმის შესახებ, რომ იგი ამ მოქმედების ჩამტარებელ პირს უნდობლობას უცხადებს. ასეთ პირობებში თითქმის გამორიცხულია, რომ მან უარი განაცხადოს დამსწრის მონვევაზე. შესაბამისად, ოქმში ურთიერთსანინააღმდეგო გარემოებებია დაფიქსირებული. ეს ყოველივე ამ ოქმის სისწორეს ეჭვის ქვეშ აყენებს, რაც, თავისთავად, მის დამაჯერებლობას გამორიცხავს.

საბოლოო ჯამში, ნათელია, რომ გამოძიების მიერ მოპოვებული მტკიცებულებები არ წარმოადგენს შეთანხმებულ და დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას, რომელიც აუცილებელია გამამტყუნებელი განაჩენის გამოსატანად.

• **განაჩენის დასაბუთებულობა**

მიუხედავად იმისა, რომ გამოძიების მიერ მოპოვებული არადაამაჯერებელი მტკიცებულებები ვერ ჩაითვლებოდა საკმარისად გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანისთვის, სასამართლო სწორედ აღნიშნულ მტკიცებულებებს დაეყრდნო, ხოლო დაცვის მიერ წარმოდგენილ მტკიცებულებებზე არ იმსჯელა.

სასამართლოსთვის წარდგენილი ბრალდებულის და სხვა პირთა გამოკითხვის ოქმებიდან ბრალდებულის დაკავებასთან დაკავშირებით ბრალდების ვერსიისგან სრულიად განსხვავებული ვერსიაა აღწერილი. ოფიციალური ვერსიის თანახმად, ბრალდებული საკუთარი ინიციატივით გამოვიდა სახლიდან და ის დააკავეს გზაზე მიმავალი. ბრალდებულის განცხადებით კი, მას

სახლში ყოფნისას დაურეკეს მობილურზე და სთხოვეს ეზოში ჩასვლა.¹⁵⁰ ეზოში ავტომანქანის დანახვის შემდეგ, კობახიძე მისი მიმართულებით გაემართა. ამ დროს მანქანიდან გადმოხტა სამი პიროვნება, რომლებმაც ხელები გადაუგრიხეს და ძირს დაანვინეს. მოგვიანებით, ეზოში კობახიძის მეუღლისა და შვილის დანახვაზეც, იგი ჩასვეს მანქანაში და გადაიყვანეს სხვა ადგილას, სადაც ნივთების წარდგენა მოსთხოვეს. მხოლოდ ამის შემდეგ ნაიყვანეს იგი პოლიციის დანესებულებაში.

გამოკითხვის ოქმებში ასევე ნათქვამია, რომ მობილური ტელეფონი, რომელზეც სატელეფონო ზარი განხორციელდა, საცხოვრებელი ბინის ჩხრეკისას გამოძიებელმა ამოიღო. დაცვის მხარის მტკიცებით, ამოღების მიზანი იყო დაფიქსირებული სატელეფონო ზარის ნაშლა. ტელეფონის ამოღებას უარყოფს გამოძიება.

ბრალდებულისა და სხვა პირთა გამოკითხვის ზემოხსენებული ოქმები, რომლებიც სასამართლო სხდომაზე გამოქვეყნდა, სასამართლომ მტკიცებულებად არ მიიჩნია. აღნიშნულის საფუძველად სასამართლომ დაასახელა ის ფაქტი, რომ არ დგინდებოდა ოქმების ავთენტურობა, ვინაიდან არ მომხდარა გამოკითხვის ოქმების ავტორთა დაკითხვა სასამართლო პროცესზე.

საპროცესო კანონმდებლობა, მტკიცებულებად დაშვების საკითხის განსახილველად, სპეციალურად ითვალისწინებს წარმოების ცალკე სტადიას – წინასამართლო სხდომას.¹⁵¹ ამ ეტაპზე მოსამართლე განიხილავს მხარეთა მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციის მტკიცებულებად დაშვების საკითხს მათივე მონაწილეობით და განჩინებით ამტკიცებს საქმის არსებითი განხილვისთვის წარსადგენ მტკიცებულებათა ნუსხას.¹⁵² თავის მხრივ, საქმის არსებითი განხილვის სტადიაზე წარდგენილ ყველა მტკიცებულებაზე მოსამართლემ უნდა იმსჯელოს განაჩენის დადგენისას. ამ ეტაპზე მოსამართლის მიერ მტკიცებულების გამორიცხვა არ არის გათვალისწინებული. იგი მტკიცებულებებს აფასებს და მსჯელობს მათ შინაარსზე.

საპროცესო კოდექსი ასევე ადგენს, რომ განაჩენი უნდა იყოს დასაბუთებული, რაც იმას ნიშნავს, რომ იგი უნდა ემყარებოდეს სასამართლო განხილვის დროს გამოკვლეულ, ეჭვის გამომრიცხავ მტკიცებულებათა ერთობლიობას.¹⁵³

ზემოაღნიშნულის საწინააღმდეგოდ ზ.კობახიძის საქმეში მოსამართლემ უკვე დაშვებული მტკიცებულება, რომელიც, შესაბამისად, გამოკვლეულიც იყო სასამართლო განხილვის დროს, დაუშვებლად მიიჩნია და განარიდა მსჯელობას. ე.ი. მოსამართლემ თავისი განაჩენი სასამართლო განხილვის დროს გამოკვლეულ მტკიცებულებათა ერთობლიობას არ დააყრდნო, რის გამოც, აღნიშნული განაჩენი ვერ ჩაითვლება დასაბუთებულად.

• **ყველა ეჭვი ბრალდებულის სასარგებლოდ – In dubio pro reo**

ზ.კობახიძეს, სხვა ბრალდებებთან ერთად, ასევე ბრალი დაედო ასევე ცეცხლსასროლი იარაღის მართლსაწინააღმდეგო შექმნაში. განაჩენში მითითებუ-

¹⁵⁰ ბრალდებული იმყოფებოდა აბაჯანაში, აბაჯანიდან გამოსვლის შემდეგ, მისი ვაჟისგან, რომელმაც უპასუხა ტელეფონს, შეიტყო, რომ უცნობი პირი ითხოვდა მის ეზოში გასვლას.

¹⁵¹ სსსკ-ის 219-ე მუხლი.

¹⁵² სსსკ-ის 220-ე მუხლი.

¹⁵³ სსსკ-ის 259-ე მუხლი.

ლია, რომ კობახიძემ დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში მართლსაწინააღმდეგოდ შეიძინა ცეცხლსასროლი იარაღი.

სსსკ-ის მე-5 მუხლით განმტკიცებულია უდანაშაულობის პრეზუმფცია, რომელიც გულისხმობს, რომ მტკიცებულების შეფასების დროს წარმოშობილი ეჭვი, რომელიც არ დადასტურდება კანონით დადგენილი წესით, უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის (მსჯავრდებულის) სასარგებლოდ. კობახიძის მიმართ არსებულ სისხლის სამართლის საქმეში გამოძიების ეჭვი, რომ მან უკანონოდ შეიძინა ცეცხლსასროლი იარაღი, ვერც ერთი მტკიცებულებით ვერ დადასტურდა. შესაბამისად, აღნიშნული ეჭვი მის სასარგებლოდ უნდა გადაწყვეტილიყო. ამის საწინააღმდეგოდ, განაჩენით კობახიძეს ბრალი დაედო დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში ცეცხლსასროლი იარაღის უკანონო შეძენაში, რითაც დაირღვა უდანაშაულობის პრეზუმფცია.

დასკვნა

ზაზა კობახიძის მიმართ წარმოებულ სისხლის სამართლის საქმეში გამოიკვეთა არსებითი ხასიათის დარღვევები: ადგილი ჰქონდა კანონის დარღვევით მტკიცებულების მოპოვებას, არაპროპორციული აღკვეთის ღონისძიების შეფარდებას, მხარეთა თანასწორობის პრინციპის და უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევას, მტკიცების დაბალ სტანდარტს და განაჩენის დაუსაბუთებლობას.

ვასილ გოგალაძის სისხლის სამართლის საქმა

პოლიტიკური აქტივობა

ვასილ გოგალაძე იყო „დემოკრატიული მოძრაობა ერთიანი საქართველოსთვის“ ბორჯომის რაიონული ორგანიზაციის წევრი. გოგალაძე ასევე მონაწილეობდა 2011 წლის მაისის თვის საპროტესტო აქციებში.

საქმის ფაბულა

თბილისის საქალაქო სასამართლომ 2011 წლის 30 სექტემბერს გამოიტანა განაჩენი ვასილ გოგალაძის მიმართ. განაჩენი გასაჩივრდა სააპელაციო სასამართლოში, რომელმაც 2011 წლის 28 ნოემბრის განაჩენით უცვლელი დატოვა საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება. უზენაესი სასამართლოს 2012 წლის 8 თებერვლის განჩინებით, საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნა ცნობილი.

განაჩენის თანახმად, ვასილ გოგალაძე დამნაშავედ იქნა ცნობილი საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის (სსკ) 236-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილებით – ცეცხლსასროლი იარაღისა და საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგოდ შეძენა, შენახვა და ტარება. სასჯელის სახედ გოგალაძეს განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 5 წლის ვადით.

განაჩენით, დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ 2011 წლის 18 თებერვალს გოგალაძე, რომელიც მანამდე მუშაობდა შინაგან საქმეთა სამინისტროში, დაუკავშირდა თავის ყოფილ თანამშრომელს კახა მამლიკიძეს და ვალის დაბრუნება მოსთხოვა. ვალის სანაცვლოდ, გოგალაძემ მამლიკიძეს შესთავაზა, მისთვის მიეცა ამ უკანასკნელის კუთვნილი „მაკაროვის“ სისტემის პის-

ტოლენტი ან სხვა ნებისმიერი ცეცხლსასროლი იარაღი. 2011 წლის 6 მარტს ბორჯომის მახლობლად სამსახურებრივი ავტომანქანით მგზავრობისას, მამლიკიძემ გოგალაძეს კონტროლირებადი მიწოდების ფარგლებში გადასცა 5,45 მმ კალიბრის "PCM" სისტემის #LOH 1322 83 პისტოლენტი მასუჩით, ერთი მჭიდით და 8 საბრძოლო ვაზნით. ხსენებული ცეცხლსასროლი იარაღი, საბრძოლო მასალასთან ერთად, ვასილ გოგალაძემ მართლსაწინააღმდეგოდ შეიძინა და შეინახა.

საქმის წარმოების განმავლობაში, როგორც მოწმის, ასევე ბრალდებულის სახით დაკითხვისას, გოგალაძე აღიარებდა წარდგენილ ბრალდებას. თუმცა, დაკავების და ჩხრეკის ოქმებზე ხელი არ მოაწერა.¹⁵⁴ წინასასამართლო სხდომაზე გოგალაძემ პოზიცია შეცვალა და თავს დამნაშავედ არ ცნობდა. თუმცა, თავისი ვერსიის გაცხადების საშუალება მას არ მიეცა სასამართლოში საბოლოო სიტყვის დროს, ვინაიდან წესრიგის დარღვევის გამო მოსამართლემ სხდომის დარბაზიდან გააძევა. გოგალაძის მიერ საიას ადვოკატისთვის მიწოდებულ ახსნა-განმარტებაში დაკავების გარემოებები განსხვავებულად არის აღწერილი. გოგალაძის ვერსია წარმოდგენილია მტკიცების სტანდარტის თავში.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეზე

- **მტკიცების სტანდარტი**

გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა ეფუძნებოდეს ერთმანეთთან შეთანხმებულ, აშკარა და დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას, რომელიც გონივრულ ეჭვს მიღმა ადასტურებს პირის მიერ დანაშაულის ჩადენას.¹⁵⁵

მოცემულ საქმეში არის რიგი საეჭვო გარემოებები და მტკიცებულებათა ნაკლებობა, რომელიც არ ადასტურებს გოგალაძის მიერ დანაშაულის ჩადენის ფაქტს გონივრულ ეჭვს მიღმა.

ერთ-ერთი ძირითადი მტკიცებულება, რომელსაც შემდგომში სასამართლო განაჩენიც დაეყრდნო, არის ვიდეო ჩანაწერი, რომელზეც ასახულია იარაღის კონტროლირებადი გადაცემა. თუმცა, ჩანაწერი სათანადო მტკიცებულებად ვერ გამოდგება, რადგან მამლიკიძისა და გოგალაძის საუბარი არ ისმის, ჩანაწერი წყდება და არ ჩანს, აიღო თუ არა რეალურად გოგალაძემ იარაღი. ამ ფაქტს კიდევ უფრო საეჭვოს ხდის თავად გოგალაძის დაკავება კონტროლირებადი გადაცემიდან 2 თვის შემდეგ, მეორე პატაკის საფუძველზე. საქმის მასალებს თუ დავეყრდნობით, მთელი ორი თვის მანძილზე გოგალაძე უკანონოდ ინახავდა ცეცხლსასროლ იარაღს, ხოლო ამ ფაქტის შესახებ შსს-მ იცოდა და არაფერს აკეთებდა. ამ ორი თვის მანძილზე არანაირი საგამოძიებო მოქმედება არ ჩატარებულა და მხოლოდ 4 ივნისს, ისიც ოპერატიული ინფორმაციის საფუძველზე, ფალიაშვილის ქუჩაზე დააკავეს გოგალაძე, რომელსაც თან ჰქონდა მამლიკიძის მიერ გადაცემული იარაღი.

აღსანიშნავია ისიც, რომ არ არის ჩატარებული იარაღის დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზა, რომელიც ბრალდებულის იარაღთან შემხებლობას დაადგენდა. სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (სსსკ) 37-ე მუხლის თანახმად, გამომძიებელი ვალდებულია, გამოძიება აწარმოოს ყოველმხრივ, სრულ-

¹⁵⁴ 2011 წლის 4 ივნისის ოქმი, შედგენილი პროკურორ მურად მნათობიშვილის მიერ.

¹⁵⁵ სსსკ-ის მე-13 მუხლი.

ლად და ობიექტურად.¹⁵⁶ გარდა ამისა, საპროცესო კოდექსი ადგენს, რომ გამოძიების „... მიზანია დანაშაულთან დაკავშირებული მტკიცებულებების შეგროვება“.¹⁵⁷

გოგალაძე დამნაშავედ იქნა ცნობილი, ასევე, საბრძოლო მასალის უკანონო შექმნისა და შენახვის გამო. ბრალდების ამ ნაწილში მტკიცებულებებს წარმოადგენს პოლიციელების ჩვენებები, ჩხრეკის ოქმი, ბალისტიკური და ქიმიური ექსპერტიზა.

პოლიციელთა ჩვენებებით, გოგალაძის ქურთუკის ჯიბეში აღმოჩნდა მაყური. ჩატარებული მიკრონაწილაკების დამდგენი ქიმიური ექსპერტიზით არ დადგინდა მეტალიზაციის კვალი ქურთუკის ჯიბეში. რაც ფაქტობრივად ნიშნავს, რომ მაყურთან ქურთუკის ჯიბეს არ ჰქონდა შემხებლობა. ეს გარემოება სერიოზული ეჭვის ქვეშ აყენებს პოლიციელების ჩვენებებს, რომლებიც საპირისპიროს ამტკიცებენ. ყოველივე ეს ერთობლიობაში კი თავისთავად ბრალდების მტკიცებულებათა დამაჯერებლობას გამორიცხავს და გონივრულ ეჭვს მიღმა ვერ ადასტურებს პირის ბრალეულობას.

სსკ-ის მე-5 მუხლის თანახმად, *მტკიცებულების შეფასების დროს წარმოშობილი ეჭვი, რომელიც არ დასტურდება კანონით დადგენილი წესით, უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის (მსჯავრდებულის) სასარგებლოდ.*

დაბოლოს, ჩვენ მიერ განხილული არადაამაჯერებელი მტკიცებულებების ფონზე, მეტ დამაჯერებლობას იძენს ბრალდებულის მიერ საიას ადვოკატისთვის მიწოდებული ინფორმაცია. გოგალაძე ადასტურებს ფაქტს, რომ მამლიკიძემ შესთავაზა იარაღი ვალის დაბრუნების სანაცვლოდ, თუმცა, მან იარაღი არ აიღო.¹⁵⁸ ბრალდებული აცხადებს, რომ 2011 წლის 4 ივნისს, საღამოს, საცხოვრებელი სახლის მიმდებარე ტერიტორიაზე დააკავეს. გადაიყვანეს თბილისის №7 განყოფილებაში და იქ მოსთხოვეს სამართალდამცავ ორგანოებთან თანამშრომლობა, რაზეც გოგალაძემ უარი განაცხადა. ამის შემდეგ, გადასცეს ბრალდებულის სახით მისი დაკითხვის ოქმი და მასზე ხელმოწერა მოსთხოვეს. ამასთან, წამოაყენეს ფეხზე და მარჯვენა საქამრესთან ჩაუდეს სწორედ ის იარაღი, რომელიც მამლიკიძემ რამდენიმე თვით ადრე შესთავაზა. გოგალაძე, როგორც თავად აცხადებს, ოქმის ხელმოწერას დასთანხმდა, ვინაიდან დაემუქრნენ, რომ მის ძმას საფრთხე შეექმნებოდა. გოგალაძის ძმა 22 მაისს დააკავეს და იმ დროისთვის გლდანის №8 დაწესებულებაში იყო მოთავსებული.

• დანაშაულის გამოვლენის კანონიერება

გ.გოგალაძე პასუხისგებაში მიეცა იმ ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის შექმნის, შენახვის და ტარებისთვის, რომელიც მას, თავის დროზე, საკონტროლო შესყიდვით გადასცა პოლიციამ.

ცეცხლსასროლი იარაღის შექმნის, შენახვის და ტარების კანონიერებისთვის, აუცილებელია მისი რეგისტრაცია შსს-ს მომსახურების სააგენტოში. რეგისტრაციაზე უარის თქმის ერთ-ერთ საფუძველს წარმოადგენს გარემოება, როდესაც თავად იარაღი ან მისი ნაწილი დამზადებულია ლიცენზიის

¹⁵⁶ სსსკ-ის 37-ე მუხლი.

¹⁵⁷ სსსკ-ის მე-3 მუხლის მე-10 პუნქტი.

¹⁵⁸ მამლიკიძე აცხადებს, რომ იარაღის გადაცემა გოგალაძის ინიციატივას წარმოადგენდა.

არმქონე პირის მიერ. ასევე, რეგისტრაციას არ ექვემდებარება მონყობილობა, რომელიც გამოიყენება სროლის ხმის დასახშობად.¹⁵⁹ გოგალაძისთვის გადაცემული პისტოლეტის ლულა და მაყუჩი, როგორც ბალისტიკური ექსპერტიზით დადგინდა, იყო თვითნაკეთი, შესაბამისად, არალიცენზირებული პირის მიერ დამზადებული. გარდა ამისა, თავად მაყუჩი წარმოადგენს ხმის დამხშობ მონყობილობას. ეს ყოველივე კი მიუთითებს იმაზე, რომ მისთვის გადაცემული ცეცხლსასროლი იარაღი თავისი დანამატებით მის საკუთრებაში რეგისტრაციას – კანონიერ შექმნას – გამორიცხავდა.

ოპერატიული მიზნებისთვის, ზემოაღნიშნული პისტოლეტის გოგალაძისთვის გადაცემის საფუძველი იყო გოგალაძის თხოვნა – მამლიკიძეს, დასაბრუნებელი თანხის სანაცვლოდ, მისთვის გადაეცა პისტოლეტი ან ნებისმიერი ტიპის სხვა ცეცხლსასროლი იარაღი. მას არ მოუთხოვია ისეთი იარაღი, რომლის კანონიერი ფლობაც გამოირიცხებოდა. ეს კი იმაზე მიუთითებს, რომ მისი დანაშაულებრივი განზრახვა, უკანონოდ შეეძინა იარაღი, არ გამოვლენილა. თავის მხრივ, ასეთ ვითარებაში პოლიციას, რომლის მიზანსაც წარმოადგენდა იმის შემოწმება, გოგალაძე თავის დანაშაულებრივ განზრახვას მოიყვანდა თუ არა სისრულეში, ოპერატიული მიზნებისთვის არ უნდა გადაეცა ისეთი იარაღი, რომელიც უკვე დანაშაულებრივი განზრახვის შესრულებას ნიშნავს – იარაღის მიღება, რომლის დარეგისტრირებაც თავიდანვე გამორიცხულია, ნიშნავს უკანონო შექმნას.

გარემოებები მიუთითებს, რომ პოლიციამ თავადვე შექმნა დანაშაულის ჩადენის ვითარება. პოლიციას რომ გოგალაძისთვის გადაეცა ისეთი ტიპის იარაღი, რომლის რეგისტრაციაც დასაშვებია, შესაძლოა მას კანონიერად დაერეგისტრირებინა თავის საკუთრებაში. ვინაიდან ამის საპირისპირო განახორციელა პოლიციამ, რითაც გოგალაძეს დანაშაულისთვის თავის არიდების საშუალება მოუსპო, ლოგიკურად მივდივართ დასკვნამდე, რომ იგი დანაშაულის ჩადენაზე დაიყოლია. სისხლის სამართლის კოდექსით (145-ე მუხლი), აღნიშნული ქმედება არის დანაშაულის პროვოკაცია.

• დაკავების კანონიერება

პირის დაკავება წარმოადგენს უფლებათა შემზღვეველ და იძულებით საპროცესო მოქმედებას. სწორედ ამიტომ, საპროცესო კანონმდებლობით მკაცრადაა რეგულირებული მისი გამოყენების წესები. კერძოდ, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (სსსკ) ადგენს, რომ:

„დამკავებელმა მოხელემ დაკავებისთანავე, დაუყოვნებლივ უნდა შეადგინოს დაკავების ოქმი. თუ დაკავების ოქმის შედგენა დაკავებისთანავე ობიექტური მიზეზით (მიზეზებით) შეუძლებელია, იგი უნდა შედგეს დაკავებულის პოლიციის დაწესებულებაში ან სხვა სამართალდამცავ ორგანოში მიყვანილთანავე.“¹⁶⁰

გოგალაძის მიმართ არსებულ საქმეში ზემოთ მითითებული მოთხოვნა დაირღვა.

¹⁵⁹ „იარაღის შესახებ“ საქართველოს კანონი, მე-12 მუხლი; საქართველოს პრეზიდენტის 2006 წლის 18 დეკემბრის ბრძანებულება „საკუთრებასა ან სარგებლობაში არსებული იარაღის ტარების, გადაადგილების და შენახვის წესისა და რეჟიმის შესახებ“, მე-3 მუხლის მე-5 ნაწილი.

¹⁶⁰ სსსკ-ის 175-ე მუხლი.

დაკავების ოქმი არ შედგა დაუყოვნებლივ. საქმის მასალებიდან ირკვევა,¹⁶¹ რომ დაკავების ოქმი შედგა არა დაუყოვნებლივ, დაკავებისთანავე, როგორც ამას კანონმდებელი მოითხოვს, არამედ პოლიციის სამმართველოში.¹⁶² აღნიშნულის მიზეზად კი, დაკავების ოქმში მითითებულია „საამისო პირობების არარსებობა“. სასამართლოში დაკითხვისას მონმეებმა (პოლიციელებმა) განმარტეს, რომ დაკავების ოქმი ადგილზე ვერ შედგა, რადგან დამკავებლები იყვნენ სამნი, ანუ „ცოტანი იყვნენ“. თანაც, დაკავება ხალხმრავალ ადგილზე ხდებოდა და ოქმი ადგილზე ამიტომ ვერ შეადგინეს. მართალია, გამონაკლის შემთხვევებში, კანონმდებელი იძლევა დაკავების ოქმის მოგვიანებით შედგენის შესაძლებლობას, თუმცა, ადგენს, რომ ეს უნდა იყოს განპირობებული ობიექტური მიზეზით. ის, რომ დამკავებლები სამნი იყვნენ, არ არის ობიექტური მიზეზი, თანაც მათ განმარტეს, რომ გოგალაძეს წინააღმდეგობა არ გაუწევია და მშვიდ მდგომარეობაში მოხდა მისი დაკავება.

- **ჩხრეკის ოქმის სიზუსტე**

ჩხრეკას არ ესწრებოდნენ დამსწრეები. ოქმში მითითებულია, რომ გოგალაძემ უარი განაცხადა დამსწრეების მონვევაზე, რაც მონმეებმა (პოლიციელებმა) სასამართლო დაკითხვის დროსაც დაადასტურეს. დაკავებისა და ჩხრეკის ოქმზე გოგალაძემ ხელი არ მოაწერა. მონმეთა განმარტებით, მათთვის უცნობია უარის მიზეზი. თუმცა, თავად გოგალაძე განმარტავს, რომ დამსწრეების მონვევის უფლება მისთვის არ განუმარტავთ, ხოლო ოქმს ხელი არ მოაწერა, რადგან დანაშაული არ ჩაუდენია. ამას ადასტურებს პროკურორის მიერ შედგენილი ოქმიც.

- **აღკვეთის ღონისძიების პროპორციულობა**

სსსკ-ის მიხედვით, არ შეიძლება პირს აღკვეთის ღონისძიებად შეეფარდოს პატიმრობა, თუ აღკვეთის ღონისძიების მიზნის მიღწევა შესაძლებელია სხვა, ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენებით.¹⁶³ ამ პრინციპის უზრუნველსაყოფად პროკურორის და მოსამართლის მიმართ დადგენილია კონკრეტული ვალდებულებები. პატიმრობის გამოყენების შესახებ შუამდგომლობის წარდგენისას, პროკურორი ვალდებულია, დაასაბუთოს მისი მიზანშეწონილობა და სხვა, ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების მიზანშეწონილობა. სასამართლო მხოლოდ მაშინ არის უფლებამოსილი, პატიმრობა შეეფარდოს ბრალდებულს, როდესაც მხოლოდ აღნიშნული აღკვეთის ღონისძიებითაა შესაძლებელია მიზნის მიღწევა.¹⁶⁴

გოგალაძის საქმეში პროკურატურამ ვერ დაასაბუთა, პატიმრობის გამოყენების აუცილებლობა. პროკურატურის შუამდგომლობაში მითითებულია მხ-

¹⁶¹ დასტურდება ოქმით, ასევე, სასამართლოში მოწმის სახით დაკითხული პოლიციელების ჩვენებებით.

¹⁶² ვახილ გოგალაძე დააკავეს 2011 წლის 4 ივნისს 18:25 საათზე, ქ. თბილისში, ფაღიაშვილის ქუჩის №104-ის მიმდებარე ტერიტორიაზე. დაკავების შემდეგ მიიყვანეს ძველი თბილისის სამმართველოს VII განყოფილებაში, ხოლო დაკავების ოქმის შედგენა დაიწყო 18:46 წუთზე, დაკავებიდან 11 წუთის შემდეგ.

¹⁶³ სსსკ-ის 198-ე მუხლი.

¹⁶⁴ იქვე

ოლოდ საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული საფუძვლები (მიმალვის, ახალი დანაშაულის ჩადენის საფრთხე, მონმეებზე ზემოქმედება, მტკიცებულებათა განადგურების ან განაჩენის აღუსრულებლობის საფრთხე), რომლებიც არც ერთი ფაქტით ან მსჯელობით არ არის დასაბუთებული. გარდა ამისა, შუამდგომლობაში მითითებულია, რომ სხვა დანაშაულის მოსამზადებლად ჩაიდინა ბრალდებულმა ეს დანაშაული, თუმცა, სხვა დანაშაულის მომზადების შესახებ არათუ დასაბუთებული ვარაუდი, არამედ არც ერთი ტიპის ინფორმაცია არ მოიპოვებოდა საქმის მასალებში არც იმ დროისათვის და არც შემდგომ.

მიუხედავად აღნიშნულისა, სასამართლომ მაინც გაიზიარა ბრალდების მხარის პოზიცია და გოგალაძის მიმართ არაპროპორციული აღკვეთის ღონისძიება გამოიყენა.

დასკვნა

ვ.გოგალაძის სისხლის სამართლის საქმეში გამოვლინდა დარღვევები როგორც დაკავებისას, ასევე მოგვიანებითაც. საქმე ეფუძნება პოლიციის მიერ გამოყენებულ დანაშაულებრივ ხერხს დანაშაულის გამოსავლენად, კერძოდ, იკვეთება დანაშაულის პროვოკაციის ნიშნები. აღკვეთის ღონისძიების პროპორციულობა დაუსაბუთებელია. ბრალდების მხარის მიერ წარდგენილი მტკიცებულებები ამკარად არაადამაჯერებელია, რაც გოგალაძის მიერ დანაშაულის ჩადენას გონივრულ ეჭვს მიღმა ვერ ადასტურებს. დაბოლოს, რიგი საეჭვო გარემოებები კითხვის ნიშნებს აჩენს აღნიშნულ საქმეზე მართლმსაჯულების აღსრულებასთან დაკავშირებით.

ჯანმრთელობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაული

შესავალი

წინამდებარე თავი შეიცავს მხოლოდ ერთ დანაშაულს ჯანმრთელობის დაზიანების ბრალდებით, ზაზა სამხარაძის მიმართ. აღნიშნული საქმის ცალკე გამოტანა განაპირობა მისმა სპეციფიკურობამ, ვინაიდან იგი, ტიპობრივად, კვლევაში წარმოდგენილ საქმეთა არც ერთ კატეგორიას არ მიეკუთვნება არც საქმის ფაქტობრივი გარემოებებით და არც ბრალდების შინაარსით.¹⁶⁵ მოცემული კვლევის სისტემიზაცია კი, სწორედ ამ ორი კრიტერიუმით განისაზღვრა.

წინამდებარე თავში მოცემული საქმის ანალიზს წინ უსწრებს გამოვლენილი პრობლემები და მათი მოკლე სამართლებრივი შეფასება.

გამოვლენილი პრობლემები და მათი სამართლებრივი შეფასება

- *გამოძიების არასრული მოცულობით ჩატარება; არასაკმარისი მტკიცებულებები – გამამტყუნებელი განაჩენისთვის მტკიცების დაბალი სტანდარტი*

¹⁶⁵ მძღოლების წინააღმდეგ არსებული ბრალდებები ჯანმრთელობის დაზიანების მუხლს შეიცავს, თუმცა, სხვა დანაშაულთან ერთობლიობის, ასევე მათ შორის საერთო ფაქტობრივი გარემოებების გამო, იმ საქმეთა ჯგუფისგან მოცემული საქმე თვისობრივად განსხვავდება.

ფაქტობრივი ვითარება

საქმეში გამოძიება ჩატარდა არაგონივრულად შენელებული ტემპით, არ ჩატარდა სათანადო საგამოძიებო მოქმედებები და არც ერთი მტკიცებულება არ მიუთითებს იმაზე, რომ ჯანმრთელობის დაზიანება ბრალდებულმა პირმა მიაყენა დაზარალებულს. განაჩენი დაეყრდნო კანონის დარღვევით მოპოვებულ მტკიცებულებას.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, გამოძიებამ უნდა მოიპოვოს ბრალდების დამადასტურებელი მტკიცებულებები, ხოლო გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა დაეყრდნოს დამაჯერებელ მტკიცებულებათა იმ სახის ერთობლიობას, რომლითაც გონივრულ ეჭვს მიღმა დასტურდება პირის ბრალეულობა.

ვინაიდან საქმეში კანონის არც ერთი მოთხოვნა არ შეასრულა პროცესის მწარმოებელმა ორგანომ, არსებითად დაირღვა საპროცესო კანონი, რამაც მნიშვნელოვანი ზეგავლენა იქონია საქმის საბოლოო შედეგზე.

- **დაკავების ოქმის შედგენის წესის დარღვევა — უკანონო თავისუფლების შეზღუდვა**

ფაქტობრივი ვითარება

საქმეში დაკავების ოქმი შეადგინა პირმა, რომელსაც არ დაუკავებია ბრალდებულის. გარდა ამისა, აღნიშნული ოქმი არასაპატიო მიზეზით არ შედგა დაკავების ადგილზე.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, დაკავების ოქმი უნდა შედგეს ადგილზე, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ არსებობს საპატიო მიზეზი. ასევე, ოქმი მოქმედებებს სიზუსტით უნდა ასახავდეს.

ვინაიდან დამკავებელმა არ შეადგინა ოქმი, აღნიშნული დოკუმენტი მოქმედებას სიზუსტით ვერ ასახავს. გარდა ამისა, არ არსებობს საპატიო მიზეზი, თუ რატომ არ შედგა ოქმი ადგილზე. შესაბამისად, დაირღვა საპროცესო კანონმდებლობა დაკავების დროს.

- **დაცვის მხარის დაუსაბუთებელი შეზღუდვა საგამოძიებო ვადით — თანასწორობის პრინციპის დარღვევა**

ფაქტობრივი ვითარება

საქმეში დაცვის მხარეს სასამართლომ დაუსაბუთებლად შეუზღუდა საგამოძიებო ვადა, რომელიც მას ესაჭიროებოდა მტკიცებულებათა მოსაპოვებლად წინასასამართლო სხდომამდე და ამ საკითხის გადასაწყვეტად გაითვალისწინა მხოლოდ ბრალდების მხარის მოსაზრება.

სამართლებრივი შეფასება

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, დაცვის და ბრალდების მხარე სარგებლობს თანაბარი შესაძლებლობებით მტკიცებულებათა მოპოვებისა და წარდგენისას. ვინაიდან, ამ შემთხვევაში, დაცვის მხარეს გამოძიების ვადა შეეზღუდა, ამით დაირღვა თანასწორობის პრინციპი.

ზაზა სამხარაძის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

ზაზა სამხარაძე იყო „სახალხო კრების“ აქტივისტი და მონაწილეობას იღებდა არარეგისტრირებული კავშირის – „წარმომადგენლობითი სახალხო კრების“ მიერ 2011 წლის 21-26 მაისს გამართულ საპროტესტო აქციებში.

საქმის ფაბულა

რუსთავეის საქალაქო სასამართლომ ზაზა სამხარაძე დამნაშავედ ცნო ჯანმრთელობის განზრახ ნაკლებად მძიმე დაზიანებისთვის, დანაშაული – გათვალისწინებული სისხლის სამართლის კოდექსის 118-ე მუხლის პირველი ნაწილით. სასჯელის სახედ სამხარაძეს განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა ორი წლის ვადით.

განაჩენი გასაჩივრდა სააპელაციო სასამართლოში, რომელმაც 2011 წლის 19 ოქტომბრის განაჩენით უცვლელი დატოვა საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება. უზენაესმა სასამართლომ საჩივარი არ ცნო დასაშვებად.

განაჩენით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ 2011 წლის 6 ივნისს რუპენ ნაზარიანი მივიდა ქ. რუსთავეში, ლეონიძის ქუჩაზე¹⁶⁶ მცხოვრებ ნინო ბულაშვილთან ყვავილების გადასაცემად. მას კარი გაუღო ნინო ბულაშვილის მეუღლემ ზაზა სამხარაძემ და შეიტყო რა მოსვლის მიზეზი, ჩაიყვანა იგი სახლის ეზოში და მიაყენა ფიზიკური შეურაცხყოფა, რის შედეგადაც ნაზარიანმა მიიღო ჯანმრთელობის ნაკლებად მძიმე დაზიანება.

ზაზა სამხარაძე იყენებდა დუმილის უფლებას გამოძიების ეტაპზე.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

- **გამოძიების სრული მოცულობით ჩატარება**

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (სსსკ) 37-ე მუხლის თანახმად, გამოძიებელი ვალდებულია, გამოძიება აწარმოოს ყოველმხრივ, სრულად და ობიექტურად.¹⁶⁷ ამას გარდა, საპროცესო კოდექსი ადგენს, რომ გამოძიების „... მიზანია დანაშაულთან დაკავშირებული მტკიცებულებების შეგროვება“.¹⁶⁸

საქმის მასალების დეტალურმა შესწავლამ აჩვენა, რომ ზაზა სამხარაძის საქმეში მოხდა ზემოაღნიშნული ნორმების უგულებელყოფა და გამოძიების

¹⁶⁶ ლეონიძის ქ. №22, კორპუსის ბოლო სადარბაზოს მესამე სართული.

¹⁶⁷ 37-ე მუხლი.

¹⁶⁸ მე-3 მუხლის მე-10 პუნქტი.

არასრული მოცულობით ჩატარება. კერძოდ, არ მომხდარა მთელი რიგი საგამოძიებო მოქმედებების ჩატარება და, შესაბამისად, არც იმ მტკიცებულებების მოპოვება, რომლებიც ბრალეულ პირს დაადგენდა.

გამოძიების ხარვეზიანობის ნათლად ჩვენების მიზნით, გთავაზობთ ძირითადი ხარვეზების ანალიზს.

საქმეზე არ მომხდარა შემთხვევის ადგილის დათვალიერება: დაზარალებული ნაზარიანი ზუსტად მიუთითებდა შემთხვევის ადგილს, სადაც მას ცემის შედეგად სისხლი წამოუვიდა. შემთხვევის ადგილის დათვალიერების შემთხვევაში, სავსებით შესაძლებელი იყო აღნიშნული სისხლის ლაქების აღმოჩენა და იმის დადასტურება, რომ ნაზარიანს ნამდვილად ნინო ბულაშვილის ეზოში მიაყენეს დაზიანებები.

საქმეზე არ იქნა მოძიებული და დაკითხული პირდაპირი მოწმეები: ნაზარიანის განცხადებით, იგი ეზოში სცემა ბრალდებულმა გვიან ღამით, 23:00 საათის შემდეგ. როგორც წესი, ასეთ დროს ხალხის უმრავლესობა სახლებში იმყოფება. შესაბამისად, მათ შეეძლოთ, ეზოდან გაეგონათ ხმაური, გამონვეული შელაპარაკებისა და შეურაცხყოფის მიყენების შედეგად. აქედან გამომდინარე, გამოძიების მიერ აღნიშნული საკითხის დადგენით დაინტერესების შემთხვევაში, მეზობლებს შეეძლოთ დაედასტურებინათ ნაზარიანსა და სამხარაძეს შორის ჩხუბის და ცემის ფაქტი, თუ ასეთ ნამდვილად ჰქონდა ადგილი. გამომძიებელმა ქავთარაძემ სასამართლოში დაკითხვისას განაცხადა, რომ მეზობლები მონმის სახით არ დაკითხა იმ მოტივით, რომ ისინი იქნებოდნენ მიკერძოებულები. ბუნებრივია, მსგავსი განმარტება ვერ იქნება მისაღები, რადგან, კანონმდებლობის თანახმად, გამოძიების მიზანი მტკიცებულებების შეგროვებაა, ხოლო ამ მტკიცებულებების უტყუარობის დადგენა სასამართლოს პრეროგატივას წარმოადგენს.

ამას გარდა, გამომძიებელმა არც ზაზა სამხარაძის მეუღლე ნინო ბულაშვილი დაკითხა. მონმის სახით ამ უკანასკნელის სასამართლო პროცესებზე გამოძახება და დაკითხვა დაცვის მხარის მიერ განხორციელდა.

არ გატარდა ოპერატიული ღონისძიება: გამომძიებელმა დავით ქავთარაძემ სასამართლოში დაკითხვის დროს განაცხადა, რომ არანაირი ოპერატიული ღონისძიება არ გაუტარებია იმ პიროვნების დასადგენად, რომელმაც რუპენ ნაზარიანს ყვაილები გადასცა.¹⁶⁹

გამოძიების არაგონივრული ტემპით წარმართვა: გამოძიების ხარვეზიანობაზე მიუთითებს ასევე საგამოძიებო ორგანოს არაგონივრული ტემპით რეაგირება ნაზარიანის სხეულის დაზიანების ფაქტზე. საქმის მასალებით ირკვევა, რომ გამოძიებამ დაზარალებულის დაზიანების სიმძიმის ხარისხის გასარკვევად სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზა გამოძიების დაწყებიდან მხოლოდ ერთი თვის შემდეგ ჩაატარა.¹⁷⁰ სამედიცინო პრაქტიკის მიხედვით კი, დაზიანების სიმძიმის და ხარისხის დასადგენად საუკეთესო პერიოდია დაზიანების მიყენებიდან მე-2 – მე-4 დღე.

ჩვენ მიერ განხილული ხარვეზები ცალსახად მიუთითებს გამოძიების გულ-

¹⁶⁹ დაზარალებულმა რუპენ ნაზარიანმა გამოძიებაში დაკითხვისას და სასამართლოში მიცემულ ჩვენებაშიც აღწერა ის უცნობი მამაკაცი, რომელმაც გადასცა მას ყვაილები და კონვერტი ნინოს ბულაშვილისთვის გადასაცემად.

¹⁷⁰ მოწმე მ.ხაჭაპურიძის დაკითხვის ოქმით დგინდება, რომ გამოძიება დაიწყო 2011 წლის 7 ივნისს, ხოლო ექსპერტიზა ჩატარდა ერთი თვის შემდეგ.

გრილ და ზერელე დამოკიდებულებაზე, რომელმაც ვერ უზრუნველყო ბრალეული პირის დადგენა.

• **დაკავების კანონიერება**

პირის დაკავება წარმოადგენს უფლებათა შემზღვეველ და იძულებით საპროცესო მოქმედებას. სწორედ ამიტომ, საპროცესო კანონმდებლობით მკაცრადაა რეგულირებული მისი გამოყენების წესები. კერძოდ, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (სსსკ) ადგენს, რომ:

*„დამკავებელმა მოხელემ დაკავებისთანავე, დაუყოვნებლივ უნდა შეადგინოს დაკავების ოქმი. თუ დაკავების ოქმის შედგენა დაკავებისთანავე ობიექტური მიზეზით (მიზეზებით) შეუძლებელია, იგი უნდა შედგეს დაკავებულის პოლიციის დაწესებულებას ან სხვა სამართალდამცავ ორგანოში მიყვანილთანავე.“*¹⁷¹

სამხარაძის მიმართ არსებულ საქმეში ზემოთ მითითებული მოთხოვნა დაირღვა ორი მიმართულებით, რომლებსაც ქვემოთ ცალ-ცალკე განვიხილავთ.

დაკავების ოქმი არ შედგა დაუყოვნებლივ – საქმის მასალებიდან ირკვევა,¹⁷² რომ დაკავების ოქმი შედგა არა დაუყოვნებლივ, დაკავებისთანავე, როგორც ამას კანონმდებელი მოითხოვს, არამედ პოლიციის სამმართველოში.¹⁷³ აღნიშნულის მიზეზად კი, დაკავების ოქმში მითითებულია ზაზა სამხარაძის წარდგენა „რუსთავის საქალაქო სამმართველოს პირველი განყოფილების შენობაში, განაჩენის გაცნობისა და ელექტრონული ოქმის შედგენის მიზნით.“ მართალია, გამონაკლის შემთხვევებში კანონმდებელი იძლევა დაკავების ოქმის შედგენის შესაძლებლობას მოგვიანებით, თუმცა, ადგენს, რომ ეს უნდა იყოს განპირობებული ობიექტური მიზეზით. ვინაიდან, კანონმდებელი ელექტრონული ფორმით ოქმის შედგენას განიხილავს, როგორც შესაძლებლობას და არა ვალდებულებას,¹⁷⁴ იგი ვერც ერთ შემთხვევაში ვერ ჩაითვლება ოქმის დაუყოვნებლივ შეუდგენლობის ობიექტურ მიზეზად. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, დაკავების ოქმი უნდა შედგენილიყო დაკავებისთანავე ქ. რუსთავში, კლდიაშვილის ქ. №4-ში.

დაკავების ოქმი არ შეადგინა დამკავებელმა – სამხარაძის დაკავება მოხდა გამომძიებელ გიორგი ნაცვლიშვილის მიერ და, შესაბამისად, დაკავების ოქმიც მას უნდა შეედგინა.

კანონის მოთხოვნა დამკავებლის მიერ ოქმის შედგენის თაობაზე ემსახურება კონკრეტულ მიზანს – მოხდეს დაკავების პროცესის სრულად და ზუსტად ასახვა. დამკავებელი კი წარმოადგენს სწორედ იმ პიროვნებას, რომელსაც ყველაზე მეტი სიზუსტით შეუძლია აღწეროს დაკავების ვითარება. განსახილველ საქმეში, როგორც ზემოთ აღინიშნა, ოქმი შეადგინა სხვა გამომძიებელმა, რომელიც დაკავებას არ ესწრებოდა.

¹⁷¹ სსსკ-ის 175-ე მუხლი.

¹⁷² დასტურდება ოქმით, ასევე, სასამართლოში მოწმის სახით დაკითხული პოლიციელების ჩვენებებით.

¹⁷³ ზაზა სამხარაძე დააკავეს 2011 წლის 10 ივლისს 09:05 საათზე ქ. რუსთავში, კლდიაშვილის №4-ში, მის საცხოვრებელ კორპუსთან. ზაზა სამხარაძე დაკავების შემდეგ მიიყვანეს პოლიციის სამმართველოში 09:12 სთ-ზე, დაკავების ოქმის შედგენა დაიწყო 09:20 წუთზე, დაკავებიდან 15 წუთის შემდეგ.

¹⁷⁴ სსსკ-ის 134-ე მუხლი.

დაკავების ოქმთან დაკავშირებით ზემოთ განხილული დარღვევები და საპროცესო კანონმდებლობასთან მისი შეუსაბამობა საფუძვლიან ეჭვს ბადებს, რომ შეუძლებელი იყო დაკავების პროცესის სიზუსტით ასახვა დაკავების ოქმში.

- **მხარეთა თანასწორობა**

ზაზა სამხარაძის საქმეში ყურადღებას იქცევს წინასასამართლო სხდომის თარიღი. პროცესი გამოძიების დაწყებიდან დროის საკმაოდ მცირე მონაკვეთში – 10 დღის შემდეგ გაიმართა და თარიღის შერჩევის დროს მოსამართლემ მხოლოდ პროკურორის პოზიცია გაითვალისწინა. პროკურორმა იშუამდგომლა პროცესის 2011 წლის 22 ივლისს ჩატარების თაობაზე, ვინაიდან, მისი განცხადებით, გამოძიება თითქმის დასრულებული იყო. ამის სანინააღმდეგოდ, დაცვის მხარემ განაცხადა, რომ აღნიშნული ვადა არაგონივრულად მცირე იყო და იგი საჭიროებდა გარკვეულ დროს მტკიცებულებების მოპოვებისთვის. საბოლოოდ, როგორც უკვე აღინიშნა, მოსამართლემ წინასასამართლო სხდომის ჩანიშვნისას გაითვალისწინა მხოლოდ ბრალდების პოზიცია, ხოლო დაცვის საჭიროება სრულად უარყო.

მოსამართლის მიერ ერთი მხარისთვის უპირატესობის მინიჭება წარმოადგენს, მხარეთა თანასწორობის პრინციპის ცალსახა დარღვევას, ვინაიდან სასამართლო ვალდებულია, „მხარეებს თავიანთი უფლებების და კანონიერი ინტერესების დასაცავად შეუქმნას თანაბარი შესაძლებლობები ისე, რომ არც ერთ მათგანს არ მიანიჭოს უპირატესობა.“¹⁷⁵ გარდა ამისა, ბრალდებულისთვის დაცვის მოსამზადებელი დროის არაგონივრულად შეზღუდვა¹⁷⁶ წარმოადგენს დაცვის უფლების დარღვევას.

- **ამოცნობის კანონიერება**

საქმის მასალების შესწავლის შედეგად გამოკვეთა არა მხოლოდ დაკავების, არამედ გამოძიების მიერ ჩატარებული ამოცნობის არადამაჯერებლობაც. ხარვეზები, რომლებიც აღნიშნულ მოსაზრებას ამყარებს, მდგომარეობს შემდეგში:

- 1) დამსწრე იური ჯაფოშვილს არ განუმარტეს უფლება-მოვალეობები, ასევე არ აცნობეს, თუ რომელ საქმესთან დაკავშირებით იყო ჩართული საგამოძიებო მოქმედებაში. აღნიშნული პირდაპირ ეწინააღმდეგება სსსკ-ის ნორმას, რომელიც განმარტავს, რომ დამსწრეებს აუცილებლად უნდა განემარტოთ მათი უფლებები.¹⁷⁷
- 2) სხვადასხვა ვერსია ფიქსირდება ამოცნობის ჩატარების დროსთან დაკავშირებით. ამოცნობის ოქმის თანახმად, ამოცნობა დაიწყო 10:30 საათზე და დასრულდა 10:45 საათისთვის, თუმცა, აღნიშნულს არ ადასტურებს ერთ-ერთი დამსწრე. ჟულიეტა გოძიაშვილის ჩვენების თანახმად, ამოცნობა 13:00 საათის შემდეგ დაიწყო. მეორე დამსწრე საერთოდ ვერ იხსენებს დაწყების დროს. ნათელია, რომ ამოცნობის ჩატარებასთან დაკავშირებით, ოქმში დაფიქსირებული დრო სადა-

¹⁷⁵ სსსკ-ის 25-ე მუხლი.

¹⁷⁶ სსსკ-ის 38-ე მუხლი.

¹⁷⁷ სსსკ-ის 134-ე მუხლი.

ვოა და მისი სიზუსტე ეჭვებს ბადებს, მაშინ როდესაც, სსსკ-ის 134-ე მუხლის თანახმად, ამოცნობის ჩატარების ზუსტი დროის მითითება კანონმდებლის იმპერატიული მოთხოვნაა.

მიუხედავად იმისა, რომ ზემოაღნიშნული ხარვეზები, ამოცნობის ოქმს არადამაჯერებელს ხდის, მოსამართლემ მტკიცებულებები არ ცნო დაუშვებლად და მათ დაეყრდნო გამამტყუნებელ განაჩენში. საპროცესო კოდექსის თანახმად¹⁷⁸ კი, გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა ემყარებოდეს მხოლოდ დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას.

• **მტკიცების გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტი**

საქმეში არსებული მტკიცებულებები,¹⁷⁹ მართალია, ადასტურებს, რომ დაზარალებულ ნაზარიანს დაუზიანეს ჯანმრთელობა, მაგრამ არც ერთი მტკიცებულება, მონმე თუ ექსპერტის დასკვნა არ მიუთითებს, რომ ნაზარიანს აღნიშნული დაზიანება მიაყენა ზაზა სამხარაძემ. საილუსტრაციოდ გთავაზობთ ბრალდების მხარის მტკიცებულებათა მოკლე შინაარსს:

- მედდა იანა დარბაიძის დაკითხვის ოქმით მტკიცდება, რომ ტრავმატოლოგიურ განყოფილებაში მიმღებიდან შეიყვანეს რუპენ ნაზარიანი, რომელიც იმყოფებოდა ნაცემ მდგომარეობაში. მედდის განცხადებით, მან დაზარალებულის სისხლით დასერილი და გახეული მაისური გადასცა პოლიციის თანამშრომლებს. დარბაიძე ამბობს, რომ არ იცის, თუ ვინ და რა მიზეზით სცემეს პაციენტ ნაზარიანს;
- მაისურის დათვალიერების ოქმით ირკვევა მხოლოდ ის, რომ პოლიციელს მედდა იანა დარბაიძემ გადასცა მაისური, რომელსაც აღნიშნება მონითალო ფერის სისხლისმაგვარი ლაქები და არის გახეული. აღწერილია ასევე მაისურის ნიშნები;
- ტრასოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით დასტურდება, რომ ნაზარიანის მაისურის ზედაპირზე არსებული დაზიანებები გარღვევისა და გახევის სახით წარმოქმნილია ფიზიკური ძალის ზემოქმედების შედეგად;
- ბიოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით დასტურდება, რომ ნაზარიანის სისხლი მიეკუთვნება |ჯგუფს. ნაზარიანის მაისურზეც აღმოჩნდა ადამიანის სისხლი, რომელიც მიეკუთვნება |ჯგუფს;
- სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზის დასკვნით დასტურდება, რომ რუპენ ნაზარიანს დაუდგინდა დიაგნოზი – ქალა-ტვინის დაზარალებული ტრავმა, თავის ტვინის შერყევა. დაზიანება მიეკუთვნება ნაკლებად მძიმე ხარისხს, ჯანმრთელობის ხანგრძლივად მოშლით;
- პირის ამოცნობის ოქმით დასტურდება, რომ ნაზარიანს კარი გაუღო ზაზა სამხარაძემ, შემდეგ ჩაიყვანა ეზოში და მიაყენა ფიზიკური შეურაცხყოფა;

¹⁷⁸ სსსკ-ის მე-13 მუხლი.

¹⁷⁹ დაზარალებულისა და ამოცნობის დამსწრეების ჩვენებებთან ერთად, წარმოდგენილია მოწმეების – მედდისა და პოლიციის თანამშრომლის ჩვენებები, ასევე, ტრასოლოგიური, ბიოლოგიური და სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზის დასკვნები, მაისურის დათვალიერების ოქმი, სისხლის ნიმუშის აღების ოქმი, ოპერატიული ინფორმაციის პატაკი.

- მოწმე იური ჯაფოშვილი და ჯულიეტა გოძიაშვილი **დაკითხვისას** აცხადებენ, რომ მათ ნახეს, როგორ მიუთითა ნაზარაინმა ამოცნობის დროს კონკრეტულ მამაკაცზე და თქვა, რომ ამ კაცმა სცემა.

ჩამოთვლილ საგამოძიებო მოქმედებებთან ერთად გამოძიებას, ასევე შეეძლო ჩაეტარებინა ნაწილაკების ქიმიური ექსპერტიზა დაზარალებულის ქურთუკზე, რომელიც დაადგენდა დაზარალებულის და ბრალდებულის ურთიერთშემხებლობას.

იმისათვის, რომ სასამართლო თავის გამამტყუნებელ განაჩენში ზემოთ მოყვანილ მტკიცებულებებს დაყრდნობოდა, სახეზე უნდა ყოფილიყო რიგი პირობებისა. პირველ რიგში, სასამართლოს მიერ გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანისას, აუცილებელია იმ მტკიცებულებათა ერთობლიობა, რომელიც *ობიექტურ პირს დაარწმუნებდა პირის ბრალეულობაში*. გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტი აღნიშნულ საქმეში არ არის მიღწეული, ვინაიდან წარმოდგენილი მტკიცებულებებიდან მხოლოდ დაზარალებულის ჩვენება ვერ დაარწმუნებს ობიექტურ პირს სამხარაძის ბრალეულობაში. ამასთან, აღსანიშნავია ისიც, რომ სსსკ-ის 82-ე მუხლით „*გამამტყუნებელი განაჩენით პირის დამნაშავედ ცნობისთვის საჭიროა გონივრულ ეჭვს მიღმა არსებული შეთანხმებული მტკიცებულებების ერთობლიობა*“. მტკიცებულებები, რომელთაგან მხოლოდ ერთ-ერთი მიუთითებს სამხარაძის მიერ დანაშაულის ჩადენაზე, ერთმანეთთან შეთანხმებულად ვერ ჩაითვლება. შესაბამისად, სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის თანახმად,¹⁸⁰ განაჩენი, არ ემყარება რა „*სასამართლო განხილვის დროს გამოკვლეულ, ეჭვის გამომრიცხავ მტკიცებულებათა ერთობლიობას*“, ვერ ჩაითვლება დასაბუთებულად.

დასკვნა

ზაზა სამხარაძის მიმართ არსებულ საქმეში სახეზეა მრავალი არსებითი ხასიათის დარღვევა. კერძოდ, საპროცესო იძულებითი ღონისძიების – დაკავების – საპროცესო დარღვევით წარმოება; გამოძიების არასრული წარმოება, რომლის შედეგად მოპოვებული მტკიცებულებები ვერ აღწევს გამამტყუნებელი განაჩენისთვის საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილ გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტს; სასამართლოს მიერ მხარეთა თანასწორობის პრინციპის დარღვევა. ეს ყოველივე ერთობლიობაში მიუთითებს იმაზე, რომ სამხარაძის მიმართ წარმოებულ საქმეში, რომ არა ხარვეზები, შესაძლოა, სხვა სახის გადანყვეტილება დამდგარიყო.

ქ. ნ. 26 მაისის ესკორტის საქმეები

შესავალი

საზოგადოების განსაკუთრებული ინტერესი გამოიწვია იმ პირთა დაკავებებმა, რომლებიც მაისის აქციის ორგანიზატორების ესკორტის ავტომანქანებს მართავდნენ აქციის დატოვებისას.

შეგახსენებთ იმ ფაქტობრივ გარემოებებს, რომლებსაც ადგილი ჰქონდა ესკორტის მიერ რუსთაველის ქუჩის დატოვებისას. 2011 წლის 25 მაისს პარლამენტის შენობის წინ მიმდინარე საპროტესტო მანიფესტაცია ნებადართუ-

¹⁸⁰ სსსკ-ის 259-ე მუხლი.

ლი იყო 24:00 საათამდე. აღნიშნული დროის გასვლის შემდეგ მონაწილეთა ნაწილმა ტერიტორიის დატოვება ავტომანქანით გადაწყვიტა, რის შედეგადაც ნიო ბურჯანაძის ავტომანქანათა კოლონამ დაიწყო ნელი სვლით გადაადგილება რუსთაველის გამზირიდან თავისუფლების მოედნის მიმართულელებით. ამ პერიოდში რუსთაველის გამზირზე ჯერ კიდევ იმყოფებოდა უამრავი ადამიანი, მათ შორის, პოლიციელები.

ვიდეო მასალებში ჩანს, რომ გზის სავალი ნაწილი მეტრო თავისუფლების მოედნის მიმდებარე ტერიტორიაზე მთლიანად აქვს დაკავებული პოლიციას. ეს უკანასკნელი, ერთი მხრივ, ავტომობილებს არ აძლევს მითითებას შეჩერების თაობაზე, ხოლო მეორე მხრივ, აქციის ტერიტორიის დატოვების თაობაზე ბრძანების მიუხედავად, არ ხსნის დერეფანს, რომელიც ავტომანქანებსა და აქციის მონაწილეებს გასვლის შესაძლებლობას მისცემდა. ვიდეოში ჩანს, რომ ავტოკოლონაში შემავალი ერთ-ერთი ავტომანქანა დანინაურდა და შეეცადა პოლიციის კორდონის გარღვევას. აღნიშნულ ავტომანქანას პოლიცია მყისიერად უხსნის გასასვლელს. პირველ ავტომანქანას უკან მიჰყვებიან სხვა ავტომანქანები. მანქანების გადაადგილების პროცესში ჩანს პოლიციელების მიერ მათი მიმართულებით ხელჯოხების დარტყმა და სროლა.

აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიეცა 7 პირი. ამათგან, ყველა ბრალდებულთან, გარდა ზურაშვილისა, გაფორმდა საპროცესო შეთანხმება. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ დაკავებულ პირთა ბრალდება ძირითადად იდენტურია. ყველა მათგანს ბრალი ედება პოლიციის მუშაკთა მიმართ წინააღმდეგობის განწევაში.¹⁸¹ დამატებით, ზოგიერთ მათგანს ბრალი ედება ასევე სსკ-ით გათვალისწინებულ შემდეგ დანაშაულებრივ ქმედებებში: ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანება;¹⁸² ჯანმრთელობის განზრახ მსუბუქი დაზიანება;¹⁸³ სხვაგვარი ძალადობა, რამაც დაზარალებულის ფიზიკური ტკივილი გამოიწვია;¹⁸⁴ ჯანმრთელობის განზრახ ნაკლებად მძიმე დაზიანება მსხვერპლის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით;¹⁸⁵ ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანება, რომელმაც გამოიწვია სიცოცხლის მოსპობა.¹⁸⁶

ბრალდების სამართლებრივი ფორმულირება ურთიერთწინააღმდეგობრივია: მითითებულია, რომ მანიფესტაცია იყო უკანონო და მონაწილეთა მიერ ტერიტორიის დატოვების მიზნით პოლიციამ შექმნა კორდონი. ამის პარალელურად ნათქვამია, რომ ესკორტის მძღოლები არ დაემორჩილნენ პოლიციელთა კანონიერ მოთხოვნას, შეჩერებულიყვნენ. სასამართლოს განაჩენიც ამავე ურთიერთგამომრიცხავ ფორმულირებას ეყრდნობა.

აღსანიშნავია, რომ ამ პირთაგან რამდენიმე პასუხისგებაში მიეცა ასევე სხვა დანაშაულებისთვის, რომლებიც არ უკავშირდება ამ თავში წარმოდგენილ სისხლის სამართლის საქმეებს. ეს საქმეები ცალკე გამოვყავით და გავაერთიანეთ პოლიციის წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულთა თავში.

¹⁸¹ სსკ-353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაული.

¹⁸² 117-ე მუხლის მე-2 ნაწილი.

¹⁸³ 120-ე მუხლი.

¹⁸⁴ 125-ე მუხლი.

¹⁸⁵ სსკ-ის 118-ე მუხლის მე-3 ნაწილი ჩადენილი 117-ე მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული დამამძიმებელი გამორეოების არსებობისას.

¹⁸⁶ 117-ე მუხლის მე-4 ნაწილი.

მიუხედავად ჩვენი სურვილისა, შეგვესწავლა ყველა პირის საქმე, მხოლოდ სამმა დაკავებულმა გამოთქვა თანხმობა და, შესაბამისად, მათი საქმეები იქნა შესწავლილი. წინამდებარე თავში წარმოდგენილია მხოლოდ ავთანდილ მერებაშვილის, შაქრია ზურაბშვილისა და ივანე ჩილვინაძის საქმეთა ანალიზი. აღნიშნული საქმეები, ისევე როგორც სრულად შესწავლილი საქმეები, ცალკე თავებადაა გამოყოფილი. მათ წინ უძღვის ანალიზის შედეგად გამოვლენილი პრობლემები და მათი მოკლე სამართლებრივი შეფასება.

გამოვლენილი პრობლემები და მათი სამართლებრივი შეფასება

- **ქმედების არასწორი კვალიფიკაცია — ერთი ქმედებისთვის ორჯერ პასუხისმგებლობა**

ფაქტობრივი ვითარება

ყველა შესწავლილ საქმეში, გარემოება, სადაც ადგილი აქვს პოლიციელისთვის ავტომანქანის შეჯახებას, დაკვალიფიცირებულია არა მხოლოდ ჯანმრთელობის შესაბამისი ხარისხის დაზიანებად (ნაკლებად მძიმე — 118-ე მუხლი და მძიმე ხარისხის — 117-ე მუხლი) პირის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით, არამედ, ასევე, პოლიციელის მიმართ წინააღმდეგობის განწვევად. შესაბამისად, სახეზეა ერთი ქმედებისთვის ორჯერ პასუხისმგებლობა.

სამართლებრივი შეფასება

კონსტიტუციით დადგენილია ერთი ქმედების გამო ორჯერ პასუხისმგებლობის აკრძალვა, რაც, ასევე, განმტკიცებულია სისხლის სამართლის კოდექსით, რომლის თანახმადაც, ნორმათა კონკურენციის შემთხვევაში, გამოიყენება სპეციალური ნორმა ქმედების კვალიფიკაციისას. პოლიციის წინააღმდეგობისთვის სპეციალურ ნორმას წარმოადგენს ჯანმრთელობის შესაბამისი ხარისხით დაზიანება მაკვალიფიცირებელი გარემოებით (ჩადენილი სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით), ზოგად ნორმას კი — პოლიციის წინააღმდეგობა. ვინაიდან მოცემულ საქმეში ორივე ნორმა იქნა გამოყენებული, დაირღვა ორჯერ პასუხისმგებლობის აკრძალვის პრინციპი.

- **მტკიცების არასაკმარისი სტანდარტი — ურთიერთგამომრიცხავი მტკიცებულებები**

ფაქტობრივი ვითარება

საქმეთა უმრავლესობაში ძირითად მტკიცებულებებს წარმოადგენს მონმეთა ჩვენებები, რომლებიც გამოძიების სტადიაზე სიტყვასიტყვით ემთხვევა ერთმანეთს. არაერთი საქმის გარემოებების ოფიციალური ვერსია წინააღმდეგობაში მოდის საქმის მიღმა მოძიებულ მასალებთან (იგულისხმება მედიის გაავრცელებული ვიდეო მასალა, ასევე, თავად მწარმოებელი ორგანოს მიერ გაკეთებული ოფიციალური განცხადებები). ასევე, რიგ საქმეებში თავად ბრალის დადგენილების ტექსტი ურთიერთგამომრიცხავ შინაარსს შეიცავს, რომელიც მოსამართლის მიერ განაჩენში უცვლელადაა გადმოტანილი საპროცესო შეთანხმების დამტკიცების დროს. ყოველივე ეს კი, ერთობლიობაში, ამ მტკიცებულებათა მიმართ მნიშვნელოვან ეჭვებს აჩენს.

სამართლებრივი შეფასება

სსსკ-ის იმპერატიული მოთხოვნაა, რომ გამამტყუნებელი განაჩენი ეყრდნობოდეს დამაჯერებელ და ურთიერთშეთანხმებულ მტკიცებულებათა ერთობლიობას, ამ შემთხვევაში, მტკიცებულებები დამაჯერებლობას მოკლებული და ურთიერთგამომრიცხავია, შესაბამისად, არ არის დაცული მტკიცების სტანდარტი.

- **პირის დაკავების უკანონობა — ფიზიკური ძალადობა და თავისუფლების უკანონო აღკვეთა**

ერთ-ერთ საქმეში გამოვლინდა პირის მიმართ ფიზიკური ძალადობის აშკარა ნიშნები, რომლებიც მას მიაღდა დაკავების პროცესში. ვლინდება, რომ აღნიშნული ძალადობა მას მიაყენეს პოლიციელებმა. გარდა ამისა, ასევე გამოვლინდა დაკავების მეტი ხანგრძლივობა, ვიდრე ოფიციალურადაა მითითებული დაკავების ოქმში.

სამართლებრივი შეფასება

კონსტიტუციით, ისევე როგორც სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით, აკრძალულია პირის მიმართ რაიმე სახის იძულება სისხლის სამართალწარმოების დროს და იგი წარმოადგენს არასათანადო მოპყრობას (წამებას, არაადამიანურ ან ღირსების შემლახველ მოპყრობას). კონსტიტუციით, ასევე სსსკ-ით, მკაცრად არის განსაზღვრული პირის დაკავების ვადა. ვადის გადამეტება კი თავისუფლების უკანონო აღკვეთას ნიშნავს. ვინაიდან ამ შემთხვევაში ორივეს ჰქონდა ადგილი, დაირღვა როგორც ძალადობის აკრძალვის, ისე პირის თავისუფლებაში ყოფნის პრინციპი.

- **უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევა — ოფიციალური განცხადებით პირის დამნაშავედ მოხსენიება**

ფაქტობრივი ვითარება

ერთ-ერთ საქმეში საქმის მწარმოებელმა ორგანომ ოფიციალურ საჯარო განცხადებაში დამნაშავის კონტექსტში მოიხსენია პირი, რომლის მიმართაც გამოძიება ახალი დანყებული იყო.

სამართლებრივი შეფასება

კონსტიტუციით, ისევე როგორც სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით, მკაცრად არის აკრძალული პირის დამნაშავეობის შესახებ განცხადების გაკეთება, სანამ გამამტყუნებელი განაჩენი კანონიერ ძალაში არ შევა. ამ შემთხვევაში, ვინაიდან გამამტყუნებელი განაჩენი სახეზე არ იყო, დაირღვა უდანაშაულობის პრეზუმფცია.

ამირან მერევაშვილის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

ამირან მერევაშვილი მუშაობდა საქართველოს პარლამენტის ყოფილ თავმჯდომარესთან – ნინო ბურჯანაძესთან. იყო მისი საცხოვრებელი ბინის დაცვის თანამშრომელი.

2011 წლის მაისის თვეში საქართველოში, კერძოდ თბილისში, „სახალხო კრების“ მიერ ორგანიზებული მშვიდობიანი აქციების პერიოდში, ნინო ბურჯანაძის თხოვნით, ამირან მერევაშვილი, საჭიროების შემთხვევაში, აქციის მონაწილეებს საკვები პროდუქტებით ამარაგებდა.

საქმის ფაბულა

2011 წლის 28 ივლისს ა.მერევაშვილთან, საქმის არსებითი განხილვის ეტაპზე, გაფორმდა საპროცესო შეთანხმება, რომლის საფუძველზეც, ქ.თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ გამოტანილ იქნა გამამტყუნებელი განაჩენი: 120-ე მუხლის პირველი ნაწილით – ჯანმრთელობის განზრახ მსუბუქი დაზიანება, რამაც მისი ხანმოკლე მოშლა გამოიწვია; 118-ე მუხლის მე-3 ნაწილით – ჯანმრთელობის განზრახ ნაკლებად მძიმე დაზიანება, ჩადენილი მსხვერპლის სამსახურებრივ მდგომარეობასთან დაკავშირებით; 125-ე მუხლი – სხვაგვარი ძალადობა, რასაც არ მოჰყოლია ჯანმრთელობის მსუბუქი დაზიანება; 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით – პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა ძალადობით, ჯგუფურად.

სასჯელის სახედ და ზომად მერევაშვილს 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულისთვის განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით; 118-ე მუხლის მე-3 ნაწილით – 3 წლის ვადით; 125-ე მუხლის პირველი ნაწილით – ჯარიმა 1000 ლარი; 120-ე მუხლით – 1 წლით თავისუფლების აღკვეთა. დანიშნული სასჯელები შეიკრიბა და, საბოლოოდ, ა.მერევაშვილს მიესაჯა თავისუფლების აღკვეთა 9 წლის ვადით, საიდანაც 4 წელი განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში მოხდით, ხოლო 5 წელი – პირობითად, 6 წლის გამოსაცდელი ვადით. დამატებითი სასჯელის სახით დაეკისრა ჯარიმის გადახდა 1000 ლარის ოდენობით.

აქვე აღსანიშნავია, რომ ა.მერევაშვილი იმავე დღეს ცნობილ იქნა დამნაშავედ სხვა სისხლის სამართლის საქმეშიც, პოლიციის წინააღმდეგობისთვის. აღნიშნული საქმის ანალიზი იხილეთ პოლიციის წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულთა თავში.

საქმეში არსებული გარემოებები.

ოფიციალური ვერსიის თანახმად, 2011 წლის 28 ივლისს მერევაშვილს ბრალი წარედგინა 26 მაისის საპროცესო აქციის მოვლენებთან დაკავშირებით შემდეგ დანაშაულებებზე: პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა ძალადობით, ჯგუფურად;¹⁸⁷ ჯანმრთელობის განზრახ მსუბუქი დაზიანება, რამაც მისი ხანმოკლე მოშლა გამოიწვია;¹⁸⁸ ჯანმრთელობის განზრახ ნაკლებად

¹⁸⁷ სსსკ-ის 353-მუხლის მეორე ნაწილი.

¹⁸⁸ სსსკ-ის 120-ე მუხლის პირველი ნაწილი.

მძიმე დაზიანება, ჩადენილი მსხვერპლის სამსახურებრივ მდგომარეობასთან დაკავშირებით;¹⁸⁹ სხვაგვარი ძალადობა, რასაც არ მოჰყოლია ჯანმრთელობის მსუბუქი დაზიანება.¹⁹⁰

გამოძიების მიერ დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ ა.მერებაშვილი 2011 წლის 25 მაისს მონაწილეობდა ქ.თბილისში, პარლამენტის ადმინისტრაციული შენობის მიმდებარე ტერიტორიაზე, საზოგადოებრივი მოძრაობა „სახალხო კრების“ მიერ ორგანიზებულ აქციაში. აღნიშნული აქცია ადგილობრივი ორგანოების მხრიდან სანქცირებული იყო 2011 წლის 25 მაისს 24:00 საათამდე. ვადის გასვლის შემდეგ, აქციაში სხვებთან ერთად მონაწილეობას კვლავ განაგრძობდა ა.მერებაშვილი, რომელმაც შემდგომ გადაწყვიტა, რომ დაეტოვებინა მიმდებარე ტერიტორია. სხვა პირებთან ერთად იგი ჩაჯდა ავტომანქანაში და გაემართა მეტროსადგურ „თავისუფლების მოედნის“ მიმართულებით. ამ ტერიტორიაზე საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის მიზნით იდგნენ პოლიციის თანამშრომლები, რომლებიც ა.მერებაშვილის და თავისუფლების მოედნისაკენ მოძრაობის სხვა ავტომანქანების მძღოლებს ხელების მოძრაობით ანიშნებდნენ, რომ ავტომანქანები გაეჩერებინათ და დამორჩილებოდნენ მათ კანონიერ მოთხოვნას. მერებაშვილის მართვის ქვეშე მყოფი ავტომანქანის წინ სწრაფი სვლით გაემართა რამდენიმე ავტომანქანა, რადროსაც პოლიციის თანამშრომლები შეეცადნენ დერეფნის გაკეთებას, რათა ავტომანქანებისთვის გასვლის შესაძლებლობა მიეცათ. ა.მერებაშვილმა დაინახა ეს ყოველივე და, ნაცვლად იმისა, რომ მათთვის გვერდი აექცია, სიჩქარეს მოუმატა და შეეჯახა პოლიციელების კორდონში მყოფ პოლიციის თანამშრომლებს. შეჯახებამ გამოიწვია ჯანმრთელობის ნაკლებად მძიმე დაზიანება, ჯანმრთელობის მსუბუქი დაზიანება ჯანმრთელობის ხანმოკლე მოშლით და მის გარეშე, რამაც გამოიწვია ფიზიკური ტკივილი.

ბრალდების მტკიცებულებებს წარმოადგენს პოლიციის თანამშრომელთა ჩვენებები, რომლებიც უშუალოდ მონაწილეობდნენ ამირან მერებაშვილის დაკავებაში, ასევე, ავტომანქანის ჩხრეკისა და ამოღების ოქმები, სასამართლო სამედიცინო ექსპერტის დასკვნები, სატრანსპორტო-ტრასოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა, მერებაშვილის მიერ მოწმისა და ბრალდებულის სახით მიცემული ჩვენებები.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

- **დანაშაულის ნიშნების არარსებობა**

353-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული

საქმის მასალების, მედია საშუალებებისა და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ გამოქვეყნებული ვიდეო ჩანაწერების¹⁹¹ გაანალიზებამ ცხადყო, რომ მერებაშვილის მიერ დანაშაულის ჩადენის ნიშნები არ არის

¹⁸⁹ სსსკ-ის 118-ე მუხლის მე-3 ნაწილი.

¹⁹⁰ სსსკ-ის 125-ე მუხლი.

¹⁹¹ №1 ვიდეო - 25-ე არხის მიერ გადაღებული ვიდეო მასალა, ხელმისაწვდომია: <http://www.palitravt.ge/akhali-ambebi/shemthkhveva/5014-eskortis-chavla-kadrebi-ganskhvavebuli-rakursith.html>;

№2 ვიდეო – ავტოკოლონის გადაადგილება მეტრო თავისუფლების მოედნის გასწვრივ გზის საგალ ნაწილზე, ხელმისაწვდომია: <http://www.palitravt.ge/akhali-ambebi/shemthkhveva/5048-shss-s-akhali-operatiuli-vidomasala-bitsadzis-eskortis-shesakheb.html>;

№3 ვიდეო - ავტოკოლონის გადაადგილება თავისუფლების მოედნის მიმართულებით, ხელმისაწვდომია: <http://www.police.ge/index.php?m=8&newsid=2505>;

სახეზე. საქმის გარემოებების არასწორმა, დამახინჯებულმა და სუბიექტურ-მა დადგენამ, რა თქმა უნდა, გავლენა იქონია წარდგენილ ბრალდებებზეც.

აქციის დაშლის პროცესში აქციის ორგანიზატორები და სხვა მონაწილეები აქციის ტერიტორიის დატოვებას მათივე ავტომანქანებით შეეცადნენ. აღნიშნულ ეპიზოდს მეტ-ნაკლები სისრულით ასახავს მედია საშუალებებისა და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ გამოქვეყნებული ვიდეო ჩანაწერები. ვიდეოში ჩანს, რომ მეტრო „თავისუფლების მოედნის“ გასწვრივ გზის სავალი ნაწილი მთლიანად დაკავებული აქვს პოლიციას. პოლიცია აქციის ორგანიზატორებსა და აქციის მონაწილეებს, რომლებიც ავტომანქანებით კინო რუსთაველის მიმდებარე ტერიტორიიდან დაიძრნენ, პოლიციელები არ აძლევენ მითითებას/ბრძანებას შეჩერების თაობაზე და აქციის მონაწილეების მიმართ ინტენსიურ პოლიციურ ძალას იყენებენ. ვიდეო მასალაში ჩანს, რომ მეტრო „თავისუფლების მოედნის“ გასწვრივ ტერიტორიაზე ავტოკოლონაში შემავალი პირველი ავტომანქანა, რომელშიც იჯდა მერებაშვილი, წინაურდება, უმატებს სიჩქარეს და ცდილობს პოლიციის კორდონის გარღვევას. ჩანს, რომ აღნიშნულ ავტომანქანას პოლიცია მყისიერად გასასვლელს უხსნის.

ჩვენ მიერ საქმის მასალების შესწავლის შედეგად გამოვლინდა, რომ ადგილი არ ჰქონია მერებაშვილის მიერ პოლიციელისთვის წინააღმდეგობის განწვევას. ამის თქმის საფუძველს გვაძლევს დანაშაულის ნიშნების არარსებობა. იმისათვის, რათა სახეზე იყოს ჰმმ-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული, აუცილებელია, რომ პოლიციელისთვის განუვლი წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისთვის ხელის შეშლის, მისი საქმიანობის შეწყვეტის ან შეცვლის მიზანს ატარებდეს და ის ჩადენილი უნდა იქნეს ძალადობით ან ძალადობის მუქარით. იმ პირობებში, როდესაც პოლიცია, აქციის ტერიტორიის გათავისუფლების თაობაზე მისი ბრძანების მიუხედავად, აქციის მონაწილეებს უკანონოდ გასასვლელს არ აძლევდა და მათ მიმართ გაუმართლებელ ძალას იყენებდა, პოლიციის მხრიდან საზოგადოებრივი წესრიგის შესრულებას ადგილი არ ჰქონია და პოლიციის ქმედებაში კანონით დაცული ლეგიტიმური მიზანი არ არსებობდა. ამასთან, პოლიციის თანამშრომლის მიმართ მისი მხრიდან ძალადობის გამოყენებას/მისი მუქარას, რომელიც საზოგადოებრივი წესრიგის შესრულების ხელშეშლის, მისი შეწყვეტის ან შეცვლისკენ იქნებოდა მიმართული, ასევე არ ჰქონია ადგილი.

იმავს ადასტურებს მერებაშვილი და აცხადებს, რომ არანაირი მოწოდება მანქანის გაჩერებისა პოლიციისა თუ სპეცრაზმის მხრიდან არ ყოფილა. კორდონთან მიახლოებისას მათ გაუკეთეს კორიდორი, რითაც ისარგებლა.¹⁹²

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შეიძლება დავასკვნათ, რომ მერებაშვილის მხრიდან პოლიციელთათვის წინააღმდეგობის განწვევა ადგილი არ ჰქონია.

¹⁹² ინფორმაციის წყარო მერებაშვილის განცხადებაა საიას თავმჯდომარის სახელზე. მის მიერ მოწმის სახით მიცემულ ჩვენებაში კი, ოდნავ განსხვავებული პოზიციაა დაფიქსირებული. ჩვენებაში ვკითხულობთ: „თავიდან შევანელე სვლა, მაგრამ უკან მჯდომმა ანზორ ბიჭაძემ დამიყვირა, რომ სწრაფად დამეძრა მანქანა და სწრაფი სვლით გამერდვია პოლიციელების კორდონი. მეც დავიბენი, ვგრევე შევასრულე ანზორ ბიჭაძის მოთხოვნა და მართლაც სწრაფი სვლით შევევარი პოლიციელების კორდონში.“

118-ე, 120-ე და 125-ე მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაული

ვიდეოფირებზე აღბეჭდილი მასალით, სადავო ხდება არა მხოლოდ სსკ-ის 353-ე მუხლით, არამედ 118-ე, 120-ე და 125-ე მუხლებით გათვალისწინებული ქმედებებიც. კერძოდ, ესკორტის სხვა მანქანაში მჯდომი შაქრია ზურაშვილის ბრალდების საქმეზე დაცვის მხარის მიერ ჩატარებული ჰაბიტოსკოპიური ექსპერტიზა, სადაც საკვლევ საგნად გამოყენებულ იქნა ბრალდების მტკიცებულება – ვიდეო მასალა, ადგენს, რომ „ავტომობილების შეჯახება ადამიანთან ან რაიმე უცხო სხეულთან არ ფიქსირდება. კადრში დაფიქსირებული ავტომობილის მკვეთრი აწევა და დაწევა სავალი ნაწილიდან, რაც სავარაუდოდ გამოწვეულია რაიმე საგანზე გადავლით გახლავთ ექვსი ავტომობილისგან შემდგარ კოლონაში რიგით მე-5 ავტომობილი, ბოლოს წინა და არის ღია ფერის“.¹⁹³ ის ავტომობილი, კი რომელსაც ამირან მერებაშვილი მართავდა, არის რიგით პირველი, ლურჯი ფერის „დოჯის“ მარკის ავტომანქანა სახელმწიფო ნომრით WPW-506. აღნიშნული გარემოება კიდევ ერთხელ ადასტურებს იმ ფაქტს, რომ მერებაშვილის მიერ ადგილი არ ჰქონია პოლიციის თანამშრომელთა ჯანმრთელობის დაზიანების ფაქტს.

მართალია, საქმის მასალებისა და ვიდეო ფირების მეშვეობით აღდგენილი სურათი ადასტურებს, რომ მერებაშვილის მხრიდან ადგილი არ ჰქონია არც 253-ე და არც 118-ე და 120-ე მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენას, ჩვენ მაინც გადავწყვიტეთ, სამართლებრივი ანალიზი გაგვეკეთებინა მერებაშვილის მიმართ ნაყენებული ბრალდებებისთვის.

• **ერთი ქმედებისთვის ორჯერ დასჯა**

იმ პირობებშიც კი, თუ ჩვენ დავუშვებთ, რომ ბრალდების დადგენილება სრული სიზუსტით ასახავს 2011 წლის 26 მაისს განვითარებულ მოვლენებს, საქმე გვაქვს მერებაშვილის ორჯერ დასჯასთან ერთი ქმედებისთვის. თავად ბრალდების ტექსტიდან და წარდგენილი მტკიცებულებებიდან არ იკვეთება 353-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ნიშნები.

ბრალდების თანახმად, ავტომანქანის გაჩერების თაობაზე სპონტანური ბრძანება პოლიციამ მხოლოდ მაშინ გააკეთა, როდესაც სავარაუდო საფრთხე შეექმნა მათ ჯანმრთელობას. პოლიციელების ბრძანება მყისიერ და იმშუთიერ ხასიათს ატარებდა. მანამდე სამართალდამცველებს არ გაუციათ ბრძანება ავტომანქანების შეჩერების თაობაზე. აქციის ტერიტორიის გათავისუფლების შესახებ ბრძანების საწინააღმდეგოდ, პოლიციამ აქციის მონაწილეებს არ გაუხსნა დერეფანი, რომელიც მათ ტერიტორიის მშვიდობიანად დატოვების შესაძლებლობას მისცემდა. პოლიცია აქციის მონაწილეების მიმართ არამართლმომიერად იყენებდა ინტენსიურ ძალას და, ამდენად, ახდენდა აქციის მონაწილეების პროვოცირებას, ტერიტორია ნებისმიერი საშუალებით დაეტოვებინათ. სწორედ პოლიციელებისგან მომდინარე საფრთხის თავიდან აცილების მოტივით იყო განპირობებული ავტოკოლონის პირველი მანქანის მიერ პოლიციის კორდონის გარღვევა.

მანქანების შეჩერების თაობაზე პოლიციის სპონტანური ბრძანების დაუმორჩილებლობა, რაც იმშუთიერად გაჩენილი საფრთხიდან მომდინარეობდა, ჯანმრთელობის განზრახ დაზიანების დანაშაულის შემადგენელი ნაწილი იყო. კერძოდ, პირისთვის ჯანმრთელობის დაზიანების განზრახვა/ამგვარი

¹⁹³ ჰაბიტოსკოპიური ექსპერტიზის დასკვნა, 25.07.11.

შედეგის დადგომის დაშვება წინ უსწრებდა პოლიციის თანამშრომლების მიერ ავტომანქანის შეჩერების თაობაზე რეაქციულად გაკეთებული ბრძანების შეუსრულებლობას. ობიექტურად, ავტომანქანის შეჩერების თაობაზე ბრძანება წარმოიშვა მას შემდეგ, რაც ჯანმრთელობის განზრახ დაზიანების ჩადენისთვის საჭირო განზრახვა უკვე გამოვლენილი იყო და აღნიშნული ბრძანება მთლიანად წინმსწრები ქმედებით იყო განპირობებული. ასევე, პოლიციის მიერ გაკეთებული ბრძანების მყისიერი ხასიათის გათვალისწინებით, მისდამი დაუმორჩილებლობა არ შეიძლებოდა ცალკე განზრახვად წარმოშობილიყო განმცხადებლის ცნობიერებაში. ამასთან, იმ პირობების გათვალისწინებით (ხმაური, განათება, სტრესი, მით უფრო, რომ აქციის დაშლის დროს გამოყენებული იყო აკუსტიკური საშუალებები, ასევე ცრემლსადენი გაზი), რომელშიც პოლიცია ავტომანქანის მძღოლებს მანქანების შეჩერებას ანიშნებდა, ამგვარი ბრძანება ფიზიკურად აღქმადი/განჭვრეტადი არც შეიძლებოდა ყოფილიყო.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ერთი მხრივ, სსკ-ის 118-ე, 120-ე და 125-ე, ხოლო მეორე მხრივ, 353-ე მუხლებით წარდგენილი ბრალდებები ფაქტობრივად/ობიექტურად (დროში, სივრცეში თანხვედრისა და კაზუალური კავშირების გამო) იმდენად ემთხვევა და მოიცავს ერთმანეთს, რომ ისინი დამოუკიდებელ დანაშაულებად არ შეიძლება იყოს განხილული. ნიშანდობლივია, ისიც, რომ სსკ-ის 118-ე მუხლის მესამე ნაწილის ქვეშ განმცხადებლის ქმედების კვალიფიკაცია მოხდა სპეციალური ნიშნით – მსხვერპლის სამსახურებრივი საქმიანობა ან საზოგადოებრივი მოვალეობის შესრულება, რის გამოც მსხვერპლის (პოლიციელის) სპეციალური სტატუსი 118-ე მუხლის ფარგლებში კვალიფიკაციის დროს უკვე გათვალისწინებული იყო. ამასთან, თუკი წინააღმდეგობის განევის გზით პოლიციელისთვის ჯანმრთელობის ნაკლებად მძიმე დაზიანების მიყენება ბრალდებამ დააკვალიფიცირა 118-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, იგივე ქმედება მას პოლიციელისთვის ძალადობით წინააღმდეგობის განევადა აღარ უნდა დაეკვალიფიცირებინა, ვინაიდან ამ კონკრეტული ქმედების შემთხვევაში, 353-ე მუხლი 118-ე მუხლთან მიმართებით ზოგადი მუხლია. იგივე შეიძლება ითქვას 120-ე და 125-ე მუხლებზეც. სსკ-ის მე-16 მუხლის თანახმად, თუ ქმედება გათვალისწინებულია ზოგადი და სპეციალური ნორმებით, დანაშაულთა ერთობლიობა არ არსებობს და პირს ისხსნის სამართლის პასუხისმგებლობა დაეკისრება სპეციალური ნორმით.

• **არადამაჯერებელი მტკიცებულებები**

საქმის ანალიზის პროცესში გამოიკვეთა, რომ ის მტკიცებულებები, რომლებსაც ბრალდება დაეყრდნო, არადამაჯერებელია.

მოწმეთა ჩვენებები, რომლებიც დაწერილია მათივე კარნახით, ძალიან ჰგავს ერთმანეთს. განსხვავება მხოლოდ რამდენიმე ნაწილშია და, ძირითადად, ტექნიკურ ხასიათს ატარებს. ხელოვნურად არის შეცვლილი რამდენიმე სიტყვა ან სიტყვათა წყობა. თვალსაჩინოებისთვის გთავაზობთ პატარა ამონარიდს ერთ-ერთი მოწმის ჩვენებიდან, სადაც გამოვკვეთეთ განსხვავებები აღნიშნული მოწმისა და სხვა მოწმეთა ჩვენებების ამავე ნაწილში: „2011 წლის 21 მაისს დაიწყო საპროტესტო აქციები **თბილისში/ქ.თბილისში**, რაც მიმდინარეობდა ქალაქის სხვადასხვა ადგილებში. იმავე წლის 25 მაისს საპროტესტო აქცია იმართებოდა პარლამენტის წინ. მე ჩემს თანამშრომლებთან ერთად საზოგადოებრივი წესრიგის დასაცავად, დაახლოებით 23 საათისთვის,

გავემართეთ რუსთაველის გამზირზე და/სადაც განვთავსდით ცენტრალური უნივერსიტეტის მოპირდაპირედ.”

ნათელია, რომ განსხვავებები მცირე და არაარსებითი ხასიათისაა. საპროცესო კანონის თანახმად, მოწმის ჩვენების დაფიქსირება უნდა მოხდეს ზუსტად ისე, როგორც თავად ის გადმოსცემს. შეუძლებელია 5 ადამიანს თითქმის იდენტური სიტყვებითა და სიტყვათა ნყობით აღწერა მოვლენათა განვითარება. შესაბამისად, გვაქვს საფუძველი, ეჭვი შევიტანოთ მტკიცებულებათა დამაჯერებლობაში.

მოწმეთა ჩვენებების გარდა, ბრალდება ეყრდნობა ექსპერტის დასკვნას,¹⁹⁴ რომელმაც დაადგინა, რომ ძარის სხვადასხვა ნაწილში მრავალმხრივი ხასიათის დაზიანებები მკვრივ საგანთან ურთიერთქმედების შედეგია. დასკვნის აღნიშნული ნაწილი ვერ გამოდგება ბრალდების დამადასტურებლად, ვინაიდან მერებაშვილს ედავებიან არა მკვრივი საგნის, არამედ პირთათვის მიყენებულ დაზიანებას.

რაც შეეხება ექსპერტის დასკვნის მეორე ნაწილს, მანქანის მარცხენა კარის მინასა და მარჯვენა კარის მსხვრევის გამომწვევ მიზეზთან დაკავშირებით ნათქვამია: იგი „შესაძლებელია განვითარებულიყო მათი როგორც მკვრივი, ასევე რბილი საფარის მქონე სხეულთა ურთიერთქმედებით“. ექსპერტი ცალსახად არ წერს, თუ რამ გამოიწვია დაზიანება. შესაბამისად, შეუძლებელია იგი დამაჯერებელ მტკიცებულებად განვიხილოთ. გარდა ამისა, მსგავსი ტიპის დასკვნა არც ადასტურებს ბრალდებას, რომ კონკრეტულად მერებაშვილმა მიიყენა პოლიციელებს ჯანმრთელობის დაზიანება.

მტკიცებულებათა არადამაჯერებლობა არა მხოლოდ ცალკეული მტკიცებულების შეფასებით იკვეთება, არამედ საგამოძიებო მოქმედებათა თანმიმდევრობითაც.

გამოძიების დაწყებისთანავე, გაიჩნრა და ნივთიერი მტკიცებულების სახით ამოღებულ იქნა „დოჯის“ მარკის ავტომანქანა. აღნიშნული საგამოძიებო მოქმედება ჩატარდა 26 მაისს. ამ საგამოძიებო მოქმედების შემდეგ, 1 ივნისს, მოწმის სახით დაიკითხა ა.მერებაშვილი და ამის შემდეგ მიეცა პასუხისმგებლობაში. საგულისხმოა ის გარემოება, რომ ამოღებული ავტომანქანა მერებაშვილის საკუთრებას არ წარმოადგენდა და, შესაბამისად, მასზე არ იყო დარეგისტრირებული. საქმის მასალები არ შეიცავს რაიმე სახის საგამოძიებო მოქმედებას, რომელიც ავტომანქანის მესაკუთრის დადგენისკენ იქნებოდა მიმართული. რეალურად, სწორედ მესაკუთრის დადგენა უნდა ყოფილიყო გამოძიების უპირველესი ამოცანა დამნაშავის გამოსავლენად. საქმის მასალები არ შეიცავს არანაირ საგამოძიებო მოქმედებას, რომელიც ამ ამოცანის შესრულებას ემსახურება. ავტომანქანის ამოღებიდან 4 დღეში მოწმის სახით დაიკითხა ა.მერებაშვილი. ეს გარემოება ბადებს ლოგიკურ კითხვას, თუ როგორ მიაკვლია გამოძიებამ ა.მერებაშვილს მაშინ, როდესაც, რეალურად, ამისათვის არანაირი ზომა არ მიუღია. ეს გარემოება აღძრავს ეჭვებს და, შესაბამისად, მტკიცებულებათა დამაჯერებლობას გამორიცხავს.

ამდენად, ნათელია, რომ საქმეზე არ არის დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობა, რომელიც ობიექტურ პირს მერებაშვილის ბრალეულობაში დაარწმუნებდა.

¹⁹⁴ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საპატრულო პოლიციის დეპარტამენტის საქსპერტო-კრიმინალისტური მთავარი სამმართველოს დასკვნა, 2011 წლის 13 ივლისი, №1306/ა.

- **პირისთვის არსებითად შემზღუდველი გადაწყვეტილების გასაჩივრების უფლების ხელყოფა – ნორმის ხარვეზი**

ა.მერებაშვილის მიმართ სისხლის სამართლის საქმის წარმოება დაიწყო ავტომატური ანგარიშით. პოლიციამ გადაუდებელი აუცილებლობის რეჟიმში ჩაატარა „დოჯის“ მარკის ავტომატური ჩხრეკა, რომელიც იდგა ავტოსამრეცხაოში. ჩხრეკის შედეგად კი, იგი ამოიღო, როგორც ნივთიერი მტკიცებულება. ჩხრეკასა და ამოღებას დაესწრო ავტოსამრეცხაოს მეპატრონე, ხოლო თავად მესაკუთრისთვის ეს ფაქტი არ შეუტყობინებიათ. აღნიშნული საგამოძიებო მოქმედების დაკანონების შესახებ გადაწყვეტილებაში სასამართლომ მიუთითა მისი გასაჩივრების წესსა და ვადაზე. ამ პერიოდში მოცემულ საქმეზე ჯერ კიდევ არ იყო დაწყებული სისხლისსამართლებრივი დევნა – არ არსებობდა ბრალდებული.

ამ შემთხვევაში, ვლინდება ნორმის ხარვეზი: ნივთმტკიცების ამოღების დროს, იმ პირს, რომელსაც არ გააჩნია ბრალდებულის სტატუსი, არ აქვს სასამართლოსთვის მიმართვის უფლება იმის გადასამოწმებლად, რამდენად კანონიერი იყო მისი უფლების შემზღუდველი საგამოძიებო მოქმედება.¹⁹⁵

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობით, ამოღება წარმოადგენს საპროცესო იძულების ღონისძიებას, კერძოდ, ამით იზღუდება პირის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლება, ზოგიერთ შემთხვევაში კი — საკუთრების უფლებაც.¹⁹⁶ აღნიშნულ შემთხვევაში საქმე გვაქვს საკუთრების უფლების შეზღუდვასთანაც, ვინაიდან პირს, რომლის ავტომატურადაც იქნა ამოღებული, შეეზღუდა მასზე საკუთრების უფლება.

საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის თანახმად, ყოველ ადამიანს აქვს უფლება, თავის უფლებათა და თავისუფლებათა დასაცავად მიმართოს სასამართლოს. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო ამ უფლების ფარგლებში თავის ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში მიუთითებს, რომ „კანონმდებელი ვალდებულია, დაადგინოს გასაჩივრების ისეთი მექანიზმი და შესაძლებლობა, რომელიც შესაბამისობაში იქნება საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის პირველი პუნქტის პრინციპთან. ამასთან, სასამართლო კოლეგიას ცალსახად მიაჩნია, რომ პირი სასამართლოს გადაწყვეტილების ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოში გასაჩივრებით, რეალიზაციას უკეთებს საქართველოს კონსტიტუციის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ უფლებას.“¹⁹⁷

ყოველივე ზემოაღნიშნულით ცხადი ხდება, რომ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით, ზემოაღნიშნული გარანტიები არსებითადაა შეზღუდული. შესაბამისად, აუცილებელია, რომ პირს, რომელსაც არ აქვს ბრალდებულის სტატუსი, მიეცეს გასაჩივრების შესაძლებლობა.

- **საქმის წარმოების მიღმა გამოვლენილი მნიშვნელოვანი გარემოებები**

როგორც ზემოთ აღინიშნა, მერებაშვილის მიმართ გაფორმდა საპროცესო შეთანხმება. მისი თანხმობის მთავარ მოტივს, როგორც თავად განმარტავს,

¹⁹⁵ სსსკ-ის 112-ე, 207-ე მუხლები.

¹⁹⁶ სსსკ-ის 112-ე მუხლი.

¹⁹⁷ 2004 წლის 21 დეკემბრის №2/6/264 გადაწყვეტილება, II, პ.1.

წარმოადგენდა გამართლების ნაკლები შანსი სასამართლოში. საპროცესო შეთანხმება გაფორმდა 2011 წლის 28 ივლისს.

განსახილველ საქმეში საპროცესო შეთანხმების დადებით, ბრალდების მხარემ აიცილა ბრალდების მტკიცების ტვირთი და აირჩია მარტივი გზა – საპროცესო შეთანხმების დადება.

საპროცესო შეთანხმების დროს არ ხდება მტკიცებულებათა გამოკვლევა სასამართლო სხდომაზე. მტკიცების სტანდარტს მხოლოდ დასაბუთებული ვარაუდი წარმოადგენს, ანუ არსებითად დაბალი სტანდარტი, ვიდრე არსებითი განხილვის დროს არის საჭირო. აღნიშნული გამომდინარეობს საპროცესო შეთანხმების მიზნიდან (სწრაფი მართლმსაჯულება). თუმცა, როგორც პრაქტიკით და ამ კონკრეტული შემთხვევით ვლინდება, საპროცესო შეთანხმება არათუ სწრაფი მართლმსაჯულების, არამედ სხვა მიზნით ფორმდება – იგი ბრალდების მხარისთვის მის მიერ დაშვებული ხარვეზების დაფარვის, ბრალდების დამადასტურებელი სათანადო მტკიცებულებების მოპოვებისგან თავის არიდების და ასეთი გამარტივებული გზით გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანის საშუალებაა. საქმის არსებითი განხილვის შემთხვევაში, თავად ბრალდების მხარის მიერ მოპოვებული მტკიცებულებების გამოკვლევის შედეგად, შესაძლოა, გამოვლენილიყო მათი არადაამაჯერებლობა, ასევე, მტკიცების დაბალი სტანდარტი.

დასკვნა

საქმის ანალიზმა ცხადყო, რომ ბრალდების მიერ დადგენილად მიჩნეული საქმის გარემოებები არ შეესაბამებოდა სინამდვილეს და არც მერებაშვილის მიერ დანაშაულის ჩადენის ნიშნები იყო სახეზე. თუმცა, თეორიული დაშვებით, რომ ბრალდების ვერსიაში მოცემული ფაქტები შეესაბამება რეალობას, ჩვენ მივედით დასკვნამდე, რომ ადგილი ჰქონდა ქმედების არასწორ კვალიფიკაციასა და მერებაშვილის ორმაგ დასჯას ერთი ქმედებისთვის (ჯანმრთელობის დაზიანება, სხვაგვარი ძალადობა და პოლიციის მიმართ წინააღმდეგობა). ასევე, გამოვლინდა არსებითი ხასიათის საკანონმდებლო ხარვეზი და რიგი საეჭვო გარემოებები, რაც გვაფიქრებინებს, რომ მართლმსაჯულება აღნიშნულ საქმეზე არ აღსრულებულა.

შაქრია ზურაშვილის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

შაქრია ზურაშვილი 2007 წლიდან მუშაობდა საქართველოს საზღვრის დაცვის დეპარტამენტში ნინო ბურჯანაძის მეუღლესთან, ბადრი ბინაძესთან, პირად მძღოლად.

2011 წლის მაისში შ.ზურაშვილი მონაწილეობდა ქ.თბილისში, მოძრაობა „სახალხო კრების“ მიერ ორგანიზებულ აქციაში.

საქმის ფაბულა

2011 წლის 17 აგვისტოს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის მიერ შაქრია ზურაშვილი ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის (სსკ) 117-ე მუხლის

მე-3 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში — ჯანმრთელობის განზრახ მიძიმე დაზიანება მსხვერპლის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით და ამავე კოდექსის 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში — პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისათვის ხელის შეშლის და მისი შეწყვეტის მიზნით, ჩადენილი ძალადობით. სსკ-ის 117-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული დანაშაულისთვის სასჯელის სახედ განესაზღვრა 6 წლით და 6 თვით თავისუფლების აღკვეთა, ხოლო ამავე კოდექსის 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულისთვის — 5 წლის და 6 თვის ვადით თავისუფლების აღკვეთა. დანიშნული სასჯელები შეიკრიბა და, საბოლოოდ, შეეფარდა თავისუფლების აღკვეთა 12 წლის ვადით. პირველი ინსტანციის განაჩენი უცვლელი დატოვა სააპელაციო სასამართლომ, ხოლო უზენაესმა საჩივარი დასაშვებად არ ცნო.

საქმეში არსებული გარემოებები.

განაჩენით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ 2011 წლის 25 მაისს შაქრია ზურაშვილი, მონაწილეობდა რა ქ.თბილისში, პარლამენტის ადმინისტრაციული შენობის მიმდებარე ტერიტორიაზე არასანქცირებულ აქციაში, აქციის სხვა მონაწილეებთან ერთად, პოლიციის წარმომადგენლების დანახვაზე გადაწყვიტა, დაეტოვებინა აღნიშნული ტერიტორია. იგი ჩაჯდა იქვე მდგარ საკუთარ ავტომობილში სხვა პირებთან ერთად და გაემართა მეტროსადგურ „თავისუფლების მოედნის“ მიმართულებით. ამ ტერიტორიაზე, მოქალაქეთა ავტომანქანების გასვლის ხელშეწყობის მიზნით, პოლიციის მიერ კორიდორი იყო შექმნილი. ერთ-ერთი მოქალაქის ავტომობილმა წააქცია პოლიციის თანამშრომელი, რომელმაც ამის შემდეგ შეძლო ფეხზე წამოდგომა, თუმცა, მომავალმა შაქრია ზურაშვილმა მას სხეულის ნაწილზე ავტომანქანით გადაუარა. შ.ზურაშვილი არ დაემორჩილა პოლიციის მოთხოვნას, რომ გაეჩერებინა მანქანა და შემთხვევის ადგილიდან მიიმალა.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეში

- **დაკავების კანონიერება**

ზურაშვილის საქმეში ძალიან მნიშვნელოვანია მისი დაკავების დროსა და გარემოებებთან დაკავშირებით გამოვლენილი წინააღმდეგობები:

გამოძიების ოფიციალური ვერსიით, შ.ზურაშვილის ფაქტობრივი დაკავების ზუსტ დროდ ფიქსირდება 2011 წლის 27 მაისი. სისხლის სამართლის საქმის მასალებში არსებობს უწყება შაქრო ზურაშვილის მოწმის სახით გამოცხადების შესახებ, დათარიღებული 2011 წლის 26 მაისით №27/5/14. აღნიშნული უწყებით ირკვევა, რომ მოქალაქე შაქრია ზურაშვილი უნდა გამოცხადებულიყო დაუყოვნებლივ შსს-ს ქ.თბილისის მთავარი სამმართველოს დეტექტივების სამმართველოს პირველ განყოფილებაში წარმოებულ სისხლის სამართლის №010110130 საქმესთან დაკავშირებით, მოწმის სტატუსით.

თავად შს სამინისტროს ოფიციალური განცხადება,¹⁹⁸ გამოქვეყნებული 26 მაისს, ეწინააღმდეგება გამოძიების ვერსიას დაკავების დროსთან დაკა-

¹⁹⁸ იხ. შინაგან საქმეთა სამინისტროს ოფიციალური ვებ-გვერდი: <http://www.police.ge/index.php?m=8&newsid=2505>.

ვშირებით. განცხადებაში მოკლედაა აღწერილი, თუ რა მოხდა იმ დღეს და ბოლოს მითითებულია: „დაკავებისას ივანე ჩიღვინაძემ და შაქრია ზურაშვილმა, თანმხლებ პირებთან ერთად, პოლიციას გაუწიეს წინააღმდეგობა“. ეს განცხადება ცხადყოფს, რომ დაკავება 26 მაისს მოხდა და არა 27 მაისს.

თავად შ.ზურაშვილის ახსნა-განმარტებით, რომელიც მან 27 მაისს მისცა სახალხო დამცველს, ასევე, გამოძიებისთვის მოწმის სახით მიცემული ჩვენებით, დაკავების დრო და ვითარება სრულიად განსხვავებულია ოფიციალური ვერსიისგან. იგი აცხადებს, რომ 26 მაისს რუსთაველის გამზირის დატოვების შემდეგ, მან და მის ავტომანქანაში მსხდომმა რამდენიმე მგზავრმა ქ.თბილისში, ჩუბინაშვილის ქუჩაზე მდებარე ეზოს შეაფარეს თავი, სადაც შავ ფორმაში ჩაცმულმა სამართალდამცავებმა დილის 2 საათზე დააკავეს. დაკავებისას მას წინააღმდეგობა არ გაუწევია. მიუხედავად ამისა, პოლიციის თანამშრომლებმა შაქრია ზურაშვილს მიაყენეს სიტყვიერი და ფიზიკური შეურაცხყოფა, აგინებდნენ, სცემდნენ და აიძულებდნენ ეთქვა, თითქოსდა მის მიერ იქნა მოკლული პოლიციის თანამშრომელი. აღნიშნული ზენოლა და ძალადობა გრძელდებოდა 5 საათის განმავლობაში. ფიზიკური ანგარიშსწორების შედეგად შაქრია ზურაშვილმა დაკარგა გონება, რის შემდეგაც პოლიციის თანამშრომლებმა გამოუძახეს სასწრაფო დახმარებას. პირველადი სამედიცინო დახმარება შ.ზურაშვილს აღმოუჩინეს სასწრაფო დახმარების ბრიგადის თანამშრომლებმა,¹⁹⁹ ხოლო შემდეგ სასწრაფო დახმარების ბრიგადის მიერ, პოლიციის თანხლებით, ზურაშვილი გადაყვანილ იქნა შპს გ.ჩაფიძის სახელობის გადაუდებელი კარდიოლოგიის ცენტრში.

ბრალდებულის აღნიშნულ განცხადებას ადასტურებს კლინიკის მიერ პაციენტზე გაცემული სამედიცინო ცნობა,²⁰⁰ სადაც მითითებულია, რომ კლინიკაში პაციენტის შესვლის თარიღია 26 მაისის დილის საათები, კონკრეტულად კი, 6 საათი და 30 წუთი, ხოლო ზურაშვილის კლინიკიდან განერის თარიღად მითითებულია 26 მაისი 14:00 საათი. ასევე, ცნობაში მითითებულია, რომ „მოყვანილი იქნა ... პოლიციის ბადრავის თანხლებით“. ამავე ცნობით ნათელი ხდება ზურაშვილის ჯანმრთელობის მდგომარეობა: „პაციენტი შაქრია ზურაშვილი იმყოფება სტრესის ქვეშ, კონტაქტში შედიოდა მოგვიანებით, აღენიშნებოდა კუნთების კანკალი, ტკივილი მკერდის, ზურგისა და კიდურების არეში. კლინიკაში შესვლისას პაციენტს აღენიშნებოდა ვრცელი სისხლნაჟღერებები, რომელიც ვრცელდებოდა მარცხენა მხრის, იდაყვის, ბეჭისა და წელის მიდამოში, ასევე, გამოხატული სხვადასხვა ზომის სისხლნაჟღერებები, ორივე ბარძაყის წვივისა და მარჯვენა ზემო კიდურის მიდამოში. ავადმყოფს ჩაუტარდა ნევროპათოლოგიის კონსულტაცია. დაუდგინდა შემდეგი სახის დიაგნოზი: ქალა ტვინის ტრავმა, ტვინის შერყევა, მწვავე სტრესული რეაქცია. საჭიროდ ჩაითვალა ჩატარებულიყო ე.წ. CT კვლევა (თავის ტვინის ტომოგრაფიული გამოკვლევა)“. ყოველივე ზემოაღნიშნულით ცალსახად გამოიკვეთა არაადამიანური მოპყრობის ან წამების ნიშნები, რაც აკრძალულია ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ევროპული კონვენციის მე-3 მუხლით. ბრალდებულის პირველი წარდგენის სხდომაზე, მიუხედავად იმისა, რომ არასათანადო მოპყრობისა და წამების ფაქტები გაჟღერდა შესაბამისი მტკიცებულებებით (სახალხო დამცველისთვის მიცემული ახსნა-განმარტება, სამედიცინო ცნობა, ფორმა №100), სამართლომ არ გაათავისუფლა დაკავებული პირი, რისი ვალდებულებაც მას ეკისრებოდა სსსკ-ის 176-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტით, რომ-

¹⁹⁹ სასწრაფო დახმარების ბრიგადა №405.

²⁰⁰ ფორმა №100.

ლის თანახმადაც, დაკავებული უნდა გათავისუფლდეს, თუ მისი დაკავებისას არსებითად დაირღვა სისხლის სამართლის საპროცესო კანონი.

• **უდანაშაულობის პრეზუმფცია**

როგორც ზემოთაც მივუთითეთ, 26 მაისს შსს-ს ოფიციალურ ვებ-გვერდზე გამოქვეყნდა განცხადება 26 მაისს მომხდარი ფაქტების შესახებ.²⁰¹ განცხადებაში წერია: „... ნინო ბურჯანაძის ესკორტი გადაჭარბებული სიჩქარით მოძრაობდა თავისუფლების მოედნის მიმართულებით, რა დროსაც ესკორტის ორი მანქანა, რომელთაგან ერთ-ერთს მართავდა ... ზურაშვილი, შეეჯახა რამდენიმე ადამიანს. შეჯახების შედეგად, ადგილზე გარდაიცვალა შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომელი, ლეიტენანტი ვლადიმერ მასურაშვილი და მოქალაქე ნოდარ ცხადაძე“. ამ განცხადებით, გამოძიების ორგანო საზოგადოებას ატყობინებს პირის მიერ დანაშაულის ჩადენას — ზურაშვილის მიერ ავტომანქანის შეჯახებით მოქალაქეების სიცოცხლის მოსპობას. იმავდროულად, მოცემულ ეტაპზე გამოძიება მხოლოდ დაწყებულია და, შესაბამისად, არ არსებობს სასამართლოს მიერ გამოტანილი, კანონიერ ძალაში შესული გამამტყუნებელი განაჩენი ზურაშვილის წინააღმდეგ.

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ადგენს უდანაშაულობის პრეზუმფციას, როგორც ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პრინციპს: „პირი უდანაშაულოდ ითვლება, ვიდრე მისი დამნაშავეობა არ დამტკიცდება სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გამამტყუნებელი განაჩენით.“²⁰² უდანაშაულობის პრეზუმფცია, რომელიც ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლითაც არის განმტკიცებული, არაერთხელ იქნა განმარტებული ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ, რომლის თანახმად, უდანაშაულობის პრეზუმფციით შებოჭილია არა მხოლოდ ის ორგანო, რომელიც უშუალოდ იძიებს ან იხილავს კონკრეტული პირის ბრალდების საქმეს, არამედ სხვა საჯარო მოხელეებიც, რომლებიც აკეთებენ განცხადებებს მიმდინარე სისხლის სამართლის საქმეზე.²⁰³ გამოქვეყნებული განცხადებით ცხადი ხდება, რომ შსს-ს მიერ დაირღვა უდანაშაულობის პრეზუმფცია შ. ზურაშვილის მიმართ.

• **დანაშაულის ნიშნების არარსებობა**

ა) 353-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული

საქმის მასალების, მედია საშუალებებისა და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ გამოქვეყნებული ვიდეო ჩანაწერების²⁰⁴ გაანალიზებამ

²⁰¹ იხ. ზედა სქოლიო.

²⁰² სსსკ-ის მე-5 მუხლი

²⁰³ *Allet de Ribemont v. France*, application #15175/89, judgment dated 10 February 1995, § 41 and *Daktaras v. Lithuania*, application #42095/98, judgement dated 10 October 2000, §§ 41-43

²⁰⁴ №1 ვიდეო - 25-ე არხის მიერ გადაღებული ვიდეო მასალა, ხელმისაწვდომია: <http://www.palitratv.ge/akhali-ambebi/shemthkhveva/5014-eskortis-chavla-kadrebi-ganskhvavebuli-rakursith.html>;

№2 ვიდეო – ავტოკოლონის გადაადგილება მეტრო თავისუფლების მოედნის გასწვრივ გზის სავალ ნაწილზე, ხელმისაწვდომია: <http://www.palitratv.ge/akhali-ambebi/shemthkhveva/5048-shss-s-akhali-operatiuli-videomasala-bitsadzis-eskortis-shesakheb.html>;

№3 ვიდეო - ავტოკოლონის გადაადგილება თავისუფლების მოედნის მიმართულებით, ხელმისაწვდომია: <http://www.police.ge/index.php?m=8&newsid=2505>;

ცხადყო, რომ ზურაშვილის მიერ დანაშაულის ჩადენის ნიშნები არ არის სახეზე. საქმის გარემოებების არასწორმა, დამახინჯებულმა და სუბიექტურმა დადგენამ, რა თქმა უნდა, გავლენა იქონია წარდგენილ ბრალდებებზეც.

აქციის დაშლის პროცესში აქციის ორგანიზატორები და სხვა მონაწილეები აქციის ტერიტორიის დატოვებას მათივე ავტომანქანებით შეეცადნენ. აღნიშნულ ეპიზოდს მეტ-ნაკლები სისრულით ასახავს მედია საშუალებებისა და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ გამოქვეყნებული ვიდეო ჩანაწერები. ვიდეოში ჩანს, რომ მეტრო „თავისუფლების მოედნის“ გასწვრივ გზის სავალი ნაწილი მთლიანად დაკავებული აქვს პოლიციას. პოლიცია აქციის ორგანიზატორებსა და აქციის მონაწილეებს, რომლებიც ავტომანქანებით კინო რუსთაველის მიმდებარე ტერიტორიიდან დაიძრნენ, პოლიციელები არ აძლევენ მითითებას/ბრძანებას შეჩერების თაობაზე და აქციის მონაწილეების მიმართ ინტენსიურ პოლიციურ ძალას იყენებენ. ვიდეო მასალაში ჩანს, რომ მეტრო „თავისუფლების მოედნის“ გასწვრივ ტერიტორიაზე ავტოკოლონაში შემავალი პირველი ავტომანქანა, რომელშიც იჯდა მერებაშვილი, წინაურდება, უმატებს სიჩქარეს და ცდილობს პოლიციის კორდონის გარღვევას. ჩანს, რომ აღნიშნულ ავტომანქანას პოლიცია მყისიერად გასასვლელს უხსნის.

იმისათვის, რათა სახეზე იყოს 353-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული, აუცილებელია, რომ პოლიციელისთვის განეული წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისთვის ხელის შეშლის, მისი საქმიანობის შეწყვეტის ან შეცვლის მიზანს ატარებდეს და ის ჩადენილი უნდა იქნეს ძალადობით ან ძალადობის მუქარით. იმ პირობებში, როდესაც პოლიცია, აქციის ტერიტორიის გათავისუფლების თაობაზე მისი ბრძანების მიუხედავად, აქციის მონაწილეებს უკანონოდ გასასვლელს არ აძლევდა და მათ მიმართ გაუმართლებელ ძალას იყენებდა, პოლიციის მხრიდან საზოგადოებრივი წესრიგის შესრულებას ადგილი არ ჰქონია და პოლიციის ქმედებაში კანონით დაცული ლეგიტიმური მიზანი არ არსებობდა. ამასთან, პოლიციის თანამშრომლის მიმართ მისი მხრიდან ძალადობის გამოყენებას/მის მუქარას, რომელიც საზოგადოებრივი წესრიგის შესრულების ხელშეშლის, მისი შეწყვეტის ან შეცვლისკენ იქნებოდა მიმართული, ასევე არ ჰქონია ადგილი.

ბ) 117-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული

ვიდეოფირებზე აღბეჭდილი მასალით სადავო ხდება არა მხოლოდ სსკ-ის 353-ე, არამედ 117-ე მუხლით გათვალისწინებული ქმედებაც. კერძოდ, ესკორტის სხვა მანქანაში მჯდომი შაქრია ზურაშვილის ბრალდების საქმეზე დაცვის მხარის მიერ ჩატარებული ჰაბიტოსკოპიური ექსპერტიზა, სადაც კვლევის საგნად გამოყენებულ იქნა ბრალდების მტკიცებულება – ვიდეო მასალა, ადგენს, რომ: „ავტომობილების შეჯახება ადამიანთან ან რაიმე უცხო სხეულთან არ ფიქსირდება. კადრში დაფიქსირებული ავტომობილის მკვეთრი აწევა და დაწევა სავალი ნაწილიდან, რაც სავარაუდოდ გამოწვეულია რაიმე საგანზე გადავლით, ვახლავთ ექვსი ავტომობილისგან შემდგარ კოლონაში რიგით მე-5 ავტომობილი, ბოლოს წინა და არის ღია ფერის“.²⁰⁵ ის ავტომობილი, კი რომელსაც შაქრია ზურაშვილი მართავდა, არის რიგით მეორე, შავი ფერის „ტოიოტა პრადოს“ მარკის ავტომანქანა. აღნიშნული გარემოება კიდევ ერთხელ ადასტურებს იმ ფაქტს, რომ ზურაშვილის მიერ ადგილი არ ჰქონია პოლიციის თანამშრომელთა მიმართ ჯანმრთელობის დაზიანების ფაქტს.

²⁰⁵ ჰაბიტოსკოპიური ექსპერტიზის დასკვნა, 25.07.11.

მართალია, საქმის მასალებისა და ვიდეო ფირების მეშვეობით აღდგენილი სურათი ადასტურებს, რომ ზურაშვილის მხრიდან ადგილი არ ჰქონია არც 253-ე და არც 117-ე მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენას, ჩვენ მაინც გადავწყვიტეთ სამართლებრივი ანალიზი გაგვეკეთებინა მისთვის ნაყენებული ბრალდებებისთვის.

• **ერთი ქმედებისთვის ორჯერ დასჯა**

იმ პირობებშიც კი, თუ ჩვენ დავუშვებთ, რომ ბრალდების დადგენილება სრული სიზუსტით ასახავს 2011 წლის 26 მაისს განვითარებულ მოვლენებს, საქმე გვაქვს ზურაშვილის ორჯერ დასჯასთან ერთი ქმედებისთვის. თავად ბრალდების ტექსტიდან და წარდგენილი მტკიცებულებებიდან არ იკვეთება 353-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ნიშნები.

ბრალდების თანახმად, ავტომანქანის გაჩერების თაობაზე სპონტანური ბრძანება პოლიციამ მხოლოდ მაშინ გააკეთა, როდესაც სავარაუდოდ საფრთხე შეექმნა მათ ჯანმრთელობას. პოლიციელების ბრძანება მყისიერ და იმწუთიერ ხასიათს ატარებდა. მანამდე სამართალდამცველებს არ გაუციათ ბრძანება ავტომანქანების შეჩერების თაობაზე. აქციის ტერიტორიის გათავისუფლების შესახებ ბრძანების სანინალმდეგოდ, პოლიციამ აქციის მონაწილეებს არ გაუხსნა დერეფანი, რომელიც მათ ტერიტორიის მშვიდობიანად დატოვების შესაძლებლობას მისცემდა. პოლიცია აქციის მონაწილეების მიმართ არამართლზომიერად იყენებდა ინტენსიურ ძალას და, ამდენად, ახდენდა აქციის მონაწილეების პროვოცირებას, ტერიტორია ნებისმიერი საშუალებით დაეტოვებინათ. სწორედ პოლიციელებისგან მომდინარე საფრთხის თავიდან აცილების მოტივით იყო განპირობებული ავტოკოლონის პირველი მანქანის მიერ პოლიციის კორდონის გარღვევა.

მანქანების გაჩერების თაობაზე პოლიციის სპონტანური ბრძანების დაუმორჩილებლობა, რაც იმწუთიერად გაჩენილი საფრთხიდან მომდინარეობდა, ჯანმრთელობის განზრახ დაზიანების დანაშაულის შემადგენელი ნაწილი იყო. კერძოდ, პირისთვის ჯანმრთელობის დაზიანების განზრახვა/ამგვარი შედეგის დადგომის დაშვება წინ უსწრებდა პოლიციის თანამშრომლების მიერ ავტომანქანის შეჩერების თაობაზე რეაქციულად გაკეთებული ბრძანების შეუსრულებლობას. ობიექტურად, ავტომანქანის შეჩერების თაობაზე ბრძანება წარმოიშვა მას შემდეგ, რაც ჯანმრთელობის განზრახ დაზიანების ჩადენისთვის საჭირო განზრახვა უკვე გამოვლენილი იყო და აღნიშნული ბრძანება მთლიანად წინმსწრები ქმედებით იყო განპირობებული. ასევე, პოლიციის მიერ გაკეთებული ბრძანების მყისიერი ხასიათის გათვალისწინებით, მისდამი დაუმორჩილებლობა არ შეიძლებოდა ცალკე განზრახვად წარმოშობილიყო განმცხადებლის ცნობიერებაში. ამასთან, იმ პირობების გათვალისწინებით (ხმაური, განათება, სტრესი, მით უფრო, რომ აქციის დაშლის დროს გამოყენებული იყო აკუსტიკური საშუალებები, ასევე ცრემლსადენი გაზი), რომელშიც პოლიცია ავტომანქანის მძღოლებს მანქანების შეჩერებას ანიშნებდა, ამგვარი ბრძანება ფიზიკურად აღქმადი/განჭვრეტადი არც შეიძლებოდა ყოფილიყო.

სსკ-ის 117-ე და 353-ე მუხლებით წარდგენილი ბრალდებები ფაქტობრივად/ობიექტურად (დროში, სივრცეში თანხვედრისა და კაზუალური კავშირების გამო) იმდენად ემთხვევა და მოიცავს ერთმანეთს, რომ ისინი დამოუკიდებელ დანაშაულებად არ შეიძლება იყოს განხილული. ნიშანდობლივია, ისიც, რომ სსკ-ის 117-ე მუხლის ქვეშ განმცხადებლის ქმედების კვალიფიკაცია

მოხდა სპეციალური ნიშნით – მსხვერპლის სამსახურებრივი საქმიანობა ან საზოგადოებრივი მოვალეობის შესრულება – რის გამოც მსხვერპლის (პოლიციელის) სპეციალური სტატუსი 117-ე მუხლის ფარგლებში კვალიფიკაციის დროს უკვე გათვალისწინებული იყო. ამასთან, თუკი წინააღმდეგობის განევის გზით პოლიციელისთვის *ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანება* ბრალდებამ დააკვალიფიცირა 117-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, იგივე ქმედება მას პოლიციელისთვის ძალადობით წინააღმდეგობის განევად აღარ უნდა დაეკვალიფიცირებინა, ვინაიდან ამ კონკრეტული ქმედების შემთხვევაში, 353-ე მუხლი 117-ე მუხლთან მიმართებით ზოგადი მუხლია. იგივე შეიძლება ითქვას 120-ე და 125-ე მუხლებზეც. სსკ-ის მე-16 მუხლის თანახმად, თუ ქმედება გათვალისწინებულია ზოგადი და სპეციალური ნორმებით, დანაშაულთა ერთობლიობა არ არსებობს და პირს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა დაეკისრება სპეციალური ნორმით.

- **მტკიცების სტანდარტი**

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (სსკ) მე-13 მუხლის თანახმად, გამამტყუნებელი განაჩენი მხოლოდ ერთმანეთთან შეთანხმებულ აშკარა და დამაჯერებელ მტკიცებულებათა ერთობლიობას უნდა ემყარებოდეს. მოცემულ საქმეში ბრალდების მხარის მიერ არასწორად და დამახინჯებულად დადგენილი გარემოებებიც კი არ არის გამყარებული ისეთი მტკიცებულებებით, რომლებიც გამამტყუნებელი განაჩენისთვის დადგენილი სტანდარტის არსებობას უზრუნველყოფდა. კერძოდ:

როგორც აღინიშნა, დაცვის მხარის მიერ ჩატარებული ჰაბიტოსკოპიური ექსპერტიზით ცალსახად დადგინდა, რომ იმ ავტომობილის მიერ, რომელშიც იჯდა ზურაშვილი, ადგილი არ ჰქონია დაზარალებული ნინოშვილის სხეულზე გადავლას.

აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, საინტერესოა მონმეთა ურთიერთსაწინააღმდეგო ჩვენებებიც. მაგალითად, მონმე ლაშა ჭეიშვილი აცხადებს, რომ პოლიციის კორდონის გავლისას მანქანას რყევები ჰქონდა და ეს შეიმჩნეოდა. მეორე მონმე ზურაბ ქიტიაშვილი კი აცხადებს, რომ მას მანქანის გავლისას რაიმე სახის რყევა არ შეუმჩნევია.²⁰⁶ რყევის ფაქტის დადგენას მნიშვნელობა აქვს ავტომანქანის მიერ პოლიციელის სხეულზე გადავლის ფაქტის დადგენისას.

მონმეებთან (პოლიციელები) დაკავშირებით ასევე აღსანიშნავია, რომ გამოძიების ეტაპზე მათ მიერ მიცემული ჩვენებები ერთმანეთის იდენტურია – წინადადებათა წყობა და თანმიმდევრობა სრული სიზუსტით ემთხვევა ერთმანეთს. აღნიშნული გარემოება დასაბუთებულ ეჭვს წარმოშობს მათ სანდოობასთან დაკავშირებით. საპროცესო კანონის თანახმად, მონმის ჩვენების დაფიქსირება უნდა მოხდეს ზუსტად ისე, როგორც თავად ის გადმოსცემს.²⁰⁷ ლოგიკას მოკლებულია, რომ ბრალდების ყველა მონმეს ზუსტად ერთნაირი ტექსტით დაეფიქსირებინა ჩვენება. ცხადი ხდება, რომ მათში არ არის ასახული ინფორმაცია იმავე სახით და შინაარსით, როგორც ეს პირები რეალურად გადმოსცემდნენ. აქვე, შენიშვნის სახით, გასათვალისწინებელია, რომ მონმეთა ჩვენებების იდენტურობა ტენდენციის

²⁰⁶ აღნიშნული პირები ისხდნენ ზურაშვილის მართვის ქვეშე მყოფ ავტომანქანაში.

²⁰⁷ 1998 წლის სსკ-ის 303-ე მუხლი, რომელიც მიხედვითაც ხდება მოწმის დაკითხვა გარკვეულ პერიოდამდე.

სახეს იღებს, რადგან არაერთ საქმეში იჩენს თავს პოლიციელთა მიერ მოწმის სახით დაკითხვის ოქმების მსგავსება აბსოლუტური სიზუსტით.²⁰⁸

ზემოაღნიშნული გარემოებები მიუთითებს, რომ საქმეში არსებული მტკიცებულებები ურთიერთსაწინააღმდეგო ინფორმაციას შეიცავს, რაც გამორიცხავს გამამტყუნებელი განაჩენისთვის დადგენილ წინაპირობას – დაეყრდნოს ერთმანეთთან შეთანხმებულ და ამკარად დამაჯერებელ მტკიცებულებებს.

დასკვნა

საქმის ანალიზმა ცხადყო, რომ ბრალდების მიერ დადგენილად მიჩნეული საქმის გარემოებები არ შეესაბამებოდა სინამდვილეს და არც ზურაშვილის მიერ დანაშაულის ჩადენის ნიშნები იყო სახეზე. თუმცა, თეორიული დაშვებით, რომ ბრალდების ვერსიაში მოცემული ფაქტები შეესაბამება რეალობას, ჩვენ მივედით დასკვნამდე, რომ ადგილი ჰქონდა ქმედების არასწორ კვალიფიკაციას და ზურაშვილის ორმაგ დასჯას ერთი ქმედებისთვის. ასევე, გამოვლინდა არასათანადო მოპყრობის აკრძალვის უფლებისა და უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევა. გარდა ზემოაღნიშნულისა, სახეზეა მტკიცების დაბალი სტანდარტი, რაც გამოიხატა არადაამაჯერებელ და ერთმანეთთან შეთანხმებელი მტკიცებულებების ერთობლიობაში.

ივანე ჩიღვინაძის სისხლის სამართლის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

ივანე ჩიღვინაძე მონაწილეობდა 25-26 მაისს გამართულ აქციებში. იგი არის ერთ-ერთი ოპოზიციური პარტიის ლიდერის და პარლამენტის ყოფილი თავმჯდომარის ნინო ბურჯანაძის ახლობელი. ი.ჩიღვინაძე დახმარებას უწევდა ბურჯანაძეს პროპაგანდულ საქმიანობაში.

საქმის ფაბულა

თბილისის საქალაქო სასამართლომ 2011 წლის 25 აგვისტოს, საპროცესო შეთანხმების საფუძველზე, საქმის არსებითი განხილვის გარეშე გამოიტანა განაჩენი ივანე ჩიღვინაძის მიმართ. იგი ცნობილ იქნა დამნაშავედ სისხლის სამართლის კოდექსის (სსკ) 118-ე მუხლის მე-3 ნაწილით – ჯანმრთელობის განზრახ ნაკლებად მძიმე დაზიანება, ჩადენილი 117-ე მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული დამამძიმებელი გარემოების არსებობისას (მსხვერპლის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით) და ამავე კოდექსის 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში – პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის ხელშეშლის, მისი საქმიანობის შეწყვეტისა და შეცვლის მიზნით, ჩადენილი ძალადობით, ჯგუფურად. ი.ჩიღვინაძეს მიესაჯა 8 წლით თავისუფლების აღკვეთა, საიდანაც 4 წელი ჩაეთვალა პირობითად, 5 წლის გამოსაცდელი ვადით.

განაჩენით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ 2011 წლის 25 მაისს ი.ჩიღვინაძე მონაწილეობდა ქ.თბილისში, პარლამენტის წინ გამართულ საპროტესტო

²⁰⁸ მაგალითად მოწმეთა ჩვენების იდენტურობა გამოვლინდა ჩვენს მიერ შესწავლილ ზურაბ ხუბალაშვილის (353-ე მუხლი) საქმეში, ვიკი სალუქვაძის (353-ე მუხლი) საქმეში

მანიფესტაციაში, რომელიც სანქცირებული იყო 24:00 საათამდე. მითითებული დროის გასვლის შემდეგ, ჩილვინაძე, სხვა მონაწილეებთან ერთად, კვლავ განაგრძობდა იქ ყოფნას და ტერიტორიის დატოვება მხოლოდ მას მერე გადაწყვიტა, რაც მისკენ მიმავალი პოლიციელები დაინახა. იგი სხვა პირებთან ერთად ჩაჯდა ავტომანქანაში და გაემართა მეტროსადგურ „თავისუფლების მოედნის“ მიმდებარე ტერიტორიისკენ. აღნიშნულ ტერიტორიაზე მყოფმა პოლიციელებმა, როგორც სხვა ავტომანქანების მძღოლებს, ისე ჩილვინაძეს მოუწოდეს, რომ გაეჩერებინა ავტომანქანა. ჩილვინაძის ავტომანქანის წინ სწრაფი სვლით გაემართა რამდენიმე ავტომანქანა, რა დროსაც პოლიციელები შეეცადნენ დერეფნის გაკეთებას, რათა მათთვის გასვლის შესაძლებლობა მიეცათ. ჩილვინაძე გაემართა პოლიციელების მიმართულებით. ისინი ხელეების მოძრაობით ანიშნებდნენ, შეჩერებულიყო და დამორჩილებოდა მათ მოთხოვნას, რასაც იგი არ დაემორჩილა, მოუმატა სიჩქარეს, დაეჯახა ერთ-ერთ პოლიციელს და მიიმალა.

საქმეში არსებული გარემოებები

2011 წლის 26 მაისს გამოძიება დაიწყო მეტროსადგურ „თავისუფლების მოედნის“ მიმდებარე ტერიტორიაზე მომხდარი ავტოსაგზაო შემთხვევის დროს ვლადიმერ მასურაშვილისა და ნოდარ ცხადაძის გარდაცვალების ფაქტზე (სსკ-ის 108-ე მუხლი). მოგვიანებით, ამ საქმეზე კვალიფიკაცია შეიცვალა ჯერ სსკ-ის 276-ე მუხლის მე-5 (ავტოსაგზაო შემთხვევა) და 117-ე მუხლის მე-3 ნაწილებით (ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანება), შემდეგ 276-ე მუხლის მე-7 ნაწილით (ავტოსაგზაო შემთხვევა, რამაც გამოიწვია ორი ან მეტი ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა), ხოლო ამ საქმეს, მოგვიანებით, ცალკე წარმოებად გამოეყო სისხლის სამართლის საქმე სსკ-ის 353-ე და 118-ე მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაულებისთვის, რაზეც პასუხისგებაში მიეცა ივანე ჩილვინაძე.²⁰⁹

საპროცესო შეთანხმების გაფორმებამდე, ჩილვინაძე სარგებლობდა დუმილის უფლებით.

დარღვევები სისხლის სამართლის საქმეზე

სისხლის სამართლის საქმის შესწავლის შედეგად, საქმის მასალებზე დაყრდნობით, გამოიკვეთა გარკვეული პროცედურული და მატერიალური დარღვევები.

- **დანაშაულის ნიშნების არარსებობა**

საქმის მასალების, მედია საშუალებებისა და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ გამოქვეყნებული ვიდეო ჩანაწერების²¹⁰ გაანალიზებამ

²⁰⁹ ჩილვინაძე დააკავეს 2011 წლის 26 მაისს და პასუხისგებაში მისცეს სსკ-ის 353-ე და 187-ე მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაულებისთვის, რომელიც ამ მოცემული საქმისგან დამოუკიდებლად წარიმართა. აღნიშნული საქმის ანალიზი იხილეთ პოლიციის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის თავში.

²¹⁰ №1 ვიდეო - 25-ე არხის მიერ გადაღებული ვიდეო მასალა, ხელმისაწვდომია: <http://www.palitrav.ge/akhali-ambebi/shemthkhveva/5014-eskortis-chavla-kadrebi-ganskhvavebuli-rakursith.html>;

№2 ვიდეო – ავტოკოლონის გადაადგილება მეტრო „თავისუფლების მოედნის“ გასწვრივ

ცხადყო, რომ ჩილვინადის მიერ დანაშაულის ჩადენის ნიშნები არ არის სახეზე. საქმის გარემოებების არასწორმა, დამახინჯებულმა და სუბიექტურმა დადგენამ, რა თქმა უნდა, გავლენა იქონია წარდგენილ ბრალდებებზეც.

აქციის დაშლის პროცესში აქციის ორგანიზატორები და სხვა მონაწილეები აქციის ტერიტორიის დატოვებას მათივე ავტომანქანებით შეეცადნენ. აღნიშნულ ეპიზოდს მეტ-ნაკლები სისრულით ასახავს მედია საშუალებებისა და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ გამოქვეყნებული ვიდეო ჩანაწერები. ვიდეოში ჩანს, რომ მეტრო „თავისუფლების მოედნის“ გასწვრივ გზის სავალი ნაწილი მთლიანად დაკავებული აქვს პოლიციას. პოლიცია აქციის ორგანიზატორებსა და აქციის მონაწილეებს, რომლებიც ავტომანქანებით კინო „რუსთაველის“ მიმდებარე ტერიტორიიდან დაიძრნენ, პოლიციელები არ აძლევენ მითითებას/ბრძანებას შეჩერების თაობაზე და აქციის მონაწილეების მიმართ ინტენსიურ პოლიციურ ძალას იყენებენ. ვიდეო მასალაში ჩანს, რომ მეტრო „თავისუფლების მოედნის“ გასწვრივ ტერიტორიაზე ავტოკოლონაში შემავალი პირველი ავტომანქანა, რომელშიც იჯდა მერებაშვილი, წინაურდება, უმატებს სიჩქარეს და ცდილობს პოლიციის კორდონის გარღვევას. ჩანს, რომ აღნიშნულ ავტომანქანას პოლიცია მყისიერად გასასვლელს უხსნის.

იმისათვის, რათა სახეზე იყოს 353-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული, აუცილებელია, რომ პოლიციელისთვის განუვლი ნინაალმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისთვის ხელის შეშლის, მისი საქმიანობის შეწყვეტის ან შეცვლის მიზანს ატარებდეს და ის ჩადენილი უნდა იქნეს ძალადობით ან ძალადობის მუქარით. იმ პირობებში, როდესაც პოლიცია, აქციის ტერიტორიის გათავისუფლების თაობაზე მისი ბრძანების მიუხედავად, აქციის მონაწილეებს უკანონოდ გასასვლელს არ აძლევდა და მათ მიმართ გაუმართლებელ ძალას იყენებდა, პოლიციის მხრიდან საზოგადოებრივი წესრიგის შესრულებას ადგილი არ ჰქონია და პოლიციის ქმედებაში კანონით დაცული ლეგიტიმური მიზანი არ არსებობდა. ამასთან, პოლიციის თანამშრომლის მიმართ მისი მხრიდან ძალადობის გამოყენებას/მის მუქარას, რომელიც საზოგადოებრივი წესრიგის შესრულების ხელშეშლის, მისი შეწყვეტის ან შეცვლისკენ იქნებოდა მიმართული, ასევე არ ჰქონია ადგილი.

• **ერთი ქმედებისთვის ორჯერ დასჯა**

გარდა იმისა, რომ სახეზე არ გვაქვს დანაშაულის ნიშნები, ქმედება არასწორადაა დაკვალიფიცირებული ორი მუხლით და სახეზეა ერთი ქმედებისთვის ორჯერ პასუხისმგებლობა, რაც კონსტიტუციით აკრძალულია.²¹¹

ბრალდების თანახმად, ავტომანქანის გაჩერების თაობაზე სპონტანური ბრძანება პოლიციამ მხოლოდ მაშინ გააკეთა, როდესაც სავარაუდო საფრთხე შეექმნა მათ ჯანმრთელობას. პოლიციელების ბრძანება მყისიერ და იმწუთიერ ხასიათს ატარებდა. მანამდე სამართალდამცველებს არ გაუციათ ბრძანება ავტომანქანების შეჩერების თაობაზე. აქციის ტერიტორიის გათავისუფლების შესახებ ბრძანების სანინაალმდეგოდ, პოლიციამ

გზის სავალ ნაწილზე ხელმისაწვდომია: <http://www.palitrav.ge/akhali-ambebi/shemthkhveva/5048-shss-s-akhali-operatiuli-videomasala-bitsadzis-eskortis-shesakheb.html>;

№3 ვიდეო - ავტოკოლონის გადაადგილება თავისუფლების მოედნის მიმართულებით, ხელმისაწვდომია: <http://www.police.ge/index.php?m=8&newsid=2505>;

²¹¹ საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლი.

აქციის მონაწილეებს არ გაუხსნა დერეფანი, რომელიც მათ ტერიტორიის მშვიდობიანად დატოვების შესაძლებლობას მისცემდა. პოლიცია აქციის მონაწილეების მიმართ არამართლზომიერად იყენებდა ინტენსიურ ძალას და, ამდენად, ახდენდა აქციის მონაწილეების პროვოცირებას, ტერიტორია ნებისმიერი საშუალებით დაეტოვებინათ. სწორედ პოლიციელებისგან მომდინარე საფრთხის თავიდან აცილების მოტივით იყო განპირობებული ავტოკოლონის პირველი მანქანის მიერ პოლიციის კორდონის გარღვევა.

მანქანების შეჩერების თაობაზე პოლიციის სპონტანური ბრძანების დაუმორჩილებლობა, რაც იმნუთიერად გაჩენილი საფრთხიდან მომდინარეობდა, ჯანმრთელობის განზრახ დაზიანების დანაშაულის შემადგენელი ნაწილი იყო. კერძოდ, პირისთვის ჯანმრთელობის დაზიანების განზრახვა/ამგვარი შედეგის დადგომის დაშვება წინ უსწრებდა პოლიციის თანამშრომლების მიერ ავტომანქანის შეჩერების თაობაზე რეაქციულად გაკეთებული ბრძანების შეუსრულებლობას. ობიექტურად, ავტომანქანის შეჩერების თაობაზე ბრძანება წარმოიშვა მას შემდეგ, რაც ჯანმრთელობის განზრახ დაზიანების ჩადენისთვის საჭირო განზრახვა უკვე გამოვლენილი იყო და აღნიშნული ბრძანება მთლიანად წინმსწრები ქმედებით იყო განპირობებული. ასევე, პოლიციის მიერ გაკეთებული ბრძანების მყისიერი ხასიათის გათვალისწინებით, მისდამი დაუმორჩილებლობა არ შეიძლებოდა ცალკე განზრახვად წარმოშობილიყო განმცხადებლის ცნობიერებაში. ამასთან, იმ პირობების გათვალისწინებით (ხმაური, განათება, სტრესი, მით უფრო, რომ აქციის დაშლის დროს გამოყენებული იყო აკუსტიკური საშუალებები, ასევე ცრემლსადენი გაზი), რომელშიც პოლიცია ავტომანქანის მძღოლებს მანქანების შეჩერებას ანიშნებდა, ამგვარი ბრძანება ფიზიკურად აღქმადი/განჭვრეტადი არც შეიძლებოდა ყოფილიყო.

ამასთან, თავად ბრალდების ვერსიით, ჩიღვინაძის ბრალეული ქმედება გამოიხატა იმაში, რომ იგი არ დაემორჩილა პოლიციის მოთხოვნას, შეეჩერებინა ავტომანქანა, რის შედეგადაც ჯანმრთელობის ნაკლებად მძიმე დაზიანება მიაყენა პოლიციელს. აღნიშნული გარემოებები გვაძლევს 118-ე მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის დისპოზიციას – ჯანმრთელობის განზრახ ნაკლებად მძიმე დაზიანება, მსხვერპლის საქმიანობასთან დაკავშირებით, რომელიც აქვს წარდგენილი ბრალდებულს. ბრალდების მხარემ ამავე ქმედებაში გააერთიანა პოლიციის წინააღმდეგობაც, ძალადობით, ჯგუფურად. თუკი, წინააღმდეგობის განევის გზით პოლიციელისთვის ჯანმრთელობის ნაკლებად მძიმე დაზიანების მიყენება ბრალდებამ დააკვალიფიცირა 118-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, იგივე ქმედება მას პოლიციელისთვის ჯგუფურად, ძალადობით წინააღმდეგობის განევადა აღარ უნდა დაეკვალიფიცირებინა, ვინაიდან ამ კონკრეტული ქმედების შემთხვევაში, 353-ე მუხლის 118-ე მუხლთან მიმართებით ზოგადი მუხლია. კერძოდ, სსკ-ის მე-16 მუხლის თანახმად, თუ ქმედება გათვალისწინებულია ზოგადი და სპეციალური ნორმებით, დანაშაულთა ერთობლიობა არ არსებობს და პირს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა დაეკისრება სპეციალური ნორმით.

- **მტკიცებულებათა დამაჯერებლობა**

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (სსსკ) იმპერატიულად ადგენს, რომ გამამტყუნებელ განაჩენს საფუძვლად უნდა დაედოს დამაჯერებელ მტ-

კიცებულებათა ერთობლიობა.²¹² ეს მუხლი თავისთავად ვრცელდება საპროცესო შეთანხმების შედეგად, არსებითი განხილვის გარეშე გამოტანილ განაჩენზეც, რომელიც გამამტყუნებელი განაჩენის სახეს მიეკუთვნება.

მოცემულ სისხლის სამართლის საქმეში მტკიცებულებებს წარმოადგენს პოლიციელთა ჩვენებები, სასამართლო-სამედიცინო და სატრანსპორტო-ტრასოლოგიური ექსპერტიზების დასკვნები და ვიდეო მასალა.

საქმეში ხუთი პოლიციელის ჩვენებაა წარმოდგენილი, რომლებიც აბსოლუტურად იდენტურია. აღნიშნული ჩვენებები მხოლოდ და მხოლოდ დაკითხული პირის საიდენტიფიკაციო მონაცემებით განსხვავდება ერთმანეთისგან. ჩვენების ტექსტი ყველა ოქმში სრული სიზუსტით (სიტყვა-სიტყვით) ემთხვევა ერთმანეთს. ლოგიკას მოკლებულია, რომ ხუთივე მონემს ზუსტად ერთნაირი ტექსტით გადმოეცა საქმის გარემოებები. შესაბამისად, ასეთი სიზუსტე ყოველგვარი დამატებითი მსჯელობისა და დასაბუთების გარეშეც მეტყველებს იმაზე, რომ ოქმები მონემთა მიერ რეალურად გადმოცემულ ინფორმაციას სიზუსტით არ ასახავს და მხოლოდ და მხოლოდ ფორმალურად შედგენილ ოქმებს წარმოადგენს. საპროცესო კანონის თანახმად კი, მონემის ჩვენების დაფიქსირება უნდა მოხდეს ზუსტად ისე, როგორც თავად ის გადმოსცემს.²¹³

ზემოაღნიშნული იდენტური ჩვენებები არის ის ძირითადი მტკიცებულებები, რომლებსაც ბრალდება ეყრდნობა და ამტკიცებს, რომ ჩილვინაძემ ჩაიდინა ბრალად წარდგენილი დანაშაული. სხვა მტკიცებულებები – სასამართლო-სამედიცინო და სატრანსპორტო-ტრასოლოგიური ექსპერტიზების დასკვნები და ვიდეომასალა – ძირითადად მხოლოდ ფაქტს ადასტურებს, კერძოდ იმას, რომ პოლიციელმა მილო ნაკლებად მძიმე დაზიანება. აღსანიშნავია, რომ ვიდეო მასალა არც ერთი მხარისთვის სასარგებლო ინფორმაციას არ აფიქსირებს. კადრებში არ ჩანს, რომ ავტომანქანა ვინმეს ეჯახება. ერთ შემთხვევაში ფიქსირდება, რომ „თავისუფლების მოედნის“ მეტროს მიმდებარე ტერიტორიაზე შეკრებილ ხალხს შორის კორდონში რამდენიმე მანქანა მიდის სწრაფად, ხოლო ერთ-ერთი მანქანის გავლის შემდეგ ჩანს ასფალტზე დაცემული ადამიანი. მეორე შემთხვევაში – მიმავალ მანქანასთან შეკრებილი პოლიციელები ცდილობენ არ გაუშვან იგი და ურტყამენ ხელკეტებს.

ვინაიდან მონემთა ჩვენებები არადაამაჯერებელია, ხოლო სხვა მტკიცებულებები არ ადასტურებს ბრალდებას, საეჭვოა, არსებობს თუ არა საპროცესო შეთანხმებისთვის აუცილებელი დასაბუთებული ვარაუდი მხოლოდ ზემოთ ნახსენებ მტკიცებულებათა ფონზე.

• საპროცესო შეთანხმების დამტკიცება

საპროცესო შეთანხმების შესახებ შუამდგომლობის განხილვისას, სასამართლომ უნდა შეამოწმოს, დასაბუთებულია თუ არა ბრალდება.²¹⁴ მიუხედავად იმისა, რომ წინამდებარე საქმეში წარდგენილ ბრალი აღწერილი იყო ურთიერთგამომრიცხავი გარემოებებით, სასამართლომ ბრალის დადგენილების ფორმულირება სრულად გაიზიარა.

²¹² სსსკ-ის მე-13 მუხლი.

²¹³ 1998 წლის სსსკ-ის 303-ე მუხლი, რომელიც ახალი კოდექსით მოქმედებს მითითებულ პერიოდამდე.

²¹⁴ სსსკ-ის მე-213 მუხლი.

როგორც უკვე აღინიშნა, ბრალის დადგენილებაში მითითებულია, რომ აქცია ნებადართული იყო 24:00 საათამდე. ჩილვინაძემ, რომელიც აღნიშნული ვადის გასვლის შემდეგ კვლავ იქ იმყოფებოდა, ტერიტორიის დატოვება გადაწყვიტა მას შემდეგ, რაც მისკენ მიმავალი პოლიციელები დაინახა. ამ შემთხვევაში, გასული იყო რა ნებართვის ვადა, იგი ვალდებული იყო, დაეტოვებინა ტერიტორია. თავის მხრივ, მისთვის ტერიტორიის დატოვებაში ხელი არ უნდა შეეშალათ პოლიციელებს. საქმის აღწერილობით ნაწილში მითითებულია, რომ პოლიციელებმა მას, ისევე როგორც სხვა ავტომანქანის მძღოლებს, ანიშნეს, შეეჩერებინათ ავტომანქანები. ამასთან, მითითებულია, რომ პოლიციელებმა გააკეთეს დერეფანი ავტომანქანების გავლის მიზნით. მითითებული გარემოებები ერთმანეთს ლოგიკურად ეწინააღმდეგება: თუკი ჩილვინაძის (ისევე, როგორც აქციის სხვა მონაწილეების) აქციის ტერიტორიაზე ყოფნა აღარ შეიძლებოდა და იგი ცდილობდა, თავისი ავტომანქანით დაეტოვებინა ტერიტორია, რატომ ანიშნებდნენ მას პოლიციელები ავტომანქანის გაჩერებას. ასევე, თუკი პოლიციელებმა დერეფანი გააკეთეს იმ მიზნით, რომ ავტომანქანებს გაადვილებოდათ გასვლა, რატომ ანიშნებდნენ ჩილვინაძეს (ისევე, როგორც სხვა ავტომანქანების მძღოლებს) ავტომანქანის გაჩერებას რატომ არის მითითებული, როგორც კანონიერი მოთხოვნა.

სასამართლომ ყურადღება არ გაამახვილა ზემოაღნიშნულ გარემოებებზე და ყოველგვარი გამორკვევის გარეშე დაამტკიცა საპროცესო შეთანხმება. შესაბამისად, განაჩენი ვერ ჩაითვლება კანონიერად, რადგან დაირღვა მისი დამტკიცების კანონით დადგენილი წესი.

- **საქმის მსვლელობისას გამოკვეთილი საეჭვო გარემოებები**

წინასასამართლო სხდომა, მართალია, ჩანიშნული იყო 2011 წლის 7 სექტემბერს, მაგრამ მას შემდეგ, რაც ჩილვინაძესთან შეთანხმება შედგა საპროცესო შეთანხმებასთან დაკავშირებით, 2011 წლის 19 აგვისტოს სასამართლოს მიერ წინასასამართლო სხდომის ახალ თარიღად განისაზღვრა 24 აგვისტო. წინასასამართლო სხდომის თარიღის შეცვლის საფუძველს პროკურორის შუამდგომლობა წარმოადგენდა.

საქმის არსებითი განხილვის შემთხვევაში, შესაძლებელი იქნებოდა დაცვის მხარის მიერ მოპოვებული მტკიცებულებების განხილვა, რის შედეგად, შესაძლოა, გამოვლენილიყო მისი არსებითი წინააღმდეგობა გამოძიების ზემოთ აღნიშნულ მტკიცებულებებთან. გარდა ზემოთ აღნიშნულისა, გამოვლინდებოდა მტკიცების დაბალი სტანდარტი, რომელიც არსებითი განხილვის დროს გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტს ვერ დააკმაყოფილებდა.

საპროცესო შეთანხმების დროს არ ხდება მტკიცებულებათა გამოკვლევა სასამართლო სხდომაზე, მტკიცების სტანდარტს მხოლოდ დასაბუთებული ვარაუდი წარმოადგენს, ანუ არსებითად დაბალი სტანდარტი, ვიდრე არსებითი განხილვის დროს არის საჭირო. აღნიშნული გამომდინარეობს საპროცესო შეთანხმების მიზნიდან (სწრაფი მართლმსაჯულება). თუმცა, როგორც პრაქტიკით და ამ კონკრეტული შემთხვევით იკვეთება, საპროცესო შეთანხმება ბრალდების მხარისთვის საუკეთესო საშუალებაა მის მიერ დაშვებული ხარვეზების დასაფარავად და სასურველი შედეგის – გამამტყუნებელი განაჩენის – მისაღწევად.

დასკვნა

ივანე ჩიღვინაძის მიმართ არსებულ სისხლის სამართლის საქმეში გამოიკვეთა არაერთი დარღვევა. საქმის ანალიზმა ცხადყო, რომ ბრალდების მიერ დადგენილად მიჩნეული საქმის გარემოებები არ შეესაბამებოდა სინამდვილეს და არც ჩიღვინაძის მიერ დანაშაულის ჩადენის ნიშნები იყო სახეზე. თუმცა, თეორიული დაშვებით, რომ ბრალდების ვერსიაში მოცემული ფაქტები შეესაბამება რეალობას, ჩვენ მივედით დასკვნამდე, რომ ქმედება არასწორად იყო დაკვალიფიცირებული. ასევე, სახეზეა დაუსაბუთებელი ბრალდება და არადამაჯერებელი მტკიცებულებები. ყოველივე ზემოაღნიშნული, ერთობლიობაში, აჩენს ეჭვს ამ საქმის მიმართ მართლმსაჯულების განხორციელებასთან დაკავშირებით.

თავი II

პრობლემატი და რეკომენდაციები

შესავალი

წინამდებარე კვლევის მიზანია არა მხოლოდ ინდივიდუალური საქმეების შესწავლა, არამედ, მათ კონტექსტში, სისხლის სამართლის მართლმსაჯულებაში არსებული ტენდენციების და პრობლემების გამოვლენა. კვლევის შედეგად კიდევ ერთხელ ნათელი გახდა, რომ პრობლემები მომდინარეობს როგორც პრაქტიკიდან – კონკრეტული საქმეების დროს საქმის მწარმოებელი პირის მიერ დაშვებული შეცდომებიდან, ისე კანონიდან – ხარვეზიანი ნორმებიდან, რაც კიდევ უფრო უწყობს ხელს მართლმსაჯულების გამრუდებას. წინამდებარე ანალიზი ასევე საინტერესოა ძველი და ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის შედარების თვალსაზრისითაც. კერძოდ, გაუმჯობესდა თუ არა საკანონმდებლო გარემო მას შემდეგ, რაც 2010 წელს ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ამოქმედდა; გამოასწორა თუ არა მან ის ხარვეზები, რომლებიც ძველი კოდექსის მოქმედების პერიოდში არსებობდა.

მიუხედავად იმისა, რომ კვლევის თითოეულ თავს წინ უსწრებს შესაბამისი პრობლემებისა და ტენდენციების მიმოხილვა, გადაწყვიტეთ, ყველა ტიპის საკანონმდებლო თუ პრაქტიკაში არსებული პრობლემები გაგვეერთიანებინა ზოგადი სურათის საჩვენებლად. მოცემულ თავში ცალ-ცალკეა წარმოდგენილი პრაქტიკაში გამოვლენილი პრობლემები და მათი აღმოფხვრისთვის საჭირო რეკომენდაციები და კანონში არსებული ხარვეზები და მათი აღმოფხვრისთვის საჭირო რეკომენდაციები.

პრაქტიკაში გამოვლენილი პრობლემები და შესაბამისი რეკომენდაციები

- *იძულებითი საგამოძიებო მოქმედების (პირადი ჩხრეკა და დაკავება) ჩატარების საფუძველი*

თითქმის ყველა შესწავლილ საქმეში, სადაც დაკავებას პირადი ჩხრეკა დაედო საფუძვლად, წინ უსწრებს მხოლოდ პატაკი, პოლიციელის წერილობითი განცხადება, სადაც ის იტყობინება, რომ მას კონფიდენციალურად მიანოდეს ინფორმაცია პირის მიერ შესაბამისი დანაშაულის ჩადენის შესახებ. ასეთი სახით მოწოდებული ინფორმაციის წყარო ანონიმურია და, კანონმდებლობით, არ ექვემდებარება გადამოწმებას.²¹⁵

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (სსსკ) თანახმად, პირადი ჩხრეკის სავალდებულო წინაპირობას წარმოადგენს დასაბუთებული ვარაუდი.²¹⁶ აღნიშნული განიმარტება, როგორც ფაქტების და ინფორმაციის ერთობლიობა, რომელიც ამ შემთხვევაში ობიექტურ პირს დაარწმუნებს ჩხრეკის ჩატარების აუცილებლობაში.²¹⁷ ნათელია, რომ მხოლოდ და მხოლოდ პატაკის არსებობა დასაბუთებულ ვარაუდად ვერ ჩაითვლება.

მაგალითად, საქმეებში, სადაც პოლიციელი პატაკით იტყობინება პირის მიერ

²¹⁵ ოპერატიულ-სამიკებრო დონის მიხედვით შესახებ კანონის თანახმად, ასეთ ინფორმაციას პოლიციას აწვდის კონფიდენციალური ვინაობაც გასაიდუმლოებულია.

²¹⁶ სსსკ-ის 119-ე მუხლი.

²¹⁷ სსსკ-ის მე-3 მუხლი.

ნარკოტიკული საშუალების ფლობას, მხოლოდ ამის საფუძველზე ხდება ამ პირის პირადი ჩხრეკა და შემდეგ, შესაბამისად, დაკავება. რეალურად კი, აუცილებელია მონოდებული ინფორმაციის გადამოწმება პოლიციის ხელთ არსებული რესურსების მიხედვით, მაგალითად, პირთა გამოკითხვით.

პოლიციის პატაკი გამყარებულ უნდა იქნეს სხვა ინფორმაციით, რათა შესაძლებელი იყოს ობიექტური პირის დარწმუნება მისი ჩატარების აუცილებლობაში.

- **ფუნქციათა განაწილება საგამოძიებო ორგანოებსა და ფინანსური აუდიტის სამსახურს შორის**

ერთ-ერთ საქმეში (მერაბ კაჭახიძის მიმართ) გამოვლინდა ფუნქციათა არასწორი გადანაწილება, რაც გამოიხატა იმაში, რომ ფინანსური აუდიტის სამსახურის მიმართ კანონით ექსკლუზიურად დაკისრებული უფლებამოსილება განახორციელა პოლიციის ორგანომ. უფლებამოსილებათა აღრევა სასამართლომ კანონის დარღვევად არ შეაფასა, რითაც საფრთხე შეექმნა შემდგომში კანონის სწორ გამოყენებას, ანუ უფლებამოსილებათა კანონიერ, იმავდროულად, გონივრულ გადანაწილებას.

საქმე ის არის, რომ პოლიტიკურ პარტიათა საქმიანობა და მათი ფინანსური უზრუნველყოფის საკითხები რეგულირდება საქართველოს ორგანული კანონით „პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“. ამავე კანონით მკაფიოდ არის განსაზღვრული,²¹⁸ რომ პარტიის ფინანსურ საქმიანობის კანონიერებასა და გამჭვირვალობაზე მონიტორინგს ახორციელებს აუდიტის სამსახური. შესაბამისად, მასვე აქვს მინიჭებული კონკრეტული მოქმედებების განხორციელების უფლება.²¹⁹ სამართალდამცავი ორგანოების რეაგირება, ამ შემთხვევაში კი – გამოძიება, მხოლოდ მაშინ იწყება, როდესაც აუდიტის სამსახური შემომხმებისას აღმოაჩენს დანაშაულის ნიშნებს: ორგანული კანონის²²⁰ თანახმად, დანაშაულის ნიშნების გამოვლენის შემთხვევაში, იგი მიმართავს პროკურატურის ორგანოებს.²²¹

მ.კაჭახიძის სისხლის სამართლის საქმე პოლიტიკური პარტიის საქმიანობიდან მომდინარეობდა. აღნიშნულ საქმეზე გამოძიება შსს-ს კონსტიტუციური უსაფრთხოების დეპარტამენტმა დაიწყო და რიგი საგამოძიებო მოქმედებები განახორციელა აუდიტის სამსახურის წინასწარი შემომხმების გარეშე. ყოველივე ეს კი მიუთითებს, რომ შსს-ს ორგანომ განახორციელა ის უფლებამოსილება, რომელიც კანონით მინიჭებული ჰქონდა აუდიტის სამსახურს.

კანონით გამიჯნული უფლებამოსილებები პრაქტიკულადაც გადანაწილდეს შესაბამის ორგანოებს შორის, რათა არ მოხდეს კომპეტენციათა აღრევა.

²¹⁸ ორგანული კანონის 34-ე მუხლი.

²¹⁹ იხ. ორგანული კანონის 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტი.

²²⁰ 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „კ“ ქვეპუნქტი.

²²¹ ერთი შეხედვით, შესაძლოა ფუნქციათა აღნიშნული დაყოფა ხელოვნურად და, ზოგიერთ შემთხვევაში, არაგონივრულად ჩათვალოს, თუმცა, ასეთი დაყოფა ამ შემთხვევაში გამართლებულია, ვინაიდან ვიწროდ განსაზღვრული სპეციფიკური საკითხების შესწავლა, როგორცაა ფინანსური საქმიანობა, მხოლოდ საამისოდ სპეციალიზებული ორგანოს კომპეტენციას უნდა წარმოადგენდეს. ასეთად კანონი ადგენს აუდიტის სამსახურს.

• **ალკვეთის ღონისძიების პროპორციულობა**

შესწავლილი საქმეების უმრავლესობამ კიდევ ერთხელ თვალსაჩინო გახადა ის გარემოება, რომ ალკვეთის ღონისძიების შეფარდების დროს სრულიად არ არის დაცული კანონის მოთხოვნები.

სსსკ-ის თანახმად, ალკვეთის ღონისძიება მხოლოდ ვინროდ განსაზღვრული მიზნების მისაღწევად გამოიყენება: უზრუნველყოფილ იქნეს ბრალდებულის სასამართლოში გამოცხადება, განაჩენის აღსრულება, ალიკვეთოს ბრალდებულის შემდგომი დანაშაულებრივი საქმიანობა.²²² პროკურორმა ალკვეთის ღონისძიების მოთხოვნისას უნდა დაასაბუთოს ორი საკითხი: 1. კონკრეტული ალკვეთის ღონისძიების გამოყენების საჭიროება, რომელსაც ის ითხოვს; 2. სხვა ნაკლებად მკაცრი ალკვეთის ღონისძიების გამოყენების მიზანშეუწონლობა.²²³ მოსამართლე გადაწყვეტილების გამოტანისას უნდა დაეყრდნოს იმ დროს არსებულ ისეთ ინდივიდუალურ გარემოებებს, როგორიცაა ბრალდებულის პიროვნება, მისი საქმიანობა, ასაკი, ჯანმრთელობა, ოჯახური და ქონებრივი მდგომარეობა, მიყენებული ქონებრივი ზიანის ანაზღაურება, ადრე შეფარდებული რომელიმე ალკვეთის ღონისძიების დარღვევის ფაქტი, ასევე სხვა გარემოებებს, რომლებიც აშკარად გავლენას ახდენს ალკვეთის ღონისძიების შეფარდების საკითხზე.²²⁴

გვხვდება საქმეები, სადაც ბრალდებულს შეფარდებული აქვს პატიმრობა და მისი გამოყენების მიზანშეწონილობა სრულიად დაუსაბუთებელია. ც.ანანიძის, გ.სალუქვაძის, ზ.კობახიძის საქმეები სანიმუშო მაგალითს წარმოადგენს. ამ საქმეებში პროკურორმა მხოლოდ და მხოლოდ მიუთითა, რომ პირი მიიმალეობდა, არ გამოცხადებოდა სასამართლოში და გაანადგურებდა მტკიცებულებებს. მიუხედავად იმისა, რომ არც ერთი კონკრეტული გარემოებით არ ყოფილა გამყარებული დასახელებული ვარაუდები, მოსამართლემ პროკურორის შუამდგომლობა დააკმაყოფილა. ბრალდებულთა ინდივიდუალური გარემოებები, როგორიცაა ასაკი (მაგ. სალუქვაძის შემთხვევაში), პირის წარსული (არც ერთი დასახელებული პირი არ იყო ნასამართლევი), საქმიანობა (მაგ. ც.ანანიძე იმ პერიოდისათვის იყო სტუდენტი), სრულიად გაუთვალისწინებელი დარჩა მოსამართლის მხრიდან. უფრო მეტიც, ანანიძისთვის ალკვეთის ღონისძიების შეფარდების შესახებ გადაწყვეტილებაში ანანიძის ნაცვლად სხვა პირის სახელი და გვარი იყო მითითებული. აღნიშნული კი ცხადყოფს ნიმუშის გამოყენებას.

არც ერთ შემთხვევაში ბრალდების მხარეს ალკვეთის ღონისძიების მოთხოვნისას არ უმსჯელია სხვა ნაკლებად მკაცრი ალკვეთის ღონისძიების გამოყენების მიზანშეუწონლობაზე.

დაუსაბუთებელი ალკვეთის ღონისძიების შეფარდების მახინჯი პრაქტიკის აღმოსაფხვრელად, აუცილებელია, რომ, ერთი მხრივ – პროკურორი და, მეორე მხრივ – მოსამართლე ალკვეთის ღონისძიების მოთხოვნის და შეფარდებისას დაეყრდნონ ბრალდებულისა და საქმისთვის დამახასიათებელ ინდივიდუალურ გარემოებებს.

²²² სსსკ-ის 198-ე მუხლი.

²²³ სსსკ-ის 198-ე მუხლი.

²²⁴ სსსკ-ის 198-ე მუხლი.

- **ალკვეთის ღონისძიების გადასინჯვა**

ალკვეთის ღონისძიებასთან დაკავშირებით გამოვლინდა შეფარდებული ალკვეთის ღონისძიების გადასინჯვის პრობლემაც საქმის არსებითი განხილვის ეტაპზე.

სსსკ ითვალისწინებს ალკვეთის ღონისძიების საკითხის გადასინჯვას საქმის განხილვის ნებისმიერ სტადიაზე, მათ შორის, არსებითი განხილვისას.²²⁵ აღნიშნული, გარდა საპროცესო კოდექსისა, ასევე გამომდინარეობს ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სტანდარტიდან, რომ პირს უნდა ჰქონდეს უფლება, დროის გონივრულ ინტერვალში გადაიხედოს მის მიმართ შეფარდებული ალკვეთის ღონისძიება, პატიმრობა.

მუხაშავრიასა და სხვათა მიმართ, ისევე როგორც კაჭახიძის საქმეში, საქმის არსებითი განხილვის სტადიაზე, მოსამართლემ უარი განაცხადა შეფარდებული პატიმრობის შეცვლის შესახებ შუამდგომლობის განხილვაზე იმ მოტივით, რომ ამ ეტაპზე ამგვარი შუამდგომლობის განხილვას საპროცესო კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს. მოსამართლემ ნამდვილად უგულებელყო ზემოთ აღნიშნული კონკრეტული ნორმა, რომელიც ამის საფუძველს იძლევა, შესაბამისად, მან კანონი არასწორად და, ამასთან, ბრალდებულის ინტერესის საწინააღმდეგოდ განმარტა. აქვე აღსანიშნავია, რომ კაჭახიძის საქმეში მოსამართლემ მომდევნო სხდომაზე არათუ განიხილა იგივე შუამდგომლობა, არამედ დააკმაყოფილა იგი. ამ გადაწყვეტილებით, ერთი მხრივ, კიდევ ერთხელ დადასტურდა მის მიერ მანამდე მიღებული გადაწყვეტილების მცდარობა, რომ მან შესაბამისი ნორმა უგულებელყო, ხოლო მეორე მხრივ — გამოვლინდა მისი არაერთგვაროვანი მიდგომა ნორმის მიმართ.

მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ მიერ შესწავლილი საქმეებიდან მხოლოდ ორში გამოვლინდა ალკვეთის ღონისძიების გადასინჯვის პრობლემა, აღნიშნული არ გამორიცხავს მსგავსი მიდგომის ზოგადად არსებობას. შესაბამისად, გამოკვეთილ პრობლემას უნდა მიექცეს ჯეროვანი ყურადღება.

ალკვეთის ღონისძიების შესახებ გადაწყვეტილების ნებისმიერ სტადიაზე გადასინჯვის შესაძლებლობა მოსამართლემ უნდა უზრუნველყოს კანონში არსებული ნორმის შესაბამისად.

- **განრიდება**

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ითვალისწინებს ახალ ინსტიტუტს, განრიდებას, რომელიც ნიშნავს სისხლის სამართალწარმოებიდან ბრალდებულის ან იმ პირის განრიდებას, რომლის წინააღმდეგაც შეკრებილია მტკიცებულებები. ასეთ შემთხვევაში, წყდება სისხლისსამართლებრივი დევნა. შესწავლილი საქმეებიდან ერთ-ერთი (კაჭახიძის მიმართ) დასრულდა განრიდებით, რა დროსაც მისი მიზანშეწონილობის ბუნდოვანება გამოვლინდა. ვინაიდან განრიდების მექანიზმი ახალი ინსტიტუტია სისხლის სამართალწარმოებისთვის, ნამდვილად იმსახურებს ყურადღებას. კვლევის ამ ნაწილში საქმეს შედარებით უფრო დეტალურად მიმოვიხილავთ, რათა ნათელი იყოს მიზანშეწონილობის ბუნდოვანება, რომელიც განრიდების გადაწყვეტილებას დაედო საფუძვლად.

²²⁵ სსსკ-ის 260-ე მუხლი.

განრიდების შესახებ გადაწყვეტილება მიიღება დისკრეციის საფუძველზე.²²⁶ კერძოდ, პროკურორი განრიდების გამოყენებისას ხელმძღვანელობს სისხლის სამართლის პოლიტიკის სახელმძღვანელო პრინციპებით.²²⁷ აღნიშნული პრინციპები ადგენს ორ ალტერნატიულ კრიტერიუმს, რომელიც პროკურორის დისკრეციას განსაზღვრავს – მტკიცებულებითი ტესტი და საჯარო ინტერესი.²²⁸ ეს უკანასკნელი განმარტებულია სხვადასხვა ფაქტორის ჩამონათვალით, რომელიც უნდა გაითვალისწინოს პროკურორმა: სახელმწიფოს სამართლებრივი პრიორიტეტები; დანაშაულის ბუნება და სიმძიმე; სისხლისსამართლებრივი დევნის პრევენციული გავლენა; პირის ბრალეულობის ხარისხი; პირის კრიმინალური ნარსული; გამოძიებასთან თანამშრომლობის სურვილი; პიროვნული მახასიათებლები; მოსალოდნელი სასჯელი მსჯავრდების შემთხვევაში ან სხვა შედეგები. პროკურორმა უნდა გააანალიზოს, არის თუ არა საჯარო ინტერესში დევნის დაწყება და დევნა არ უნდა დაიწყოს მაშინ, როდესაც დევნის სანინააღმდეგო საჯარო ინტერესი აშკარად გადაწონის პირის დასჯის ინტერესს.²²⁹

პროკურატურამ საქმის არსებითი განხილვის ეტაპამდე არ ჩათვალა, რომ პირის დასჯის ინტერესს გადაწონიდა დევნის სანინააღმდეგო საჯარო ინტერესი. უფრო მეტიც, მან საჯარო ინტერესი იმდენად მკვეთრად დაინახა, რომ ბრალდებულის მიმართ აღკვეთის ღონისძიებად უმკაცრესი სახე – დაპატიმრება მოითხოვა (ბრალდებულს თავდაპირველად დაპატიმრება შეეფარდა). მან მხოლოდ არსებითი განხილვის სტადიაზე მიიჩნია, რომ დევნა აღარ იყო მიზანშეწონილი, რა დროსაც ბრალდებული უკვე გამარჯვებული საარჩევნო ბლოკის პროპორციული სისტემით არჩეული წარმომადგენელი იყო.

ზემოაღნიშნული შეცვლილი გარემოების ფონზე მიღებულმა განრიდების გადაწყვეტილებამ გამოავლინა გამოძიების ორგანოს მიდგომათა ურთიერთინააღმდეგობა: მ.კაჭახიძეს ბრალი ედებოდა ამომრჩევლის მოსყიდვაში. თუკი დაუშვებთ, რომ რეალურად ჩაიდინა მან ბრალად წარდგენილი დანაშაული და, ამის პარალელურად, მაინც გაიმარჯვა იმ საარჩევნო ბლოკმა, რომლის კოალიციაშიც მისი პარტია შედიოდა (ვის სასარგებლოდაც მან დანაშაული ჩაიდინა), ეს გარემოება არათუ ამცირებს, არამედ კიდევ უფრო ზრდის ამ პირის მიმართ დევნის საჯარო ინტერესს. ბრალდების მხარემ თავის დადგენილებაში არ დაასაბუთა, რატომ მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ მ.კაჭახიძის მიმართ განრიდება გამოეყენებინა.

განრიდების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას, პროკურორმა დაასაბუთოს განრიდების მიზანშეწონილობა იმის მიხედვით, თუ რომელ კრიტერიუმს ეყრდნობა – მტკიცებულებით ტესტს თუ საჯარო ინტერესს – და რაში გამოიხატება იგი.

- **მხარეთა თანასწორობა**

მხარეთა თანასწორობის პრობლემა შესწავლილ საქმეებში გამოვლინდა როგორც პრაქტიკული, ისე ნორმატიული თვალსაზრისით. აქ შევხებით პრაქტიკულ ხარვეზს, ხოლო ნორმატიულს ქვემოთ მოცემული თავი ეხება.

²²⁶ სსსკ, 168¹-ე მუხლი.

²²⁷ სსსკ, 168-ე მუხლი.

²²⁸ იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 8 ოქტომბრის №181 ბრძანება სისხლის სამართლის პოლიტიკის სახელმძღვანელო პრინციპების ზოგადი ნაწილის დატკიცების შესახებ. გვ.წ.

²²⁹ იქვე, გვ.7.

გარემოებათა ერთობლიობა აშკარად მიუთითებდა, რომ სისხლის სამართლის საქმეზე, ჯარმელაშვილისა და სხვათა მიმართ, დაცვის მხარეს ბრალდების მხარემ შეგნებულად დაუმალა და არ გადასცა ბრალდებულთა ჩვენების ამსახველი ვიდეო მასალა. ბრალდების მხარემ მიუთითა, რომ მას ასეთი მასალა არ გააჩნდა. საქმე ის არის, რომ აღნიშნული ვიდეო მასალა, როგორც დაცვის მხარე იტყობინებოდა, ტელევიზიებით გავრცელდა თავად საქმის მწარმოებელი ორგანოს მიერ და, შესაბამისად, მას აუცილებლად უნდა ჰქონოდა. სხვა საქმეში დაცვის მხარემ იმავე მოტივით ვერ მოიპოვა მისთვის საინტერესო ინფორმაცია. შსს-ს შესაბამისმა დეპარტამენტმა მას უარი განუცხადა ქუჩაში დამონტაჟებული ვიდეოთვალით დაფიქსირებული ვიდეო მასალის გადაცემაზე იმ მოტივით, რომ აღნიშნული მასალა მასთან აღარ ინახებოდა. რეალურად, ეს მასალა იმ პერიოდისთვის მას უნდა ჰქონოდა.²³⁰

საპროცესო კოდექსი ითვალისწინებს მხარეთა მიერ მათ ხელ არსებული მასალების ურთიერთგაცვლის სავალდებულოობას, რათა უზრუნველყოფილი იყოს მხარეთა როგორც თანასწორობა, ასევე შეჯიბრებითობა.²³¹ აღნიშნულს ამყარებს საერთაშორისო სტანდარტი. კერძოდ, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო განმარტავს, რომ „მხარეთა თანასწორობის პრინციპი ვალდებულებას აკისრებს ბრალდების მხარეს და გამოძიების ორგანოებს, გადასცენ ნებისმიერი ის მასალა დაცვის მხარეს, რომელსაც ისინი ფლობენ, ან რომელიც მათ შეეძლოთ მოეპოვებინათ, თუ ის შეიძლება დაეხმაროს ბრალდებულს გათავისუფლებას ან სასჯელის შემცირებაში.“²³²

მხარეთა თანასწორობის პრაქტიკული უზრუნველყოფისთვის, საქმის მწარმოებელმა მხარემ, ასევე სახელმწიფოს შესაბამისმა დაწესებულებამ, სავალდებულო წესით უნდა ითანამშრომლოს მხარესთან მტკიცებულების მიწოდების მიზნით.

- **მტკიცების სტანდარტი**

შესწავლილ საქმეებზე გამოტანილი თითქმის ყველა განაჩენი ეყრდნობა მტკიცებულებებს, რომლებიც არ არის საკმარისი გამამტყუნებელი განაჩენის გამოსატანად.

სსსკ ითვალისწინებს მტკიცების შესაბამის სტანდარტს განაჩენის გამოტანის სტადიაზე. თავის მხრივ, განაჩენის მტკიცების სტანდარტი დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ სრულდება – არსებითი განხილვის შედეგად თუ მის გარეშე, საპროცესო შეთანხმებით. კერძოდ, არსებითი განხილვის შედეგად გამოტანილი განაჩენისთვის აუცილებელია პირის მიერ დანაშაულის ჩადენის დადასტურება გონივრულ ეჭვს მიღმა,²³³ მაშინ როცა არსებითი განხილვის გარეშე საკმარისია დასაბუთებული ვარაუდის არსებობა, რომ ამ პირმა ჩაიდინა დანაშაული.²³⁴

²³⁰ საქმე ის არის, რომ აღნიშნული ვიდეოთვალით ხდება სამართალდარღვევების დაფიქსირება. სწორედ ამ მასალას ეყრდნობა შსს, როდესაც პირს აჯარიმებს და შემდგომში, ერთი თვის ვადაში, ჯარიმის შესახებ საჩივარი იხილება სასამართლოში. ე.ი. მინიმუმ, ერთი თვით მას ეს მასალა გააჩნია. ადვოკატმა კი, ვიდეო მასალა მოითხოვა ერთი კვირაში.

²³¹ სსსკ, 83-ე მუხლი.

²³² The right to a fair trial. A guide to the implementation of Article 6 of the European Convention on Human Rights . Naula Mole and Catharina Harby. Human Rights Handbooks, No.3 p.47

²³³ სსსკ, 3-ე მუხლი.

²³⁴ სსსკ, 211-ე მუხლი.

ზემოაღნიშნულ ორივე შემთხვევაში (არსებითი განხილვის შედეგადაც და მის გარეშეც) აუცილებელია, რომ წარდგენილი მტკიცებულებები იყოს დამაჯერებელი.²³⁵ გარდა ამისა, არსებითი განხილვის გარეშე განაჩენის გამოტანისას კანონმდებლობა პირდაპირ მიუთითებს, რომ მტკიცებულება უნდა იყოს უტყუარი.²³⁶

ჩვენ მიერ შესწავლილ საქმეებში მტკიცების დაბალი სტანდარტი ვლინდება შემდეგში: 1. შეკრებილი მტკიცებულებები არ არის საკმარისი საიმისოდ, რომ გონივრულ ეჭვს მიღმა დადასტურდეს პირის მიერ დანაშაულის ჩადენა და 2. შეკრებილი მტკიცებულებები არ არის უტყუარი.

1. თითქმის ყველა საქმეში, სადაც არსებითი განხილვის შედეგად იქნა გამოტანილი განაჩენი, გამოძიების მიერ შეკრებილი მტკიცებულებები არ შეესაბამება კანონმდებლობით დადგენილ სტანდარტს. თითქმის ყოველ საქმეში სახეზეა გარემოებები, რომლებიც, როგორც წესი, საჭიროებს შესწავლასა და დამტკიცებას, მაგრამ გამოძიების მიერ საიმისოდ არც ერთი შესაბამისი საგამოძიებო მოქმედება არ ჩატარებულა.

მტკიცების დაბალი სტანდარტი, პრაქტიკულად, სხვადასხვანაირად ვლინდება დანაშაულთა კატეგორიის მიხედვით.

მაგალითად, ნარკოტიკული და იარაღის შენახვასთან დაკავშირებული დანაშაულების შემთხვევაში, სადავო გარემოებას წარმოადგენს, აღმოჩენილი ნივთი ეკუთვნის თუ არა ბრალდებულს. კუთვნილების დასადგენად, მით უმეტეს, როდესაც ამოღებული ნივთიერება პოლიეთილენის პარკშია შეფუთული, ან იარაღის შემთხვევაში – იგი გლუვ ზედაპირიანია (ასეთი ზედაპირი მასზე არსებული კვალის დადგენის საშუალებას იძლევა), გამოძიებას შეუძლია მიიღოს გარკვეული ზომები: ჩხრეკის დროს დანაშაულის საგანს შეეხოს შესაბამისი ხელთათმანით (თითის ანაბეჭდების კვალის შესანარჩუნებლად) და ამოღებულს ჩაუტაროს დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზა. თითის ანაბეჭდი, უტყუარად თუ არა, სავარაუდოდ მაინც დაადგენს საგნის კუთვნილებას. ეს კი, თავის მხრივ, მტკიცების სტანდარტს უფრო აამაღლებს.

პოლიციის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულების დროს, სადავო გარემოება, ნამდვილად გაუნია თუ არა ამ პირმა პოლიციას წინააღმდეგობა — პოლიციელს ქურთუკი დაკავებულმა პირმა შემოახია თუ არა.²³⁷ ამის გასარკვევად, შესაბამისი ქიმიური ექსპერტიზით შესაძლოა დადგინდეს ბრალდებულის შემხედვარე ნივთთან (მაგ. ქიმიური ნაწილაკების ექსპერტიზით). არც ერთ შემთხვევაში, ასეთი ან სხვა ექსპერტიზა არ არის ჩატარებული. ბრალდების მხარეს კი, მხოლოდ დაზიანებული პერანგი საკმარის მტკიცებულებად მიაჩნია.

2. თითქმის ყველა საქმეში, სადაც არსებითი განხილვის გარეშე დადგა განაჩენი, წარმოდგენილი მტკიცებულებები არ არის უტყუარი. გარემოებათა ერთობლიობით და თავად შინაარსით მტკიცებულებები ურთიერთგამომრიცხავია.

მაგალითად, საქმეებში, სადაც ერთდროულად რამდენიმე პირი მიეცა პასუხისგებაში (ყინვისში ჩატარებული სპეციალური ოპერაციის შედეგად დაკავებული რამდენიმე პირი, 26 მაისის საპროტესტო მანიფესტაციის შემდგომ

²³⁵ სსსკ, 13-ე მუხლი.

²³⁶ სსსკ, 213-ე მუხლი.

²³⁷ თითქმის ყველა საქმეში წინააღმდეგობა ქურთუკის შემოხევით გამოიხატება.

დაკავებული პირები, უკანონო შეიარაღებულ ფორმირებაში მონაწილეობისთვის დაკავებული პირები), თითქმის ყველას მიმართ გაფორმდა საპროცესო შეთანხმება. განაჩენი დაეყრდნო ალიარებით ჩვენებებს. ალიარების პერიოდში ამ პირთა მიმართ ძალადობის კვალი ვიზუალურადაც კი შეიმჩნეოდა. ეს თავისთავად მიუთითებს, რომ მათი ალიარებითი ჩვენება უტყუარად ვერ ჩაითვლება.

მტკიცებულებების უტყუარობის პრობლემა ნათლად ჩანს ასევე გამოძიების დროს პოლიციელების მიერ მიცემულ ჩვენებებში, რომლებიც იდენტური სიტყვათა წყობითაა წარმოდგენილი. მაგალითად, მერებაშვილის მიმართ არსებულ საქმეში მოწმეთა ჩვენებები მხოლოდ ცალკეული სიტყვის ცვლილებით განსხვავდება (ერთ შემთხვევაში მითითებულია „თბილისში“, მეორე შემთხვევაში — „ქ.თბილისში“; წინადადებები ერთ შემთხვევაში დაკავშირებულია „და“ კავშირით, ხოლო, მეორე შემთხვევაში – „სადაც“ ადგილის გარემოებით).

პრობლემა, რომელიც ჩვენებების იდენტობაში გამოიხატება, დგას საპროცესო შეთანხმების დადების დროს, სადაც იმავე ჩვენებათა ავტორების სამართლო პროცესზე დაკითხვა არ მომხდარა.

ყოველივე ზემოაღნიშნული პრობლემის უპირველესი მიზეზი კი არის მოსამართლის მიერ ამგვარი მტკიცებულებების არაჯეროვანი შეფასება — უტყუარ მტკიცებულებად მიჩნევა.

მტკიცების დაბალი სტანდარტის პრაქტიკის შესაცვლელად აუცილებელია, რომ გამოძიება ჩატარდეს ყოველი სადავო გარემოების დასადგენად და, გარდა ამისა, თავად მოპოვებული მტკიცებულებები იყოს უტყუარი.

• **ყველა ეჭვი ბრალდებულის სასარგებლოდ – In Dubio Pro Reo**

შესწავლილი საქმეები, რომლებიც ეხება ნარკოტიკულ დანაშაულს და ცეცხლსასროლ იარაღს (მათ შექენასა და შენახვას), ავლენს არსებით ხარვეზს, რომელიც პირის მიმართ უსაფუძვლო მსჯავრდებაში ვლინდება. კერძოდ, განაჩენით პირის დამნაშავედ ცნობა ხდება დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში ნარკოტიკული საშუალების/ცეცხლსასროლი იარაღის შექენისთვის.

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა ადგენს ფუნდამენტურ პრინციპს ბრალდებულის დასაცავად — ყველა ეჭვი, რომელიც არ დასტურდება, უნდა გადაწყდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ.²³⁸ ასევე, პირის მიმართ წარდგენილი ბრალდება, თითოეული ცალ-ცალკე, უნდა დადგინდეს გონივრულ ეჭვს მიღმა.²³⁹ ჩვენ მიერ შესწავლილ საქმეებში (შ.იამანიძე, კ.შუბითიძე, ზ.ხუციშვილი, ზ.კობახიძე) პირთა მსჯავრდება მოხდა დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში ნარკოტიკის/ცეცხლსასროლი იარაღის შექენისთვის. ე.ი. გამოძიებამ ვერ დაადგინა დანაშაულის საგნის შექენის ფაქტი. პირის მფლობელობაში ნივთის გადასვლა ყველა შემთხვევაში შექენას არ გულისხმობს. შექენისთვის აუცილებელია, რომ პირს შეეძლოს სარგებლობა, მფლობელობა და განკარგვა. ამის გამოსავლენად აუცილებელია: 1. დროის და 2. ვითარების დადგენა.

1. დროის დადგენა იმდენად არის აუცილებელი, რამდენადაც მას პირდაპირ-

²³⁸ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-5 მუხლი.

²³⁹ სსსკ, მე-13 მუხლი.

რი გავლენა აქვს სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ხანდაზმულობაზე.²⁴⁰ თუ შეძენიდან გასულია ათი წელი ან მეტი, სისხლის სამართლის კოდექსით, ის დანაშაულად არ ითვლება, რადგან მისთვის პასუხისმგებლობა უკვე ხანდაზმულია.

2. ვითარების დადგენა აუცილებელია იმდენად, რამდენადაც მასზე დამოკიდებული, სახეზე არის თუ არა შეძენა (სისხლისსამართლებრივი გაგებით). კერძოდ, ნებისმიერი გზით პირის ხელში ნივთის გადასვლა არ ნიშნავს შეძენას, რადგან ამისთვის აუცილებელია, რომ პირს ამ ნივთზე ჰქონდეს სრული უფლება (ფლობის, სარგებლობის და განკარგვის). თუ, მაგალითად, პირს დროებით შესანახად დაუტოვეს ესა თუ ის ნივთი, რა თქმა უნდა, ეს ნივთი შეძენილად არ ჩაითვლება, არამედ – მხოლოდ შენახვად.

ზემოაღნიშნულ საქმეებში გამოძიება და სასამართლოც ვარაუდობს, რომ პირის მფლობელობაში არსებული დანაშაულის საგანი მასთან აღმოჩნდა ხანდაზმულობის ვადის გასვლამდე და მასზე სრული უფლებებით. ეს კი ნიშნავს, რომ ვარაუდი ბრალდებულის სანინალმდეგოდ არის გამოყენებული, რაც პირდაპირ ეწინააღმდეგება, ერთი მხრივ, საპროცესო კანონმდებლობით განმტკიცებულ ფუნდამენტურ პრინციპს და, მეორე მხრივ, ბრალდებულის მიმართ გარანტირებულ უფლებებს.

ნარკოტიკულ საშუალებებსა და ცეცხლსასროლ იარაღთან დაკავშირებულ საქმეებზე გამოძიებით აუცილებლად დადგინდეს შეძენის დრო და ვითარება. წინააღმდეგ შემთხვევაში, არ მოხდეს პირის მსჯავრდება შეძენისთვის.

• **ერთი ქმედების ორმაგი კვალიფიკაცია – Ne Bis In Idem**

საქმეთა შესწავლამ გამოავლინა პრობლემა პრაქტიკაში მატერიალური კუთხითაც. ერთი ქმედების ორმაგი კვალიფიკაცია გამოვლინდა ორ საქმეში. უფრო კონკრეტულად, ერთი ქმედება, რომელიც მხოლოდ სპეციალური მუხლით უნდა დაკვალიფიცირდეს, დაკვალიფიცირებულია ასევე ზოგადი მუხლითაც. აღნიშნული პრობლემა ეწინააღმდეგება სისხლის სამართლის ძირითად პრინციპს — აკრძალულია ერთი ქმედების ორმაგი კვალიფიკაცია. აღნიშნული პირდაპირ აზიანებს მსჯავრდებულის კანონიერ ინტერესს, პასუხი აგოს პროპორციულად მხოლოდ იმ ქმედებისთვის, რაც მან ჩაიდინა.

საქმეში ჯარმელაშვილი და სხვები უკანონო შეიარაღებულ ფორმირებაში მონაწილეობის ბრალდებით, სასამართლომ პირები ასევე დამნაშავედ ცნო ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის უკანონოდ შეძენისა და შენახვისათვის. უკანონო შეიარაღებულ ფორმირებაში მონაწილეობა სხვადასხვა სახით, მათ შორის, იარაღის ან საბრძოლო მასალის შეძენა-შენახვით შეიძლება გამოიხატოს კონკრეტული პირის მიერ. ასეთ შემთხვევაში, შესაბამისად, ეს ქმედება, ცალკე აღებული, არ შეიძლება სხვა მუხლით (ცეცხლსასროლი იარაღის უკანონო შეძენა, შენახვა — 236-ე მუხლი) დაკვალიფიცირდეს, რადგან განზრახვისა და მიზნიდან გამომდინარე, მას მთლიანად მოიცავს უკანონო შეიარაღებულ ფორმირებაში მონაწილეობის მუხლი (223-ე მუხლი).

ანალოგიური პრობლემა გამოვლინდა საქმეებში, სადაც პირთა მსჯავრდება მოხდა ჯანმრთელობის დაზიანებისა და პოლიციის მიმართ წინააღმდეგო-

²⁴⁰ სისხლის სამართლის კოდექსი, 71-ე მუხლი.

ბის განწესისთვის. ესენია მერებაშვილის, ჩილვინაძის და ზურაშვილის საქმეები. აღნიშნული პირები მონაწილეობდნენ 26 მაისს გამართულ საპროცესო მანიფესტაციაში. ჯანმრთელობის დაზიანება დამამძიმებელ გარემოებაში — მსხვერპლის სამსახურებრივ მდგომარეობასთან დაკავშირებით უკვე მოიცავს პოლიციისთვის წინააღმდეგობის განევას. ეს კონკრეტული მუხლი პოლიციის წინააღმდეგობის მუხლთან მიმართებით ამ საქმეებში სპეციალურ მუხლს წარმოადგენს. შესაბამისად, ქმედების კვალიფიკაცია უნდა მომხდარიყო მხოლოდ სპეციალური მუხლით.

ქმედება, რომელიც შეესაბამება სპეციალური და ზოგადი მუხლის დისპოზიციას, დაკვალიფიცირდეს მხოლოდ ერთი, სპეციალური მუხლით, რათა არ დაირღვეს სისხლის სამართლის ძირითადი პრინციპი — ერთი ქმედების ორმაგი კვალიფიკაციის აკრძალვა.

კანონმდებლობაში გამოვლენილი პრობლემები და შესაბამისი რეკომენდაციები

- **მხარეთა თანასწორობა**

ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა მხარეთა სრული თანასწორობის პრინციპზეა აგებული. ეს პრინციპი გულისხმობს ბრალდების და დაცვის მხარის თანაბარ უფლებამოსილებას, მოიპოვოს მტკიცებულება და წარადგინოს სასამართლოში.²⁴¹ თანასწორობის პრინციპის ფონზე, დაცვის მხარის სასარგებლო მტკიცებულების მოპოვება მხოლოდ და მხოლოდ მისი პრეროგატივაა. ბრალდების მხარე სრულიად თავისუფალია ამ ტვირთისგან. ეს მიდგომა უკვე გულისხმობს იმას, რომ დაცვის მხარე უნდა აღიჭურვოს იმ შესაძლებლობებით, რითაც ბრალდების მხარე სარგებლობს. თუ ასეთი უფლებამოსილება კანონით არ არის გარანტირებული, მაშინ თავად კანონიდან მომდინარეობს ამ პრინციპის დარღვევა.

ჩვენ შემთხვევაში, თავად კანონიდან მომდინარეობს თანასწორობის პრინციპის დარღვევა და ეს გამოიხატება არაერთი მიმართულებით: 1. დაცვის მხარეს არ აქვს უფლება, ამოღების ჩატარების შესახებ შუამდგომლობით მიმართოს სასამართლოს; 2. დაცვის მხარეს არ აქვს უფლება, სავალდებულო წესით მონმე გამოიძახოს და დაკითხოს სასამართლოში.

ჩვენ მიერ განხილულ საქმეებში, აღნიშნული საკანონმდებლო პრობლემის ფონზე, დაცვის მხარეს შეექმნა პრობლემა როგორც ამოღების, ისე მონმის დაკითხვის შემთხვევაში.

1. როდესაც დოკუმენტი ან საგანი, რომელსაც გამამართლებელი მტკიცებულების მნიშვნელობა აქვს და რომლის გადაცემაზეც დაცვის მხარეს უარს ეუბნება ესა თუ ის დაწესებულება, დაცვას რჩება ერთადერთი გამოსავალი, მიმართოს სასამართლოს შუამდგომლობით ამ საგნის წარმოდგენასთან დაკავშირებით. სასამართლო კი, ამ შემთხვევაში, უარს ამბობს ამ სახის შუამდგომლობის დაკმაყოფილებაზე იმ მოტივით, რომ ის თავისი ბუნებით წარმოადგენს ამოღებას, რის შესახებ შუამდგომლობის დაყენების უფლება დაცვის მხარეს საპროცესო კანონმდებლობით არ გააჩნია.

იმის გათვალისწინებით, რომ მსგავსი დოკუმენტი/ჩანაწერი/მასალა ბრალდებულის უდანაშაულობის დამადასტურებელი ერთადერთი ან ყველაზე

²⁴¹ სსსკ, მე-9 მუხლი.

მნიშვნელოვანი მტკიცებულება შეიძლება იყოს, დაცვას ერთმევა შესაძლებლობა, ეფექტურად განახორციელოს დაცვის უფლება და იმოქმედოს ბრალდებასთან თანაბარ პირობებში. ეს კი არღვევს მხარეთა თანასწორობის პრინციპს.

თანასწორობის პრინციპის სრულყოფილი უზრუნველყოფისთვის კანონმა სასამართლოს უნდა მისცეს უფლებამოსილება, ამოღების შესახებ შუამდგომლობა განიხილოს, ხოლო დაკმაყოფილების შემთხვევაში, მისი ჩატარება დაავალოს იმ გამომძიებელს, რომელსაც შემხებლობა არ ექნება მოცემულ საქმესთან.

2. მაშინ, როდესაც ბრალდების მხარეს აქვს უფლებამოსილება, თავისთვის საინტერესო მონმე გამოიძახოს და დაკითხოს სასამართლოში ამ პირის სურვილის მიუხედავად, დაცვის მხარე სწორედ მისი სურვილითაა შეზღუდული.

დღევანდელი კანონმდებლობით, გამომძიების ეტაპზე მას შეუძლია გამოკითხოს მონმე. მონმის გამოკითხვა მონმის ნება-სურვილზეა დამოკიდებული. წინასასამართლო სხდომაზე კი, მოსამართლე მონმის სახით დასაკითხ პირთა სიაში შეყვანის აუცილებელ წინაპირობად მოითხოვს შემოადლიმნულ გამოკითხვას, რათა დაადგინოს მისი რელევანტურობა და შემხებლობა საქმესთან. თუ დაცვას არ აქვს წარმოდგენილი გამოკითხვის ოქმი იქიდან გამომდინარე, რომ მონმემ მას უარი განუცხადა გამოკითხვაზე, დაცვას ამ მონმის სასამართლოში გამოძახების მექანიზმი აღარ რჩება. ეს კი ცალსახად არახელსაყრელ მდგომარეობაში აყენებს დაცვის მხარეს, რადგან მას კანონი ართმევს მტკიცებულების მოპოვების შესაძლებლობას ბრალდებასთან თანაბარ პირობებში.

იმისათვის, რომ დაცვის მხარემ ბრალდებასთან თანაბარ პირობებში გამოიძახოს და დაკითხოს მონმე, აუცილებელია, მოქმედ საპროცესო კოდექსში დროულად გაუქმდეს გარდამავალი დებულება, რომელიც მანამდე მოქმედი რედაქციით მონმის დაკითხვას ჯერჯერობით ისევ ძალაში ტოვებს.

- **ჩხრეკისა და ამოღების დროს სასამართლოსთვის მიმართვის უფლების შეზღუდვა**

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი გამომძიების დროს ითვალისწინებს ისეთ საგამომძიებო მოქმედებებსაც, რომელსაც ინდივიდის უფლების შემზღუდველი ხასიათი გააჩნია. ასეთ საგამომძიებო მოქმედებათა შორისაა ჩხრეკა და ამოღება. სსსკ-ის თანახმად, ჩხრეკისა და ამოღების სამართლებრივ შედეგს წარმოადგენს, ერთ შემთხვევაში, პირის პირად ცხოვრებაში ჩაურევლობის უფლების, ხოლო მეორე შემთხვევაში — მისი საკუთრების უფლების შეზღუდვა, გაჩხრეკილი ან ამოღებული ობიექტის მიხედვით.²⁴²

როდესაც კანონი განსაზღვრავს საჯარო ინტერესის — დანაშაულთან ბრძოლის სასარგებლოდ ინდივიდის უფლების შემზღუდვად ღონისძიებას, ამასთანავე ადგენს გარკვეულ გარანტიებს, რათა შეზღუდვა იყოს პროპორციული და ლეგიტიმური. ამ გარანტიათა შორის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესია გასაჩივრების უფლების მინიჭება იმ პირისათვის, ვის მიმართაც ჩატარდა აღნიშნული საგამომძიებო მოქმედებები. ასეთი პირი კი, თავის მხრივ, შესაძლოა იყოს ბრალდებული ან პირი, რომელსაც არ აქვს ბრალდებულის სტატუსი.

²⁴² სსსკ, 112-ე, 207-ე მუხლები.

ჩვენ მიერ შესწავლილ ერთ-ერთ საქმეში საგამოძიებო ორგანომ გაჩხრიკა და ავტოსამრეცხაოდან ამოიღო ავტომანქანა მესაკუთრისთვის შეტყობინების გარეშე. მესაკუთრე არ წარმოადგენდა პროცესის მხარეს, რადგან არ იყო საქმეზე ბრალდებული. საპროცესო კანონმდებლობით კი, აღმოჩნდა, რომ მას არ ჰქონდა უფლება, მიემართა სასამართლოსთვის მისი კუთვნილი ავტომანქანის მიმართ განხორციელებული ქმედებების კანონიერების შესამოწმებლად.²⁴³ ამ შემთხვევაში, ნათლად გამოვლინდა საკანონმდებლო ხარვეზი: პირის უფლების შეზღუდვა მისი კანონიერების შესამოწმებლად არ ითვალისწინებს რაიმე სახის გარანტიას.

იმისათვის, რომ უფლების შეზღუდვის პირობებში დაცული იყოს გარანტიები, რომლებიც უზრუნველყოფს შეზღუდვის პროპორციულობას და ლეგიტიმურობას, აუცილებელია, პირს, რომელსაც არ აქვს ბრალდებულის სტატუსი, მიენიჭოს ამოღების და ჩხრეკის შესახებ გადაწყვეტილების სასამართლოში გასაჩივრების უფლება.

- ***მოსამართლის როლი არასათანადო მოპყრობასთან ბრძოლაში***

თავისუფლებაშეზღუდული პირის მიმართ არასათანადო მოპყრობის აკრძალვას მოქმედი საპროცესო კანონმდებლობა ერთი შეხედვით განსაკუთრებულ როლს უთმობს, თუმცა, მასთან ეფექტური ბრძოლის მიზნით, პრაქტიკამ მოსამართლის როლის გაზრდის საჭიროება გამოკვეთა.

საპროცესო კოდექსი, ბრალდებულის პირველი წარდგენისა და საპროცესო შეთანხმების შესახებ შუამდგომლობის განხილვისას, მოსამართლეს განსაკუთრებით ავალდებულებს, გაარკვიოს ბრალდებულისგან, დაექვემდებარა თუ არა იგი რაიმე სახის ძალადობას, არასათანადო მოპყრობას.²⁴⁴ ამასთან, დადებითი პასუხის შემთხვევაში, როდესაც ბრალდებული თავად აცხადებს ამის შესახებ, ან შეგნებულად იკავებს თავს გაცხადებისგან, თუმცა, მასზე არსებული კვალი ამკარად მიუთითებს ასეთის არსებობაზე, მოსამართლის როლი სრულიად დაკნინებულია. კანონის თანახმად, მას არ შეუძლია რაიმე სახის ზომას მიმართოს.

ჩვენ მიერ შესწავლილ საქმეებში გამოვლინდა შემთხვევა, როდესაც ბრალდებული თავად მიუთითებდა პოლიციელების მიერ განხორციელებული ძალადობის ფაქტებზე, რაზეც მოსამართლეს რაიმე შემხვედრი რეაქცია არ ჰქონია. უფრო მეტი, მან შეანყვეტინა საუბარი ბრალდებულს იმ მოტივით, რომ მის უფლებამოსილებას სცდებოდა ამ საკითხზე რაიმე სახის რეაგირება.

მოსამართლის როლი არასათანადო მოპყრობასთან ბრძოლაში მხოლოდ ფორმალური შეკითხვის დასმით არ უნდა შემოიფარგლოს. მას უნდა ჰქონდეს შესაბამისი უფლებამოსილება, სავალდებულო წესით მოსთხოვოს ამ ფაქტზე გამოძიების წარმოება შესაბამის ორგანოს.

- ***ნორმატიული ხარვეზი – დანაშაულის შემადგენლობის არა-გონივრულად ფართო მასშტაბი***

მ.კაჭახიძის საქმის ანალიზმა ცხადყო, რომ სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული დანაშაული – ამომრჩევლის მოსყიდვა – ხარვეზიანია, ის

²⁴³ სსსკ, 112-ე, 119-ე, 207-ე მუხლები.

²⁴⁴ სსსკ, 197-ე, 212-ე მუხლები.

არაგონივრულად ფართო ქმედებებს მოიცავს. ეს კი თავად ნორმის მიზანს — ამომრჩევლის მოსყიდვის არსს სცდება და იმ ქმედებათა კრიმინალიზაციას იწვევს, რომელთა სისხლისსამართლებრივი დასჯაც არ წარმოადგენს საჯარო ინტერესს.

ამომრჩევლის მოსყიდვა სისხლის სამართლის კოდექსში არსებული რედაქციით ალტერნატიული დანაშაულია, რაც იმას ნიშნავს, რომ იგი არაერთი ქმედებით შეიძლება გამოიხატოს, მათ შორის, კანონით დადგენილი შეზღუდვებისათვის თავის არიდების მიზნით ... თვალთმაქცური გარიგების დადებით.²⁴⁵ ნორმის ეს უკანასკნელი ნაწილი იმდენად ფართოა, რომ ნებისმიერი კანონის გვერდის ავლით განხორციელებული ქმედება, რომელიც ნორმის მიზანთან – ამომრჩევლის მოსყიდვასთან – არანაირ კავშირში არ არის, შეიძლება ჩაითვალოს ამომრჩევლის მოსყიდვად. მაგალითად, პარტიის ადმინისტრაციული მიზნებისთვის განხორციელებული თვალთმაქცური გარიგება, რომელსაც კავშირი არ აქვს ამომრჩევლის ნების გამოხატვასთან, არსებული რედაქციის თანახმად, ამომრჩევლის მოსყიდვას ნიშნავს.

საგულისხმოა, რომ ამომრჩევლის მოსყიდვას, როგორც დანაშაულს, სხვა ქვეყნების კანონმდებლობაც იცნობს, თუმცა, ასეთი ფართო და ნორმის მიზანთან სრულიად დაშორებული ფორმულირება ამ ქვეყნების კანონმდებლობაში არ გვხვდება. მაგალითად, გერმანიის, შვედეთის, ესტონეთის, უნგრეთის, ლატვიის სისხლის სამართლის კოდექსები დანაშაულად მიიჩნევენ ამომრჩევლის მოსყიდვას არა ნებისმიერი, არამედ ამომრჩევლის საარჩევნო ხმის კონკრეტული სუბიექტის მხარდასაჭერად ან საინანაღმდევოდ მიმართვის მიზნით.²⁴⁶

სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული დანაშაულის – ამომრჩევლის მოსყიდვის – არაგონივრულად ფართო შინაარსის დისპოზიცია დავინროვდეს იმგვარად, რომ ნათლად წარმოაჩინოს ნორმის მიზანი.

ძველი და ახალი საპროცესო კანონმდებლობის შედეგები

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის შეცვლის მიზეზი იყო საქმის წარმოების გაუმჯობესება, ბრალდებულის უფლებათა რეალური გარანტირება.

ანალიზმა ცხადყო, რომ ახალ საპროცესო კანონმდებლობას სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სასიკეთოდ არსებითად არაფერი შეუცვლია:

- კვლავაც რჩება ის პრობლემები, რაც მანამდე არსებობდა. უფრო მეტიც, მან გარკვეულწილად ხელი შეუწყო ბრალდებულის უფლებების დარღვევას, რაც გამოიხატება მის მიმართ სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემის კიდევ უფრო გამარტივებით და დაცვის უფლებამოსილებების კიდევ უფრო შეკვეცით.

²⁴⁵ მკითხველისთვის უფრო თვალნათელი რომ გახდეს, დანაშაულის დისპოზიცია ასეთია: „საარჩევნო მიზნით, პირდაპირ ან არაპირდაპირ ფულის, ფასიანი ქაღალდის (მათ შორის, ფინანსური ინსტრუმენტის), სხვა ქონების, ქონებრივი უფლების, მომსახურების ან სხვა რაიმე უპირატესობის შეთავაზება, დაპირება, გადაცემა ან გაწევა, ან წინასწარი შეცნობით ასეთის მიღება, ანდა კანონით დადგენილი შეზღუდვებისათვის თავის არიდების მიზნით მოწვევებითი, თვალთმაქცური ან სხვა გარიგების დადება“.

²⁴⁶ German Criminal Code, Section 108b; Sweden Criminal Code Section 8; Estonia Penal Code par. 164; Latvia Criminal Law, Section 90; Act IV of 1978 on the Criminal Code of Hungary Section 211;

- როგორც მანამდე, ახლაც პირის პირადი ჩხრეკა ხორციელდება მხოლოდ და მხოლოდ პოლიციელის პატაკის საფუძველზე. ამასთან, ჩხრეკის საფუძველი ძველი საპროცესო კოდექსით უფრო დაკონკრეტებული იყო: მტკიცებულებათა ერთობლიობას ადგენდა სავალდებულო წინაპირობად, რაც მწარმოებელ პირს შედარებით მკაცრ ჩარჩოებში აქცევდა ჩხრეკის ჩატარებამდე კონკრეტული ზომების მისაღებად. ახალი საპროცესო კოდექსი წინაპირობად მხოლოდ ფაქტის და ინფორმაციის ერთობლიობას ითვალისწინებს, რაც საქმის მწარმოებელი პირისთვის, როგორც პრაქტიკამ აჩვენა, უფრო მეტი თვითნებობის საფუძველს ქმნის.
- კვლავ რჩება ის პრობლემები, რომლებიც ადრე არსებობდა: არაპროპორციული და დაუსაბუთებელი გადაწყვეტილებები აღკვეთის ღონისძიების შეფარდების შესახებ.
- გამოძიება მიმდინარეობს ისევე ერთგვაროვნად და მშრალად, როგორც მანამდე მიმდინარეობდა.
- ადრინდელისგან განსხვავებით, ამჟამად გამოძიებას ვალდებულება ეკისვრება აღარ აქვს, მოიპოვოს დაცვის სასარგებლო მტკიცებულებები, ხოლო დაცვას არა აქვს ამის სრული შესაძლებლობა.
- ახალმა საპროცესო კოდექსმა შემოიტანა ბრალდებულის ინტერესებისთვის სასარგებლო ახალი ინსტიტუტი განრიდების სახით, თუმცა, კვლევის ფარგლებში დაფიქსირებული პრეცედენტი ამ ინსტიტუტის გამოყენების ბუნდოვანებას ავლენს, რაც, თავის მხრივ, მისი თვითნებური და კანონის მიზნისგან განსხვავებული გამოყენების საფრთხეს ქმნის.

საბოლოოდ, შეიძლება ითქვას, რომ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით, საზოგადოებრივი მოლოდინის მიუხედავად, არ შეცვლილა სისხლის სამართლის მართლმსაჯულებაში არსებული ვითარება.

დასკვნა

საქმეთა ანალიზმა აჩვენა პრობლემები როგორც პრაქტიკაში, ასევე კანონმდებლობაში. ეს პრობლემები, საბოლოოდ, ბრალდებულის უფლებების შეზღუდვას იწვევს და საჭიროებს გამოსწორებას. აუცილებელია, რომ პრაქტიკაში ზუსტად შესრულდეს მხარეთა თანასწორობის პრინციპი, აღკვეთის ღონისძიების შეფარდებისას დადგენილი სავალდებულო მოთხოვნები და გამამტყუნებელი განაჩენი დაეყრდნოს კანონით დადგენილ მტკიცების სტანდარტს. თავად კანონმდებლობამაც სრულად უნდა უზრუნველყოს გარკვეულ საკითხებში უფლების სრული რეალიზება, კერძოდ, მხარეთა თანასწორობის პრინციპის დაცვა და მოსამართლის როლის გაზრდა არასათანადო მოპყრობასთან ეფექტური ბრძოლის მიზნით. ასევე, სისხლის სამართლის კოდექსში კონკრეტული დანაშაულის დისპოზიცია შესაბამისობაში უნდა მოვიდეს ნორმის მიზანთან და ამით აღმოიფხვრას იმ ქმედების კრიმინალიზაციის პრობლემა, რომლის სისხლისსამართლებრივი დასჯაც არ შეესაბამება სისხლის სამართლის პრინციპებს.

თავი III

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეები

შესავალი

საიამ კვლევის მიზნებისთვის შეისწავლა 12²⁴⁷ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმე. კვლევა მოიცავს როგორც 2011 წლის 26 მაისამდე, ასევე 26 მაისს და მოგვიანებით დაკავებულ პირთა საქმეებს, თუმცა, ყველა პირი დაკავებულია 2011 წლის მაისისთვის საპროტესტო აქციებთან დაკავშირებით. აღნიშნულის ვარაუდის საფუძველს გვაძლევს ის ფაქტობრივი შეუსაბამობები, რაც თითოეულ საქმეში დაფიქსირდა, ასევე, სამართალდამცავი ორგანოებისა თუ სასამართლოს მხრიდან გამოვლენილი ტენდენციურობა, მიკერძოებულობა და კანონმდებლობის მოთხოვნათა იგნორირება.

წარმოდგენილ საქმეებში პირები ძირითადად დაკავებულნი არიან სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკების კანონიერი მოთხოვნისადმი ბოროტად დაუმორჩილებლობისთვის,²⁴⁸ თუმცა, რიგ საქმეებში აღნიშნულ ბრალდებას ასევე ემატება წვრილმანი ხულიგნობაც.²⁴⁹

მიუხედავად იმისა, რომ პირები სხვადასხვა დროს და საქართველოს სხვადასხვა კუთხესა თუ ქალაქში არიან დაკავებულები, გამოიკვეთა ძალიან ბევრი საერთო ტენდენცია როგორც დაკავებისას, ასევე სასამართლო განხილვის პროცესსა და დროებითი მოთავსების იზოლატორების პირობებში.

• დაკავებისას გამოკვეთილი ტენდენციები

ძირითადად, არც ერთ დაკავებულს არ განემარტებოდა დაკავებულის უფლებები და მოვალეობები, რაც წარმოადგენს საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევა კოდექსის დარღვევას. ამასთან, დაკავებულებს არ ეძლეოდათ ოჯახის წევრთათვის მათი დაკავების ფაქტის შეტყობინების საშუალება, რაც ასევე წარმოადგენს ადმინისტრაციული საპროცესო კანონმდებლობის უხეშ დარღვევას.²⁵⁰ გარდა ამისა, ადგილი ჰქონდა დაცვის უფლების შეზღუდვას – დაკავებულთა უმეტესობას არ მიეცა საშუალება, დაკავშირებოდა ადვოკატს. შესაბამისად, სახეზეა საქართველოს კონსტიტუციის²⁵¹ მოთხოვნის უხეში დარღვევა.

რამდენიმე საქმეში პირთა დაკავების დროს ადგილი ჰქონდა ძალის გადამეტებასა და არასათანადო მოპყრობას, რაც ყოველად დაუშვებელია და არღვევს როგორც საქართველოს კონსტიტუციას,²⁵² ასევე ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციას²⁵³ და წარმოადგენს სისხლის სამართლის წესით დასჯად ქმედებას. ერთ-ერთ საქმეზე, მართალია, დაწყებულია გამოძიება ჯანმრთელობის დაზიანების მიმართულებით, თუმცა – დღემდე უშედეგოდ.

²⁴⁷ საქმის გარემოებათა იდენტიურობის გამო, 2 საქმე გაერთიანებული სახით არის წარმოდგენილი.

²⁴⁸ საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლი.

²⁴⁹ საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე მუხლი.

²⁵⁰ საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 245-ე მუხლი.

²⁵¹ საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლი.

²⁵² საქართველოს კონსტიტუციის მე-17 მუხლი.

²⁵³ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-3 მუხლი.

უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ადმინისტრაციულ პატიმართა ნაწილი დაკავებულნი იდენტური ბრალდებით – უმისამართო გინება, რაც გამოიხატება შეკრებილი საზოგადოებისადმი აშკარა უპატივცემლობასა და პოლიციის კანონიერი მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობაში. ბრალდება განსაკუთრებით ეჭვქვეშ დგება იმ პირობებში, როდესაც დაკავებულები პირები ოქმში დაფიქსირებული ვერსიისგან რადიკალურად განსხვავებულ ვერსიაზე საუბრობენ და კატეგორიულად უარყოფენ ოქმისა და პოლიციელების ჩვენებებს.

• **სასამართლო განხილვის პროცესში გამოკვეთილი ტენდენციები**

ყველა საქმეში სასამართლო განხილვას ჰქონდა მხოლოდ ფორმალური ხასიათი. პროცესებისთვის დამახასიათებელი იყო არაგონივრულად მოკლე ხანგრძლივობა, მაგალითად, 5 წუთი, 8 წუთი, ნახევარი საათი. მოსამართლეების მიერ არ ხდებოდა გარემოებათა გამოკვლევა და დადგენა, რეალურად ჰქონდა თუ არა ადგილი სამართალდარღვევას. მოსამართლეები არათუ საკუთარი ინიციატივით არ იძიებდნენ და სწავლობდნენ საქმის გარემოებებს, არამედ არ აკმაყოფილებდნენ დაცვის მხარის შუამდგომლობებს მტკიცებულებათა წარმოდგენის შესახებ. ამის სანაცვლოდ, სასამართლო ცალსახად ეყრდნობოდა პოლიციელთა ჩვენებს და ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე გამოჰქონდა დადგენილება პირის სამართალდამრღვევად ცნობის თაობაზე. ამასთან, ყველა საქმეში, ერთის გარდა, გამოყენებულია სანქციის უკიდურესი ზომა – პატიმრობა – ყოველგვარი დასაბუთების, მსჯელობისა და დაკავებულის პიროვნული თვისებების გათვალისწინების გარეშე. აღსანიშნავია ისიც, რომ სასამართლო, ხშირ შემთხვევაში, დაკავებულებს უზღუდავდა კონსტიტუციით გარანტირებულ დაცვის უფლებას.

ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში სასამართლოს აქტიური ფუნქცია აკისრია. ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-19 მუხლის საფუძველზე, მას შეუძლია, თავისი ინიციატივით გამოითხოვოს დამატებითი ინფორმაცია და მტკიცებულებები. გარდა ამისა, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ „საქმის განმხილველი სასამართლოების მიერ საქმის გარემოებათა დამატებითი გამოკვლევა, მტკიცებულებათა მოპოვება, სახელმწიფოში დღეისათვის არსებული სამართლებრივი კულტურის პირობებში, არის **უპირობო აუცილებლობა** ადმინისტრაციულ დავათა კანონიერად გადაწყვეტისათვის”.²⁵⁴

უზენაესი სასამართლო ზემოხსენებულ განჩინებაში დამატებით აღნიშნავს: „... საქმის გარემოებების მოკვლევა-დადგენის, მხარეთა ახსნა-განმარტებების შეფასების გარეშე, შინაარსს აცლის ადმინისტრაციული სასამართლოს უფლებამოსილებას, უკიდურესად ფორმალურ ხასიათს მისცემს მართლმსაჯულებას, რაც უსათუოდ გამოიწვევს მისდამი ნდობის შერყევას...”

მსგავსი ტიპის საქმეებზე არსებული სასამართლო პრაქტიკა მიანიშნებს, რომ სასამართლოები თავს არიდებენ საპროცესო მოქმედებათა შესრულებას, ხოლო თუ, იშვიათ შემთხვევაში, ასეთი მოქმედება შესრულდა და საქმეში დაცვის მხარის პოზიციის გამამყარებელი მტკიცებულება იქნა წარდგენილი, ეს მაინც არ ცვლის შედეგს, რადგან სასამართლო ამ მტკიცებულებას სათანადო სამართლებრივ შეფასებას არ აძლევს და კვლავ მხოლოდ პოლიციელთა ჩვენების საფუძველზე პირს სამართალდამრღვევად ცნობს.

გარკვეულ გარემოებათა გამო, პოლიციის თანამშრომელიც შეიძლება იყოს

²⁵⁴ 2009 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება საქმეზე №ბს-1635-1589 (კ-08).

სუბიექტური, მიკერძობული და სასამართლოს აძლევედეს შეგნებულად მცდარ ინფორმაციას. სამართალდამცავი ორგანოების თანამშრომლების ჩვენებათა უპირობოდ, საქმის სხვა მტკიცებულებებსა და გარემოებებთან ურთიერთშეჯერების გარეშე გაზიარება, არღვევს პირის სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლებას. მსგავსი მიდგომა ასევე ეწინააღმდეგება საპროცესო კანონმდებლობის პირდაპირ მოთხოვნას იმის შესახებ, რომ სასამართლოსთვის არავითარ მტკიცებულებას არ აქვს წინასწარ დადგენილი სავალდებულო ძალა და, შესაბამისად, პოლიციელთა ჩვენების უპირობოდ გაზიარება დაუშვებელია. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 237-ე მუხლში პირდაპირ არის მითითებული, რომ სასამართლო „ხელმძღვანელობს რა კანონით და მართლშეგნებით, მტკიცებულებას შეაფასებს თავისი შინაგანი რწმენით, რაც დამყარებულია საქმის ყველა გარემოების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ გამოკვლევაზე მათს ერთობლიობაში.“

მხოლოდ პოლიციელის ჩვენებაზე დაყრდნობა დაუშვებელია, რადგან პოლიციელთა მხრიდან ცრუ ბრალდების შემთხვევაში, ნებისმიერ ადამიანის თავისუფლება საფრთხეში დგება. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ განმარტებულ იქნა, რომ ადმინისტრაციული პატიმრობა უტოლდება სისხლისსამართლებრივ დაკავებას. შესაბამისად, სასამართლომ კონვენციის მეხუთე და მეექვსე მუხლების მოთხოვნები გაავრცელა ადმინისტრაციულ პატიმრობაზეც და განმარტა, რომ ადმინისტრაციული წესით დაკავებულ პირებზე უნდა გავრცელდეს იგივე გარანტიები, რომლითაც სარგებლობენ სისხლის სამართლის წესით დაკავებული პირები.²⁵⁵ ამ ფონზე კიდევ უფრო აქტუალურია მტკიცების ტვირთისა და უტყუარი მტკიცებულებების წარმოდგენის საკითხი ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების საქმეებზე.

საყურადღებოა ის გარემოება, თუ სისხლის სამართლის საქმეებზე გამართლებულ განაჩენთა რაოდენობა 0,2% მაინც აღწევს,²⁵⁶ ჩვენთვის ცნობილი მრავალი საქმიდან ყველა მათგანი სასკ-ის 173-ე და 166-ე მუხლთან მიმართებით პირის სამართალდამრღვევად ცნობით დასრულდა და, ამ მხრივ, არც გასაჩივრებას მოჰყოლია არც ერთ შემთხვევაში სხვა შედეგი. შესაბამისად, სახელმწიფოს პოლიტიკა მსგავს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეების განხილვის დროს კიდევ უფრო მკაცრია, ვიდრე საყოველთაო შეფასებით მკაცრად აღიარებული სისხლის სამართლის პოლიტიკა.

მსგავსი ტიპის საქმეებზე მიღებული სასამართლო დადგენილებების განზოგადება აჩენს კითხვას იმის შესახებ, თუ რა სამართლებრივი მექანიზმებით უნდა დაიცვას პირმა თავი, როცა მას რომელიმე პოლიციელი ბოროტ დაუმორჩილებლობას დააბრალებს? ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში საიას ადვოკატების (და არა მარტო) საკმაოდ მდიდარ პრაქტიკაში არ ყოფილა თუნდაც ერთი შემთხვევა, როცა სასკ-ის 173-ე მუხლში ბრალდებული რომელიმე პირი სასამართლოს ადმინისტრაციულ სამართალდამრღვევად არ ეცნოს. შესაბამისად, მითითებულ კითხვაზე პასუხი ის არის, რომ ვერც ერთი სამართლებრივი მექანიზმი თუ პროცესუალური საშუალება საქართველოს დღევანდელ სასამართლოში ამ ტიპის საქმეებზე ვერ უზრუნველყოფს კანონიერი და სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღებას.

²⁵⁵ საქმეებზე Gurepka v. და Ukraine Galstyan v. Armenia

²⁵⁶ <http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/3-sisxli.pdf>

უზენაესი სასამართლოს მითითებული განჩინების მსჯელობები, სამწუხაროდ, არის არა ზოგადად უზენაესი სასამართლოს მიდგომა და სასურველი სასამართლო პრაქტიკა, არამედ მხოლოდ ერთი საკასაციო პალატის გადაწყვეტილება, რაც მთლიანობაში გავლენას ვერ ახდენს იმ მანკიერ სასამართლო პრაქტიკაზე, რომლის თვალსაჩინო მაგალითებიც კვლევაში შესულ ყველა საქმეზე მიღებული დადგენილებებია.

• პირობები დროებითი მოთავსების იზოლაცორებში

თითქმის ყველა საქმეში ადმინისტრაციულ პატიმართა უფლებები უხეშად არის დარღვეული დროებითი მოთავსების იზოლაცორებში. ზოგიერთმა მოთავსებულმა არ ეძლეოდა საკვები, წყალი, მიუწვდომელი იყო სამედიცინო მომსახურება. რამდენიმე საქმეში ადგილი ჰქონდა სისტემატურ ფიზიკურ და სიტყვიერ შეურაცხყოფას. ღირსებისა და პატივის შემლახველი ქმედებები, პატიმრობის არაადეკვატური პირობები და სამედიცინო მომსახურების უზრუნველყოფის პრობლემა ცალსახად წარმოადგენს როგორც საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის №108 ბრძანების (რომელიც განსაზღვრავს იზოლაცორებში დაკავებულ პირთა უფლებრივ მდგომარეობას), ასევე ადამიანის უფლებათა კონვენციის დარღვევას.²⁵⁷

ბადრი ქველაძის და ბესიკ გელენიძის ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეები

პოლიტიკური აქტივობა

ბადრი ქველაძე და ბესიკ გელენიძე არიან „შეფიცულთა“²⁵⁸ აქტიური წარმომადგენლები, კერძოდ, ბადრი ქველაძე არის „შეფიცულთა“ მარნეულის ოფისის თავმჯდომარე, ხოლო ბესიკ გელენიძე – ამავე ოფისის მდივანი.

საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

2011 წლის 21 მაისს, 00:35 წუთზე – თავად დაკავებულთა განმარტებით კი – 20 მაისს, დაახლოებით 20:00 საათზე – მოხდა ბადრი ქველაძისა და ბესიკ გელენიძის დაკავება საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე (წვრილმანი ხულიგნობა) და 173-ე (სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკების კანონიერი მოთხოვნისადმი ბოროტად დაუმორჩილებლობა) მუხლების საფუძველზე. 21 მაისს სასამართლომ განიხილა ჯერ გელენიძის, შემდეგ ქველაძის საქმე, ორივე მათგანი ცნო სამართალდამრღვევად და თითოეულს შეუფარდა ადმინისტრაციული პატიმრობა 30 დღის ვადით.

ბადრი ქველაძისა და ბესიკ გელენიძისთან ერთად, ასევე, დაკავებულ იქნენ ზურაბ ნათენაძე, რევაზ (რეზო) ჩხუტუნიძე და როსტომ ქველაძე, თუმცა, ჩვენი კვლევა მხოლოდ ბადრი ქველაძისა და ბესიკ გელენიძის საქმის მასალების ანალიზს მოიცავს.

²⁵⁷ მე-3 მუხლი.

²⁵⁸ საზოგადოებრივი მოძრაობა „სახალხო კრების“ მიერ შექმნილი პირთა გაერთიანება, რომლის მიზანსაც წარმოადგენს ხელისუფლების უკანონო ქმედებებზე კანონის ფარგლებში რეაგირება: http://www.saqinform.ge/index.php?option=com_content&view=article&id=3609:2011-02-04-08-04-12&catid=98:politics&Itemid=457#axzz250TpW7Co .

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმებისა და დაკავების ოქმის შემდგენელ პირთა – შოთა ზივზივადისა და გიორგი ჭელიძის – განმარტებით, ქ. ზესტაფონში, მოძრაობის წესების დარღვევისთვის გაჩერებულ იქნა ავტომანქანა, საიდანაც გადმოვიდნენ ბადრი ქველაძე და ბესიკ გელენიძე. მათ დაიწყეს ლანძღვა-გინება, არ დაემორჩილნენ პატრულის თანამშრომელთა კანონიერ მოთხოვნას, შეეწყვიტათ ლანძღვა და დაეტოვებინათ გზის სავალი ნაწილი, რის გამოც მოხდა მათი დაკავება.

გელენიძე და ქველაძე არ ეთანხმებოდნენ მათი დაკავების ოფიციალურ ვერსიას. საიას წარმომადგენლებთან საუბარში მათ განმარტეს, რომ ისინი, თანამოაზრეებთან ერთად, ექვსი ავტომანქანით მოძრაობდნენ ბათუმის მიმართულებით, სადაც უნდა ჩაეტანათ სპეციალური ტექნიკა 21 მაისს დაგეგმილი აქციის მოსაწყობად. 2011 წლის 20 მაისს ზესტაფონში, თითქოსდა მოძრაობის წესების დარღვევის მოტივით, პატრულის თანამშრომლებმა გააჩერეს სწორედ ის ავტომანქანა, რომელშიც მოთავსებული იყო აქციის მოსაწყობად აუცილებელი ტექნიკური აღჭურვილობა. მანქანა გადაიყვანეს საჯარიმოზე და მძღოლს განუმარტეს, რომ ორმაბათამდე /23 მაისამდე/ მანქანის დაბრუნება ვერ მოხდებოდა. კოლონა იძულებული გახდა, ტექნიკის გარეშე გაეგრძელებინა მოძრაობა, თუმცა მოგვიანებით, ისევ ზესტაფონში, კვლავ მოძრაობის წესების დარღვევის მოტივით გააჩერეს კოლონაში მოძრავი ავტომანქანა „ფორდ ტრანზიტი“. გაჩერდნენ კოლონაში მყოფი სხვა მანქანებიც. პატრულის თანამშრომლებმა მანქანებში მყოფი ოცამდე მოქალაქიდან ამოიკითხეს ხუთი პირის სახელი, რომელთა მონაცემებიც წინასწარ ჰქონდათ (მათ შორის, ბადრი ქველაძისა და ბესიკ გელენიძის) და ყოველგვარი განმარტების გარეშე დააკავეს. სამართალდარღვევისა და დაკავების ოქმები დაკავებიდან რამდენიმე საათის შემდეგ შეადგინეს და ხელმოსაწერად მიუტანეს.

სამართლებრივი დარღვევები

- **დაკავების კანონიერება**

დაკავების დროს უხეშად დაირღვა კანონის მოთხოვნები. კერძოდ, არც ერთ დაკავებულს არ განემარტა მათი უფლებები და დაკავების საფუძველი. დაკავების საფუძვლის შესახებ მათ დაკავებიდან რამდენიმე საათში, ოქმის შედგენის შემდეგ შეიტყვეს. ოქმების შემდგენ ინსპექტორთა განმარტებით, ქველაძის და გელენიძის დაკავების დროს იქ იმყოფებოდნენ სხვა მოქალაქეებიც, თუმცა, სამართალდარღვევის ოქმის მოწმეთა გრაფა ცარიელია. მოწმეების არსებობის შემთხვევაში კი, სასკ-ს 240-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ოქმში მათი მონაცემები უნდა მითითებულიყო. გარდა ამისა, ქველაძის და გელენიძის განმარტებით, დაკავების შემდეგ, მოთხოვნის მიუხედავად, მათ არ მისცეს ოჯახის წევრებთან დაკავშირების უფლება და არც თავად უცნობებიან დაკავებულთა ოჯახებისთვის მათი ადგილსამყოფელი, მაშინ როდესაც სასკ-ის 245-ე მუხლი ადგენს, რომ „ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენისათვის დაკავებული პირის თხოვნით, მის ადგილსამყოფელს აცნობებენ ნათესავებს“.

- **დაცვის უფლება**

საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, „დაცვის უფლება გარანტირებულია“, რაც, სხვა პროცესუალურ გარანტიებთან

ერთად, გულისხმობს დაკავებულისთვის დამცველის ხელმისაწვდომობას დაკავების მომენტისთანავე. ამასთან, სასკ-ის 252-ე მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, დაკავებულს უფლება აქვს, ისარგებლოს ადვოკატის იურიდიული დახმარებით. გელენიძესა და ქველაძეს არ განუმარტეს მათი უფლებები, მათ შორის, არც დაცვის უფლება. ადვოკატის დახმარებით სარგებლობის უფლების განმარტება არ მომხდარა სასამართლოშიც, რასაც ადასტურებს თავად სასამართლოს სხდომის ოქმები.

- **საქმის გარემოებების ცალმხრივი და ფორმალური გამოკვლევა**

- ა) გადაწყვეტილება მიღებულ იქნა საქმის გარემოებების გამოკვლევის გარეშე

ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში, სასამართლო აქტიური ფუნქცია აკისრია. ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-19 მუხლის საფუძველზე, მას შეუძლია, თავისი ინიციატივით გამოითხოვოს დამატებითი ინფორმაცია და მტკიცებულებები. გარდა ამისა, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ „საქმის განმხილველი სასამართლოების მიერ საქმის გარემოებათა დამატებითი გამოკვლევა, მტკიცებულებათა მოპოვება სახელმწიფოში დღეისათვის არსებული სამართლებრივი კულტურის პირობებში არის **უპირობო აუცილებლობა**, ადმინისტრაციულ დავათა კანონიერად გადაწყვეტისათვის”.²⁵⁹ სასამართლო სხდომაზე პატრულ-ინსპექტორთა განმარტებით, გელენიძისა და ქველაძის დაკავებას შეესწრნენ სხვა მოქალაქეებიც, თუმცა, სამართალდარღვევის ოქმში მონშეთა გრაფები შეუვსებელია. მონშეთა ვინაობით არც სასამართლო დაინტერესებულა, მაშინ როდესაც მხარეთა განმარტებებს ჰქონდა აშკარად ურთიერთგამომრიცხავი შინაარსი და ფაქტის თვითმხილველ, მიუკერძოებელ მოქალაქეთა ჩვენებას არსებითი მნიშვნელობა ენიჭებოდა საქმის გადასაწყვეტად. უფრო მეტიც, გელენიძის განმარტებით, მან სასამართლოზე დააყენა მონშეთა დაკითხვის შუამდგომლობა, რაც სასამართლომ არ დააკმაყოფილა. შუამდგომლობის დაყენების ფაქტი სხდომის ოქმშიც კი არ ასახულა.

ქველაძის განმარტებით, იგი არ დაუკავებია სხდომაზე გამოცხადებულ პატრულ-ინსპექტორ შოთა ზივზივაძეს, არამედ დაკავება განახორციელა პოლიციის სხვა თანამშრომელმა. სასამართლო არ დაინტერესებულა ამ გარემოებით, თუმცა, თუკი დადგინდებოდა, რომ ზივზივაძე არ იმყოფებოდა ქველაძის დაკავების ადგილზე, ეჭვქვეშ დადგებოდა მის მიერ შედგენილი ოქმები და მისი განმარტებებიც, სადაც ის აღნიშნავდა, რომ თავად შეესწრო სამართალდარღვევის ჩადენას და მოახდინა დამრღვევის დაკავება.

- ბ) სამართალდარღვევის ოქმებსა და მის შემდგენ პირთა განმარტებებს შორის არსებული წინააღმდეგობები

სასამართლო სხდომაზე გამოიკვეთა აშკარა შეუსაბამობები პატრულ-ინსპექტორთა განმარტებებს, სამართალდარღვევის ოქმებსა და სამმართველოს უფროსის სახელზე დაწერილ შეტყობინებებს შორის. კერძოდ, სასამართლომ პატრულ-ინსპექტორებს ორივე სხდომაზე დაუსვა კითხვა, რაში გამოიხატა დაკავებულთა მხრიდან წინააღმდეგობა. მათი განმარტებით, წინააღმდეგობა გამოიხატებოდა იმაში, რომ არაერთხელ მოუწოდეს დაკა-

²⁵⁹ უზენაესი სასამართლოს 2009 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება საქმეზე №ბს-1635-1589 (კ-08).

ვებულებს დაეტოვებინა გზის სავალი ნაწილი და ხელი არ შეეშალათ მოძრაობისთვის, რასაც დაკავებულები არ დაემორჩილნენ. პატრულები არ საუბრობენ ლანძღვაზე, თუმცა, ორივე შემთხვევაში, ოქმის შემდგენელ პირთა მიერ სამმართველოს უფროსის სახელზე დანერგულ შეტყობინებებში, რომლებიც საქმეში დევს, განმარტავდნენ, რომ დაკავებულები არ დაემორჩილნენ მათ კანონიერ მოთხოვნას, შეენწყვიტათ გინება. ასევე ლანძღვა-გინების შეწყვეტაზე საუბარი სამართალდარღვევის ოქმში. აღნიშნულ შეუსაბამო-ბაზე სასამართლოს ყურადღება არ გაუმახვილებია.

სასამართლოში გამოცხადებულ პატრულ-ინსპექტორთა ახსნა-განმარტებების და მათ მიერ შედგენილი სამართალდარღვევის ოქმების მიხედვით, ბადრი ქველაძე და ბესიკ გელენიძე გადმოვიდნენ ავტომანქანიდან, რომელიც მათ გააჩერეს საგზაო მოძრაობის წესების დარღვევისთვის. სასამართლოს ორივე დაკავებულმა განუმარტა, რომ ისინი ისხდნენ არა დარღვევისთვის გაჩერებულ, არამედ სხვა ავტომანქანაში. ორივე საქმე, ერთმანეთის მიყოლებით განიხილა ერთმა მოსამართლემ. გელენიძემ სხდომაზე პატრულს დაუსვა კითხვა, იჯდა თუ არა ის დარღვევისთვის გაჩერებულ მანქანაში, რაზეც პატრულმა უპასუხა, რომ ვერ გაარჩია, თუ რომელ მანქანაში იჯდა გელენიძე. სასამართლოს აღნიშნულ გარემოებაზე ყურადღება არ გაუმახვილებია, თუმცა, ეს ფაქტი ადასტურებდა, რომ სამართალდარღვევის ოქმსა და პატრულ-ინსპექტორის განმარტებაში იყო არარსებული და დაუდგენელი ფაქტები, რაც მათ სანდოობას ეჭვქვეშ აყენებდა.

გ) საქმეთა განხილვის ფორმალურობა

სასამართლომ ორივე გადაწყვეტილებაში აღნიშნა, რომ სამართალდარღვევის გამომვლენი პოლიციის მოხელე მოქმედებს კეთილსინდისიერად და მას გააჩნია შესაბამისი პროფესიული უნარ-ჩვევები ადეკვატურად და ობიექტურად შეაფასოს კონკრეტული ფაქტი. აღნიშნული მოტივით, მან სრულად გაიზიარა პატრულ-ინსპექტორთა განმარტებები და მხოლოდ მათ განმარტებებსა და მათ მიერვე შედგენილ ოქმებზე დაყრდნობით მიიღო გადაწყვეტილება. საქმის გარემოებების გამოკვლევის გარეშე და მხოლოდ ოქმებზე დაყრდნობით გადაწყვეტილების მიღება ეწინააღმდეგება ადმინისტრაციულ საპროცესო კანონმდებლობას,²⁶⁰ რომლის თანახმად, გადაწყვეტილების მიღებისას სასამართლო უნდა დაეყრდნოს მტკიცებულებებს, რომელთა შეფასება უნდა ემყარებოდეს საქმის ყველა გარემოების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ გამოკვლევას. ამასთან, ყოველივე აღნიშნული სასამართლოს უკარგავს კანონით მინიჭებულ მართლმსაჯულების განხორციელების ფუნქციას და სასამართლო განხილვა იღებს ფორმალურ სახეს.

სასამართლო განხილვის ფორმალურობას ადასტურებს ასევე საქმეთა განხილვა და გადაწყვეტა წარმოუდგენლად მცირე დროში. კერძოდ, ბესიკ გელენიძის სამართალდარღვევის საქმეზე სხდომა დაიწყო 21 მაისის 03:15 საათზე და დასრულდა 03:31 საათზე, ბადრი ქველაძის საქმეზე კი – დაიწყო 03:32 საათზე და დასრულდა 03:44 საათზე (დრო დაფიქსირებულია სასამართლო სხდომის ოქმებში). ცალსახაა, რომ ამ დროში საქმის გარემოებებში გარკვევა, მათი შეფასება და გადაწყვეტილების მიღება, განსაკუთრებით იმ პირობებში, როდესაც მხარეთა პოზიციები ერთმანეთს არ ემთხვევა, ფიზიკურად შეუძლებელია.

სამართალწარმოების ასეთი განხორციელებით, შეუძლებელია ვიფიქროთ,

²⁶⁰ სასკ-ის 236-ე და 237-ე მუხლები.

რომ სასამართლომ შესარულა თავისი ვალდებულება საქმის სრულფასოვნად გამოკვლევასთან დაკავშირებით. შესაბამისად, შეიძლება მივიჩნიოთ, რომ სასამართლომ დაარღვია სამართალდარღვევათა კოდექსის ნორმები და უგულვებელყო ამ ნორმებით დაკისრებული ვალდებულება, გამოერკვია ყველა ფაქტობრივი მონაცემი, რომელიც სამართალდარღვევის ოქმის გარდა, დგინდება სამართალდარღვევის განმარტებიდან.

- **სახდელის პროპორციულობა**

სასამართლომ, როგორც გელენიძეს, ისე ქველაძეს, სახდელის სახით შეუფარდა ადმინისტრაციული პატიმრობა 30 დღის ვადით, თუმცა სასკ-ის 166-ე და 173-ე მუხლები სახდელის სახით ადმინისტრაციული პატიმრობის გამოყენებას ითვალისწინებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი საქმის გარემოებათა და დამრღვევის პიროვნების გათვალისწინებით, ჯარიმის გამოყენება არასაკმარისად იქნება მიჩნეული. ოქმის შემდგენი პირები, როგორც ქველაძის, ისე გელენიძისთვის, ითხოვდნენ ადმინისტრაციული პატიმრობის შეფარდებას, თუმცა, მათ მიერ არ ყოფილა მითითებული არც ერთი არგუმენტი, თუ რატომ იყო აუცილებელი ამ სახის სახდელის გამოყენება. სასამართლომ გადაწყვეტილებებსა და სხდომის ოქმებში არ არის აღნიშნული, თუ რაზე დაყრდნობით იქნა აუცილებლად მიჩნეული მათთვის ადმინისტრაციული პატიმრობის შეფარდება. არც ერთი დაკავებული მანამდე არ ყოფილა ნასამართლავი ან სახდელდადებული. გელენიძემ სასამართლოს განუმარტა, რომ მას ჰქონდა ჯანმრთელობის პრობლემები. სასკ-ის 33-ე მუხლის თანახმად, „სახდელის დადებისას, მხედველობაში მიიღება ჩადენილი სამართალდარღვევის ხასიათი, დამრღვევის პიროვნება, მისი ბრალის ხარისხი, ქონებრივი მდგომარეობა, პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი და დამამძიმებელი გარემოებანი.“ სასამართლომ ისე შეუფარდა თითოეულ მათგანს 30 დღიანი ადმინისტრაციული პატიმრობა, რომ არ უმსჯელია, არსებობდა თუ არა პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი, დამამძიმებელი ან ისეთი გარემოება, რომელიც გამოორიცხავდა მათთვის პატიმრობის შეფარდების შესაძლებლობას, ასევე, არსებობდა თუ არა პატიმრობის გამოყენების აუცილებლობა.

- **იზოლაციაში უფლებების დარღვევა**

ქველაძე და გელენიძე მოათავსეს ქუთაისის დროებითი მოთავსების იზოლაციაში, თუმცა, ოჯახებისთვის არ უცნობებიათ მათი ადგილსამყოფელი და არც თავად დაკავებულებისთვის მიუციათ ოჯახებთან დაკავშირების შესაძლებლობა. დაკავებულებს ოჯახის წევრები ეძებდნენ ოთხი დღის განმავლობაში და მხოლოდ მეოთხე დღეს, სახალხო დამცველის მეშვეობით, შეძლეს მათი ადგილსამყოფლის დადგენა.

დასკვნა

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, უნდა აღინიშნოს, რომ ქველაძისა და გელენიძის საქმეში, როგორც სამართალდამცავი ორგანოს წარმომადგენლების, ისე სასამართლოს მიერ უხეშად დაირღვა საქართველოს კანონმდებლობა. სასამართლომ გადაწყვეტილება მიიღო საქმის გარემოებების გამოკვლევის გარეშე, მხოლოდ ოქმებზე დაყრდნობითა და მათი უპი-

რობო გათვალისწინებით. სასამართლო განხილვა ატარებდა ფორმალურ ხასიათს, რაც ადასტურებს, რომ ქველადისა და გელენიძის საქმეებზე მართლმსაჯულება არაკანონიერად წარიმართა.

ლევან ჩიტაძის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

ლევან ჩიტაძე არის მოძრაობა „არა“-ს ერთ-ერთი დამფუძნებელი, გამგეობის წევრი და მოძრაობის თავმჯდომარე.

საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

ლევან ჩიტაძეს რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2011 წლის 7 მაისის დადგენილებით ადმინისტრაციული სახდელი დაედო საქართველოს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე (წვრილმანი ხულიგნობა) და 173-ე (სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკის კანონიერი განკარგულებისა ან მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობა) მუხლების საფუძველზე. ადმინისტრაციული სახდელის სახით ჩიტაძის მიმართ გამოყენებულ იქნა ადმინისტრაციული პატიმრობა 30 დღის ვადით.

დაკავებას ჩიტაძე და პოლიციელები სრულიად სხვადასხვანაირად აღწერენ. ჩიტაძის განმარტებით, 2011 წლის 7 მაისს დღის 2 საათზე რუსთავში სახალხო კრების წარმომადგენლები და მოძრაობა „არა“ მართავდნენ მშვიდობიან აქციას რუსთავის პოლიციის პირველი განყოფილების უფროსის ვალერი დულაშვილის საცხოვრებელ სახლთან.²⁶¹ აქცია გრძელდებოდა 15 წუთის განმავლობაში. აქციის დასასრულ, საცხოვრებელი სახლის მიმდებარე ერთ-ერთი ვიწრო ქუჩიდან სწრაფი მანევრით შემოვიდა საპატრულო პოლიციის ერთი ავტომობილი ე.წ. „პიკაპი“ და გაჩერდა.²⁶² შემდეგ აქციის მონაწილეებს პოლიციის 2 თანამშრომელი ქალბატონი მოუახლოვდა. ამ დროს ერთმა პიროვნებამ, რომელიც არც მოძრაობა „არა“-ს და არც „სახალხო კრების“ წევრი ყოფილა, პოლიციელ ქალებს სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენა, ერთ-ერთ მათგანს ფიზიკურადაც შეეხო (ხელი დაარტყა) და გაიქცა. გაქცევისას, საპატრულო პოლიციის თანამშრომლებმა მას დერეფანი გაუკეთეს და გაატარეს ისე, რომ მისი შეჩერებაც კი არ უცდიათ, არც უკან გაჰყოლიან გამოდევნების მიზნით.

ლ.ჩიტაძე მივიდა ორივე პოლიციელ ქალბატონთან, მიესალმა, იკითხა, რაიმე მოთხოვნა ან თხოვნა ხომ არ ჰქონდათ აქციის მონაწილეების მიმართ, ასევე ითხოვა აქციის მონაწილეთა უსაფრთხოების დაცვა. ამ დროს აქციის მონაწილეთა ნაწილი ალყაში მოაქციეს და დაიწყეს მათი დაკავება. ინციდენტის ადგილას დაახლოებით 50 პოლიციელიდან 10-მდე გაემართა ლ.ჩიტაძის მიმართულებით გინებით და ყვირილით — ერთმანეთს ეძახდნენ, ჩიტაძე დააკავეთ დროზეო. როგორც ჩიტაძე აცხადებს, მას წინააღმდეგობა არ გაუწევია, მხოლოდ ითხოვდა განმარტებას, თუ რასთან დაკავშირებით დააკავეს, თუმცა, უშედეგოდ.

²⁶¹ დონეცკ მეტალურგის №4-7.

²⁶² ჩიტაძემ დაინახა მის უკან გაჩერებული კიდევ 3 საპატრულო პოლიციის ავტომობილი, რომელთა სიახლოვესაც 7-დან 10 კაცამდე საპატრულო პოლიციის ფორმაში ჩაცმული პირები იდგნენ.

დაკავების მოტივი მას რუსთავის პოლიციის მეორე განყოფილებაში აცნობეს, როდესაც პოლიციის თანამშრომლებმა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმი შეადგინეს. დაკავების საფუძვლად ასახელებდნენ სიტყვიერი შეურაცხყოფის მიყენებასა და პოლიციის თანამშრომლებისადმი დაუმორჩილებლობას. ოქმის თანახმად, ჩიტაძე ქუჩაში ილანძლებოდა უშვერი სიტყვებით, რითაც არღვევდა საზოგადოებრივ წესრიგს. პოლიციის მოთხოვნის მიუხედავად, რომ ჩიტაძეს დაეცვა წესრიგი და შეენწყვიტა აღნიშნული ქმედება, მან კვლავაც გააგრძელა უშვერი სიტყვებით ლანძვლა და დაკავების მომენტში პოლიციის თანამშრომლებს გაუწია ფიზიკური წინააღმდეგობა. მოგვიანებით გაირკვა, რომ იგი გადაიყვანეს რუსთავის პოლიციის მეორე განყოფილების შენობაში.

სამართლებრივი დარღვევები

• დაკავების კანონიერება

დაკავების დროს უხეშად დაირღვა კანონის მოთხოვნები. კერძოდ, დაკავებულს არ განმარტებია მისი უფლებები და დაკავების საფუძველი. როგორც აღინიშნა, ჩიტაძემ დაკავების საფუძველი მოგვიანებით, ოქმის შედგენის შემდეგ გაიგო. თავდაპირველად ჩიტაძეს არ მისცეს ოჯახის წევრებთან დაკავშირების უფლება და არც თავად მიუწოდებიათ ინფორმაცია ოჯახისთვის, მაშინ როდესაც სასკ-ის 245-ე მუხლი ადგენს, რომ „ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენისათვის დაკავებული პირის თხოვნით, მის ადგილსამყოფელს აცნობებენ ნათესავებს“.

• დაცვის უფლება

საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, „დაცვის უფლება გარანტირებულია“, რაც, სხვა პროცესუალურ გარანტიებთან ერთად, გულისხმობს დაკავებულისთვის დამცველის ხელმისაწვდომობას დაკავების მომენტისთანავე. ამასთან, სასკ-ის 252-ე მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, დაკავებულს უფლება აქვს, ისარგებლოს ადვოკატის იურიდიული დახმარებით. ჩიტაძეს, მისი არაერთი მოთხოვნის მიუხედავად, არ მისცეს ადვოკატთან დაკავშირების უფლება. მოგვიანებით ადვოკატმა თავად იპოვა იგი.

• ფორმალური სასამართლო პროცესი

ადმინისტრაციული საპროცესო კანონმდებლობის თანახმად,²⁶³ სასამართლო, გადაწყვეტილების მიღებისას, უნდა დაეყრდნოს მტკიცებულებებს, რომელთა შეფასება უნდა ემყარებოდეს საქმის ყველა გარემოების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ გამოკვლევას. სწორედ მტკიცებულებების სრულყოფილი გამოკვლევით უნდა დაედგინა სასამართლოს, რეალურად რა მოხდა აქციის მსვლელობის დროს და სინამდვილეში ჰქონდა თუ არა ადგილი ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევას.

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 236-ე მუხლით, მტკიცებულებას ნარმოადგენს ყველა ფაქტობრივი მონაცემი, რომელიც

²⁶³ სასკ-ის 236-ე და 237-ე მუხლები.

დადგენს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის არსებობას ან არარსებობას, პირის ბრალეულობას მის ჩადენაში და სხვა გარემოებებს, რომლებსაც მნიშვნელობა აქვს საქმის ობიექტურად გამოსაძიებლად. ვიდეოფირი კი, სწორედ ერთ-ერთ ასეთ მტკიცებულებად შეიძლება განვიხილოთ.

სასამართლომ მხოლოდ გაიზიარა პოლიციელთა ჩვენებები, რაც ვერ ჩაითვლება საკმარის მტკიცებულებად. იმის გამო, რომ პოლიცია თავად არის საქმის შედეგებით დაინტერესებული და, ამდენად, აღნიშნული პირების დაკავებას საფუძვლად უდევს მხოლოდ და მხოლოდ დაინტერესებული პირების – პოლიციის თანამშრომლების ჩვენებები, აუცილებელია, რომ ეს საფუძველი სხვა რაიმე მტკიცებულებებითაც იყოს განმტკიცებული. სასამართლომ პოლიციის თანამშრომლების ჩვენებები ისე დაუდო საფუძვლად ადმინისტრაციული სახდელის შეფარდების დადგენილებას, რომ მათი გამოკვლევისას არ დაინტერესებულა ამ მტკიცებულებათა მიღების ხერხების, კანონიერებისა და სამართლიანობის საკითხით.

რაც შეეხება სხვა მტკიცებულებებს, სასამართლომ მხედველობაში არ მიიღო დაცვის მხარის მიერ დაკითხულ პირთა ჩვენებები, რომელთა თანახმად, აქციის მსვლელობისას ადგილი არ ჰქონია სამართალდარღვევას. სასამართლო არ დაინტერესებულა, გამოეკვლია პოლიციის თანამშრომელთა და დაცვის მხარის მონმეთა ჩვენებებს შორის არსებული არსებითი ხასიათის წინააღმდეგობა. სასამართლოში დაცვის მხარის მიერ წარმოდგენილი მონმეების ჩვენებებით დადგინდა, რომ აქციის დროს მონაწილეთა მხრიდან რაიმე კანონდარღვევას ადგილი არ ჰქონია. აქციის მონაწილეების ჩვენებებით გამოირკვა, რომ მათთვის უცნობი ადამიანი, რომელმაც შეურაცხყოფა მიაცენა და ხელი დაარტყა ქალ პოლიციელს, დაკავებების შემდეგ აღმოაჩინეს რუსთავის მთავარ სამმართველოში პოლიციელის ფორმაში. სასამართლო არც ამ გარემოებით დაინტერესდა და უგულებელყო ადვოკატების მოთხოვნა, მომხდარიყო ე.წ. „პროვოკატორის“ იდენტიფიკაცია.

ლოგიურია, რომ ვიდეოფირი ნათელს მოჰვენდა აქციაზე მომხდარ მოვლენებს, რაც სასამართლოს საშუალებას მისცემდა, სრულყოფილად გამოეკვლია ვითარება აქციის მიმდინარეობისას. თუმცა, საქმისთვის ვიდეო მასალის უაღრესად დიდი მნიშვნელობის მიუხედავად, სასამართლომ არ დააკმაყოფილა დაცვის მხარის შუამდგომლობა ვიდეოფირის მტკიცებულებად დართვის თაობაზე. შუამდგომლობა არ დაკმაყოფილდა იმ მოტივით, რომ ფირი შესაძლოა ყოფილიყო დამონტაჟებული.

განსახილველ საქმეში სასამართლომ არ მოახდინა გარემოებების გამოკვლევა. ადმინისტრაციული სახდელი ისე შეუფარდა ლ.ჩიტაძეს, რომ არ დაინტერესებულა, რეალურად ჰქონდა თუ არა ადგილი ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევას ან რაში გამოიხატა იგი. სასამართლომ უტყუარ მტკიცებულებად მიიჩნია და დაეყრდნო მხოლოდ და მხოლოდ სამართალდამცავი ორგანოს თანამშრომელთა ჩვენებებს.

ნათელია, რომ მოსამართლემ საქმე განიხილა არაობიექტურად და მიკერძოებულად, საქართველოს ადმინისტრაციული კანონმდებლობის მოთხოვნათა უხეში დარღვევებით. სასამართლოს მიერ გამოტანილი დადგენილება არის უკანონო და დაუსაბუთებელი. ფაქტებს სასამართლომ არ მისცა სწორი სამართლებრივი შეფასება. საკითხის ობიექტურად გარკვევასა და, აქედან გამომდინარე, ფაქტობრივი გარემოების დადგენას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ადმინისტრაციული სახდელდადებისა (შეფარდების) თუ უდანა-

შაულობის დასადგენად, რომლის გაუზიარებლობამაც არსებითი ნეგატიური გავლენა მოახდინა საქმის შედეგზე კანონიერი, დასაბუთებული და სამართლიანი დადგენილებების მიღების თვალსაზრისით.

- **გამოხატვის თავისუფლება.**

შეკრებებისა და მანიფესტაციების უფლება, ეს არის ქვეყნის ძირითადი კანონით, კონსტიტუციით დაცული და გარანტირებული უფლება, რომლის თანახმადაც, მოქალაქეებს უფლება აქვთ, წინასწარი ნებართვის გარეშე შეიკრიბონ საჯაროდ და უიარაღოდ, როგორც ჭერქვეშ, ისე გარეთ.

აქციის მონაწილეთა მიერ 2011 წლის 7 მაისს ქუჩაში მოწყობილი მსვლელობა სოლიდარობის ან პროტესტის გამოხატვის მიზნით, პლაკატების, ტრანსფარანტების და სხვა სახვითი საშუალებების გამოყენებით (შეკრებების და მანიფესტაციების შესახებ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის „ბ“ ქ/პუნქტი). როგორც საქართველოს კონსტიტუციით, ისე შესაბამისი კანონმდებლობით, მოქალაქეებს უფლება აქვთ, თავისუფლად გამოხატონ თავიანთი შეხედულება და მანიფესტაციით გააპროტესტონ საჯარო მოხელის ქმედებები.

როგორც ვიდეო ფირის (რომლის სასამართლოზე გამოქვეყნების უფლება არ მიეცა დაკავებულს), ისე მოწმეთა ჩვენებებით ირკვევა, რომ მანიფესტაცია მიმდინარეობდა მშვიდ ვითარებაში, ყოველგვარი აგრესიის, შეურაცხმყოფელი განცხადებებისა და ძალადობის გარეშე. უფრო მეტიც, აქცია უკვე იშლებოდა, როდესაც სამართალდამცავი ორგანოს თანამშრომლები მივიდნენ (ფირზე ნათლად ჩანს, რომ დარღვეულია პროპორციულობა, კერძოდ, პოლიციის თანამშრომელთა რაოდენობა ამკარად აღემატება აქციის მონაწილეთა რაოდენობას) და ყოველგვარი მოთხოვნისა და მოწოდების გარეშე დაიწყეს მანიფესტანტების დაკავება.

ვინაიდან ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე მუხლისა და 173-ე მუხლებით გათვალისწინებულ სამართალდარღვევას, ე.ი. საზოგადოებრივ ადგილებში ლანძღვა-გინებას, მოქალაქეების შეურაცხყოფას და სხვა ამგვარ მოქმედებას, რომელიც არღვევს საზოგადოებრივ წესრიგს და მოქალაქეთა სიმშვიდეს, ასევე სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან კანონიერ მოთხოვნას ან მოწოდებას ადგილი არ ჰქონია, სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან ადგილი ჰქონდა გამოხატვის თავისუფლების, შეკრებებისა და მანიფესტაციების კონსტიტუციით დაცული და გარანტირებული უფლებების უხეშ დარღვევას.

- **პირობები დროებითი მოთავსების იზოლატორში**

ადმინისტრაციული სახდელის დადების შემდგომ ლ.ჩიტაძე გადაიყვანეს თბილისის №2 დროებითი მოთავსების იზოლატორში, სადაც ოთხადგილიან საკანში იმყოფებოდა ექვს კაცთან ერთად, რომლებიც ასევე აქციის მონაწილეები იყვნენ. პატიმრობის პერიოდში ჩიტაძე გადაიყვანეს რამდენიმე – თბილისის, საგარეჯოს, ბოლნისის, იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის – დროებითი მოთავსების იზოლატორში და, როგორც თავად განმარტავს, ყველგან ადგილი ჰქონდა არასათანადო მოპყრობას. მის მიმართ იყენებდნენ სადამსჯელო ღონისძიებებს, აყენებდნენ ფიზიკურ და სიტყვიერ შეურაცხყოფას. ასევე, გარკვეული პერიოდულობით არ მიეწოდებოდა სასმელი წყალი და საკვები, ან, როცა მიეწოდებოდა, ძალიან მცირე დოზით.

ჩვენ მიერ აღწერილი ღირსებისა და პატივის შემლახველი ქმედებები ცალსახად მოიცავს სისხლის სამართლის კოდექსით დასჯადი ქმედების ნიშნებს. სახეზეა ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-3 მუხლის და, ასევე, დროებითი მოთავსების იზოლატორების შინაგანანენის დარღვევა. განაწესის თანახმად, „დაკავებულ პირს აქვს ჰუმანური მოპყრობის უფლება. მის მიმართ გამოყენებული შეზღუდვები არ უნდა იყოს იმაზე უფრო მკაცრი, რაც საჭიროა მისი გაქცევის ან სისხლის სამართლის საქმეზე ქმედებების დადგენისათვის ხელის შეშლის მცდელობის თავიდან ასაცილებლად.“

დასკვნა

ლ.ჩიტაძის დაკავება და ადმინისტრაციულ პასუხისგებაში მისი მიცემა მოხდა კანონის არსებითი დარღვევით, მას ხელი შეეშალა საკუთარი აზრისა და გამონათქვამის თავისუფლებაში, ასევე, საქმის გარემოებებიდან გამომდინარე, საეჭვოა სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტი. რუსთავის საქალაქო სამართალმ მას ისე შეუფარდა ადმინისტრაციული სახდელი, რომ არსებითად არ გამოუკვლევია საქმის ფაქტობრივი გარემოებები, არ მოახდინა საქმეზე მტკიცებულების სახით ვიდეო მასალის დართვა და დაეყრდნო მხოლოდ პოლიციელთა ჩვენებებს. ხოლო დროებითი მოთავსების იზოლატორში ადგილი ჰქონდა რიგ უკანონო ქმედებებს, მათ შორის, არასათანადო მოპყრობას.

გორა ნიკლაურის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

გორა ნიკლაური 2008 წლიდან დღემდე დემოკრატიული მოძრაობა „ერთიანი საქართველოს“ წევრია. დაკავებამდე ის აქტიურად მონაწილეობდა საპროტესტო აქციების ორგანიზებასა და გამართვაში. არის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ყოფილი თანამშრომელი, ვიცე-პოლკოვნიკი.

2009 წლის 9 აპრილს გორა ნიკლაური აქტიურად მონაწილეობდა ქ. თბილისში გამართულ საპროტესტო აქციებში. 2009 წელს ის გასამართლებულ იქნა საქართველოს სსკ 236-ე მუხლის 1 და 11 ნაწილებით (ცეცხლსასროლი იარაღის შექმნა, შენახვა და ტარება) და საბოლოოდ სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 3 (სამი) წლის ვადით და ჯარიმა 1 500 ლარის ოდენობით. გორა ნიკლაური მის მიმართ ნაყენებულ ბრალდებას არ აღიარებდა და დაკავებას პოლიტიკურ აქტივობას უკავშირებდა. როგორც თვითონ აღნიშნავს, საერთაშორისო ორგანიზაციების ზეწოლის შედეგად სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნული სასჯელი შეუცვალა მხოლოდ ჯარიმით 2000 ლარის ოდენობით და გაათავისუფლა პატიმრობიდან.

საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

გორა ნიკლაური დაკავებულ იქნა 2011 წლის 21 მაისს ქ.თბილისში, ბახტრიონის ქუჩაზე. ადმინისტრაციულ ოქმში დაკავების საფუძვლად მითითებულ იქნა საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის (სასკ) 173-ე მუხლი - სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკის კანონიერი განკარგულებისადმი ან მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობა.

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმის თანახმად, ნიკლაური „ხელს უშლიდა პატრულ-ინსპექტორებს მოვალეობის შესრულებაში, მიაყენა სიტყვიერი შეურაცხყოფა პატრულ ინსპექტორებს და ბოროტად არ დაემორჩილა მათ არაერთგზის კანონიერ მოთხოვნას, შეეწყვიტა მართლსაწინააღმდეგო ქმედება.“

2011 წლის 21 მაისს გოჩა ნიკლაურის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე განიხილა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიამ და მიიღო დადგენილება მის მიმართ 30 დღიანი ადმინისტრაციული პატიმრობის გამოყენების თაობაზე.

მსგავსად სხვა საქმეებისა, წინამდებარე საქმეშიც დაკავებული აცხადებს, რომ სამართალდარღვევის ოქმი რეალობას არ ასახავს. კერძოდ, გოჩა ნიკლაურის განმარტებით 2011 წლის 21 მაისს ის იმყოფებოდა ქ. თბილისში „სახალხო კრების“ ოფისში. სახალხო კრების“ ოფისიდან გამოსვლის შემდეგ ავტომობილით, რომელსაც თვითონ მართავდა, ბახტრიონის ქუჩაზე, ტელევიზიის მიმართულებით მოძრაობდა. ცაგარეიშვილის ქუჩაზე ავტომობილის დაძვრის შემდეგ შეამჩნია, რომ საპატრულო პოლიციის ავტომანქანა აედევნა. ათი წუთის დევნის შემდეგ გოჩა ნიკლაური საპატრულო პოლიციამ გააჩერა. მას მოსთხოვეს ავტომობილის საბუთები, ხოლო საბუთების შემოწმების შემდეგ, სთხოვეს თავისი ავტომობილიდან გადმოსულიყო და პოლიციის ავტომობილში გადამჯდარიყო. კითხვაზე, თუ რატომ უნდა გაჰყოლოდა მათ, განუმარტეს, რომ ეს მისი საქმე არ იყო. ექცეოდნენ აგრესიულად, გადაუგრიხეს ხელები, წაართვეს ავტომობილის გასაღები და ძალის გამოყენებით ჩასვეს ავტომობილში, რომელშიც საპატრულო პოლიციის ოთხი თანამშრომელი იჯდა. მოგვიანებით გადმოიყვანეს ავტომობილიდან, ჩაუტარეს ჩხრეკა და გამოუწერეს ჯარიმა ტელეფონზე საუბრისთვის. რადგან აღნიშნულ სამართალდარღვევას თვითონაც აღიარებდა, ჯარიმის ოქმზე ხელი მოაწერა.

10 წუთის შემდეგ მეორე ავტომობილში მსხდომმა პატრულმა ნიკლაურს მოსთხოვა, ხელი მოეწერა მეორე სამართალდარღვევის ოქმზეც. მოუხმო თავისთან და განუცხადა, რომ მას ჰქონდა შედგენილი სხვა ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი ოქმი სასკ-ის 173 მუხლით, რაზეც ხელს მოაწერდა. აღნიშნულ ოქმზე გოჩა ნიკლაურმა ხელი არ მოაწერა, რადგან მსგავს ქმედებას მისი მხრიდან ადგილი არ ჰქონია. გოჩა ნიკლაური დაკავების შემდეგ გადაყვანილ იქნა თბილისის საქალაქო სასამართლოში.

სამართლებრივი დარღვევები

- **დაცვის უფლების შეზღუდვა**

ნიკლაურმა დაკავებისთანავე მოითხოვა ადვოკატის აყვანა, რაზეც დამკავებელმა პირებმა უარი განუცხადეს. ადვოკატის მომსახურებით სარგებლობაზე მას უარი ეთქვა სასამართლოში საქმის განხილვის დროსაც. აღსანიშნავია, რომ სხდომის ოქმის თანახმად, თავად გოჩა ნიკლაურმა განაცხადა უარი დაცვის უფლებით სარგებლობაზე.

- **ფორმალური სასამართლო პროცესი**

საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 237-ე მუხლის თანახმად, ადმინისტრაციული ორგანო, ხელმძღვანელობს რა კა-

ნონით და მართლშეგნებით, მტკიცებულებას შეაფასებს თავისი შინაგანი რწმენით, რაც დამყარებულია საქმის ყველა გარემოების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ გამოკვლევაზე მათ ერთობლიობაში.

იმისათვის, რომ ქმედება დაკვალიფიცირდეს სასკ-ის 173-ე მუხლით, აუცილებელია, ერთი მხრივ, არსებობდეს სამართალდამცავი ორგანოების კანონიერი მოთხოვნა და, მეორე მხრივ, ამ მოთხოვნისადმი პირის ბოროტად დაუმორჩილებლობა. მხოლოდ ამ ორი წინაპირობის არსებობისას შეუძლია სასამართლოს ჩათვალოს, რომ სახეზეა პირის მიერ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენა და თუ სამართალდარღვევაა, ბრალდებულს, პიროვნების და სხვა გარემოებების საფუძველზე, შეუფარდოს პროპორციული სახდელი.

სასამართლო სხდომაზე მტკიცებულების სახით წარმოდგენილ იქნა მხოლოდ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის, დაკავების ოქმი და თავად პოლიციის თანამშრომლის გივი გელხაურის ახსნა-განმარტება. სხვა მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა გოჩა ნიკლაურის მიერ სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტს, პოლიციის მიერ წარმოდგენილი არ ყოფილა.

საქმის განხილვისას გამოიკვეთა პატრულ-ინსპექტორ გივი გელხაურისა და გოჩა ნიკლაურის ახსნა განმარტებებს შორის არსებითი წინააღმდეგობა. ამ ორი მხარის მიერ აღწერილი ფაქტობრივი გარემოებები არსებითად ეწინააღმდეგებოდა ერთმანეთს. იმის ნაცვლად, რომ სასამართლოს ემსჯელა ურთიერთწინააღმდეგობებზე, მოეძიებინა დამატებითი მტკიცებულებები, რომელიც უარყოფდა ან დაადასტურებდა ნიკლაურის მიერ სამართალდარღვევის ჩადენას, გადაწყვიტა ცალსახად გაეზიარებინა დამკავებლის ჩვენება.

ასევე, შეუძლებელია არ აღინიშნოს ის გარემოება, რომ დაკავების ადგილი – ბახტერიონის ქუჩის მიმდებარე ტერიტორია ცენტრალური ქუჩაა, სადაც ხდება ხალხის ინტენსიური გადაადგილება. არც ერთ ოქმში არ ფიქსირდება მოწმეთა არსებობის შესახებ, რომლებიც დაადასტურებდნენ გოჩა ნიკლაურის მიერ ბოროტი დაუმორჩილებლობის ფაქტს. აღნიშნული გარემოებისთვის სასამართლოს არ მიუქცევია ყურადღება და არ დაინტერესებულა დამატებითი ინფორმაციის მიღებით.

გოჩა ნიკლაურის განმარტებით, მისთვის წაყენებული სამართალდარღვევის სრულყოფილი შინაარსი მხოლოდ სასამართლო სხდომაზე გახდა ცნობილი. მას სასამართლო სხდომაზე მოწმეთა დაკითხვის შესახებ შუამდგომლობა არ დაუყენებია, ვინაიდან პროცესი გაგრძელდა მხოლოდ 8 წუთის განმავლობაში და ფორმალურ ხასიათს ატარებდა.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას, რომ სასამართლო გადაწყვეტილება მხოლოდ ერთი მხარის მიერ წარდგენილ გარემოებებს დაეყრდნო ყოველგვარი დასაბუთების და სხვა დამატებითი მტკიცებულების მოძიების გარეშე. სასამართლომ, ასევე, არ გაითვალისწინა გოჩა ნიკლაურის ახსნა-განმარტება და არ დაასაბუთა თუ რატომ გაიზიარა ერთი მხარის ჩვენება და არა – მეორესი.

• **თბილისის საქალაქო სასამართლოს დადგენილების გასაჩივრება**

გოჩა ნიკლაური სასამართლოს გადაწყვეტილების შემდეგ, 21 მაისს გადაყვანილ იქნა მთავარი სამმართველოს დროებითი მოთავსების იზოლატორში.

მას პირველი ინსტანციის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება გადასცეს ხელზე, თუმცა არ მისცეს საჭირო ნივთები საჩივრის დასაწერად. გადაწყვეტილების გასაჩივრება სცადა ნიკლაურის ადვოკატმა, მაგრამ ვინაიდან საჩივარზე არ იყო დაკავებული პირის ხელმოწერა, ადვოკატს მიეცა მხოლოდ 3 საათი ხარვეზის აღმოსაფხვრელად.

მართალია, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით ხარვეზის შესავსებად არ არის დადგენილი კონკრეტული ვადა და მისი განსაზღვრა სასამართლოს დისკრეციას, მაგრამ იგი არ უნდა გასცდეს საჩივრის დასაშვებობის საკითხის განხილვის ვადას. ხარვეზის შესავსებად მიცემული 3 საათიანი ვადა არ შეიძლება გონივრულად ჩაითვალოს.

2011 წლის 24 მაისს სააპელაციო სასამართლომ ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატამ საჩივარი დაუშვებლად ცნო, ვინაიდან საჩივარი არ იყო გოჩა ნიკლაურის მიერ ხელმოწერილი.

• **სახდელის პროპორციულობა**

173-ე მუხლი სახდელის სახით ადმინისტრაციული პატიმრობის გამოყენებას ითვალისწინებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი საქმის გარემოებათა და დამრღვევის პიროვნების გათვალისწინებით ჯარიმის გამოყენება არასაკმარისად იქნება მიჩნეული. სასამართლომ სახდელის სახით შეუფარდა ადმინისტრაციული პატიმრობა 30 დღის ვადით, თუმცა, არ ყოფილა მითითებული არც ერთი არგუმენტი, თუ რატომ იყო აუცილებელი ამ სახის სახდელის გამოყენება. სასამართლო გადაწყვეტილებებსა და სხდომის ოქმებში არ არის აღნიშნული, რაზე დაყრდნობით იქნა აუცილებლად მიჩნეული მათთვის ადმინისტრაციული პატიმრობის შეფარდება. სასკ-ის 33-ე მუხლის თანახმად, „სახდელის დადებისას მხედველობაში მიიღება ჩადენილი სამართალდარღვევის ხასიათი, დამრღვევის პიროვნება, მისი ბრალის ხარისხი, ქონებრივი მდგომარეობა, პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი და დამამძიმებელი გარემოებანი.“ სასამართლომ, ისე, რომ არ უმსჯელია, არსებობდა თუ არა პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი, დამამძიმებელი ან ისეთი გარემოება, რომელიც გამორიცხავდა მათთვის პატიმრობის შეფარდების შესაძლებლობას, ასევე არსებობდა თუ არა პატიმრობის გამოყენების აუცილებლობა, თითოეულ მათგანს შეუფარდა 30 დღიანი ადმინისტრაციული პატიმრობა.

• **პირობები დროებითი მოთავსების იზოლატორში**

გოჩა ნიკლაური 22 მაისს თბილისიდან ყვარლის დროებითი მოთავსების იზოლატორში გადაიყვანეს. ის სთხოვდა იზოლატორის ადმინისტრაციას, მიეცათ საშუალება შეეტყობინებინა ოჯახის წევრებისათვის თავისი ადგილსამყოფლის შესახებ, მაგრამ უშედეგოდ. მხოლოდ სახალხო დამცველის აპარატის მიერ იზოლატორებში განხორციელებული მონიტორინგის შემდეგ გახდა ცნობილი მისი ოჯახისათვის ნიკლაურის ადგილსამყოფელი.

დაკავებულის გადმოცემით, ყვარლის დროებითი მოთავსების იზოლატორში გადაყვანის შემდეგ მის მიმართ მიმდინარეობდა როგორც მორალური, ასევე ფიზიკური შეურაცხყოფა, რასაც სისტემატური ხასიათი ჰქონდა. პატიმრობის 30 დღიანი ვადის განმავლობაში არ ჰქონდა ელემენტარული ჰიგიენური პირობების დაცვის საშუალება. მხოლოდ ერთხელ მისცეს უფლება, მიეღო შხაპი.

ზემოაღნიშნული, ღირსებისა და პატივის შემლახველი ქმედებები და პატიმრობის არაადეკვატური პირობები ცალსახად წარმოადგენს როგორც საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის №108 ბრძანების (რომელიც განსაზღვრავს იზოლაციონებში დაკავებულ პირთა უფლებრივ მდგომარეობას), ასევე ადამიანის უფლებათა კონვენციის დარღვევას.²⁶⁴

დასკვნა

გორა ნიკლაურის საქმეში ადგილი ჰქონდა კანონის უხეშ დარღვევას, როგორც პოლიციის თანამშრომლების, ისე სასამართლოსა და დროებითი მოთავსების იზოლაციონის თანამშრომელთა მხრიდან. ნიკლაურს, დაკავებისას არ მიეცა ოჯახის წევრთათვის ადგილსამყოფლის შეტყობინების საშუალება, თავად დაკავება და მის მიერ სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტიც საკმაოდ საეჭვო იყო. სასამართლოს ობიექტურად არ შეუსწავლია წარდგენილი საქმის გარემოებები და არც დამატებითი მტკიცებულებები მოუძიებია. პირიქით, სასამართლომ ცალმხრივად შეაფასა მტკიცებულებები და გადაწყვეტილების მიღებისას, დაეყრდნო მხოლოდ პატრულ-ინსპექტორის ახსნა-განმარტებას. ასევე, უსაფუძვლოდ უთხრა უარი ნიკლაურს დაცვის განხორციელებაზე და არ უზრუნველყო ზუსტი ოქმის შედგენა. ყოველივე ზემოაღნიშნული, 8 წუთიან პროცესთან ერთად გვაძლევს საფუძველს, ვთქვათ, რომ სახეზე იყო მხოლოდ ფორმალური სასამართლო განხილვა. ყვარლის დროებითი მოთავსების იზოლაციონში ნიკლაური განიცდიდა, როგორც მორალურ, ასევე ფიზიკურ შეურაცხყოფას. მის მიმართ ადგილი ჰქონდა პატივისა და ღირსების შემლახავ ქმედებებს და, ამასთან, თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილების გასაჩივრების საშუალებაც არ მიეცა.

კახაბერ ერგემლიძის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

კახაბერ ერგემლიძე არის „ქართული პარტიის“ წევრი, გორის რაიონული ორგანიზაციის თავმჯდომარე. ერგემლიძე პოლიტიკურად აქტიური პიროვნებაა. 2011 წლის 21 მაისს, როდესაც თბილისში ოპოზიციურად განწყობილმა პოლიტიკური პარტიებმა საპროტესტო აქციები დაიწყეს, ის ორგანიზებას უწევდა შიდა ქართლიდან მოქალაქეთა გადაადგილებას.

საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

2011 წლის 21 მაისის ხაშურის რაიონული სასამართლოს დადგენილებით, კახაბერ ერგემლიძე ცნობილ იქნა საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული გადაცდომის ჩამდენად, რაც ითვალისწინებს სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკის კანონიერი განკარგულებისა ან მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობას. ადმინისტრაციული სახდელის სახით ერგემლიძეს შეეფარდა ადმინისტრაციული პატიმრობა 25 დღე-ღამის ვადით.

²⁶⁴ მე-3 მუხლი.

2011 წლის 23 მაისს დადგენილება გასაჩივრდა სააპელაციო სასამართლოში, რომელმაც დაუშვებლად ცნო საჩივარი.

კახაბერ ერგემლიძე და დამკავებელი საპატრულო პოლიციის თანამშრომლები სხვადასხვა ვერსიას ყვებიან აღნიშნულ საქმესთან დაკავშირებით. კახაბერ ერგემლიძის განმარტებით, ის 2011 წლის 21 მაისს, დაახლოებით ღამის 02:00 საათისთვის, თავისი კუთვნილი ავტომანქანით მიდიოდა დაბა აგარაში, როდესაც საპატრულო პოლიციამ გააჩერა და საბუთების წარდგენის შემდეგ ალკოტესტის გაკეთებაც მოსთხოვა. ალკოტესტმა აჩვენა, რომ ერგემლიძე ნასვამი არ იყო. ამის შემდეგ პატრულის თანამშრომელი კახაბერ ერგემლიძის კუთვნილი დოკუმენტებით დაბრუნდა თავის საპატრულო მანქანაში. დაახლოებით 20 წუთის შემდეგ ერგემლიძემ დაინახა, რომ მოვიდა ლურჯი ფერის ავტომანქანა. შემდგომში მისთვის ცნობილი გახდა, რომ ის გამოძახებული იყო პატრულის თანამშრომლების მიერ, რომლებმაც მოგვიანებით მისი კუთვნილი ავტომანქანა სპეციალურ დაცულ სადგომზე გადაიყვანეს. პატრულის ასეთი ქმედება კახაბერმა საეჭვოდ მიიჩნია, მობილური ტელეფონით მეგობარს დაუკავშირდა და აღნიშნულის შესახებ აცნობა. ამ დროს ერგემლიძე პატრულის თანამშრომელმა გამოიძახა. როდესაც ის მათთან მივიდა, მობილური ტელეფონი არ გათიშა, რათა მომხდარის შესახებ თავის მეგობარსაც მოესმინა.

პატრულის მეორე თანამშრომელმა კახაბერს ჰკითხა, თუ რატომ ამბობდა უარს ალკოტესტის ჩატარებაზე. კახაბერ ერგემლიძემ მას განუცხადა, რომ უკვე გაიარა შემოწმება და არც განმეორებით შემოწმებაზე აცხადებდა უარს. პატრულის თანამშრომლებმა დააფიქსირეს, რომ მას ტელეფონი გამორთული არ ჰქონდა, რამაც მათი გალიზიანება გამოიწვია, ტელეფონი ჩამოართვეს და ხელბორკილები დაადეს. ერგემლიძეს არც ამ დროს გაუწევია მათთვის წინააღმდეგობა. სამართალდარღვევის ოქმი შედგენილი იქნა ოსიაურის საგზაო-საპატრულო სამსახურის შენობაში მიყვანის დროს, რაზეც ერგემლიძემ ხელი არ მოაწერა.

რაც შეეხება პატრულის თანამშრომელთა ვერსიას, მათი განცხადებით, ერგემლიძემ დაარღვია მოძრაობის წესები – გადაკვეთა ღერძულა ხაზი, რაც მისი გაჩერებისა და ალკოტესტზე შემოწმების მიზეზი გახდა. პატრულმა გოგნაძემ ისიც აღნიშნა, თითქოს ერგემლიძემ უარი განაცხადა ალკოტესტზე შემოწმებაზე. მათ მოსთხოვეს, ერგემლიძეს მოეყვანა ფხიზელი მძღოლი და მხოლოდ მაშინ გაატანდნენ ავტომანქანას, წინააღმდეგ შემთხვევაში კი გადაიყვანდნენ საჯარიმოზე. მათი განმარტებით, ამ დროს კახაბერი გახდა აგრესიული, გაუწია წინააღმდეგობა და არ აძლევდა ოქმის შედგენის საშუალებას, რაც გახდა მისი დაკავების მიზეზი

სამართლებრივი დარღვევები

- **დაკავების კანონიერება**

კახაბერ ერგემლიძის დაკავება განხორციელდა კანონდარღვევით. მისი დაკავების დროს დაირღვა საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 240-ე მუხლის მე-4 ნაწილის მოთხოვნები, რომლის თანახმადაც, ოქმის დამრღვევს უნდა განემარტოს მისი უფლებები და მოვალეობები. მიუხედავად ერგემლიძის მოთხოვნისა, მას არ მისცეს ზარის განხორციელების და ადვოკატთან დაკავშირების საშუალება, რითაც შეუზღუდეს დაცვის უფლება. ერგემლიძეს არც იმის საშუალება მისცეს, დაემტ-

კიცებინა, რომ ის არ იმყოფებოდა ნასვამ მდგომარეობაში. პოლიციის თანამშრომლებმა უარი უთხრეს, შემონების მიზნით მიემართა შესაბამისი სამედიცინო/საექსპერტო დაწესებულებისათვის, რითაც დაარღვეეს როგორც ზემოთ აღნიშნული ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 252-ე მუხლის მოთხოვნები, ასევე საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრისა და საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ერთობლივი ბრძანების „საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით გათვალისწინებულ შემთხვევებში ალკოჰოლური სიმთვრალის ფაქტის დადგენის წესის დამტკიცების შესახებ“²⁶⁵ მე-2 მუხლის მეოთხე ნაწილი – მძღოლი უფლებამოსილია, სამართალდარღვევის გამოვლენიდან 2 საათის განმავლობაში მიმართოს შესაბამის სამედიცინო/საექსპერტო დაწესებულებას ალკოჰოლურ სიმთვრალეზე შემონების მიზნით.

- **დაცვის უფლება**

კახაბერ ერგემლიძეს არც სასამართლო სხდომაზე მიეცა დაცვის უფლებით სარგებლობის შესაძლებლობა. მართალია, მოსამართლემ 10 წუთით შესვენება გამოაცხადა, რათა ერგემლიძე ადვოკატს დაკავშირებოდა, თუმცა, იქვე განმარტა, რომ ადვოკატი უნდა გამოცხადებულიყო ნახევარ საათში. აღნიშნული დაფიქსირებული არ არის სასამართლოს სხდომის ოქმში. ერგემლიძის ადვოკატი კი ნახევარ საათში გორიდან ჩამოსვლას და ხაშურის რაიონულ სასამართლოში გამოცხადებას ნამდვილად ვერ შეძლებდა. ერგემლიძე იძულებული გახდა, თავად დაეცვა საკუთარი უფლებები. ეს კი ცალსახად მეტყველებს იმაზე, რომ მოსამართლემ არ მისცა დაკავებულს კანონით მინიჭებული დაცვის უფლებით სარგებლობის შესაძლებლობა, რითაც დაარღვია ადმინისტრაციული საპროცესო კანონმდებლობა.

- **მტკიცებულებათა შეგროვება და გამოკვლევა**

სასამართლო ვალდებულია, მოახდინოს საქმის გარემოებების ყოველმხრივი და სრული გამოკვლევა, მტკიცებულებების შეგროვება და სათანადოდ შეფასება,²⁶⁶ რასაც ადგილი არ ჰქონია განსახილველ საქმეში.

სასამართლომ არ გაითვალისწინა ერგემლიძის ახსნა-განმარტება და მხოლოდ პატრულ-ინსპექტორების ახსნა-განმარტების საფუძველზე მიიღო გადაწყვეტილება. პატრულის თანამშრომელთა ახსნა-განმარტებების სრულად და ცალსახად გაზიარებისას, სასამართლოს ყურადღება არ მიუქცევია მათ ვერსიაში არსებული აშკარა და თვალსაჩინო შეუსაბამობებისა და წინააღმდეგობებისთვის. კერძოდ, პატრულის თანამშრომლები აღნიშნავენ, რომ ერგემლიძე გახდა აგრესიული, გაუნია წინააღმდეგობა, ხმამაღლა ელაპარაკებოდა მათ, უყვიროდა და ოქმის შედგენის საშუალებას არ აძლევდა. ამიტომაც მოხდა მისი დაკავება. სასამართლო სხდომაზე ერთ-ერთი პოლიციელი გიორგი გოგნაძე აღნიშნავდა, რომ ერგემლიძე ხმამაღლა ყვიროდა, ხოლო ზურაბ გელაშვილი აღნიშნავდა, რომ ერგემლიძე ხმამაღალი სიტყვებით ელაპარაკებოდა, რაც განსხვავდება ერთმანეთისგან. თუ ერგემლიძე მათ ხმამაღალი სიტყვებით ესაუბრებოდა, ეს არ შეიძლებოდა გამხდარიყო ოქმის შედგენის ხელშემშლელი გარემოება, მით უფრო, რომ დაკა-

²⁶⁵ 2006 წლის 13 ივნისის №768-161/6.

²⁶⁶ საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 236-ე და 237-ე მუხლები.

ვების ადგილზე არ მომხდარა ოქმის შედგენა. სამწუხაროდ, მოსამართლე არ დაინტერესებულა ამ გარემოების დაზუსტებითა და დამატებითი გამოკვლევით, რათა ნათელი მოეფინა, რეალურად ჰქონდა თუ არა ადგილი სამართალდარღვევას. სასამართლომ არ გამოიკვლია, თუ რამდენად რეალური იყო პატრულის თანამშრომლების მიერ გამოვლენილი სამართალდარღვევის ფაქტი.

გარდა ამისა, მოსამართლეს არ გამოუყენებია მისთვის კანონით მინიჭებული უფლება, საკუთარი ინიციატივით მოეხდინა დამატებითი მტკიცებულებების შეგროვება.²⁶⁷ საქმეში არსებობდა რიგი გარემოებებისა, რომელთა დაზუსტებასა თუ გამოკვლევას გადამწყვეტი მნიშვნელობა შეიძლებოდა ჰქონოდა სასამართლო გადაწყვეტილებაზე. მაგალითად, კახაბერ ერგემლიძემ სასამართლოს სხდომაზე აღნიშნა, რომ დაკავებისას სპეციალურად ჩართული ჰქონდა მობილური ტელეფონი, რათა მეგობარს მოესმინა, თუ რა ვითარებაში მოხდა მისი დაკავება. მოსამართლეს არ დაუკითხავს ერგემლიძის მეგობარი. ასევე, კახაბერ ერგემლიძემ სასამართლო სხდომაზე აღნიშნა, რომ ბოლო ერთი თვეა მკურნალობს და ამის გამო ალკოჰოლს საერთოდ არ იღებს. არც აღნიშნულ შემთხვევაში გამოითხოვა მოსამართლემ მტკიცებულება – პაციენტის ისტორია მისი მკურნალი ექიმისაგან, რაც დაადასტურებდა, რომ მართლაც გადიოდა მკურნალობის კურსს და მისთვის ალკოჰოლის მიღება აკრძალული იყო.

იმ ფაქტს, რომ სასამართლოს მიერ არ მომხდარა საქმის გარემოებების ყოველმხრივი და და სრული გამოკვლევა, მტკიცებულებების შეგროვება და სათანადოდ შეფასება, ადასტურებს სასამართლო პროცესის ხანგრძლივობაც. სასამართლოს სხდომა დაიწყო 14:00 სთ-ზე და დამთავრდა 14:20 სთ-ზე. აქედან 10 წუთი შესვენებისთვის იყო გამოყოფილი. აღნიშნულიდან ირკვევა, რომ სასამართლო პროცესი მხოლოდ 10 წუთის განმავლობაში მიმდინარეობდა.

ბუნებრივია, რომ მსგავსი ფორმალური სასამართლო განხილვის შედეგები აისახება სასამართლო გადაწყვეტილებაზეც. ვინაიდან, სასამართლო პროცესზე არ მომხდარა მტკიცებულებების ყოველმხრივი და ობიექტური გამოკვლევა, ვერც გადაწყვეტილება იქნება დასაბუთებული. სასამართლომ გადაწყვეტილება გამოიტანა მხოლოდ ერთი მხარის მიერ წარდგენილი მტკიცებულებების საფუძველზე და მხოლოდ მასზე მითითებით დაასაბუთა, რომ ერგემლიძემ ჩაიდინა 173-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაცდომა, რაც გამოიხატა პატრულ-ინსპექტორების მიმართ წინააღმდეგობის განწვევაში სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს. თუმცა, სასამართლოს მიერ ვერც ის იქნა დასაბუთებული, თუ რაში გამოიხატა წინააღმდეგობის განწვევა.

• სახდელის პროპორციულობა

სასამართლოს დადგენილებაში მითითებულია, რომ ადმინისტრაციული

²⁶⁷ ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში სასამართლოს აქტიური ფუნქცია აკისრია. ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-19 მუხლის საფუძველზე, მას შეუძლია, თავისი ინიციატივით გამოითხოვოს დამატებითი ინფორმაცია და მტკიცებულებები. პუკკო ფქშთომ საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ „საქმის განმხილველი სასამართლოების მიერ საქმის გარემოებათა დამატებითი გამოკვლევა, მტკიცებულებათა მოპოვება, სახელმწიფოში დღეისათვის არსებული სამართლებრივი კულტურის პირობებში, არის უპირობო აუცილებლობა ადმინისტრაციულ დავათა კანონიერად გადაწყვეტისათვის“.

სახდელის სახით გამოყენებულ უნდა იქნეს ადმინისტრაციული პატიმრობა სამართალდარღვევის პიროვნებიდან გამომდინარე. ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლით გათვალისწინებული ქმედების ჩამდენი პირის მიმართ კანონი ითვალისწინებს დაჯარიმებას 400 ლარით, ან გამასწორებელ სამუშაოებს ხელფასიდან 20% პროცენტის დაქვითვით, ხოლო საქმის გარემოებათა და დამრღვევის პიროვნების გათვალისწინებით, თუ ამ ზომების გამოყენება არასაკმარისად იქნება მიჩნეული – ადმინისტრაციულ პატიმრობას 90 დღემდე ვადით. ამავე კოდექსის 32-ე მუხლის თანახმად, ადმინისტრაციული პატიმრობა დგინდება და გამოიყენება მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევებში. კახაბერ ერგემლიძეს კი, შეეფარდა სანქციის უმაღლესი ზომა – ადმინისტრაციული პატიმრობა. თუმცა, დადგენილებაში არ არის დასაბუთებული, თუ რითი იყო განპირობებული ადმინისტრაციული პატიმრობის, სახდელის უმაღლესი ზომის გამოყენება. ასევე გაუგებარია, რა გარემოებებისა და მტკიცებულებების საფუძველზე მოახდინა მოსამართლემ ბრალდებულის პიროვნების შეფასება. მითუმეტეს, რომ პატრულის თანამშრომლების მიერ სასამართლოში არ ყოფილა წარდგენილი არავითარი დამადასტურებელი მტკიცებულება, რომელიც მის პიროვნებას უარყოფითად შეაფასებდა. იგი იყო სამი მოწვევის საკრებულოს წევრი და ყოველთვის პატიოსნად და კეთილსინდისიერად ასრულებდა მასზე დაკისრებულ მოვალეობას. ყოველივე ზემოაღნიშნული კი მიუთითებს იმაზე, რომ სახდელის შეფარდების დროს სასამართლომ მხედველობაში არ მიიღო სამართალდარღვევის ხასიათი, დამრღვევის პიროვნება, ბრალის ხარისხი, შემამსუბუქებელი გარემოება, რაც პირდაპირ ეწინააღმდეგება საქართველოს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა კოდექსით დადგენილ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევისათვის სახდელის დადების ზოგად წესს.²⁶⁸

• **პირობები დროებითი მოთავსების იზოლატორში**

კახაბერ ერგემლიძის უფლებები დაირღვა შიდა ქართლის დროებითი მოთავსების იზოლატორშიც. საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის №108 ბრძანების თანახმად,²⁶⁹ იზოლატორის ადმინისტრაციას ევალება:

- დაკავებული პირისთვის საკუთარი სახსრებით საკვებისა და ტანსაცმლის შეტანის უფლების უზრუნველყოფა;
- იზოლატორში სამედიცინო მომსახურების უზრუნველყოფა.

ასევე, დროებითი მოთავსების იზოლატორის შინაგანანგის მეორე მუხლი განსაზღვრავს ნივთების მთელ რიგ ჩამონათვალს, რომელიც დაკავებულ პირს შეუძლია თან იქონიოს და საკანში შეინახოს.

მიუხედავად მკაფიო მოთხოვნისა, კახაბერ ერგემლიძეს არ მიენოებოდა სასმელი წყალი, საკვები, მედიკამენტები. ადვოკატებს უარი ეთქვათ საკვები პროდუქტის და ტანსაცმლის გადაცემაზე და, რამდენჯერმე – დაკავებულთან შეხვედრაზეც. პატიმრობის არაადეკვატური პირობები წარმოადგენს როგორც საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის №108 ბრძანების (რომელიც განსაზღვრავს იზოლატორებში დაკავებულ პირთა უფლებრივ მდგომარეობას), ასევე ადამიანის უფლებათა კონვენციის დარღვევას.²⁷⁰

²⁶⁸ 33-ე მუხლი

²⁶⁹ მე-4 მუხლი, მე-2 ნაწილი.

²⁷⁰ “საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს დროებითი მოთავსების იზოლატორების

დასკვნა

საქმის ანალიზი ცხადყოფს, რომ კახაბერ ერგემლიძის უფლებები დაირღვა როგორც დაკავების, ასევე სასამართლოში საქმის განხილვისა და იზოლაციორში მოთავსების დროს. ერგემლიძეს არ მიეცა შესაძლებლობა, ესარგებლა დაცვის უფლებით, დაირღვა შეჯიბრებითობის, ასევე, სასამართლოს მიერ მტკიცებულებათა შეგროვებისა და გამოკვლევის პრინციპი. არასათანადოდ შეფასდა საქმეში არსებული მტკიცებულებები. დაირღვა სასჯელის დადების ზოგადი წესი. საქმის განხილვას ჰქონდა მხოლოდ ფორმალური ხასიათი. უფლებების დარღვევას ადგილი ჰქონდა დროებითი მოთავსების იზოლაციორშიც, სადაც პატიმარს არაადეკვატური პატიმრობის პირობები ჰქონდა.

ალიოშა ორუჯოვის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე

პოლიტიკური საქმიანობა

ალიოშა ორუჯოვი 2010 წლიდან არის პოლიტიკური პარტია „სახალხო კრების“ თელავის ორგანიზაციის წევრი. 2011 წლის 21 მაისს, სხვა აქტივისტებთან ერთად, აპირებდა წასვლას თბილისში დაგეგმილ აქციაზე. მასვე უნდა უზრუნველყო თანამონაწილეების ტრანსპორტირება.

საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

ალიოშა ორუჯოვი დაკავებულ იქნა 21 მაისს დილით, თელავის რაიონის სოფელ ყარაჯალაში, უმისამართო გინების, საზოგადოებრივი წესრიგის დარღვევის, პოლიციის კანონიერი მოთხოვნის შეუსრულებლობის და წინააღმდეგობის განწევისთვის.

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმი შედგენილ იქნა თელავის რაიონულ სამმართველოში. ოქმის თანახმად: „2011 წლის 21 მაისს თელავის რაიონის სოფელ ყარაჯალაში მცხოვრები ალიოშა ორუჯოვი რაჯაბას ძე ივინებოდა უმისამართოდ, რა დროსაც პოლიციის კანონიერ მოთხოვნას არ დაემორჩილა და გაუწია წინააღმდეგობა“.

2011 წლის 21 მაისს თელავის რაიონულმა სასამართლომ განიხილა ალიოშა ორუჯოვის საქმე და მიიღო დადგენილება ადმინისტრაციულ სამართალდამრღვევად ცნობის თაობაზე, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის (სასკ) 173-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენისთვის – სამართალდამცავი ორგანოების მუშაკების კანონიერი განკარგულების ან მოთხოვნისადმი ბოროტი დაუმორჩილებლობა – და შეუფარდა 90 დღიანი ადმინისტრაციული პატიმრობა.

ალიოშა ორუჯოვი არ ეთანხმება სამართალდარღვევის ოქმში მითითებულ გარემოებებს და განმარტავს, რომ მას საზოგადოებრივი წესრიგი არ დაურღვევია და პოლიციელებისათვის წინააღმდეგობა არ გაუწევია. ორუჯოვის

ტიპიური დებულების, იზოლაციორების შინაგანაწესის და ოზოლაციორების საქმიანობის მარეგულირებელი დამატებითი ინსტრუქციის დამტკიცების შესახებ” საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2010 წლის 1 თებერვლის №108-ე ბრძანების მე-5 მუხლის “ე” პუნქტი, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-3 მუხლი.

განცხადებით, იგი დილის საათებში გამოსული იყო სახლიდან ტელეფონის ბარათის შესაძენად. მაღაზიიდან გამოსვლისას მასთან გაჩერდა პოლიციის ავტომობილი. ავტომობილში მსხდომმა პოლიციის თანამშრომლებმა მას ჰკითხეს, დაურეკა თუ არა შინაგან საქმეთა სამინისტროს თელავის რაიონული სამმართველოს უფროსმა. ალიომა ორუჯოვის პასუხზე, რომ მასთან სატელეფონო საუბარი არ ჰქონია, ჩასვეს ავტომობილში და წაიყვანეს შსს-ს თელავის რაიონული სამმართველოს მიმართულებით. სამმართველოში მიყვანისთანავე პოლიციის უფროსმა ალიომა ორუჯოვს ჰკითხა, თუ სად აპირებდი წასვლას. ორუჯოვმა უპასუხა, რომ აპირებდა წასვლას თბილისში გამართულ აქციაზე, რის შემდეგაც პოლიციის უფროსმა გასცა ბრძანება, გაეფორმებინათ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმი სასკ-ის 173-ე მუხლით.

სამართლებრივი დარღვევები

- **დაცვის უფლების დარღვევა**

ალიომა ორუჯოვმა დაკავებისთანავე და შემდეგ, სასამართლოში საქმის განხილვის დროს, მოითხოვა დაცვის უფლებით სარგებლობა, რაზეც უარი ეთქვა. მოსამართლემ ორუჯოვს განუმარტა, რომ მისი საქმე არ იყო ისეთი რთული, სადაც ადვოკატის მონაწილეობა საჭირო იქნებოდა. ალიომა ორუჯოვის მოთხოვნა ადვოკატის მონაწილეს თაობაზე სასამართლოს სხდომის ოქმში არ დაფიქსირებულა.

სასამართლოს მიერ ალიომა ორუჯოვის საქმის განხილვის დროს დაირღვა დაცვის უფლება, მაშინ როცა, საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის თანახმად, დაკავებულის დაცვის უფლება გარანტირებული უნდა იყოს.

- **ფორმალური სასამართლო პროცესი**

საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის²⁷¹ თანახმად, საქმის განხილვისას სასამართლო ხელმძღვანელობს რა კანონით და მართლშეგნებით, მტკიცებულებას შეაფასებს თავისი შინაგანი რწმენით, რაც დამყარებულია საქმის ყველა გარემოების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ გამოკვლევაზე მათ ერთობლიობაში. ამ კონკრეტულ საქმეში სასამართლოს უნდა გამოეკვლია, ჰქონდა თუ არა სინამდვილეში ადგილი ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევას. იმისათვის, რათა ქმედება დაკვალიფიცირდეს სასკ-ის 173-ე მუხლით, აუცილებელია, ერთი მხრივ, არსებობდეს სამართალდამცავი ორგანოების კანონიერი მოთხოვნა და, მეორე მხრივ, ამ მოთხოვნისადმი პირის ბოროტად დაუმორჩილებლობა. მხოლოდ ამ ორი წინაპირობის არსებობისას შეუძლია სასამართლოს ჩათვალოს, რომ სახეზეა პირის მიერ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენა. ხოლო სამართალდარღვევის არსებობის შემთხვევაში, ბრალდებულის პიროვნების და სხვა გარემოებების გათვალისწინებით, შეუფარდოს პროპორციული სახდელი.

ალიომა ორუჯოვის საქმე განიხილა თელავის რაიონულმა სასამართლომ, რომელმაც ყურადღება არ მიაქცია ორუჯოვის სრულიად განსხვავებულ დაკავების ვერსიას. ორუჯოვი საუბრობდა დაკავების ისეთ განსხვავებულ გარე-

²⁷¹ 237-ე მუხლი.

მოებებზე, რომელიც გამორიცხავდა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ნიშნებს. მოსამართლემ თავისი ინიციატივით არ გამოითხოვა დამატებითი მტკიცებულებები საქმეზე ჭეშმარიტების დასადაგენად, რისი უფლებაც აქვს კანონმდებლობით.²⁷² ასევე, არ დააკმაყოფილა ორუჯოვის შუამდგომლობა მისი დაკავების დროს იქ მყოფი პირების დაკითხვის თაობაზე, რათა გარკვეულიყო, ნამდვილად ჰქონდა თუ არა ადგილი მისი მხრიდან უმისამართო გინებას და პოლიციის მიმართ წინააღმდეგობის განევას. არც შუამდგომლობა და არც შუამდგომლობის დაკმაყოფილებაზე უარის საფუძველი სხდომის ოქმში არ დაფიქსირებულა.

სასამართლო სხდომაზე დაიკითხნენ მხოლოდ დამკავებელი პირები, პოლიციის თანამშრომლები და სასამართლო გადაწყვეტილებაზე მათ ჩვენებებსა და ოქმს დაეყრდნო. სამწუხაროდ, სასამართლომ არ მოახდინა საქმის გარემოებების ყოველმხრივი, სრული და ობიექტური გამორკვევა, რაც თავისთავად გულისხმობს მონმეების დაკითხვასა და სხვა მტკიცებულების გამოკვლევას.

- **სახდელის პროპორციულობა**

სასამართლომ ალიოშა ორუჯოვს ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე შეუფარდა სახდელის მაქსიმალური ზომა – 90 დღიანი პატიმრობა, მაშინ როდესაც საქართველოს სასკ-ის 32-ე მუხლის თანახმად, პატიმრობა შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს მხოლოდ გამონაკლის და უკიდურეს შემთხვევაში, სამართალდამრღვევის პიროვნების გათვალისწინებით, მით უფრო, როდესაც საქმე ეხება სახდელის მაქსიმალურ ზომას.

სასამართლო არც კი დაინტერესებულა ალიოშა ორუჯოვის პიროვნებით, მისი საქმიანობით, მანამდე არსებული სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტით და სხვა გარემოებებით, რომელიც სახდელის დადებისას უნდა გაეთვალისწინებინა.

- **შეტყობინება ოჯახის წევრებს**

მსგავსად სხვა საქმეებისა, არც განსახილველ საქმეში შეატყობინეს დაკავებულის ოჯახის წევრებს მისი ადგილსამყოფელი დამკავებლებმა და დროებითი მოთავსების იზოლატორის ადმინისტრაციამ. ორუჯოვის განმარტებით, ოჯახისათვის მხოლოდ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის თელავის ოფისის ადვოკატების მიერ იზოლატორებში დაკავებული პირების მონახულების შემდეგ გახდა ცნობილი მისი ადგილსამყოფელი. აღნიშნულით დაირღვა სასკ-ის 245-ე მუხლი, რომლის მიხედვითაც, დამკავებელი პირი ვალდებულია, დაკავებულის თხოვნის საფუძველზე აცნობოს მისი ადგილსამყოფელი დაკავებულის ნათესავებს.

- **დადგენილების გასაჩივრება**

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 108-ე ბრძანების მე-5 მუხლის თანახმად, იზოლატორის ადმინისტრაციას ეკისრება ვალდებულება, დაკავებულის საჩივარი და შუამდგომლობა გადაუგზავნოს შესაბამის პირს, რაც ალიოშა ორუჯოვის საქმეზე არ შესრულდა.

²⁷² მე-19 მუხლი.

თელავის რაიონული სასამართლოს მიერ ადმინისტრაციული პატიმრობის შეფარდების შემდეგ, ალიომა ორუჯოვი გადაყვანილ იქნა ყვარლის დროებითი მოთავსების იზოლატორში. ორუჯოვიმ არაერთხელ განუცხადა იზოლატორის ადმინისტრაციას, რომ 48 საათის განმავლობაში სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატაში სურდა თელავის რაიონული სასამართლოს დადგენილების გასაჩივრება, მაგრამ მას არ მიეწოდა საწერი საშუალება საჩივრის შესადგენად. შესაბამისად, ალიომა ორუჯოვი ვერ მოახერხა დადგენილების გასაჩივრება.

დასკვნა

ალიომა ორუჯოვის საქმეში ადგილი ჰქონდა კანონის არაერთგზის დარღვევას როგორც დაკავების მომენტში, ასევე სასამართლოს მიერ. არც დაკავებისას და არც მოგვიანებით, ორუჯოვს არ მიეცა საშუალება, დაკავშირებოდა ოჯახის წევრებს. სასამართლო პროცესზე არ მიეცა ადვოკატის დახმარებით სარგებლობის უფლება. სასამართლოს მიერ არ მოხდა სხდომის ოქმის სრულყოფილად შედგენა – ოქმში არ აისახა ორუჯოვის მიერ დაფიქსირებული შუამდგომლობები და განმარტებები. ასევე, სასამართლომ ცალმხრივად შეაფასა მტკიცებულებები და გადაწყვეტილების მიღებისას, პრაქტიკულად, დაეყრდნო მხოლოდ პატრულ-ინსპექტორთა განმარტებებს. სასამართლომ არ დაკითხა ალიომა ორუჯოვის მიერ სასამართლო პროცესზე დასახელებული პირები, რასაც, შესაძლოა, არსებითად ემოქმედა საბოლოო გადაწყვეტილებაზე. ორუჯოვის მიმართ სრულიად უსაფუძვლოდ და გაუმართლებლად იქნა გამოყენებული სახდელის მაქსიმალური ზომა – 90 დღიანი პატიმრობა, რომლის გასაჩივრებაში ხელი შეუშალა ყვარლის დროებითი მოთავსების იზოლატორის ადმინისტრაციამ.

გიორგი თანდილაშვილის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

გიორგი თანდილაშვილი დაკავებული იქნა 2011 წლის 22 მაისს თელავის რაიონის სოფელ წინანდალში. იგი არ არის არც ერთი პოლიტიკური პარტიის წევრი. 21 მაისს მონაწილეობდა ქ. თბილისში გამართულ საპროტესტო აქციაში, ნ.ბურჯანაძის პარტიის აქტივისტებთან ერთად.

საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

ადმინისტრაციულ ოქმში დაკავების საფუძველად მითითებულ იქნა საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის (სასკ) 173-ე (სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკის კანონიერი განკარგულებისადმი ან მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობა) და 166-ე (წვრილმანი ხულიგნობა) მუხლები. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმის თანახმად, „სოფელ წინანდალში, დასახლებულ პუნქტში, გიორგი თანდილაშვილი ივინებოდა ხმაელა და არღვევდა საზოგადოებრივ წესრიგს, ასევე, არ დაემორჩილა პოლიციის კანონიერ მოთხოვნას.“

2011 წლის 22 მაისს თელავის რაიონულმა სასამართლომ განიხილა გიორგი თანდილაშვილის საქმე და მიიღო დადგენილება მისი ადმინისტრაციულ

სამართალდამრღვევად ცნობის თაობაზე, რისთვისაც შეუფარდა 90 დღიანი ადმინისტრაციული პატიმრობა.

გიორგი თანდილაშვილის განმარტებით, მის მიერ საზოგადოებრივი წესრიგის დარღვევას და პოლიციის მუშაკთა მიმართ წინააღმდეგობის განევას ადგილი არ ჰქონია. 22 მაისს ის იმყოფებოდა სახლში, თელავის რაიონის სოფელ წინანდალში. დაახლოებით 14 საათზე, მას პოლიციის თანამშრომლებმა დაუძახეს, სახლიდან გამოიყვანეს, ყოველგვარი წინააღმდეგობის გარეშე ჩასვეს პატრულის ავტომანქანაში და პოლიციაში გადაიყვანეს. პოლიციის უფროსმა ჰკითხა გიორგი თანდილაშვილს, იყო თუ არა ის 21 მაისს თბილისში გამართულ აქციაზე. თანდილაშვილისაგან პასუხის შემდეგ, რომ მას მონაწილეობა არ მიუღია აქციაში, პოლიციის უფროსმა კომპიუტერში აჩვენა ვიდეო კადრები, სადაც ასახული იყო მისი ყოფნა აქციაზე.

ამის შემდეგ, პოლიციის უფროსმა გასცა ბრძანება, გიორგი თანდილაშვილის მიმართ შეედგინათ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმი 173-ე, 166-ე მუხლებით და დაეკავებინათ 90 დღით.

სამართლებრივი დარღვევები

• ფორმალური სასამართლო პროცესი

სასამართლო პროცესი გარემოებების შესწავლას, მტკიცებულებათა გამოკვლევასა და იმის დადგენას ემსახურება, რეალურად ადგილი ჰქონდა თუ არა სამართალდარღვევას.

მოცემულ შემთხვევაში, სასამართლოს მტკიცებულებათა გამოკვლევის გზით უნდა დაედგინა, ჰქონდა თუ არა ადგილი სამართალდამცავი ორგანოების კანონიერი მოთხოვნას და მოყვა თუ არა კანონიერ მოთხოვნას ბოროტი დაუმორჩილებლობა. წვრილმან ხულიგნობასთან დაკავშირებით კი, ქმედების მაკვალიფიცირებელ ორ პირობაზე უნდა ემსჯელა: საზოგადოებრივი წესრიგის და მოქალაქეთა სიმშვიდის დარღვევაზე.

გიორგი თანდილაშვილის საქმე განიხილა თელავის რაიონულმა სასამართლომ. სხდომაზე დაიკითხნენ მხოლოდ დამკავებელი პირები, პოლიციის თანამშრომლები და არც ერთი ის მოქალაქე, რომელიც წვრილმანის ხულიგნობის ფაქტის მომხსნე შეიძლება ყოფილიყო. სასამართლო სხდომის ოქმებიდან ირკვევა, რომ პოლიციის თანამშრომელთა დაკითხვა ატარებდა ფორმალურ ხასიათს. ისინი მხოლოდ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმში ასახულ ზოგად ინფორმაციას აწვდიან სასამართლოს, რომელსაც ამის თაობაზე არც ერთი კითხვა არ გასჩენია. სასამართლოს, პოლიციელების გარდა, სხვა მონაწილეები არ დაუკითხავს, ყურადღება არ მიუქცევია თანდილაშვილის მიერ აღწერილი გარემოებებისთვის, რომლებიც სამართალდარღვევების არსებობას გამორიცხავდნენ და არ გამოუკვლევია ისინი დამატებითი მტკიცებულებების მოპოვების გზით. არადა, ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში სასამართლოს აქტიური ფუნქცია აკისრია და, ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-19 მუხლის საფუძველზე, მას შეუძლია თავისი ინიციატივით გამოითხოვოს დამატებითი ინფორმაცია და მტკიცებულებები. გარდა ამისა, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ „საქმის განმხილველი სასამართლოების მეშვეობით საქმის გარემოებათა დამატებითი გამოკვლევა, მტკიცებულებათა მოპოვება, სახელმწიფოში დღეისათვის არსებული სამართლებრივი კულტურის პირობებში, არის უპირობო აუცი-

ლებლობა ადმინისტრაციულ დავათა კანონიერად გადანყვეტისათვის”.²⁷³

ცხადია, რომ სასამართლომ მხოლოდ ფორმალურად განიხილა თანდილაშვილის საქმე და არც ერთი მისთვის კანონით დაკისრებული ვალდებულება თუ უფლება არ გამოუყენებია, რათა დაედგინა, სინამდვილეში ჩაიდინა თუ არა თანდილაშვილმა სამართალდარღვევები.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, ეჭვქვეშ დადგა ოქმის ჭეშმარიტებაც, ვინაიდან ოქმში განმარტებულია, რომ „გიორგი თანდილაშვილმა აღიარა სამართალდარღვევის ფაქტი“. თანდილაშვილი კატეგორიულად უარყოფს სასამართლო სხდომის ოქმის სისწორეს, ვინაიდან სამართალდარღვევის ფაქტი მას არ უღიარებია.

• **დაცვის უფლების დარღვევა**

გიორგი თანდილაშვილმა, როგორც დაკავებისას, ასევე სასამართლოში საქმის განხილვის დროს, მოითხოვა ადვოკატის მომსახურება. როგორც დამკავებელმა პირებმა, ასევე სასამართლომ აღნიშნულ მოთხოვნაზე უარი განუცხადეს და ზეპირსიტყვიერად განუმარტეს, რომ მხოლოდ ჯარიმას ან რამდენიმე დღიან ადმინისტრაციულ პატიმრობას შეუფარდებდნენ.

საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, „დაცვის უფლება გარანტირებულია“, რაც, სხვა პროცესუალურ გარანტიებთან ერთად, გულისხმობს დაკავებულისთვის დამცველის ხელმისაწვდომობას დაკავების მომენტისთანავე, ასევე, დამცველის უფლებას, დაუბრკოლებლად მიიღოს მონაწილეობა სამართალწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე.

• **სახდელის პროპორციულობა**

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, თელავის რაიონულმა სასამართლომ გიორგი თანდილაშვილს ადმინისტრაციული სახდელის სახით შეუფარდა ადმინისტრაციული პატიმრობა ასკ-ის 166-ე მუხლით – 90 დღე-ღამისა და 173-ე მუხლით – 90 დღე-ღამის ვადით. ასკ-ის 36-ე მუხლის საფუძველზე, საბოლოოდ განესაზღვრა 90 დღიანი ადმინისტრაციული პატიმრობა.

სასამართლომ გიორგი თანდილაშვილს ყოველი დასაბუთების გარეშე შეუფარდა სახდელის მაქსიმალური ზომა, მაშინ როდესაც საქართველოს ა.ს.კ 32 — ე მუხლის თანახმად პატიმრობა შესაძლებელი გამოყენებულ იქნეს მხოლოდ გამონაკლის და უკიდურეს შემთხვევაში, დამრღვევი პიროვნების გათვალისწინებით, მით უფრო როდესაც საქმე ეხება სახდელის მაქსიმალურ ზომას.

სასამართლო არც კი დაინტერესებულა გიორგი თანდილაშვილის პიროვნებით, მისი საქმიანობით, მანამდე არსებული სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტით და სხვა გარემოებებით, რომელიც სახდელის დადებისას უნდა გათვალისწინებინა.

• **შეტყობინება ოჯახის წევრებს**

გიორგი თანდილაშვილმა, როგორც დაკავებისას, ასევე სასამართლოს და დროებითი მოთავსების იზოლატორის ადმინისტრაციას სთხოვდა, რომ

²⁷³ უზენაესი სასამართლოს 2009 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება საქმეზე №ბს-1635-1589 (კ-08).

ოჯახის წევრებისათვის შეეცდებიან მისი დაკავებისა და ადგილსამყოფლის შესახებ, რაზეც უარი ეთქვა. თანდილაშვილის განმარტებით, ოჯახმა მისი ადგილსამყოფელი მხოლოდ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის თელავის ოფისის ადვოკატების მიერ იზოლაციონებში დაკავებული პირების მოძებნის შემდეგ შეიტყო.

- **უფლებების დარღვევა დროებითი მოთავსების იზოლაციონში**

თელავის რაიონული სასამართლოს მიერ ადმინისტრაციული პატიმრობის შეფარდების შემდეგ, გიორგი თანდილაშვილი გადაყვანილ იქნა ყვარლის დროებითი მოთავსების იზოლაციონში. თელავის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილების შემდეგ, მას სურდა დადგენილების გასაჩივრება, რისი საშუალებაც არ მიეცა, ვინაიდან დადგენილება მისი პატიმრობის შესახებ გასაჩივრების ვადის გასვლის შემდეგ ჩაჰბარდა.

თანდილაშვილის 90 დღიანი ადმინისტრაციული პატიმრობის პერიოდში ადგილი ჰქონდა შემდეგ უკანონო ქმედებებს: ადმინისტრაცია არ აძლევდა მას შხაპის მიღების საშუალებას; სრულყოფილად არ აწვდიდნენ ნათესავების მიერ შეგზავნილ საკვებს; დაკავებიდან 3 დღის განმავლობაში იმყოფებოდა საკვების გარეშე. იზოლაციონის ადმინისტრაციის მხრიდან ადგილი ჰქონდა როგორც სიტყვიერ, ასევე ფიზიკურ შეურაცხყოფას. ის არაერთხელ იქნა ნაცემი თავის არემი და მიიღო სხეულის დაზიანება.

ზემოაღნიშნული, ღირსებისა და პატივის შემლახველი ქმედებები, პატიმრობის არაადეკვატური პირობები და სამედიცინო მომსახურების უზრუნველყოფის პრობლემა ცალსახად წარმოადგენს როგორც საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის №108 ბრძანების (რომელიც განსაზღვრავს იზოლაციონებში დაკავებულ პირთა უფლებრივ მდგომარეობას), ასევე ადამიანის უფლებათა კონვენციის დარღვევას.²⁷⁴

დასკვნა

გიორგი თანდილაშვილის საქმეში ადგილი ჰქონდა კანონის არაერთგზის დარღვევას როგორც დაკავების მომენტში, ასევე სასამართლოს განხილვის დროს და დროებითი მოთავსების იზოლაციონშიც. არც დაკავებისას და არც მოგვიანებით არ მიეცა ოჯახის წევრებთან დაკავშირებისა და მისი დაკავების შეტყობინების საშუალება. სასამართლო პროცესზე შეეზღუდა ადვოკატის დახმარებით სარგებლობის უფლება. გარდა ამისა, სასამართლოს მიერ არ მოხდა სხდომის ოქმის სრულყოფილად შედგენა. ასევე, სასამართლომ ცალმხრივად შეაფასა მტკიცებულებები და გადაწყვეტილების მიღებისას, პრაქტიკულად, დაეყრდნო მხოლოდ პატრულ-ინსპექტორთა განმარტებებს. პროცესზე არ დაიკითხნენ სხვა პირები, რომელთა ჩვენებასაც შესაძლოა არსებითად ემოქმედა საბოლოო გადაწყვეტილებაზე. დაკავებულის მიმართ სრულიად უსაფუძვლოდ და გაუმართლებლად იქნა გამოყენებული სახდელის მაქსიმალური ზომა – 90 დღიანი პატიმრობა. დროებითი მოთავსების იზოლაციონში ადგილი ჰქონდა არაერთი უფლების დარღვევას.

²⁷⁴ მე-3 მუხლი.

მორის აკოფიანის სამართალდარღვევის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

მორის აკოფიანი არის ქარელის რაიონში ერთ-ერთი ტაძრის სტიქაროსანი და წმინდა გიორგის სახელობის გიმნაზიის მენეჯერი. 2011 წლის მაისის მეორე ნახევარში თბილისში გამართულ აქციებში იგი მონაწილეობდა, როგორც პარტია „დემოკრატიული მოძრაობა – ერთიანი საქართველოს“ ქარელის რაიონული ორგანიზაციის აქტივისტი. აკოფიანი აქციებში ჩაერთო 21 მაისიდან.

საქმის ფაზულა

მორის აკოფიანი დააკავეს 2011 წლის 27 მაისს დაახლოებით 00:30 საათზე საქართველოს პარლამენტის შენობის მიმდებარე ტერიტორიაზე. პოლიციის მიერ შედგენილი სამართალდარღვევის ოქმის თანახმად, მორის აკოფიანი არ დაემორჩილა პოლიციელთა არაერთ კანონიერ მოთხოვნას და წინააღმდეგობა გაუწია მათ, რითაც მან ჩაიდინა ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლით გათვალისწინებული ქმედება – პოლიციის კანონიერი მოთხოვნისადმი ბოროტად დაუმორჩილებლობა.

დაკავებისას მორის აკოფიანმა მიიღო ჯანმრთელობის დაზიანება. თავისა და ყურის არეში აღენიშნებოდა სისხლნაჟღენთები. აღნიშნული დასტურდება, დროებითი მოთავსების იზოლატორში შედგენილი სამედიცინო დოკუმენტით, სადაც დიაგნოზად მითითებულია „ჭრილობა თავის არეში“.

თბილისის საქალაქო სასამართლომ 2011 წლის 26 მაისის დადგენილებით (საქმე №4/3176-11), მორის აკოფიანი ზემოთ მითითებული მუხლის დამრღვევად ცნო და შეუფარდა ადმინისტრაციული პატიმრობა 35 დღის ვადით (სასამართლოს დადგენილება დათარიღებულია 26 მაისით, რაც შეცდომაა, რადგან მ.აკოფიანი დააკავეს 27 მაისს, დაახლოებით 00:30 საათზე). საქალაქო სასამართლოს დადგენილება საიას ადვოკატების მიერ გასაჩივრდა თბილისის სააპელაციო სასამართლოში, რომელმაც საჩივარი დაუშვებლად ცნო და არ განიხილა. მორის აკოფიანი საპატიმრო დაწესებულებიდან 2011 წლის 29 ივნისს სახდელის სრულად მოხდის შემდეგ გათავისუფლდა.

• სამართლებრივი დარღვევები

მსგავსად სხვა საქმეებისა, წინამდებარე საქმეშიც გამოიკვეთა სასამართლოს მიერ საქმის არაჯეროვნად და მხოლოდ ფორმალურად განხილვის ფაქტები და რიგი დარღვევები, რომლებიც სასამართლოს დადგენილების უკანონობაზე მიუთითებს:

- თბილისის საქალაქო სასამართლოს დადგენილებაში მითითებულია, რომ სამართალდარღვევა, ოქმთან ერთად, დასტურდება „პასუხისგებაში მიცემული პირის აღიარებით“. სასამართლოს დადგენილებაში ასევე მითითებულია: „სასამართლო სხდომაზე ასევე წარმოდგენილ იქნა მორის აკოფიანი, რომელმაც არ აღიარა სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტი“. ცალსახაა, რომ სასამართლო ურთიერთსაწინააღმდეგო ფაქტზე მიუთითებს, რითაც არა მხოლოდ ობიექტურ ჭეშმარიტებასთან, არამედ საკუთარ თავთანაც მოდის წინააღმდეგობაში. სინამდვილეში, აღიარებას ადგილი არ ჰქონია და ამის შესახებ

საქმის არც ერთ დოკუმენტში არ არის მითითებული. შესაბამისად, გაუგებარია, რის საფუძველზე აცხადებს სასამართლო, თითქოს მ.აკოფიანი სამართალდარღვევის ჩადენას აღიარებს. აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ მოსამართლე ტყავაძემ 35 დღიანი პატიმრობის შეფარდება საქმის განხილვის დასრულების შემდეგ სწორედ იმით ახსნა, რომ მ.აკოფიანი სამართალდარღვევას არ აღიარებდა, რაც ამძიმებდა მის პასუხისმგებლობას.

- მ.აკოფიანის განმარტებით, მისი დაკავება მოხდა სპეცნაზის თანამშრომლების მიერ. უბნის ინსპექტორი მისი დაკავების ადგილას არ ყოფილა და იგი პირველად ნახა დაკავების შემდეგ, პოლიციის სამმართველოში. ინსპექტორ-გამომძიებელი მალხაზ შაშვიაშვილი მიუთითებდა, რომ მ.აკოფიანი რუსთაველის გამზირზე არ დაემორჩილა პირადად მის მოწოდებას უკანონო ქმედების შეწყვეტის შესახებ. რადგან პასუხისმგებაში მიცემული პირის და პოლიციელის ჩვენებები ერთმანეთს ეწინააღმდეგებოდა, დაცვის მხარემ იშუამდგომლა, რომ სასამართლოს გამოეთხოვნა რუსთაველის გამზირზე დამონტაჟებული ვიდეოკამერების ჩანაწერები, სადაც შესაძლებელია დაფიქსირებულიყო მ.აკოფიანის დაკავების კადრები. შუამდგომლობა არ დაკმაყოფილდა.
- ურთიერთშეუსაბამობა იყო პოლიციელის მიერ სასამართლოსთვის მიცემულ ახსნა-განმარტებასა და ამავე პოლიციელის მიერ შედგენილ საქმის მასალებში (პატაკში). კერძოდ, პოლიციის თანამშრომლის განმარტებით, ბოროტი დაუმორჩილებლობა გამოიხატებოდა მხოლოდ იმაში, რომ მოწოდების მიუხედავად, მ.აკოფიანი მაინც განაგრძობდა მიტინგზე ყოფნას, ხოლო სხვა ქმედებას მისი მხრიდან ადგილი არ ჰქონია. პატაკში კი მითითებულია, თითქოს მ.აკოფიანი იგინებოდა.
- მტკიცებულება, რომელსაც სასამართლო 35 დღიანი პატიმრობის შეფარდებისას დაეყრდნო, იყო პოლიციელის მიერ შედგენილი სამართალდარღვევის ოქმი, პატაკი და პროცესზე მიცემული ახსნა-განმარტება (როგორც აღვნიშნეთ, მტკიცებულებათა ჩამონათვალში სასამართლოს მითითებული აქვს პასუხისმგებაში მიცემული პირის აღიარებაც, თუმცა, ასეთ აღიარებას ადგილი არ ჰქონია). სხვა მტკიცებულება, მოწმეთა ჩვენების, ვიდეო ჩანაწერის, ფოტოსურათის ან სხვა რაიმე დოკუმენტის სახით, საქმეში არ დევს.
- საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლი ითვალისწინებს ჯარიმას და სამართალდამრღვევს ადმინისტრაციული პატიმრობა მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეეფარდება, თუ: „საქმის გარემოებათა და დამრღვევის პიროვნების გათვალისწინებით, ამ ზომების გამოყენება არასაკმარისად იქნება მიჩნეული“. სასამართლოს დადგენილებაში არ არის დასაბუთებული, თუ რა გარემოებებმა განაპირობა 35 დღიანი ადმინისტრაციული პატიმრობის შეფარდება, ან „დამრღვევს“ რა პიროვნული თვისებები ან წარსული ჰქონდა, რამაც ასეთი მკაცრი სანქციის გამოყენება განაპირობა. თუ სასამართლომ დაადგინა, თითქოს სამართალდამრღვევმა ჩადენილი ქმედება აღიარა, მაშინ რატომ არ მიეთითა ეს ფაქტი პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელ გარემოებად? გარდა ამისა, დადგენილებაში არც ის არის სათანადოდ ახსნილი, მოცემულ შემთხვევაში რატომ მიიჩნია სასამართლომ პასუხისმგებლობის დამამძიმებელ

გარემოებად მართლსაწინააღმდეგო ქცევის განგრძობა. სასკ-ის 173-ე მუხლი – „ბოროტი დაუმორჩილებლობა“ – თავისი არსით სწორედ იმას გულისხმობს, რომ პირი აგრძელებს მართლსაწინააღმდეგო ქმედებას და არ ემორჩილება ამ მოქმედების შეწყვეტის შესახებ პოლიციელთა კანონიერ მოთხოვნას. შესაბამისად, რადგან ეს გარემოება ნორმის დისპოზიციის აუცილებელი შემადგენელი ნაწილია, დაუშვებელია მისი მიჩნევა პასუხისმგებლობის დამამძიმებელ გარემოებად.

- როგორც აღვნიშნეთ, სასამართლოს დადგენილებაში მითითებულია: „პასუხისმგებლობის დამამძიმებელ გარემოებად ითვლება მართლსაწინააღმდეგო ქცევის განგრძობა მისი შეწყვეტის შესახებ საამისოდ უფლებამოსილ პირთა მოთხოვნის მიუხედავად“. თუმცა, სასამართლო არ დაფიქრებულა იმაზე, რომ, თუ მ.აკოფიანი, პოლიციელთა არაერთი მოთხოვნის მიუხედავად, ჯიუტად არ წყვეტდა მართლსაწინააღმდეგო ქმედებას, მაშინ რა პრობლემა იყო თანამედროვე ტექნიკური საშუალებებით აღჭურვილი პოლიციისთვის ამ განგრძობადი უკანონო ქმედების დაფიქსირება. საზოგადოებას პოლიციელთა მიერ შემთხვევის ადგილზე გადაღებული არაერთი ვიდეო მასალა თუ ფარული ჩანაწერი უნახავს. შესაბამისად, რუსთაველის გამზირზე ღიად გამოხატული განგრძობადი კანონდარღვევის დაფიქსირება, ცხადია, არანაირი პრობლემა არ იქნებოდა, ამ უკანონო ქმედებას სინამდვილეში რომ ადგილი ჰქონოდა.
- მ.აკოფიანის საქმეზე სასამართლოს დადგენილების გაცნობისას, ნათელი ხდება, ერთი მხრივ, რატომ არ წარადგენს ხოლმე პოლიცია სასამართლოში მის მიერვე შედგენილი პატაკებისა თუ ახსნა-განმარტებების გარდა სხვა რაიმე მტკიცებულებას, ხოლო მეორე მხრივ, რატომ არ ხდება დაცვის მხარის არგუმენტაციის გაზიარება სასამართლოს მიერ. ციტატა: „...ივარაუდება, რომ სამართალდარღვევის გამომვლენი პოლიციის მოხელე მოქმედებს კეთილსინდისიერად და რომ მას გააჩნია შესაბამისი პროფესიული უნარ-ჩვევები, ადეკვატურად და ობიექტურად შეაფასოს კონკრეტული ფაქტი, ქმედება. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლო იზიარებს პოლიციელთა განმარტებებს“.

სასამართლოს ასეთ მიდგომასთან დაკავშირებით, პირველ რიგში უნდა აღინიშნოს, რომ დაუშვებელია, მსგავსი ვარაუდები საფუძვლად დაედოს პირის სამართალდამრღვევად ცნობას და, მით უმეტეს, ადმინისტრაციული პატიმრობის შეფარდებას. პატიმრობასთან დაკავშირებული ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმე თავისი ბუნებით არის სისხლის სამართლის საქმის მსგავსი და, შესაბამისად, მასზე სრულად უნდა გავრცელდეს კონსტიტუციის მე-40 მუხლის მოთხოვნა, რომლის თანახმადაც, „გამამტყუნებელი განაჩენი უნდა ემყარებოდეს მხოლოდ უტყუარ მტკიცებულებებს. ყოველგვარი ეჭვი, რომელიც ვერ დადასტურდება კანონით დადგენილი წესით, უნდა გადანყდეს ბრალდებულის სასარგებლოდ“. შესაბამისად, ვარაუდი, რომ ყველა პოლიციელი კეთილსინდისიერი და სათანადო პროფესიული თუ მორალური თვისებებით აღჭურვილია, კატეგორიულად მიუღებელი და ნებისმიერი ადამიანის თავისუფლებისათვის საფრთხის შემცველი მიდგომაა. აქედან ჩანს, რომ სასამართლოს თავისი კონსტიტუციური ფუნქცია, დანიშნულება და მნიშვნელობა კარგად არ აქვს გათვითცნობიერებული. მოცემულ შემთხვევაში, სასამართლო სისტემაზე ზოგადად ვსაუბრობთ, ვინაიდან მ.აკოფიანის საქმე არ არის ერთადერთი გამონაკლისი, სადაც მსგავსი მიდ-

გომა დაფიქსირებული. სასამართლოს ზუსტად ანალოგიური პოზიცია აქვს ჩამოყალიბებული თითქმის ყველა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეზე, რომელიც საიას იურისტებს შეუსწავლიათ ბოლო წლების განმავლობაში და, შესაბამისად, ეს არის სისტემური პრობლემა. სასამართლოს მართლაც რომ ჰქონდეს მსგავსი „ვარაუდის“ საფუძველი, კატეგორიულად მიუღებელია, მას აღნიშნული ვარაუდის ჭეშმარიტებასთან მიმართებით არც ერთი კითხვის ნიშანი არ გაუჩნდეს და ყოველგვარი კრიტიკის გარეშე გამოიყენოს პასუხისმგებლობის დაკისრების საფუძველად. მით უმეტეს იმ ფონზე, როცა თავად პოლიციელთა მიერ შედგენილ საქმის მასალებში ურთიერთინააღმდეგობა და ბევრი გაუგებრობა არსებობს, რომელთა სათანადოდ გამოკვლევის ვალდებულება სწორედ სასამართლოს ეკისრება.

რადგან სასამართლო კრიტიკის გარეშე იზიარებს პოლიციის პოზიციას და არც ერთი კითხვა არ ჩნდება მის ჭეშმარიტებასთან დაკავშირებით, რადგან მტკიცებულებათა გამოთხოვნის შესახებ დაცვის მხარის შუამდგომლობებს სასამართლო არ აკმაყოფილებს, ხოლო თავად არ იყენებს ადმინისტრაციული სამართალწარმოების უმნიშვნელოვანეს შესაძლებლობას, რომ საკუთარი ინიციატივით გამოითხოვოს მტკიცებულებები და გამოიკვლიოს საქმის გარემოებები, რადგან მხოლოდ პოლიციელის სავარაუდო კეთილსინდისიერება და კვალიფიციურობაა საკმარისი საფუძველი პირისათვის პატიმრობის შესაფარდებლად, პირდაპირ შეიძლება იმის თქმა, რომ სასამართლო ვერ უზრუნველყოფს საქმის სამართლიანი განხილვის უფლების რეალიზებას და მართლმსაჯულების კონსტიტუციურ ფუნქციას ვერ ასრულებს.

ანდრეი გორას ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

ანდრეი გორა არ არის არც ერთი პოლიტიკური პარტიის წევრი. რუსთაველის გამზირზე გამართულ საპროტესტო აქციებში მონაწილეობა არ მიუღია. 25 მაისს დაინტერესდა მიმდინარე მოვლენებით და დაახლოებით 11:30 საათზე მივიდა რუსთაველის გამზირზე, თუმცა, მისი მიზანი აქციაში მონაწილეობის მიღება არ ყოფილა.

საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

ანდრეი გორა დაკავებულ იქნა 2011 წლის 26 მაისს ქ.თბილისში, რუსთაველის გამზირზე. ადმინისტრაციულ ოქმში, დაკავების საფუძველად მითითებული იქნა საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევა კოდექსის (სასკ) 173-ე მუხლით გათვალისწინებული ქმედება – სამართალდამცველი ორგანოს მუშაკის კანონიერი განკარგულებისა ან მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობა.

ოქმის თანახმად, გორა 2011 წლის 26 მაისს 00:38 სთ-ზე იმყოფებოდა რუსთაველის გამზირის მიმდებარე ტერიტორიაზე, სადაც მოქალაქეთა ჯგუფთან ერთად, რომლებიც „შეკრებისა და მანიფესტაციის“ კანონის მოთხოვნათა დარღვევით მართავდნენ აქციას, ბოროტად არ დაემორჩილა სამართალდამცველთა მოთხოვნას არაკანონიერი შეკრების შეწყვეტასთან დაკავშირებით და სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენა პოლიციის თანამშრომლებს.

2011 წლის 26 მაისს ანდრეი გორას ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე განიხილა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიამ და მიიღო დადგენილება ანდრეი გორას მიმართ 30 დღიანი ადმინისტრაციული პატიმრობის გამოყენების თაობაზე.

ანდრეი გორას განმარტებით, დაკავების გარემოებები არასწორად არის მითითებული სამართალდარღვევის ოქმში. მისი განცხადებით, 2011 წლის 25 მაისს დაახლოებით 11:30 საათზე ვარკეთილიდან გავიდა რუსთაველის გამზირზე. გასვლის მიზეზს წარმოადგენდა გასეირნება და, ასევე, რუსთაველის გამზირზე მიმდინარე მოვლენებით დაინტერესება. რუსთაველის გამზირზე გასვლიდან რამდენიმე წუთის შემდეგ დაიწყო აქციის დარბევა სპეცდანიშნულების რაზმის მიერ. მისი გადმოცემით, აქციის დარბევის დაწყებისთანავე ცდილობდა, დაეტოვებინა რუსთაველის გამზირი, თუმცა, არაერთი მცდელობის მიუხედავად, ეს ვერ მოახერხა, ვინაიდან ყველა მხარე დაკავებული იყო პოლიციის მიერ და გასვლის უფლებას არ აძლევდნენ. არეულობის პერიოდში გორამ მოხერხა კინოთეატრ „რუსთაველში“ შესვლა, სადაც სპეცრაზმმა დააკავა. დაკავების შემდეგ დააღეს ხელბორკილები, დაანვინეს იატაკზე და ასეთ მდგომარეობაში მყოფს სცემდნენ რეზინის ხელკეტებით, ფეხებით, იარაღის კონდახით და სხვა საშუალებებით. ცემის შედეგად, მიიღო სხეულის სხვადასხვა დაზიანება თავისა და ტანის არეში. მრავლობითი დაზიანებები აღენიშნებოდა ხელის ტერფებზე.

სამართლებრივი დარღვევები

- **ფორმალური სასამართლო პროცესი**

ადმინისტრაციული საპროცესო კანონმდებლობით,²⁷⁵ მოსამართლე ვალდებულია, საქმის გარემოებების ყოველმხრივი, სრული და ობიექტური შესწავლით, წარმოდგენილი მტკიცებულებების და ასევე, საჭიროების შემთხვევაში, დამატებით გამოთხოვნილი ინფორმაციის საფუძველზე, შინაგანი რწმენით მიიღოს გადაწყვეტილება. კერძოდ, მოსამართლემ უნდა დაადგინოს, რეალურად ჰქონდა თუ არა ადგილი სამართალდარღვევას. იმისათვის, რომ ქმედება დაკვალიფიცირდეს სასკ-ის 173-ე მუხლით, აუცილებელია, ერთი მხრივ, არსებობდეს სამართალდამცავი ორგანოების კანონიერი მოთხოვნა და, მეორე მხრივ, ამ მოთხოვნისადმი პირის ბოროტად დაუმორჩილებლობა. მხოლოდ ამ ორი წინაპირობის არსებობისას შეუძლია სასამართლოს ჩათვალოს, რომ სახეზეა პირის მიერ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენა. სამართალდარღვევის არსებობის შემთხვევაში კი, ბრალდებულის პიროვნების და სხვა გარემოებების საფუძველზე, უნდა შეუფარდოს პროპორციული სახდელი.

მოცემულ საქმეში, სადაც დაკავებულისა და დამკავებლის პოზიციები ერთმანეთისგან რადიკალურად განსხვავდებოდა, სასამართლოს ფუნქცია, სრულფასოვნად გამოეკვლია მასალები, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო.

სასამართლო გადაწყვეტილებაში ვკითხულობთ: „საქმის მასალების შესწავლისა და მხარეთა ახსნა-განმარტებების მოსმენის შედეგად, სამართალდამრღვევის პიროვნების გათვალისწინებით, სასამართლომ დაადგინა, რომ ანდრეი გორამ ჩაიდინა, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექ-

²⁷⁵ 237-ე მუხლი.

სის 173-ე მუხლით გათვალისწინებული სამართალდარღვევა და უნდა შეფარდებოდა ადმინისტრაციული პატიმრობა 30 (ოცდაათი) დღით.“

სინამდვილეში, კი შეიძლება ითქვას, რომ მოსამართლის მხრიდან არ მომხდარა საქმის მასალების შესწავლა და ზემოთ განხილული გარემოებების გამოკვლევა. სასამართლო უპირობოდ დაეყრდნო ინსპექტორის ჩვენებას, არ მიაქცია ყურადღება ინსპექტორის და დაკავებულის პოზიციებს შორის არსებითი ხასიათის წინააღმდეგობებს. ასევე, გადანყვეტილებაში არ დაასაბუთა, რატომ გაიზიარა ცალსახად გამომძიებლის ჩვენება და უარყო დაკავებულის პოზიცია. სასამართლო არც დამატებითი მტკიცებულებების მოძიებით დაინტერესებულა მაშინ, როდესაც ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში სასამართლოს აქტიური ფუნქცია აკისრია. ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-19 მუხლის საფუძველზე, მას შეუძლია, თავისი ინიციატივით გამოითხოვოს დამატებითი ინფორმაცია და მტკიცებულებები. ამას გარდა, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ „საქმის განმხილველი სასამართლოების მიერ საქმის გარემოებათა დამატებითი გამოკვლევა, მტკიცებულებათა მოპოვება, სახელმწიფოში დღეისათვის არსებული სამართლებრივი კულტურის პირობებში, არის უპირობო აუცილებლობა ადმინისტრაციულ დავათა კანონიერად გადაწყვეტისათვის“.²⁷⁶

მსგავსი ფორმალური სასამართლო განხილვის შედეგად მიღებული გადანყვეტილება არ შეიძლება მიჩნეულ იქნეს, როგორც საქმის ყოველმხრივი, სრული და ობიექტური განხილვის შედეგად მიღებული.

• სახდელის პროპორციულობა

სასამართლომ გორას დასაბუთების გარეშე შეუფარდა 30 დღიანი პატიმრობა, მაშინ როდესაც სასკ-ის 32-ე მუხლის თანახმად, პატიმრობა შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს მხოლოდ გამოწვევის და უკიდურეს შემთხვევაში, დამრღვევის პიროვნების გათვალისწინებით.

სასამართლო არც კი დაინტერესებულა ანდრეი გორას პიროვნებით, მისი საქმიანობით, მანამდე სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტით და სხვა გარემოებებით, რომლებიც სახდელის დადებისას უნდა გათვალისწინებინა.

• თბილისის საქალაქო სასამართლოს დადგენილების გასაჩივრება

თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადანყვეტილება გასაჩივრდა სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატაში. სააპელაციო საჩივარში მიეთითა, რომ სასამართლოს მიერ სათანადოდ არ ყოფილა შესწავლილი საქმის გარემოებები და წარმოდგენილი მტკიცებულებები. შესაბამისად, მიღებულ იქნა დაუსაბუთებელი და უკანონო გადანყვეტილება. ასევე, ადვოკატი სააპელაციო საჩივარში აღნიშნავდა, რომ ანდრეი გორა რუსთაველის გამზირზე მიტინგში მონაწილეობის მისაღებად არ იმყოფებოდა. იგი იყო შემთხვევითი გამვლელი და, შესაბამისად, შემთხვევით მოხვდა მიტინგის დარბევის არეალში. აქედან გამომდინარე, მის მიერ რაიმე დარღვევის ჩადენას ადგილი არ ჰქონია და ვერც ექნებოდა.

²⁷⁶ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2009 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილებაში საქმეზე №ბს-1635-1589 (კ-08).

2011 წლის 28 მაისს სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატამ საჩივარი, სრულიად უსაფუძვლოდ, დაუშვებლად ცნო.

- **დაკავების შესახებ ოჯახის წევრების ინფორმირება**

ანდრეი გორა დაკავების შემდეგ ითხოვდა, ოჯახის წევრებისთვის შეეტყობინებინათ მისი დაკავებისა და ადგილსამყოფლის შესახებ, რაზეც უკანონოდეთქვაუარი. სასკ-ის 245-ე მუხლიადგენს, რომ „ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენისათვის დაკავებული პირის თხოვნით, მის ადგილსამყოფელს აცნობებენ ნათესავებს“.

გორას განმარტებით, ოჯახს მისი ადგილსამყოფლის შესახებ ინფორმაცია მხოლოდ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის წარმომადგენლებმა მიანოდეს.

- **ჯანმრთელობის დაზიანება**

როგორც უკვე აღინიშნა, ანდრეი გორა დაკავებისას რუსთაველის გამზირზე სასტიკად იქნა ნაცემი. მას თავსა და სხეულზე აღენიშნებოდა არაერთი დაზიანება. კერძოდ, გაუტყდა თავი, დაუზიანდა სახის არე, ასევე, ცემის შედეგად მიიღო ხერხემლის დაზიანება და ნეკნების მოტეხილობა, მრავლობითი დაზიანებები აღენიშნებოდა ხელის ტერფებზე, მიიღო ტანის დაჟეჟილობა.²⁷⁷ თელავის დროებითი მოთავსების იზოლატორში მოთავსებიდან სამი დღის განმავლობაში, იზოლატორის ადმინისტრაციის მხრიდან არ მომხდარა ექიმის მიყვანა და მისი გასინჯვა, რაც წარმოადგენს საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის ბრძანების უხეშ დარღვევას.²⁷⁸ ექიმის შეყვანა მხოლოდ საიას თელავის ოფისის ადვოკატების ჩარევის შედეგად გახდა შესაძლებელი. ამასთან, ანდრეი გორას ადვოკატების არაერთი შუამდგომლობის მიუხედავად, ის არ იქნა გადაყვანილი საავადმყოფოში სამკურნალოდ.

უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ გორას მიმართ განხორციელებული ქმედებები არა მხოლოდ ჯანმრთელობის დაზიანებად, არამედ არაადამიანურ მოპყრობადაც შეიძლება ჩაითვალოს, რაც ყოვლად დაუშვებელია და წარმოადგენს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის დარღვევას²⁷⁹ და საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებულ დანაშაულს.²⁸⁰

დასკვნა

ანდრეი გორას საქმის შესწავლისა და ანალიზის შედეგად ირკვევა რომ სახეზეა მთელი რიგი დარღვევები მისი დაკავებისა და სასამართლოში საქმის განხილვის დროს, ასევე, დროებითი მოთავსების იზოლატორში ყოფნისას. გორას დაკავებისას გამოყენებულ იქნა გადამეტებული ძალა და ადგილი ჰქონდა არასათანადო მოპყრობას, რასაც არ მოჰყოლია შესაბამისი რეაგირება სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან. დამკავებელმა პირებმა,

²⁷⁷ დოკუმენტაცია არსებობს როგორც თელავის დროებითი მოთავსების იზოლატორში, ასევე სხვადასხვა უფლებათა დამცველ ორგანიზაციაში.

²⁷⁸ შინაგან საქმეთა მინისტრის 108-ე ბრძანება.

²⁷⁹ მე-3 მუხლი.

²⁸⁰ 144³ მუხლი.

მისი თხოვნის მიუხედავად, არ მისცეს საშუალება, დაკავების შესახებ ინფორმაცია ოჯახის წევრებისათვის მოეწოდებინა. გარდა ამისა, საეჭვოა მის მიერ სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტი. სასამართლოდ გორა სამართალდამრღვევად ცნო მხოლოდ ფორმალური განხილვისა და მტკიცებულებების ცალმხრივად შეფასების შედეგად. და ბოლოს, გორას უფლებები დაირღვა თელავის დროებითი მოთავსების იზოლატორში, სადაც რამდენიმე დღის განმავლობაში არ ხერხდებოდა ექიმის მიერ მისი მონახულება.

მურმან დუმბაძის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

მურმან დუმბაძე 2004 წლის 7 მაისიდან 29 მაისამდე იყო ხელვაჩაურის რაიონის გამგებელი და დროებითი საპრეზიდენტო საბჭოს წევრი. 2004 წლის ივლისიდან 2008 წლის ნოემბრამდე იყო აჭარის უმაღლესი საბჭოს წევრი რესპუბლიკური პარტიიდან. 1990 წლიდან 2011 წლის მარტამდე – რესპუბლიკური პარტიის წევრი.

2011 წლის 21 მაისს სახალხო კრების ბათუმის ორგანიზაციამ მოაწყო მიტინგი ქ.ბათუმში, ერას მოედანზე, სადაც მურმან დუმბაძეც იღებდა მონაწილეობა. 2011 წლის 23 მაისს, თანამოაზრეებთან ერთად, ბათუმიდან ჩამოვიდა თბილისში და შეუერთდა კოსტავას ქუჩაზე, საზოგადოებრივი მაუწყებლის შენობასთან, „სახალხო კრების“ მიერ ინიცირებულ მიტინგს.

საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

მურმან დუმბაძე 2011 წლის 26 მაისს დაკავებულ იქნა რუსთაველის გამზირზე გამართული საპროტესტო აქციის დარბევის დროს. ადმინისტრაციულ ოქმში დაკავების საფუძვლად მიეთითა საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლი – სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკის კანონიერი განკარგულებისა ან მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობა. დუმბაძე, სხვა მოქალაქეებთან ერთად, კანონის მოთხოვნათა დარღვევით მართავდა შეკრებას, იგი ბოროტად არ დაემორჩილა პოლიციელების არაერთგზის კანონიერ მოთხოვნას, შეეწყვიტათ არაკანონიერი შეკრება.

თბილისის მთავარ სამმართველოში ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმის შედგენის შემდეგ, მურმან დუმბაძე გადაყვანილ იქნა სასამართლოში. 2011 წლის 26 მაისს მურმან დუმბაძის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე განიხილა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიამ და მიიღო დადგენილება მის მიმართ 30 დღიანი ადმინისტრაციული პატიმრობის გამოყენების თაობაზე.

მურმან დუმბაძის გადმოცემით, მის მიერ პოლიციის მიმართ წინააღმდეგობის განწევასა და ბოროტ დაუმორჩილებლობას ადგილი არ ჰქონია. ის მონაწილეობას იღებდა 25 მაისს რუსთაველის გამზირზე გამართულ აქციაში, აქციის ორგანიზატორებთან ერთად. აქციის დარბევის დროს დააკავეს კინოთეატრ „რუსთაველის“ დარბაზში, ყოველგვარი წინააღმდეგობის განწევის გარეშე. სპეცრაზმელებმა დუმბაძეს დაკავების დროს რეზინის ხელკეტით მიაყენეს დაზიანება თავის არეში. დაკავების შემდეგ, რუსთაველის გამზირიდან გადაყვანილ იქნა დიღმის მთავარ სამმართველოში, სა-

დაც ადგილი ჰქონდა არაადამიანურ მოპყრობას. სამმართველოში ადგილი ჰქონდა დუმბაძის ფიზიკურ შეურაცხყოფას და ცემას სხეულის სხვადასხვა ნაწილში რამდენიმე საათის განმავლობაში. აღნიშნული საკითხი დეტალურად იქნება განხილული ქვემოთ, არაეფექტური გამოძიების თავში.

სამართლებრივი დარღვევები

- **დაცვის უფლების შეზღუდვა**

სასამართლო პროცესის დაწყებისთანავე 09:33 საათზე, მურმან დუმბაძემ იშუამდგომლა სასამართლოს წინაშე, რათა მოსამართლეს მიეცა დრო ადვოკატის მოსაწვევად. დუმბაძის შუამდგომლობა ადვოკატის მოწვევის თაობაზე დაკმაყოფილდა და ადვოკატის მოსაყვანად მიეცა 20 წუთი. 3-4 წუთის გასვლის შემდეგ განახლდა პროცესი, მოსამართლემ განუცხადა, რომ გასული იყო 20 წუთი და მეტს ვეღარ დაელოდებოდა ადვოკატს. სასამართლო სხდომის ოქმის მიხედვით, პროცესი განახლდა დილის 09:55 საათზე. მურმან დუმბაძის განმარტებით კი, შესვენება მოსამართლემ მხოლოდ რამდენიმე წუთით, ფორმალურად გამოაცხადა.

მოსამართლეს მართლაც რომ მიეცა 20 წუთი დუმბაძისთვის ადვოკატის გამოსაცხადებლად, ეს დრო ვერ ჩაითვლება გონივრულად. შესაბამისად, ერთმნიშვნელოვნად დაირღვა დუმბაძის დაცვის უფლება, რომელიც გარანტირებული უნდა ყოფილიყო საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად. საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, „დაცვის უფლება გარანტირებულია“, რაც, სხვა პროცესულურ გარანტიებთან ერთად, გულისხმობს დაკავებულისთვის დამცველის ხელმისაწვდომობას დაკავების მომენტისთანავე, ასევე, დამცველის უფლებას, დაუბრკოლებლად მიიღოს მონაწილეობა სამართალწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე. ამასთან, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 252-ე მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, დაკავებულს უფლება აქვს, ისარგებლოს ადვოკატის იურიდიული დახმარებით. ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, ცხადია, რომ მურმან დუმბაძეს შეეზღუდა დაცვის უფლება და არ მიეცა საშუალება, სასამართლოზე თავისი ინტერესები დაეცვა ადვოკატის მეშვეობით. საქართველოს კონსტიტუციასთან ერთად, დაირღვა ადამიანის უფლებათა კონვენციით გარანტირებული სამართლიანი სასამართლოს უფლება.²⁸¹

- **ფორმალური სასამართლო პროცესი**

ადმინისტრაციული საპროცესო კანონმდებლობის თანახმად,²⁸² სასამართლო გადაწყვეტილების მიღებისას უნდა დაეყრდნოს მტკიცებულებებს, რომელთა შეფასება დაემყარება საქმის ყველა გარემოების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ გამოკვლევას. სწორედ ამ ფორმით უნდა დაედგინა სასამართლოს, ჰქონდა თუ არა ადგილი დუმბაძის მხრიდან სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკის კანონიერი განკარგულებისადმი დაუმორჩილებლობას.

საქმის მასალების შესწავლამ ცხადყო, რომ მოსამართლემ ადმინისტრაციული კანონმდებლობის მოთხოვნათა სრული უგულებელყოფით მიიღო დადგენილება.

²⁸¹ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლი.

²⁸² სას.კ-ის 236-ე და 237-ე მუხლები.

იმისათვის, რომ ქმედება დაკვალიფიცირდეს სასკ-ის 173-ე მუხლით, აუცილებელია, არსებობდეს სამართალდამცავი ორგანოების კანონიერი მოთხოვნა და მოთხოვნისადმი ბოროტი დაუმორჩილებლობა. კანონმდებელი ხაზს უსვამს, რომ დაუმორჩილებლობა უნდა წარმოადგენდეს „ბოროტს“, რაც თავისთავად გულისხმობს ფიზიკური წინააღმდეგობის განევას ძალადობრივი გზით. საპროტესტო აქციის დარბევის დროს, როდესაც აქციის მონაწილეებს მოუწოდებდნენ, დაეტოვებინათ ტერიტორია და, იმავდროულად, არ აძლევდნენ ტერიტორიის დატოვების საშუალებას (ყველა გასასვლელი ბლოკირებული იყო სპეცდანიშნულების რაზმის მიერ), ვერ ექნებოდა ადგილი პოლიციის თანამშრომელ ქადაგიძის მიერ მურმან დუმბაძის მიმართ კანონიერი განკარგულების გაცემას. ამასთან, რუსთაველის გამზირზე აქციის დარბევის დროს შექმნილი სიტუაცია არ ქმნიდა საშუალებას, რომ პირადად ქადაგიძეს გაეცა განკარგულება.

სასამართლომ ზემოაღნიშნულ არც ერთ მნიშვნელოვან გარემოებაზე არ იმსჯელა. პროცესზე დაკითხა მხოლოდ და მხოლოდ ოქმის შემდგენი გიორგი ქადაგიძე და მის ჩვენებას დაეყრდნო სასამართლო გადაწყვეტილება. გიორგი ქადაგიძე ოქმში მიუთითებს, რომ „მურმან დუმბაძე არ დაემორჩილა „ჩვენს“ არაერთგზის კანონიერ მოთხოვნას“. აღნიშნული ჩანაწერი მიუთითებს იმაზე, რომ გიორგი ქადაგიძესთან ერთად პოლიციის სხვა თანამშრომლებსაც უნდა მიეღოთ მონაწილეობა დუმბაძის დაკავებაში. მიუხედავად იმისა, რომ სხვა თანამშრომელთა ჩვენებებს ექნებოდა მნიშვნელობა საქმისთვის, სასამართლო არ დაინტერესებულა მათი დაკითხვით მაშინ, როდესაც ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში სასამართლოს აქტიური ფუნქცია აკისრია – ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-19 მუხლის საფუძველზე, მას შეუძლია, თავისი ინიციატივით გამოითხოვოს დამატებითი ინფორმაცია და მტკიცებულებები. გარდა ამისა, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ „საქმის განმხილველი სასამართლოების მიერ საქმის გარემოებათა დამატებითი გამოკვლევა, მტკიცებულებათა მოპოვება სახელმწიფოში დღეისათვის არსებული სამართლებრივი კულტურის პირობებში, არის უპირობო აუცილებლობა ადმინისტრაციულ დავათა კანონიერად გადაწყვეტისათვის“.²⁸³

პროცესის ფორმალურობაზე მიუთითებს ასევე მისი შესამჩნევად მოკლე ხანგრძლივობაც. ოქმის თანახმად, პროცესი მიმდინარეობდა 43 წუთის განმავლობაში, აქედან 20 წუთი იყო შესვენება.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ცხადია, რომ სასამართლომ ვერ უზრუნველყო მართლმსაჯულების განხორციელება და იმის დადგენა, ნამდვილად ჰქონდა თუ არა ადგილი მურმან დუმბაძის მხრიდან წინააღმდეგობის განევას.

• სახდელის პროპორციულობა

სასამართლომ დუმბაძეს დასაბუთების გარეშე შეუფარდა 30 დღიანი პატიმრობა, მაშინ როდესაც სასკ-ის 32-ე მუხლის თანახმად, პატიმრობა შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს მხოლოდ გამონაკლის და უკიდურეს შემთხვევაში, დამრღვევის პიროვნების გათვალისწინებით.

სასამართლო არც კი დაინტერესებულა დუმბაძის პიროვნებით, მისი საქმიანობით, მანამდე არსებული სამართალდარღვევის ჩადენის ფაქტით და სხვა გარემოებებით, რომელიც სახდელის დადებისას უნდა გაეთვალისწინებინა.

²⁸³ უზენაესი სასამართლოს 2009 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება საქმეზე №ბს-1635-1589 (კ-08).

- **შეტყობინება ოჯახის წევრებს**

მურმან დუმბაძის დაკავების და ადგილსამყოფლის შესახებ ოჯახის წევრებისა და ადვოკატისათვის არ შეუტყობინებიათ, მიუხედავად იმისა, რომ არაერთხელ ითხოვა მათი ინფორმირება. ოჯახისათვის დუმბაძის ადგილსამყოფლის შესახებ მხოლოდ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის თელავის ოფისის ადვოკატების მიერ იზოლაციორებში დაკავებული პირების მონახულების შემდეგ გახდა ცნობილი.

საქართველოს სასკ-ის 245-ე მუხლით, დამკავებელი პირი ვალდებულია, დაკავებულის თხოვნის საფუძველზე, აცნობოს მისი ადგილსამყოფლის შესახებ დაკავებულის ნათესავებს, რაც აღნიშნულ საქმეში არ განხორციელებულა.

- **პირობები დროებითი მოთავსების იზოლაციორში**

სასამართლო პროცესის შემდეგ მურმან დუმბაძე გადაყვანილ იქნა თბილისის დროებითი მოთავსების იზოლაციორში. მიუხედავად იმისა, რომ მურმან დუმბაძეს სხეულზე უამრავი დაზიანება ჰქონდა, ექიმებს არაფერი გაუკეთებიათ ჭრილობების დასამუშავებლად.

მურმან დუმბაძე, ყოველგვარი განმარტების გარეშე, თბილისიდან გადაიყვანეს თელავის დროებითი მოთავსების იზოლაციორში. არც თელავის იზოლაციორში მოთავსებამდე ჩაუტარებიათ მისთვის სამედიცინო შემოწმება.

თელავის დროებითი მოთავსების იზოლაციორში ყოფნისას ადგილი ჰქონდა დუმბაძის უფლებების უხეშ და სისტემურ დარღვევას. მურმან დუმბაძეს 30 დღიანი პატიმრობის განმავლობაში კბილის პასტისა და ჯაგრისის გამოყენების საშუალება მხოლოდ რამოდენიმე დღის განმავლობაში ჰქონდა. შხაპი საერთოდ არ მიუღია. საპირფარეშო საკნის გარეთ იყო მოთავსებული და მისით სარგებლობა მკაცრად რეგლამენტირებული იყო. იზოლაციორში მოთავსებიდან სამი დღის განმავლობაში ადმინისტრაციას საკვები არ მიუწოდებია, მხოლოდ წყალს აძლევდნენ.

თბილისის მთავარ სამმართველოში ცემის შედეგად, მურმან დუმბაძეს დაუზიანდა სხეულის სხვადასხვა ნაწილი. იზოლაციორში მოთავსებიდან რამდენიმე დღის მანძილზე მას არავითარი სამედიცინო დახმარება არ გასწევია. დუმბაძის სამედიცინო შემოწმება შესაძლებელი გახდა მხოლოდ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის თელავის ოფისის ადვოკატებისა და წითელი ჯვრის წარმომადგენლების მოთხოვნის შემდეგ. მურმან დუმბაძის ჯანმრთელობის მძიმე მდგომარეობის გამო, როგორც საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის თელავის ოფისის ადვოკატები, ასევე წითელი ჯვარის წარმომადგენლები იზოლაციორის თანამშრომლებისგან ითხოვდნენ მის გადაყვანას საავადმყოფოში, რაზეც თელავის დროებითი მოთავსების იზოლაციორის უფროსი დათანხმდა, მაგრამ მისი გადაყვანა სამედიცინო დანესებულებაში რეალურად არ მომხდარა.

ერთი კვირის განმავლობაში დუმბაძე იმდენად მძიმე მდგომარეობაში იმყოფებოდა, რომ დამოუკიდებლად ვერ ახერხებდა ასვლას საწოლის მეორე სართულზე. სამედიცინო შემოწმების შემდეგ, ზეპირსიტყვიერად თვით ექიმებიც უარჩევდნენ იზოლაციორის ადმინისტრაციას, მომხდარიყო მისი გადაყვანა საავადმყოფოში.

ღირსებისა და პატივის შემლახველი ზემოაღნიშნული ქმედებები, პატიმრობის არაადეკვატური პირობები და სამედიცინო მომსახურების უზრუნვე-

ლყოფის პრობლემა ცალსახად წარმოადგენს როგორც საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის №108 ბრძანების (რომელიც განსაზღვრავს იზოლაციურებში დაკავებულ პირთა უფლებრივ მდგომარეობას), ასევე, ადამიანის უფლებათა კონვენციის დარღვევას.²⁸⁴

- **არაეფექტური გამოძიება**

დაკავებული მურმან დუმბაძის ცემა ქალაქის მთავარ სამმართველოში ხორციელდებოდა პოლიციელების მიერ ჯგუფურად. პოლიციელები სცემდნენ ფეხით, ხელით, ხელკეტით, მათ შორის, იმ დროშის ტარებით, რომლებიც მომიტინგეებს ეჭირათ. სამოქალაქო ფორმაში ჩაცმულმა პოლიციელმა სახის არეში ფეხის ძლიერი დარტყმით მიაყენა დაზიანება, რის შედეგადაც გაუტყდა ცხვირი. ერთ-ერთმა პოლიციელმა კი, რეზინის ხელთათმანებიანი ხელი ძლიერად დაარტყა ყურებში, რის შედეგადაც ძირს დავარდა და გონება დაკარგა. გონზე მოსვლის შემდეგ, ხელი მოანერინეს დოკუმენტზე, რომლის შინაარსი დღემდე არ იცის. მურმან დუმბაძის ცემა სხეულის სხვადასხვა ნაწილში ხორციელდებოდა დაახლოებით 6 საათის განმავლობაში.

მურმან დუმბაძის მიმართ არაადამიანური მოპყრობის ფაქტები, მისი ახსნა-განმარტების გარდა, დასტურდება ევრონიუსისა და რადიო „თავისუფლების“ მიერ გადაღებული კადრებით. კადრებში ჩანს, რომ დუმბაძეს კინოთეატრ „რუსთაველიდან“ გამოსვლისას სხეულზე დაზიანება არ აღენიშნებოდა. თუმცა, დაკავებისა და იზოლაციურში გადაყვანის შემდეგ მას ამკარად ეტყობა მრავლობითი დაზიანებები.

2011 წლის ივლისის თვეში ქ.თბილისის პროკურატურამ დაიწყო გამოძიება მურმან დუმბაძის ჯანმრთელობის დაზიანების ფაქტზე საქართველოს სსკ 118-ე მუხლის I ნაწილით და არა – არასათანადო მოპყრობასთან დაკავშირებული მუხლით. საქმეზე მურმან დუმბაძე დაიკითხა მოწმის სახით. 2011 წლის 4 ნოემბრის მდგომარეობით, ქალაქ თბილისის პროკურატურიდან მიღებული ცნობით, მურმან დუმბაძე დაზარალებულად არ არის ცნობილი, მიმდინარეობს გამოძიება და საქმეზე შემაჯამებელი გადაწყვეტილება არ მიღებულა. 2012 წლის 1 აგვისტოს ადვოკატმა განმეორებით მიმართა საქმის გამომძიებელს, გამოძიების მიმდინარეობის შესახებ ინფორმაციის მიღების მიზნით, მაგრამ განცხადებაზე პასუხი არ გაუციათ.

მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნულ საქმეზე გამოძიება მიმდინარეობს უკვე წელიწადზე მეტია, არ მომხდარა საქმის სრულყოფილი გამოძიება და დამნაშავე პირების დადგენა, მით უფრო, რომ მურმან დუმბაძემ დაკითხვისას მისცა დეტალური ინფორმაცია დიღმის მთავარ სამმართველოში მომხდარი ფაქტის თაობაზე. ქალაქ თბილისის პროკურატურიდან მიღებული პასუხი იძლევა დასაბუთებული ვარაუდის საფუძველს, რომ სამართალდამცავი ორგანოები არ არიან დაინტერესებული აღნიშნულის გამოძიებით, ხოლო საპროცესო კანონმდებლობიდან გამომდინარე, მურმან დუმბაძე და მისი ადვოკატი მოკლებულნი არიან შესაძლებლობას, გავლენა მოახდინონ საქმის გამოძიებაზე.

²⁸⁴ მე-3 მუხლი.

დასკვნა

მურმან დუმბაძის საქმის შესწავლისა და ანალიზის პროცესში გამოვლინდა კანონის არაერთგზის აშკარა და უხეში დარღვევა როგორც დაკავების მომენტში, ასევე სასამართლოში საქმის განხილვის დროს. მურმან დუმბაძე დაკავებისას სასტიკად იქნა ნაცემი, რასთან დაკავშირებითაც, მართალია, დაიწყო გამოძიება, მაგრამ იგი დღემდე უშედეგოდ მიმდინარეობს. სასამართლომ ცალმხრივად შეაფასა მტკიცებულებები და გადაწყვეტილების მიღებისას, პრაქტიკულად, დაეყრდნო მხოლოდ პოლიციელის განმარტებას. სასამართლომ არ გამოიკვლია ის მტკიცებულებები, რომლებსაც შესაძლოა არსებითი მნიშვნელობა ჰქონოდა გადაწყვეტილების მიღების დროს. დუმბაძის უფლებები უხეშად დაირღვა დროებითი მოთავსების იზოლატორში ყოფნის პერიოდშიც.

დავით ჟღენტის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე

პოლიტიკური საქმიანობა

დავით ჟღენტი მონაწილეობდა 2011 წლის 26 მაისის აქციაში. არ არის არც ერთი პოლიტიკური პარტიის წევრი, ამჟამად უმუშევარია, წარსულში მუშაობდა საქართველოს ტელევიზიის პირველ არხზე.

საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

ოფიციალური ვერსიით, დავით ჟღენტის დაკავება მოხდა საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლის საფუძველზე – სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკების კანონიერი მოთხოვნისადმი ბოროტად დაუმორჩილებლობა. ოქმის თანახმად, 29 მაისს 00:30 საათზე დ. ჟღენტი დაკავებისას იმყოფებოდა შირაქის ქუჩის მიმდებარე ტერიტორიაზე, იგინებოდა, გამოხატა აგრესია პოლიციელთა მიმართ უცენზურო სიტყვებით, არ დაემორჩილა პოლიციელთა მოთხოვნას, შეეწყვიტა აგრესიული საქციელი და შეეცადა წინააღმდეგობის გაწევას. სასამართლომ დადგინდა ცნო ოქმში მითითებული გარემოებები და ჟღენტი ცნობილ იქნა სამართალდამრღვევად, რისთვისაც შეეფარდა ადმინისტრაციული პატიმრობა 60 დღე-ღამის ვადით. პირველი ინსტანციის გადაწყვეტილება, გასაჩივრების მიუხედავად, დარჩა ძალაში, რადგან სააპელაციო სასამართლომ საჩივარი დაუშვებლად ცნო.

სამართალდამცავი ორგანოს წარმომადგენლები და დაკავებული სხვადასხვა ფაქტობრივ გარემოებაზე საუბრობენ, რომელიც არსებითად წინააღმდეგობრივია. დავით ჟღენტის განცხადებით, იგი მონაწილეობდა 26 მაისის აქციაში, რა დროსაც, დაახლოებით 04:20 საათზე იგი დააკავეს და გადაიყვანეს პოლიციის სამმართველოში. პოლიციის სამმართველოში ყოფნის პერიოდში, დ. ჟღენტმა გაიგონა სპეცრაზმელის სიტყვები „12 ტრუპი გვყავსო“, რასთან დაკავშირებითაც, განცხადებები გააკეთა მედია საშუალებებით გათავისუფლებიდან მალევე – 26 და 27 მაისს.

აღნიშნული განცხადების შემდგომ, 28 მაისს 23:30 საათზე მოხდა მისი სახლში დაკავება, სამართალდარღვევის ოქმის შედგენა და სასამართლოში გადაყვანა. სასამართლოში სამართალდარღვევის ოქმის შემდგენლად გამოცხ-

ადდა პოლიციის თანამშრომელი, რომელმაც განმარტა, რომ თავად განახორციელა დ.ჟღენტის დაკავება, თუმცა, ჟღენტის განმარტებით, იგი საერთოდ არ ყოფილია არც დაკავების და არც პოლიციაში გადაყვანის მონაწილე.

სამართლებრივი დარღვევები

ფორმალური სასამართლო განხილვა

ჟღენტისთვის სასამართლო პროცესზე გახდა ცნობილი ოქმში დაფიქსირებული გარემოებები, რომლებიც, მისი განმარტებით, სამართლეს არ შეესაბამებოდა. სხდომის მიმდინარეობისას დ.ჟღენტს საკუთარი პოზიცია არ დაუფიქსირებია, ვინაიდან, მისი აზრით, სასამართლო მიკერძოებული იყო, ამიტომ მან მოითხოვა მხოლოდ 173-ე მუხლით გათვალისწინებული სანქციებიდან დაკისრებოდა ჯარიმა, თუმცა, მას არ უთქვამს, რომ ეს პოზიცია განპირობებული იყო თავის დამრღვევად ცნობით. სასამართლომ უაპელაციოდ გაიზიარა პოლიციელის განმარტება და ოქმში მოცემული გარემოებები. მიუხედავად იმისა, დააფიქსირა თუ არა დ.ჟღენტმა თავისი განსხვავებული პოზიცია, სასამართლო ვალდებული იყო, გამოერკვია დ. ჟღენტის პოზიცია: ცნობდა თუ არა იგი თავს დამრღვევად; ჩაიძინა თუ არა პოლიციელის მიერ ოქმში მითითებული დარღვევა; რა იყო პოლიციის მუშაკის მოთხოვნა; იყო თუ არა ის კანონიერი და რა უნდა ჩათვლილიყო დ.ჟღენტის ქმედებაში დაუმორჩილებლობად, რომელსაც ბოროტი ხასიათი ჰქონდა. ამ ორი ნიშნის – პოლიციელის მოთხოვნის კანონიერებისა და პირის დაუმორჩილებლობის ბოროტი ხასიათის – გარკვევას არსებითი მნიშვნელობა აქვს, რათა დარწმუნებით ითქვას, რომ პირმა ჩაიძინა 173-ე მუხლით გათვალისწინებული ქმედება და უნდა შეეფარდოს სანქცია. მსჯელობა არც იმასთან დაკავშირებით ყოფილა, პირის პოლიციაში გადაყვანა იყო თუ არა აუცილებელი, შეიძლებოდა თუ არა ოქმის ადგილზე შედგენა და სამართალდამრღვევის იდენტიფიცირება. სასამართლომ ასევე არ იმსჯელა, თუ რატომ უნდა გამოყენებულიყო სანქციად პატიმრობა და რა გამოიჩინა დ.ჟღენტის პიროვნებიდან ისეთი, რომლის გამოც სხვა სანქციები, მაგალითად, ჯარიმა ვერ შეასრულებდა თავის მიზანს.

გარდა ამისა, ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში სასამართლოს აქტიური ფუნქცია აკისრია. ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-19 მუხლის საფუძველზე მას შეუძლია თავისი ინიციატივით გამოითხოვოს დამატებითი ინფორმაცია და მტკიცებულებები. ამას გარდა, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ „საქმის განხილველი სასამართლოების მიერ საქმის გარემოებათა დამატებითი გამოკვლევა, მტკიცებულებათა მოპოვება სახელმწიფოში დღეისათვის არსებული სამართლებრივი კულტურის პირობებში, არის უპირობო აუცილებლობა ადმინისტრაციულ დავათა კანონიერად გადაწყვეტისათვის“.²⁸⁵ სასამართლოს თავისი ფუნქცია, გამოეთხოვნა დამატებითი მასალები, არ გამოუყენებია.

ის, რომ სამართალწარმოებას ფორმალური სახე ჰქონდა, დასტურდება ასევე პროცესის ხანგრძლივობითაც. საქმის მასალების მიხედვით, სხდომა დაიწყო 14:38 საათზე და დასრულდა 14:43 საათზე. 5 წუთიან ინტერვალში შეუძლებელია, სასამართლოს უზრუნველყო სასამართლო შემადგენლობის გამოცხადება, მხარეთა უფლებების განმარტება, საქმის გარემოებათა მოხ-

²⁸⁵ 2009 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილებაში საქმეზე №ბს-1635-1589 (კ-08).

სენება, ოქმის შემდგენლის ახსნა-განმარტების მოსმენა და კითხვების დასმა მხარეებისათვის, რის გარეშეც შეუძლებელია მივიჩნიოთ, რომ სასამართლომ შეასრულა საქმის გარემოებათა ყოველმხრივი გამოკვლევის ვალდებულება. შესაბამისად, დასაბუთებულია მსჯელობა სასამართლოს ტენდენციურობის შესახებ.

სამართალწარმოების ასეთი განხორციელებით, შეუძლებელია ვიფიქროთ, რომ სასამართლომ შეასრულა თავისი ვალდებულება საქმის სრულფასოვნად გამოკვლევასთან დაკავშირებით. შესაბამისად, შეიძლება მივიჩნიოთ, რომ სასამართლომ დაარღვია სამართალდარღვევათა კოდექსის ნორმები და უგულვებელყო ამ ნორმებით დაკისრებული ვალდებულება, გამოერკვია ყველა ფაქტობრივი მონაცემი, რომელიც სამართალდარღვევის ოქმის გარდა, დგინდება სამართალდამრღვევის განმარტებიდან.

დაცვის უფლება და გადანყვეტილების გასაჩივრება

დაკავებისას დ.ჟღენტს არ განემარტა უფლება ადვოკატის ყოლის შესახებ და არც თავად დ.ჟღენტს მოუთხოვია ადვოკატთან შეხვედრა. ადვოკატი საქმეში ჩაერთო მხოლოდ სააპელაციო სასამართლოში, გასაჩივრების ეტაპზე, ბრალდებულის ოჯახის დავალებით.

დადგენილება 48 საათში გასაჩივრდა დ.ჟღენტის ადვოკატის მიერ, თუმცა, სააპელაციო სასამართლომ საჩივარი დაუშვებლად ცნო. სასამართლოს განმარტებით, ვინაიდან საჩივარში არ იყო მითითებული არსებითი მნიშვნელობის მქონე საკითხები და მტკიცებულებები, რომლებსაც შეეძლო, გავლენა მოეხდინა პატიმრობის შეფარდების მართლზომიერებაზე და არც ახალ გარემოებებზე იყო საუბარი, შესაბამისად, საჩივარი დაუშვებლად იქნა ცნობილი. სააპელაციო სასამართლომ საერთოდ არ იმსჯელა ადვოკატის მითითებაზე იმასთან დაკავშირებით, რომ დ.ჟღენტს არ მიეცა საშუალება, ესარგებლა ადვოკატის დახმარებით, მისი მეშვეობით მოეძიებინა მტკიცებულებები, თუნდაც მონმეთა სახით და ამით გავლენა მოეხდინა პატიმრობის შეფარდების და, საერთოდ, სამართალდამრღვევად ცნობის მართლზომიერებაზე.

ოჯახის წევრთა შეტყობინება

მსგავსად სხვა საქმეებისა, არც წინამდებარე საქმეში შეატყობინეს დაკავებულის ოჯახის წევრებს ჟღენტის ადგილსამყოფელი, რითაც დაირღვა სამართალდარღვევათა კოდექსის 245-ე და 252-ე მუხლები.

სახდელის პროპორციულობა

სამართალდამცავი მუშაკის კანონიერი განკარგულებისა ან მოთხოვნისადმი ბოროტი დაუმორჩილებლობის გამო ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი ითვალისწინებს რამდენიმე სანქციას – ჯარიმას 400 ლარის ოდენობით, გამასწორებელ სამუშაოებს ან ხელფასიდან დაქვითვას, ხოლო პატიმრობას 90 დღემდე ვადით მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ წინა სამი ღონისძიება არასაკმარისად შეიძლება ჩაითვალოს დამრღვევის პიროვნების გათვალისწინებით. როგორც უკვე აღინიშნა, სასამართლომ არ იმსჯელა, თუ რატომ უნდა გამოყენებულიყო სანქციად პატიმრობა და სხვა სანქციები,

მაგალითად ჯარიმა, რომელი გამორკვეული გარემოების გამო ვერ შეასრულებდა თავის მიზანს.

სასამართლოს დადგენილებაში მსჯელობის და არგუმენტების არარსებობა დ.ჟღენტის პიროვნების შესახებ, ასევე სხდომის დასრულება 5 წუთში და მნიშვნელოვანი გარემოებების გამოურკვევლობა ვერ ასაბუთებს სახდელად პატიმრობის გამოყენების საფუძვლიანობას, ხოლო მისი ზომის (60 დღე-ღამე) მიზანშეწონილობა საერთოდ დაუსაბუთებელია.

პირობები დროებითი მოთავსების იზოლატორში

პატიმრობაში მყოფი დ.ჟღენტის განმარტებით, პატიმრების და, მათ შორის, მის მიმართ დარღვეული იყო შინაგან საქმეთა მინისტრის 2010 წლის №108 ბრძანება, კერძოდ, არ ჰქონდა შხაპის მიღების საშუალება, ოჯახის წევრების მიერ შეგზავნილი საკვები არ ეძლეოდა სრულად და, ასევე, არ იყო ხელმისაწვდომი ექიმის მომსახურება. არაადეკვატური პატიმრობის პირობები, ისევე როგორც სამედიცინო მომსახურების კუთხით შექმნილი პრობლემები, შეიძლება ჩაითვალოს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევად.

დასკვნა

ჟღენტის უფლებების დარღვევას ადგილი ჰქონდა: დაკავებისას, სასამართლო განხილვისას და დროებითი მოთავსების იზოლატორში ყოფნისას. მას არ მიეცა ოჯახის წევრებისთვის მისი ადგილმდებარეობის შეტყობინების და ადვოკატის მოწვევის შესაძლებლობა. სასამართლომ მხოლოდ ფორმალურად, 5 წუთის განმავლობაში, ტენდენციურად, საქმის გარემოებათა შესწავლის, დარღვევის ხასიათისა და დამრღვევის პიროვნების გათვალისწინების გარეშე მიიღო გადაწყვეტილება. საქმეში არსებული მასალებით და მათი ანალიზით დასტურდება, რომ დავით ჟღენტის საქმის სამართალწარმოებისას არ იყო დაცული კანონმდებლობით დადგენილი სტანდარტები, ასევე, არ გამოსწორდა ის შეცდომები, რომლებსაც ადგილი ჰქონდა სხვა საქმეებში პოლიტიკური ნიშნით პირთა დაკავებისა და დევნისას.

დავით ფაცაცია, გიორგი ლაპიაშვილის და ვახტანგ მაისურაძის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე

პოლიტიკური აქტივობა

დავით ფაცაცია ორგანიზაციის – „რატომ“ ერთ-ერთი დამფუძნებელი და თავმჯდომარე იყო. ამავე ორგანიზაციის დამფუძნებელს წარმოადგენდა ვახტანგ მაისურაძე. 2010 წლიდან 2011 წლის აპრილამდე დავით ფაცაცია იყო პარტია „ახალი მემარჯვენეების“ ახალგაზრდული ორგანიზაციის თავმჯდომარე, ხოლო ვახტანგ მაისურაძე – მისი მოადგილე. გიორგი ლაპიაშვილი იყო პარტია „ახალი მემარჯვენეების“ ახალგაზრდული ორგანიზაციის წევრი.

საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

დავით ფაცაციას, გიორგი ლაპიაშვილისა და ვახტანგ მაისურაძის დაკავება მოხდა საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის

(სასკ) 166-ე (წვრილმანი ხულიგნობა) და 173-ე (სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკების კანონიერი მოთხოვნისადმი ბოროტად დაუმორჩილებლობა) მუხლების საფუძველზე.

2011 წლის 28 მაისს სასამართლომ მაისურაძეს შეუფარდა ადმინისტრაციული პატიმრობა 60 დღის ვადით, რომელიც სააპელაციო სასამართლოს მიერ 4 დღემდე შემცირდა, ხოლო ლაპიაშვილს დაეკისრა ჯარიმა 400 ლარის ოდენობით. დავით ფაცაციას შემთხვევაში კი, სასამართლო გაფრთხილებით შემოიფარგლა.

პოლიციელთა მიერ შედგენილი ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმის თანახმად, „მაისურაძე მარჯანიშვილის თეატრის მიმდებარე ტერიტორიაზე იგინებოდა უმისამართოდ, რითაც გამოხატავდა შეკრებილი საზოგადოებისადმი აშკარა უპატივცემულობას, დაკავებისას პოლიციის თანამშრომლებს გაუწია წინააღმდეგობა“.

გიორგი ლაპიაშვილის მიმართ შედგენილ ოქმში მითითებული იყო, რომ იგი არღვევდა საზოგადოებრივ წესრიგს და არ დაემორჩილა საპატრულო პოლიციის თანამშრომლების კანონიერ მოთხოვნას.

რაც შეეხება ფაცაციას მიმართ შედგენილ სამართალდარღვევის ოქმს, მასში ასევე მითითებული იყო, რომ იგი „იგინებოდა უმისამართოდ, რითაც გამოხატავდა შეკრებილი საზოგადოებისადმი აშკარა უპატივცემულობას, დაკავებისას პოლიციის თანამშრომლებს გაუწია წინააღმდეგობა“. თუმცა, პოლიციის თანამშრომლის ვალერიან აბაკუშოვის პატაკში მითითებულია, რომ „ახალგაზრდა მამაკაცი (როგორც შემდგომში გაირკვა — დავით ფაცაცია) იგინებოდა პრეზიდენტის მისამართით და ილანძღებოდა“.

მსგავსად სხვა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეებისა, წინამდებარე საქმეშიც დაკავებულები და დამკავებლები დაკავების სხვადასხვა ვერსიას ჰყვებიან. დავით ფაცაციას განმარტებით, 2011 წლის 27 მაისს იგი თავის მეგობრებთან გიორგი ლაპიაშვილთან და ვახტანგ მაისურაძესთან ერთად სპექტაკლის სანახავად თბილისში, მარჯანიშვილის სახელობის თეატრში იმყოფებოდა. დავით ფაცაციამ, მას შემდეგ, რაც შეიტყო, რომ სპექტაკლის სანახავად საქართველოს პრეზიდენტი მიხეილ სააკაშვილი მოვიდოდა, პროტესტის ნიშნად თეატრის დატოვება გადაწყვიტა. ფაცაციას თქმით, პროტესტის მოტივი იყო 26 მაისს რუსთაველის გამზირზე მიმდინარე აქციის დაშლისას პოლიციისა და სპეცდანიშნულების რაზმების მიერ ძალის აშკარა გადამეტება და სისხლისღვრა. სამივე პარტიერიდან ერთად გავიდა. ლაპიაშვილი ფაცაციას უკან იდგა, ხოლო მაისურაძე შენობიდან გამოვიდა და თეატრის გვერდით მდებარე სუპერმარკეტ „აკვაპიტესკენ“ წავიდა სიგარეტის საყიდლად.

ამ დროს თეატრში პრეზიდენტი მოვიდა. როგორც ფაცაცია აღნიშნავს, სააკაშვილი მომლიმარი სახით შემოვიდა, რა დროსაც მან, 26 მაისის მოვლენების გამო, პრეზიდენტს შემდეგი სიტყვებით მიმართა: „მკვლელო, არაკაცო, არა-ადამიანო“. ფაცაციას თქმით, სააკაშვილმა დაინახა იგი, გაიგონა მის მიმართ ნათქვამი სიტყვები და „მომლიმარი სახე შეეცვალა, თუმცა, უსიტყვოდ ჩაიარა“.

აღნიშნულის შემდეგ ფაცაცია და ლაპიაშვილი თეატრის შენობიდან გამოვიდნენ, რა დროსაც სუპერმარკეტ „აკვაპიტესთან“ ახლოს ისინი პოლიციელებმა დააკავეს. დააკავეს ასევე მაისურაძეც, რომელიც, როგორც აღნიშნეთ, სიგარეტის საყიდლად იყო გასული აღნიშნულ სუპერმარკეტში.

მან არ იცოდა ინციდენტის შესახებ, თუმცა, დაინახა მეგობრების დაკავების პროცესი, რა დროსაც მას ფაცაცია უთხრა, რომ ამ ფაქტის შესახებ ოჯახის წევრებისათვის ეცნობებინა. ამ საუბრის შემდეგ, ფაცაცია და მისიურადის განმარტებით, პოლიციელები მიხვდნენ, რომ ისინი ერთად იყვნენ და მათ სურაძეც დააკავეს.

ფორმალური სასამართლო განხილვა

- **პროცესის მიმდინარეობა**

საქალაქო სასამართლოში მისულ ადვოკატებს ლაპიაშვილისა და მისიურადის პროცესები უკვე დასრულებული დახვდათ. მანდატურების თქმით, ასევე დასრულებული იყო ფაცაციას პროცესიც. თუმცა, გამომდინარე იქიდან, რომ მსგავსი ტიპის საქმეებზე სასამართლოს მანდატურების მხრიდან არაერთხელ ჰქონია ადგილი მცდარი ინფორმაციის მოწოდებას, საიას ადვოკატებმა გადაწყვიტეს, საკუთარი თვალთ ენახათ თითოეული დარბაზი და ერთ-ერთ მათგანში ზუსტად იმ დროს შევიდნენ, როცა ბადრაგმა უკანა კარიდან ფაცაცია შეიყვანა. ცხადი გახდა, რომ პროცესი ჯერ დაწყებული არ იყო და საიას ადვოკატმა საქმეში ჩართვა მოახერხა.

ფაცაციას ბრალეულობის დასადასტურებლად, პოლიციის მიერ წარმოდგენილი იყო მხოლოდ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევის ოქმი – პოლიციის თანამშრომლის პატაკი. ადვოკატის მიერ დასმულ კითხვებს პოლიციის წარმომადგენელი ვალერიან აბაკუმოვი, ფაქტობრივად, პასუხებს არ სცემდა და ამბობდა, რომ საქმის მასალებში ყველაფერი იყო მითითებული.

დაცვის მხარის არგუმენტაციით, სამართალდარღვევის ფაქტის დადასტურებას არ შეიძლებოდა საფუძვლად დასდებოდა მხოლოდ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმი. ამიტომ, დამატებითი მტკიცებულებების მოძიების მიზნით, რამდენიმე შუამდგომლობა დააყენა. დაცვის მხარემ იშუამდგომლა, რომ სასამართლოს მარჯანიშვილის თეატრის შენობის მოპირდაპირე მხარეს მდებარე სს „თიბისი ბანკის“ შენობაზე განთავსებული ვიდეო კამერებიდან გამოეთხოვა ვიდეო ჩანაწერები, რაც სასამართლომ არ დააკმაყოფილა. ამის მიზეზად სასამართლო სხდომის ოქმში მითითებულია შემდეგი: „სასამართლოსათვის უტყუარად არ არის დადასტურებული ის გარემოება, რომ მარჯანიშვილის თეატრთან და „თიბისი ბანკთან“ ნამდვილად არის დამონტაჟებული ვიდეოთვალის და უშუალოდ ბრალად შერაცხულის ქმედებისკენ იყო თუ არა მიმართული ვიდეო თვალის. ამასთან ვიდეო თვალის აფიქსირებს ვიზუალურ გამოსახულებას და არ ახორციელებს აუდიო ჩაწერას, მოცემულ შემთხვევაში, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სწორედ იმას, თუ რას ამბობდა დავით ფაცაცია დაკავებამდე და როგორ მიმართავდა პოლიციელებს დაკავებისას. აღნიშნულიდან გამომდინარე, შუამდგომლობა არ უნდა დაკმაყოფილდეს უსაფუძვლობის გამო“.

ასევე, არ დაკმაყოფილდა ძველი თბილისის პოლიციის შენობაში არსებული ვიდეოკამერის ჩანაწერის სასამართლოში წარმოდგენის შესახებ დაყენებული შუამდგომლობა. ამ შუამდგომლობის მოტივაცია შემდეგი გახლდათ: ბრალდების მხარის წარმომადგენელი პოლიციელის, ვალერიან აბაკუმოვის, განცხადებით, მან პირადად დააკავა ფაცაცია და, შესაბამისად, მის მიერ ჩადენილი სამართალდარღვევის თვითმხილველი იყო. თუმცა, ფაცაციას განცხადებით, აბაკუმოვი მისი დაკავების ადგილას არ იმყოფებოდა და პირველად ნახა ძველი თბილისის პოლიციის შენობაში მიყვანის დროს.

ამიტომ პოლიციის შენობასთან დამონტაჟებული ვიდეოკამერის ჩანაწერი დადასტურებდა იმ გარემოებას, რომ ფაცაცია პოლიციაში სხვა პირებმა მიიყვანეს და არა აბაკუმოვმა. ეს შუამდგომლობა არ დაკმაყოფილდა იმ მოტივით, რომ „სასამართლოსთვის უტყუარად არ არის დადასტურებული ის გარემოება, რომ იქ ნამდვილად არის დამონტაჟებული ვიდეოთვალი. ხოლო ასეთის არსებობის შემთხვევაში სასამართლოსთვის უცნობია მიმართული იყო თუ არა ვიდეოთვალი იმ ადგილისაკენ, საიდანაც დავით ფაცაცია შეყვანა მოხდა პოლიციის განყოფილების შენობაში“.

სასამართლომ არ დააკმაყოფილა ასევე შუამდგომლობა, გამოგვეთხოვა ინფორმაცია პოლიციელის გადაადგილების შესახებ იმ მობილური კავშირგაბმულობის კომპანიიდან, რომლის აბონენტიც იყო პოლიციელი აბაკუმოვი. ეს ინფორმაცია ნათელს მოჰფენდა, თუ სად იყო აბაკუმოვი ფაცაციას დაკავების მომენტში (მსგავსი მტკიცებულება არაერთხელ გამოუყენებია ბრალდების მხარეს სხვადასხვა საქმეში). შუამდგომლობა არ დაკმაყოფილდა იმ მოტივით, რომ, სასამართლოს მტკიცებით, „კორპორატიული ნომრებით კონკრეტული პირის იდენტიფიცირება შეუძლებელია“.

სასამართლომ დააკმაყოფილა დაცვის მხარის შუამდგომლობა მონმეტა სახით ლაპიაშვილისა და მაისურაძის დაკითხვის შესახებ. ორივე მათგანმა დადასტურა ის გარემოება, რომ ფაცაციას მხრიდან გინებას და რაიმე სახის წინააღმდეგობას ადგილი არ ჰქონია. მიუხედავად ამისა, სასამართლომ მხოლოდ პოლიციელის მიერ შედგენილი ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმის საფუძველზე, ფაცაცია სამართალდამრღვევად ცნო 166-ე და 173-ე მუხლებით გათვალისწინებული ქმედებების ჩადენაში. თუმცა, სასამართლოს რაიმე სახის პასუხისმგებლობა ფაცაციასთვის არ დაუკისრებია და სიტყვიერ შენიშვნას დასჯერდა.

ლაპიაშვილსა და მაისურაძეს, სასამართლოში არ მიეცათ საადვოკატო დახმარებით სარგებლობის შესაძლებლობა, რაც წარმოადგენს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-3 პუნქტით გარანტირებული დაცვის უფლების შეზღუდვას. მათ მოითხოვეს ადვოკატის დახმარება, თუმცა, სასამართლო სხდომის ოქმში აღნიშნულის შესახებ მითითებული არ არის.

• სასამართლოს დადგენილებების სამართლებრივი ხარვეზები

საქართველოში მოქმედი საპროცესო კანონმდებლობა სასამართლოს ავალდებულებს საქმის გარემოებათა სრულყოფილად და ობიექტურად გამოკვლევას. ამ ვალდებულების სრულყოფილად შეუსრულებლობის შემთხვევაში, შეუძლებელია კანონიერი გადაწყვეტილების მიღება. განსხვავებით სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობიდან, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა წესით საქმეების განხილვის დროს შეჯიბრებითობის პრინციპთან ერთად მოქმედებს ოფიციალობის პრინციპი, რომელიც საქმის გარემოებათა გამოკვლევის პროცესში სასამართლოს როლსა და ვალდებულებას კიდევ უფრო ზრდის. ვგულისხმობთ იმას, რომ ადმინისტრაციული წესით საქმის განხილვისას სასამართლო უფლებამოსილია, თავისი ინიციატივით მიიღოს გადაწყვეტილება დამატებითი მტკიცებულების ან ინფორმაციის წარმოსადგენად.

განსახილველ შემთხვევაში, სასამართლო დაეყრდნო პოლიციის თანამშრომლების მიერ შედგენილ ოქმსა და პატაკებს. სხვა მტკიცებულება, რომლითაც სამართალდარღვევა უტყუარად დადასტურდებოდა, არც ერთ საქმეში არ დევს.

გარკვეულ გარემოებათა გამო პოლიციის თანამშრომელიც შეიძლება იყოს სუბიექტური, მიკერძოებული და გარკვეულ მიზეზთა გამო სასამართლოს აძლევდეს შეგნებულად მცდარ ინფორმაციას. სამართალდამცავი ორგანოების თანამშრომლების ჩვენებათა უპირობოდ, საქმის სხვა მტკიცებულებებთან და გარემოებებთან ურთიერთშეჯერების გარეშე გაზიარება, არღვევს პირის სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლებას. მსგავსი მიდგომა, ასევე, ეწინააღმდეგება საპროცესო კანონმდებლობის პირდაპირ მოთხოვნას იმის შესახებ, რომ სასამართლოსთვის არავითარ მტკიცებულებას არ აქვს წინასწარ დადგენილი სავალდებულო ძალა და შესაბამისად, პოლიციელთა ჩვენების უპირობოდ გაზიარება დაუშვებელია. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 237-ე მუხლში პირდაპირ არის მითითებული, რომ სასამართლო „ხელმძღვანელობს რა კანონით და მართლშეგნებით, მტკიცებულებას შეაფასებს თავისი შინაგანი რწმენით, რაც დამყარებულია საქმის ყველა გარემოების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ გამოკვლევაზე მათ ერთობლიობაში“.

განსახილველ შემთხვევაში სასამართლომ არათუ საკუთარი ინიციატივით არ მოიძია და შეისწავლა საქმის გარემოებები, არამედ არ დააკმაყოფილა დაცვის მხარის არც ერთი შუამდგომლობა დამატებითი მტკიცებულებების წარმოდგენის შესახებ. ამ მხრივ, ფორმალური თვალსაზრისით, ერთადერთი გამონაკლისი იყო ფაცაცის საქმეზე მონმეთა დაკითხვის შესახებ დაცვის მხარის მიერ დაყენებული შუამდგომლობა, რომელიც სასამართლომ დააკმაყოფილა და დაკითხა დაცვის მხარის მონმეები, თუმცა მათი ჩვენებები არ გაიზიარა.

2009 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილებაში ნათქვამია, რომ სასამართლოების მიერ ოფიციალობის პრინციპის მეშვეობით საქმის გარემოებათა დამატებითი გამოკვლევა, მტკიცებულებათა მოპოვება „სახელმწიფოში დღეისათვის არსებული სამართლებრივი კულტურის პირობებში არის უპირობოდ აუცილებელი, რის გარეშეც სამართლებრივი სახელმწიფოს, როგორც ღირებულებებითი სიკეთით სარგებლობა, შესაძლებელია, მიღწეული ვერ იქნეს.“

ამრიგად, პრეზიდენტის მისამართით ერთი პირის მიერ ნათქვამი სიტყვები (რაც, ცხადია, სამართალდარღვევას არ წარმოადგენს) პოლიციელთა მიერ 3 პირის მიმართ შედგენილ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმებში „უმისამართო გინებად“ და „ბოროტ დაუმორჩილებლობად“ დაფიქსირდა. სასამართლომ ეს ოქმები უტყუარ მტკიცებულებებად მიიღო და მხოლოდ მათზე დააფუძნა ამ პირთა სამართალდამრღვევებად ცნობის შესახებ მიღებული დადგენილებები. სასამართლომ არც საკუთარი ინიციატივით და არც დაცვის მხარის არაერთი შუამდგომლობის შემდეგ დამატებით არ გამოიკვლია საქმის გარემოებები მიუხედავად იმისა, რომ არსებობდა ამ გარემოებათა ზუსტად დადგენის რეალური შესაძლებლობა. სასამართლოს არც ის შეკითხვა გასჩენია, თუ რა მოტივი ამოძრავებდა თეატრში სპექტაკლის სანახავად მისულ სამ პირს, როცა მათ უმისამართოდ გინებაში დასდეს ბრალი.

• **სახელის პროპორციულობა**

სასკ-ის 166-ე და 173-ე მუხლები ითვალისწინებს ალტერნატიულ სანქციებს (ჯარიმას ან გამასწორებელ სამუშაოს) და, კანონის თანახმად, პატიმრობა მხოლოდ იმ შემთხვევაში უნდა იქნეს გამოყენებული, როცა „საქმის გარემოებათა და დარღვევის პიროვნების გათვალისწინებით“ უფრო მსუბუქი

სახდელეების გამოყენება არასაკმარისად იქნება მიჩნეული. მაისურადისტვის ადმინისტრაციული პატიმრობის შეფარდების პროცესში სასამართლომ საერთოდ არ იმსჯელა, თუ რა აუცილებლობას წარმოადგენდა მისთვის პატიმრობის შეფარდება და მსუბუქი სახდელეები რატომ იქნა მიჩნეული არასაკმარისად.